This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk http://books.google.com/

S.KÜN.HOF BIBLIOTHEK
27.234-A
ALT-

Sa. 35. E. 80.
I. II.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Folk-Sagor

för

Gamla och Unga.

— "De gamla Sagoskrifter
läser jag wid spiselns glöd.
Hwilka wäldiga bedrifter,
hwilket mod i lif och död!
Lyssna! Genom stjerneklara,
genom stilla nattens fred,
underbara
djupa röster stiga ned."

Tegnér.

Första Bandet.

Örebro,
N. M. Lindhs Boktryckeri, 1839.

Digitized by Google

Digitized by Google

Inbjudning.

Lifwet fordrar ej endast arbete, det fordrar åfwen wederqwickelse. Krafterna behöfwa hwila eller på ett stilla och wederqwickande sätt sysselsättas. Dertill begagnades fordom bland annat lekar och sagor. Nu inskränker man sina nöjen till samqwäm, för att äta, dricka, ja berusa sig, spela kort, samtala om dagens nyheter och annat sådant, som hwarken ger en rätt glädjande eller rätt närande själsföda. Man hade i allmänhet mera roligt förr än nu. Nu hinner man mer ej rigtigt roa sig för bråk och bestyr. Så är det med Herrefolket. Bönderna, den äkta swenska stammen oförderfwad, hålla sig ännu mycket wid förfädrens seder. De älska Sagor ännu i dag, likson under den tid, då bonden wid sin brasa och Herremannen på sin borg om winterqwällen roade sig med att berätta och åhöra underbara historier. Det war ej utan anledning man så älskade folksagorna. Man wille liksom med inbillningen flytta sig bort för tillfället från den fläck af jorden, der fosterlandskärlek och nödwändighet band hwar och en. Man wille åtminstone i andanom

lefwa bland alla werldens olika ſtånd och lynnen, wille wiſtas i fjerran land. Det war ljuſligt, att under winterqwällens ſtunder tycka ſig wara än i konungahofwen, än på härnadståg mot Jättar, Troll och Röfware, än inſmyga ſig i Sultaners Harem, för att träffa en bortröfwad Skönhet, än dra ut på ſkälmſtycken med Ulſpegel o. ſ. w. Skrånsorna af tid och rum woro under deßa ſtunder likſom borttagna, ty man hade lika lätt att inom ett ögonblick komma till Arabien, ſom att med Jeruſalems ſkomakare ſe på Wår Herres korsfäſtning. Man blef för godt köp wida bereſt, man blef hemmaſtadd i werlden och ſåg på en gång att ingenting war fullkomligt nytt eller fullkomligt ſig likt under ſolen. Man kände inom ſig efterhand alla menſklighetens känſlor, man erfor deß alla begär och lidelſer, man genomgick deß wanligaſte beräkningar, man lefde under menſklighetens alla wilkor, och deltog i nöd och luſt i deß öden. Detta allt war ej blott en tom förſtröelſe, ſom icke lemnade något annat ſpår efter ſig, än måhända angenäma eller oangenäma efterſpel i drömmen, utan det war twärtom mycken lefnadswishet att hämta ur deßa berättelſer. Man anade någon djup betydelſe i mer än en ſaga och man ſyßelſatte ſina tankar med att utleta den. Man fick ur de fleſta lärdomar, råd, warningar af ſärſkild tillämpning för hwars och ens lefnad och förhållanden. Man lärde

sig åfwen att ej endast för menniskowerlden, utan åfwen naturen, Guds omedelbara skapelse, upptäcka djupa drifffjedrar, och en högre betydelse. Sagoförtäljningen war alltså både nöjsam och nyttig.

Kärleken till Sagor finnes hos alla folk i deras barndom, hos all slags barndom, och särdeles hos den klaß af ett folk, som mera blir sig likt, ty hos alla deßa har inbillningen, som är Sagornas moder, ständse sin ursprungliga och oförderfwade friskhet och oskuld. Herreklaßen har för mycken förkonstling, för mycken förfining, för mycken beräkningens höjd i allt hwad den gör; de trifwas helst i det som liknar deras omgifning, det cirklade, regelmessiga och konstiga. De le åt folksagorna såsom dumheter, orimligheter, slagdängor. Endast den klaß af herrefolket, som är lärd eller poetisk, och inser att i folksagan en nations lynne aftrycker sig, tycker icke så. Också äro folksagorna inga slagdängor. De äro lika friska och sköna för en frisk inbillning och lika lärorika som herreklaßens romaner, om icke mera. Det wore dock skönt om de som utgöra samma folk, samma historiska nation, åfwen i nöjen hade något, som wore gemensamt. Derigenom blefwo sagorna fullkomligt nationella och många andra fördelar skulle deraf uppkomma. Dock det är wäl att kärleken för dem ännu lefwer hos bonden. För honom hafwa de någonting wördnadsbjudande, ty de höra till arfwet från redlige fäder. De ha ej blott

Digitized by Google

roat en eller twå, ett år eller par, de ha roat många slägten och skola, wid Guds magt, ännu roa många.

Sådana folk-sagor har jag nu samlat på ett ställe till nöje för ej blott folket, hwars namn de bära, utan äfwen för de unga och friska sinnen bland det swenska folket, som ännu älska fädrens förströelse och det underbara och sköna i fordna historier. Jag wänder mig alltså först till Barndom och Ungdom, men också till de Gamle, som glädja sig att för minnet återkalla sin barndom och deß nöjen, af hwilka de flesta kunna räkna folksagor berättade af någon gammal trotjenerska, som waggat dem till sömn, eller någon farmor och mormor, som war af de gamla tider. För Gamla och Unga will jag berätta sagor, af hwilka mången är förut dem bekant, men ännu flera obekanta, emedan de tillhöra andra folk och andra tider. Ty här skolen I, mina läsare, höra förtäljas så wäl de bästa folksagor, som af gammalt i wårt Swerige blifwit berättade, som ock en mängd andra gamla och högst walda. Wi skola följas åt till Öster- och Westerland, till det gamla Grekeland och deß hjeltar: Prometheus, Argonauter, Theseus, Hercules och Oedipus; wi skola tillsammans belägra staden Troja och deltaga i de strider och äfwentyr, som deras och alla tiders största sagoberättare, den blinda gubben Homerus så wackert förtäljt. Wi skola en annan gång sitta

Digitized by Google

bland Araber wid en lägerstad i öknen, omgifna af källors sorl, grönskande palmer och hwilande kameler, och höra underbara sagor om förtrollade slott. Inom en handwändning sitta wi wid Konung Artus hof eller följa hans trollkarl Merlin på äfwentyr. Med Karl den store och hans kämpar draga wi i fält mot Muselmänner. Dermed är icke wår resa slutad. Ännu många aftnar skall jag ledsaga Eder. Än skola wi med Alexander Magnus taga wisa lärdomar af den kloka mästaren Aristoteles, än wandra wi med Jerusalems olyckliga skomakare genom werlden och århundraden; än åskåde wi den listige Judas' brott och straff och Pilati ömkliga ändalyckt. Än skola wi med Doctor Faust söka göra guld och se honom pantförskrifwa sig åt Hin Onde. Än skola wi lyßna till de underliga dikter om Patriarkerna, som lärda Rabbiner hafwa att förtälja. Än äro wi i Ungern, än wid Rhen, än i Danmark och höra folket berätta sina fornsägner öfwerallt. På Island sitta wi i en krets och undra öfwer den kraft, hwarmed en af den isiga öns söner framsäger sina sagor om Herwor, Norna Gest, Frithiof, Njal o. s. w. Jag tröttnar att i förwäg beskrifwa färden, ehuru jag wågar hoppas, att I ej låten mig fara ensam.

Så mycken omwexling af gamla Sagor will jag bereda Er. Jag will med flit låta allt, som förr på Swenska är berättadt, wara oför-

ändradt, af wördnad för det gammeldags- och folkmessiga, men ock berätta allt annat så enkelt, att den enfaldigaste skall kunna begripa mig, så listigt att äfwen den trögaste ej skall somna; så rörande, att äfwen den kallaste skall fälla en tår; så roligt, att den surmulnaste skall draga på mund; så förfärligt, att den mest oförskräckta skall darra. Detta will jag; jag wet ej om jag kan det. Kanske kan jag efteråt hwiska Er i örat, hwarifrån jag lånat sagan eller huru gammal hon är, om jag nemligen sjelf wet hennes lefnadsdagars antal.

Således inbjudens, I alla landsmän, gamla och unga, Herrar och Bönder, om I ej ären beswärade af hwarandras sällskap, att höra mina folksagor. Ännu en gång, jag will berätta alla nationers förnämsta sagor, alltså äfwen dem som warit i omlopp i Swerige sedan äldre tider, både dem som Swenska folket sjelf uppfunnit och dem som det tillegnat sig. Wälkomna! Måtte jag en gång, när jag berättat allt det bästa jag wet, förtjena ett hjertligt Tack! och Farwäl!

Utgifwaren.

Digitized by Google

Historia,

om

Pelle Båtsman,

hwilken, sedan han från ett stort röfwareband rädd=
dat Konungens af Armenien Dotter blef med
henne förmäld, samt efter Konungens död,
blef en mäktig och aktad Regent öfwer samma
Rike.

En Konung i Armenien, som hette Elmansib, förlorade sin högtälskade Gemål i barnsäng, genast efter det hon till werlden framfödt en ganska skön Prinsessa. Till henne wände Konuugen derföre hela sin kärlek och hans endaste tröst, i hans stora bedröfwelse, war omsorgen om denna hans Dotters wärdiga uppfostran. Så uppwäxte hon till sitt femtonde år, och öfwer alla länder spridde sig ryktet om hennes skönhet och hennes dygder.

Wid denna tiden hände det sig en dag, att Prinsessan tog orlof af sin Herr Fader, för att gå att spatsera några timmar i lundarne kring Hufwudstaden; men efter denna spatsergång kom hon icke tillbaka. Konungen lät söka henne granneligen,

i hwarje hus, i hwarje skogsbunge, öfwer hela sitt land och då han icke återfann henne, kan man lätt tänka af hwilken hjertans sorg Konungen blef betagen. Hans Rådsherrar sökte på allt sätt att trösta honom, i det de föreställde det Prinsessan förmodligen wore död, och att han, såsom en förnuftig man, borde besinna det intet dödligt kan lefwa beständigt; men Konungen hade inom sig en fast öfwertygelse, att hon ännu lefde i stort betryck, så att hon storliga trängde till hans hjelp och bistånd. Derföre lät han utrusta alla sina skepp, anmodade alla sina sjömän att kring alla haf och främmande länder söka den sköna Prinsessan, och utlofwade tillika, att den som henne finna och hemföra kunde, skulle till belöning erhålla hennes hand och genast hälften af hans Konungarike.

Denna uppmaning efterkommo alla Skepps-Kapitener i hela Armenien, och en af dessa anlände slutligen till Trapezunt, der han noga efterspejade Prinsessan, men hela hans sökande war dock fåfängt och förgäfwes. Då han en dag, deröfwer helt nedslagen wandrade omkring i staden, råkade han på gatan en stor fullwäxt gosse, som af twenne starka karlar war gripen och obarmhertigt piskades, utan dock att gossen mycket klagade öfwer den smärta honom wederfors. Då gick Kapitenen till dem, och sporde dem till, hwi de så obarmhertigt förforo med pilten, och de swarade, att han wore satt i lära hos en Skomakare, men att han aldrig wille göra gagn, utan hela dagarna lopp omkring på gatorna och försummade arbetet. Då wände sig Kapitenen till gossen och föreställde honom huru illa han gjorde, att så förstöra sin ungdom utan att något lä-

Digitized by Google

ra. Då swarade goßen, att han mot sin wilja blifwit satt till Skomakaren, hwars handtwerk han alldeles icke wille lära, men om han blott fick följa sin böjelse i wal af yrke, så skulle han nog wara flitig. Hwartill hafwer du då böjelse, frågade Kapitenen och huru heter du? Mitt namn är Pelle, sade goßen, och från min spädaste barndom har hela min håg lekt på att få resa till sjöß, utstå äfwentyr och farligheter och förwärfwa mig ära och länder, som mina förfäder, ty jag är af adelig börd, fastän olyckor bragt mina föräldrar och mig efter dem, i fattigdom. Denna din lust för sjöresor kan du lätt få tillfredsställd, sade Kapitenen, om du will följa mig, emedan jag ligger här i hamnen med ett stort skepp, som tillhör Konungen af Armènien. Goßen lät icke detta säga sig twänne gångrr, utan följde honom genast på hans skepp, der han af alla kallades Pelle Båtsman.

Han förblef dock icke länge bara Båtsman, emedan hans flit, raskhet och skickelighet påskyndade hans befordran, så att han, inom kort tid, genomlopp alla grader, ända till deß han blef närmaste mannen under Kapitenen och det med samteliga sjöfolkets bifall, ty han war af alla mycket afhällen. Det wäckte derföre icke ringa oro, att Pelle Båtsman efter någon tid blef helt underlig till sinnes, så att ingen förstod hwarken hwad han talade eller förehade. Och ännu mera häpne blefwo alla, då en dag medan skeppet war midt ute i sjön, Pelle inträdde till Kapitenen begärande sitt gage för den tid han honom tjenat, emedan han ej längre wille eller kunde följa honom. Kapitenen swarade, att då han allt jemt tjent honom ärligt och wäl, hade

Digitized by Google

han all rätt, att, när som helst, erhålla fullt ut sin belöning, och likaså stod det i hans behag, att, när han behagade, träda från skeppet och derföre skulle han i första hamn kunna lemna dem, ehuru de dock alla bittert skulle sakna honom. Men Pelle förklarade, att han icke wille wänta till deß de anlände till någon hamn, utan war det för honom nödigt, att genast lemna skeppet, och derföre begärde han, att de wille gifwa honom skepps-luckan, på hwilken han sedan wille anförtro sig åt wågornas wälbehag. Häpne föreställde honom alla, att en sådan färd alldeles icke, utan hans säkra undergång, lät sig werkställa, hwadan de åter bådo honom att gifwa sig tålamod och dröja till deß skeppet fick någon landkänning, då de åtminstone med båten kunde säkert bringa honom på fast mark. Pelle deremot bedyrade, att han genast wille lemna skeppet och tillade: om I icke gifwen mig skepps-luckan, så skolen I alla inför Gud answara för min död, ty om jag icke får den, så nödgas jag, att så som jag nu här står, störta mig i böljan, emedan en oemotståndlig kraft twingar mig, att i detta ögonblick öfwergifwa er. Då de nu hörde att inga förnuftiga skäl på honom werkade, gåfwo de efter för hans enwishet och lemnade honom skepps-luckan, efter hans begäran.

Sedan han den bekommit, hängde han den pung, i hwilken han hade sina penningar förwarade, omkring sin hals, bandt sig sedan fast wid luckan och lät den derefter warsamt nedsläppas, med slatan förut, i hafwet.

Till all lycka war det denna dagen stilla och lugnt så att endast wågornas gungande framdref

Digitized by Google

Pelle Båtsman på hans underliga farkost, der han satt upprätt, alldeles stilla försänkt i djupa och besynnerliga tankar. Så framdref han hela dagen; men mot aftonen sqwalpade wågorna honom upp på land, och så snart han det märkte, fattade han i ett närbeläget träd och höll sig fast. Derefter lösste han sig från luckan, gick längre upp på stranden, nedgräfde sina penningar på ett säkert och för honom lätt igenkänneligt ställe och lade sig sedan under ett träd att sofwa.

Efter någon stund waknade han dock af ett owanligt buller, och när han skådade fram i månskenet, såg han twenne gastar, hwilka med den största bitterhet slogos med hwarandra. Då Pelle Båtsman detta märkte sprang han upp, trädde midt ibland dem och sade: Kunnen I stackare icke ligga stilla och roligt i grafwen, utan att med edert slagsmål störa en fattig uttröttad resande i hans sömn. Det heter ju, att döden försonar all fiendskap, är det skäl då att så här spöka omkring för att fortsätta edra twistigheter? Då swarade den gasten, som synbart war sin motståndare underlägsen: Gerna skulle jag wilja i ro sofwa den långa sömnen om ej denne min fordna granne den jag wid min död hade den olyckan, att wara skyldig sex styfwer, hwarje natt jagade mig ur grafwen, för att piska mig, emedan jag är oförmögen att återgifwa honom denna summa. Och som jag i mitt dödstillstånd icke är i stånd att förwärfwa något till betalning af min skuld, så lärer wäl detta öde öfwerhänga mig ända till domedag. Då Pelle detta hörde sade han: Arma mask! har då ingen annan welat betala för dig de sex styfwerna? Nej, wist

Digitized by Google

ingen, swarade gasten. Nu wände sig Pelle Båtsman till den andra och frågade, om, i fall han skulle betala för den olyckliga Debitorn, denne då lemnades i fred, och då Creditorn detta bejakade, gick Pelle till det stället der han nedgräft sina penningar, upptog sex styfwer och gaf dem åt fordringsägaren, hwarefter denne genast förswann. Men den andra befriade gasten gick nu fram till Pelle, tackade honom förbindligt för den tjenst han honom wisat och loswade, att, i fall han skulle komma i någon nöd, så wille han wid första påfallande wara till hands med hjelp och bistånd. Hwad bistånd skulle wäl du, usla skugga! kunna göra mig, frågade Pelle. Åh sade gasten ingen är så mägtig, att han icke någon gång behöfwer den swagares hjelp, och bör du betänka, tillade han, att sjelfwa lejonet, utan bistånd af den föraktade råttan skulle hafwa warit förloradt. Härmed må nu wara huru det will, inföll Pelle, men wißt är, att du nu gjorde mig största tjensten, om du gick bort och lät mig få sofwa i ro. Gasten lydde utan gensägelse befallningen, förswann genast, hwarefter Pelle åter lade sig under sitt träd och sof till deß solens strålar, andra dagen, brände honom waken.

Sedan han uppstått, kände han sig af hunger beswärad, hwarföre han beslöt, att wandra längre in åt landet, för att söka efter någon by der menniskor funnos, hwilka för penningar och goda ord kunde gifwa honom mat. Han tog derföre något med sig ur sin pung, nedgräfde den åter i jorden och började sin wandring. Han hade dock icke gått länge i skogen förr än fyra wilda, bewäpnade karlar rusade fram emot honom, utur en tät bunge,

Digitized by Google

och med håftighet frågade honom hwem han war och hwad han hade der i skogen att göra? Pelle mårkte genast hwad slags folk han nu råkat i fård med, och derföre swarade han, att han wore en måstertjuf, som begifwit sig dit i skogen för att dölja sig undan efterspaningar. Då år du just en kårkommen medlem af wårt samfund, swarade en af karlarne, ty wi åro Röfware. Will du förena dig med oß? Wißerligen swarade Pelle, om I icke hafwen något deremot. Ingalunda, genmålte Röfwaren, blott du talar sant i hwad du nu säger, men derpå måste wi först se ett öfwertygande prof. — Ganska gerna, gaf Pelle till swar, dock först bören I gifwa mig något till båsta, ty jag har icke smakat Guds lån, på snart twånne dagar. Så kom då till wår kula, ropade Röfwarne; och de följdes åt.

Då de dit anlåndt, fann Pelle ånnu åtta andra Röfware, hwilka, då de af sina kamrater hört hwem det war de medförde, wånligt mottogo honom och satte fram för honom så mycket mat, att han rigtigt dermed kunde stilla sin, af de förra dagarnas swålt och mödor, uppkomna hunger. Sedan han derefter något hwilat sig, och det började att lida mot natten, yrkade Röfwaren att han skulle wisa prof på sin konst, att genom tjufweri skaffa dem penningar. Dertill sade han sig wara willig, likwål med det förbehåll, att han ensam fick utwandra, emedan ju större sållskap, ju låttare wore det att blifwa röjda och gripna i deras förehafwande. Då de håruti låto honom råda, utgick han ensam, och begaf sig först till stållet der han nedgråft sina penningar, medtogo dem allesammans,

och begaf sig derefter på återwägen. Först undersökte han dock trakten rundt omkring, och erfor snart, att detta rikets hufwudstad war mycket närmare till Röfwarnes kula belägen, än han hade förmodat.

Då han till Röfwarne återkom och lemnade dem alla de penningar han ägde, gladdes de högeligen deröfwer och berömde honom icke litet för wisad skicklighet. Derefter tillsporde de honom, hwarest han, på så kort tid, en sådan stor penningesumma förwärfwa kunnat. Jo sade han, det har lyckats mig, att på östra sidan af Konungens skattkammare, tu twärhand under fönstret, få twänne stenar lösa, genom hwilka jag ingått och hemtat dessa penningar. Men som der många egodelar förwaras, så borde flera på en gång ditgå, på det att större förråd deraf måtte kunna borttagas. Och är detta alltså mitt råd, om eder så synes, att I under denna natt samteligen dit begifwen eder, för att rent af utplundra skattkammaren. Derigenom skolen I ej allenast stora rikedomar förwärfwa, utan äfwen komma i erfarenhet af, att jag eder med nit tjent hafwer. — Detta råd tycktes dem alla ganska godt, och derföre, så snart aftonen nalkades, begåfwo sig alla Röfwarne ur kulan, till hwars wård Pelle Båtsman ensam qwarlemnades.

Knappt woro de borta, förr än han, enligt det beslut han länge inom sig fattat hade, började genomsöka kulan, och hopsamla alla de egodelar och penningar, hwilka lättast kunde medföras. Medan han så, allt längre och längre framträngde i kulan, kom han till en tillstängd dörr, den han först efter någon möda uppbryta kunde. Då framträdde utur

Digitized by Google

ett mörkt och trångt rum, till Pelles stora förwåning, ett ganska skönt Fruntimer, frågandes, om befrielsens dag nu wore inne, eller om hennes fängelse blifwit öppnadt, blott för att lemna henne till nya plågor? Nej, swarade Pelle, om ni, nådigaste Fröken, — ty så bjuder edert utseende mig att eder nämna — icke för någon Gudi mißhagelig gerning här instängd blifwit, så hoppas jag att ni genom mig, från allt betryck skall warda frälsad. Täcktes ni derföre att hasteliga säga mig, hwem ni är, och huru ni kommit att här blifwa instängd. — Mitt namn, swarade Fruntimret, är Clelia, och är jag Dotter af Konungen i Armenien. Då jag en gång med min högtälskade Faders tillåtelse, wandrade i lunderna kring min födelsestad, blef jag af deßa skändeliga menniskor bortröfwad och hitbragt, samt, då jag icke welat uppoffra min jungfru-ära för att tillfredsställa deras lustar, hafwa de i detta fångerummet mig instängt, menandes att sålunda med wåld af mig winna, hwad jag ej godwilligt warit sinnad att gifwa. Då det så är, inföll Pelle Båtsman, kunde händelsen för mig icke foga sig bättre, i thy jag en lång tid farit på ett skepp, som eder sörjande Fader utsändt, att eder, skönaste Prinseßa! uppsöka. Dock nu hafwa wi ingen tid att förlora, utan får jag bedja eder wara god att taga något af deßa oärligt förwärfwade skatter och genast följa mig till den närbelägna staden, innan Röfwarne återkomma. Och hoppas jag att wara der ungefär wid samma tid som de, emedan de efter hwad jag kan dömma, walt en längre wäg än behöfligt warit.

Ankomna till hufwudstaden hörde de noga efter om intet skepp wore färdigt att segla till Arme-

Digitized by Google

nien. Och det begaf sig, att wid den tiden låg der i hamnen ett af de många skepp, dem Konungen Elmansib utsändt för att eftersöka sin Dotter. Då de detta erforo, gick Pelle Båtsman om bord, berättade Kapitenen huruledes han funnit Prinsessan och frågade om han wille taga dem båda med sig hem till det Armeniska Riket. Då Kapitenen detta gerna bejakade, begaf sig Prinsessan med sin befriare och alla de i Röfwarkulan tagna egodelar, på skeppet, hwilket strax derefter gick till segels. Men under de dagarne som de på denna sin afresa wäntade, hade Prinsessan af sitt eget hår, blandadt med fin guldtråd flätat en pung, den hon skänkte Pelle Båtsman, med anmodan, det han städse wille bewara denna, till en åminnelse af henne, ty hon älskade icke litet sin befriares wackra utseende, muntra umgånge och goda seder.

Då skeppet ändteligen uthunnit i öppna sjön, kunde Kapitenen ej längre styra sin afund mot Pelle Båtsman, att han skulle hafwa funnit Prinsessan och således blifwa egare af den utfästade belöningen. Och som den, hwilken låter hin onde i sitt hjerta få taga ett steg, nödgas snart inrymma honom der hel och hållen, så öfwergick snart hos Kapitenen denna afund till lust, att genom Pelles död, försäkra sig om den lön, hwilken han förtjent. Derföre sammankallade han sin besättning, yppade för dem sina tankar och lofwade att, om de wille wara honom behjelplige, skulle de sins emellan få dela alla de dyrbarheter, som han med sig förde. Och som alltid de underhafwande liknat sitt öfwerhufwud, bestod hela denna besättning af arga skalkar, hwilka derföre gerna deltogo i deras Kapitens

onda uppsåt. De stormade derföre, med långa knifwar beväpnade in i Pelles hytta, med affigt att genast mörda honom. Men då han såg deras tankar, sade han: Mine wänner! betänken eder, att ett mord är en swår synd, som säkert öfwer eder skall draga himmelens swåra straff. Jag will alltså göra eder ett förslag, huruledes I må bekomma all min egendom, utan att min blod faller öfwer edra hufwuden. Gifwen mig blott skepps-luckan, så will jag wid den fastbinda mig och sedan sjelf störta mig i hafwet, så har jag sjelf befordrat min död, då den derefter ej behöfwer tynga edra samweten. Detta förslag tycktes dem alla wara godt, och det blef derföre genast werkställdt, dock så att Pelle, af allt hwad han egde, icke kunde medföra något annat, än den pung han af Prinsessan bekommit, och den han beständigt bewarade inwid sitt hjerta. Sedan nu Pelle Båtsman sålunda war i hafwet kastad, inträdde Kapitenen och hans hjelpare till Prinsessan, och, med dragna swärd, twingade henne att med ed förpligta sig att, wid ankomsten till hennes fader, säga att Kapitenen henne ur Röfwarnes händer befriat. Med hwad hjertans bedröfwelse hon detta gjorde, kan en hwar besinna, förnämligast den som fästat sin oskyldiga kärlek wid ett wärdigt föremål.

Emedlertid drefs Pelle på sin skepps-lucka hela dagen hit och dit af wågorna, men mot aftonen märkte han land, och nu gjorde han sig lös från luckan och simmade dit. Då han på stranden uppkommit, märkte han, att han landat precist på samma ställe, som förra gången, och detta war honom icke så behageligt att erfara. Inga pennin-

Digitized by Google

gar har jag nu, tänkte han, med hwilka jag, som förra gången, kan befordra min framkomst, och skulle Röfwarne, dem jag utplundrat, öfwerkomma mig, så har jag intet annat än en skamlig död att förwänta. Dock, som hans samwete war rent och han aldrig wan wid annat än sätta till himmelen sin förtröstan, lade han sig helt lugnt att sofwa under samma träd, som förra gången beskuggat hans nattläger. Han hade icke länge sofwit, då han wäcktes deraf, att en kall hand strök honom om pannan. Han spratt till, slog upp ögonen och nu märkte han bredwid sig samma gast, hwars skuld han förra gången betalt. Denne sade: Min befriare! förr än jag förmodat, har den stund inkommit, då jag mot dig kan wisa min tacksamhet. Säg mig fritt, hwad du för din jordiska lycka anser nödigt och det skall genast uppfyllas. Hm! swarade Pelle, för min lycka wore wäl det angelägnaste att jag kunde komma till Armeniens hufwudstad, innan det skeppet, som förer Prinseßan, anländer. — Der, inföll gasten, skall du wara, innan tuppen gal den första nattwäckten. Och derpå tog gasten Pelle på ryggen, och ungefär så fort som tanken flyger, nedsattes han midt på torget i Armeniens hufwudstad. Derefter sade gasten, i hwad som heldst du behöfwer någon fremmande hjelp, så tänk blott på mig och jag skall genast wara wid din sida. Med deßa ord förswann gasten och lemnade Pelle i glad förundran öfwer hwad honom wederfarits.

Medan han stod och begrundade hwad han sig företaga skulle, såg han nära bredwid sig en skylt, som tillkännagaf, att Konungens Hofskomakare der-

Digitized by Google

skådes bodde. Då Pelle nu erindrade sig, att han i sin barndom sysselsatt sig med detta handtwerk, ingick han till Skomakarmästaren, angaf sig för en resande gesäll och begärde arbete. Mästaren mätte den inträdande, i sjömanskläder betäckta, gästen noga med ögonen och swarade derpå: Om jag kan hos mig behålla eder det beror egenteligen på eder skicklighet att arbeta och det måste wi först försöka. Det är nu snart midnatt, jag och mina andra gesäller behöfwa ro, men deßa Konungens stöfletter måste tills i morgon wara färdiga. Kan ni nu förtjena eder första frukost hos mig, dermed att ni gör deßa stöfletter färdiga, så är jag nöjd med att behålla er i mitt bröd. Och med detta bespottande tilltal reste sig mästaren, med alla sina lärlingar, upp från stolarne, önskandes Pelle, med försmädliga miner god natt och lyckligt arbete, hwarefter de gingo ut och tillåste dörren. Knappt war Pelle ensam, förr än han påkallade gasten, hwilken genast infann sig, och så snart han erfor hwarom frågan war, bad han Pelle lägga sig i god ro att sofwa, emedan arbetet i alla fall, wid bestämd tid skulle wara färdigt. Också, då han om morgonen uppwaknade, såg han twänne nygjorda stöfletter ställda på bordet, och med dem i handen, hälsade han godmorgon på mästaren. Helt förwånad, efter betragtandet af ett så utmärkt godt och snart förfärdigadt arbete, uppträdde han med dem till Konungen, som, efter första försöket, med dem förklarade sig öfwermåttan nöjd och frågade mästaren huru han nu på en gång kommit till färdigheten att lemna ett så ypperligt arbete, som wida öfwerträffade allt hwad han dittills gjort, så godt det dock,

Digitized by Google

i och för sig sjelf, kunde wara. Då bekände Skomakaren, som war en redlig man den der icke för någon wille undanhålla hwad honom tillkom, att han ej sjelf förfärdigat deßa stöfletter utan att berömmet tillhörde en gesäll, den han helt nyligen warit så lycklig att i sin tjenst bekomma. Glad deröfwer beställde Konungen ännu mera arbete, och då Pelle, på det redan beskrifna sättet, detsamma lika wäl förfärdigade, wäxte hans rykte, inom några dagar, öfwer hela staden, och skaffade hans mästare många beställningar.

Emedlertid förunnades Konung Elmansib den stora glädjen att återse sin älskade och så länge saknade dotter. Den förrädiske Kapitenen inlopp med sitt skepp i hamnen, och knappt hade Konungen blifwit underrättad härom, förr än han utdrog till sin dotters möte och afhämtande, i en stor procession med alla sina Herrar och Drabanter. Inför dem berättade Kapitenen, med stolt och fräckt sinne, huruledes han, med ofåglig möda, en stor jätte bekämpat och ur hans wåld återtagit Prinseßan och denna osanning bekräftades af hela besättningen, hwarunder dock Prinseßan låg högt gråtande wid sin Faders bröst; men hwilket alla trodde wara glädjetårar. Sedan Konungen låtit till hela besättningen utdela stora belöningar, slog han Skepps-Kapitenen till Riddare och utsatte den dagen, då han med Prinseßans hand skulle winna lön för sin gerning, hwilken likwäl, i sig sjelf, förtjenat helt annat.

Snart talades dock om i hela staden, att Prinseßans glädje öfwer att till sin Fader wara hemkommen, nog hastigt förswunnit och att hon i stäl-

Digitized by Google

let beständigt war intagen af en djup bedröfwelse, som fast synbart förökade sig allt som bröllopsdagen närmare nalkades. Emedlertid gjordes, till denna högtid, stora beredelser, och, som den äfwen med dans skulle firas, beställdes åt Prinsessan nya skor, hwilkas förfärdigande, efter gammal wana, af Hof-skomakaren uppdrogs åt Pelle Båtsman. Han lofwade äfwen att detta till nöjes besörja, dock med det wilkor, att han sjelf fick uppbära skorna till Prinsessan och för dem emottaga betalningen, emedan han, som han sade, hade en stor lust att se denna Prinsessa, om hwars skönhet så stort rykte war utspridt i werlden. Och härtill gaf mästaren gerna sitt bifall.

Pelle Båtsman sökte derföre att i hela sin klädnad blifwa fullkomligen lik en skomakaregesäll och sitt långa hår kammade han fram djupt i pannan, att hans stora klara ögon till det mesta blefwo betäckta. Så utrustad, tog han skorna i handen och trädde in för Prinsessan, som låg till hälften öfwer en hwilbädd, många bittra tårar utgjutande, ty hon tänkte i sitt sinne, på den ynglingens ädla gestalt, som henne befriat hade, och på olyckan att förmälas med en man, till hwars brottsliga hjerta hon warit wittne, då hon såg honom, henne till stor sorg, utöfwa den grymmaste och orättwisaste gerning. Då hon hörde Pelle inkomma reste hon sig från bädden, torkade sig i ansigtet och trädde med röda och förgråtna ögon honom närmare. Wördnadsfullt öfwerräckte han skorna och då Prinsessan skulle betala dem, framtog han den pung hon honom gifwit hade, på det hon i den måtte inlägga penningen. Men knappt hade hon sett denna pung,

Digitized by Google

förr än hon den igenkände och frågade, med bäf-
wande stämma, hwar han densamma öfwerkommit.
Denna pung, swarade han, har jag till skänks be-
kommit af den käraste jag eger, af en skön Prin-
sessa, den jag en gång från Röfware befriat och
derföre bär jag den här inwid mitt hjerta. Då hon
hörde hans stämma, blef det i hennes sinne klart,
att det war Pelle Båtsman, som stod framför hen-
ne, men för att öfwertyga sig strök hon hastigt, med
sin hwita hand, håren ur hans panna. Då hon
nu såg honom i hans klara ögon, igenkände hon
honom genast och slög honom i famnen; och om e
de båda nu bewisade hwarandra med kyssande och
famntagande, all den gunst och glädje mellan ärbar
älskande öflig är, det gifwer jag en hwar att betän-
ka, som efter en lång skillsmessa winner den lyckan
att råka en fullt trogen wän.

Under detta deras ömsesidiga glädjerus, öppna-
des dörren och Konungen hwilken icke långa stunder
på dagen kunde skilja sig från sin Dotter, inträd-
de, och kan man wäl tänka huru förwånad han
blef, då han såg sin Dotter i armarne på en sko-
makaregesäll och underlät han icke att deröfwer yt-
tra sin förtrytelse. Men Prinsessan föll till hans
fötter och sade: Högtälskade Herr Fader! det är in-
gen skomakaregesäll, fast eder nu så synes, utan
är det han som mig werkeligen befriat, wäl icke
från en jätte, utan från ett stort band wilda och
fräcka Röfware. Och derefter började hon berätta
hela förloppet, huru Pelle Båtsman funnit och räd-
dat henne; huru han fört henne på skeppet och huru
Kapitenen mot honom handlat samt slutligen huru

hon

hon nu igenkänt honom. När Konungen det hörde, förundrade han sig öfwer Kapitenens ondska och beslöt att hårdt straffa honom derföre, men för att detta måtte ske, befallte han dem båda att hålla allt detta hemligt. Derefter förde han sjelf Pelle Båtsman i ett sidorum på Slottet, der han blef för alla andra förborgad. Men Konungen lät i största hast åt Pelle sy de alldra prägtigaste Riddarekläder, i hwilka han måtte kunna wisa sig på den för Prinsessan bestämda bröllopsdagen.

Då denna inföll och alla gäster, till högtidens firande, hade församlat sig på slottet, tillkännagaf Konungen, att han wäntade att blifwa hedrad med besök af en främmande Prins och derföre bad han alla Herrar och Fruar att de wille låta sig nöja med den förändrade anordningen, att först spisa, innan förmälningen kunde försiggå, emedan den resande wäl först kunde behöfwa något förfriska sig. Medan Konungen så talade, underrättades han att den främmande war anländ, och nu infördes Pelle Båtsman i full ridderlig pragt, men gjord oigenkännelig för en hwar, medelst ett långt, under hakan fästadt skägg. Inkommen i salen hälsade han alla med en så behagelig höflighet och wißte att föra så muntra och förständiga tal, att alla af hans utseende och hela wäsende blefwo fast intagne. Wid bordet sattes han mellan Konungen och Prinsessan på högra sidan, men brudgummen satt på den wänstra och nu öfwer bordet började Konungen att samtala med Pelle Båtsman, som om han, i sitt rike, nyligen öfwerwunnit ett swårt förräderi, och sluteligen wände han sig till Sjö-Kapitenen och

Digitized by Google

nom, hwad han wål tyckte den förtjena
at wara så ond, att han welat mörd
wärde man. Men Kapitenen, som här
enting anade och dels wille ställa sig i
ngen, dels wisa sig artig mot fremlingen
Jo, den som kunnat ämna en så skamli
den är intet mindre wärd än att lefwand
jära. — Så har du sagt din egen dom
ngen och reste sig ifrån bordet. Då Ka
lt förwånad öfwer deßa ord, wände sin
den förmente fremlingen, som i detsamm
det långa skägget, blef han intagen af e
ngest, att i honom igenkänna den, hwil
rodde sedan flere månader wara förwand
at för fiskar och hafsdjur. Och nu stör
sig för Konungens fötter, bekände sit
bad om nåd och förskoning. Den wille e
förunna, men, sedan Pelle Båtsman
rbön för honom, stadnade hans dom der
han, med hela sin besättning, genast skull
ig bort, utan att någonsin mera beträd
s gränsor.

fter förmältes Pelle Båtsman med Prin
då Konungen ej långt derefter dog, mot
Konungariket, det han länge styrde sig til
och undersåterna till lycksalighet. Äfwer
n sitt namn stort och aktadt genom fler
jeltedater, förnämligast utförda till sjös
a i de Armeniska tideböckerna finnas be

Digitized by Google

Den stackars Henrik.

En gammal Tysk Saga.

I Schwaben war en gång en herre, som blef angripen af spetelskan. Honom fattades icke någon dygd, som en ung riddare, hwilken stråfwar efter enhålligt bifall, bör besitta; så att i hela landet man icke talade så mycket godt om någon. Han war rik och af ädel börd, men ännu större war hans åra och hans mod. Hans hjerta hade förswurit all falskhet och skändlighet, och han höll åfwen denna ed troget till sitt slut, ty hans lefnad war fläckfri och han wißte att anwända werldslig åra till goda ändamål, så att han tillwäxte i dygd. Han war en blomma för all ungdom, en perla af trohet, en krona af dygd, de betrycktas beskydd, sina wänners sköld. Ingenting war hos honom för mycket, ingenting för litet. Hans namn war wälkändt, han hette Henrik och hans ätt kallades von der Aue.

Som nu denna man, prisad och ärad, fröjdade sig öfwer rikedom och gladt sinne, så blef på en gång hans höga mod nedböjdt i ett olyckligt lif, ty den som lefwer i denna werldens glädje och åra, är dock ringa inför Gud. Derföre föll ocksá Herr

Henrik med Guds wilja från sin högsta sällhet i en ond sjukdom och angreps af spetelskan. Då han nu så blef hemsökt, och sjukdomen slog ut på hans kropp, så wände sig man och qwinna från honom, och så angenäm werlden förut war honom, så odräglig blef den honom nu, så att ingen mera wille se honom likson fordom den af sår slagna Hjob. Som den stackars Henrik såg, att han liksom alla spetelska war wederwärdig för werlden, så war han dock olik Hjob deri att denne med tålamod fördrog sitt bittra lidande; Henrik war sorgsen, hans högtsträfwande hjerta sjönk, hans honung war förwandlad till galla, ett swart moln betäckte glansen af hans lyckas sol, och ett hårdt åskslag sönderslog hans klara himmel. Han sörjde, att han måste öfwerge så mycken lycksalighet, ja ofta förbannade han den dag, då han blef född till werlden.

Likwäl erfor han åter någon glädje, när man tröstade honom dermed att det gafs olika slag af denna sjukdom och att somliga arter kunde botas. Då tänkte han hit och dit öfwer medel, huru han skulle kunna botas, for till Montpellier och frågade Läkarena om råd; men han fick till swar, att han wore obotlig. Med bedröfwelse hörde han denna dom, och for derpå till Salerno, för att äfwen der söka råd hos läkarena. Nu sade honom den största mästaren der någonting rätt underligt, nämligen: att han wisserligen kunde botas, men likwäl aldrig skulle botas. ”Huru skall detta tillgå”, sade Henrik, ”du talar obegripliga saker! kan jag botas, så blir jag wäl också botad! ty hwad pengar och anredelser angår, så tror jag mig kunna anskaffa sådant” — ”Bråka ej er hjerna deröfwer”, swarade mästaren

"Eder sjukdom är nu en gång för alla af sådan art! Hwad gagnar det Er, att jag säger Er det! Det gifwes wäl ett botemedel derför: men ingen menniska är så mägtig eller klok, att hon kan winna det; derföre kan ni aldrig bli botad, Gud blifwe derföre eder läkare." — Då sade den stackars Henrik: "Hwarföre beröfwen I mig min tröst? Jag har dock så stora egendomar; jag kan wißt göra Er benägen, att hjelpa mig!" — "Det fattas mig icke wilja", swarade mästaren. "Wore det ett läkemedel, som man kunde köpa eller på annat sätt bekomma, så lemnade jag Eder wißt icke i er nöd! Men det är tywärr! icke så, och wore er nöd ännu större, så måste jag dock lemna Er hjelplös! Hör nu: ni måste ha en ren jungfru, som af fri wilja lider döden i stället för Eder. Nu är likwäl ej menniskors art, att friwilligt göra *något* sådant; och dock, såsom jag redan sagt Er, detta är det enda läkemedlet för eder sjukdom!"

Nu insåg den stackars Henrik wäl, huru omöjligt det wore, att någon gerna wille dö för honom, och så war all den tröst, som han wäntat sig af sin resa, förbi. Nu hade han ej widare något hopp om sin tillfriskning och blef ledsen wid lifwet. Han for hem och började att utdela sitt arf, såsom det bäst syntes honom. I tysthet gjorde han sina fattiga slägtingar rika och lindrade äfwen fremmande personers elände; det öfriga gaf han åt Guds hus, på det Herren måtte förbarma sig öfwer hans själ. Af all sin egendom behöll han blott ett nyß uppodladt land, dit han flydde undan menniskorna. Men icke allenast han sjelf klagade öfwer detta olycksöde, utan han blef äfwen beklagad af alla, som sjelfwa eller

Digitized by Google

genom andras berättelse wißte derom. Detta nys uppodlade land brukades af en fri bonde, som hä lefde i lugn och frid under det andra bönder unde elaka herrar icke en gång genom afgifter och gåfwo kunde undwika stora wederwärdigheter. Hwad denne bonde gjorde, det war den stackars Henrik wäl til lags, och han hade äfwen befriat honom ifrån alle utgifter, så att ingen i hela landet war så wäl mående.

Till denna man for den stackars Henrik; denna wedergällde honom all hans godhet och han ansåg ingenting beswärligt, som han kunde göra för den stackars sjuklingens skuld; han war så trogen, att han willigt fördrog bekymmer och möda för att göra allting beqwämligt för sin herre. Gud hade beskärt honom ett lyckligt lif, ty han hade en frisk och sund kropp, en flitig, sedesam hustru; dertill sköna barn, som äro mannens glädje. Deribland war en flicka af 12 år, af mildt lynne, som ej wille wika ett steg från Herren, för att derföre förtjena hans bifall och kärlek. Hon war så behaglig, att hon genom sin sköna gestalt hade paßat att wara dotter åt de alldra ädeligaste föräldrar i hela riket. De öfriga husets hjon woro så beskaffade, att de stundom när det så paßade sig, undweko den sjuke; men hon skyndade hwar timma till honom, och wille aldrig ifrån hooom; med barndomens oskuld och godhet hade hon så helt och hållet wändt sitt hjerta till honom, att man alltid fann den sköna flickan sittande wid hans fötter, deremot älskade äfwen han henne framför alla, och han skänkte henne ofta det som gjorde henne glädje, det som behagar barnen wid deras lekar och lätt winner deras hjerta; än en

liten spegel, än ett hårband, eller hwad som annars kunde wara att köpa. Genom denna wänlighet gjorde han henne så tillgifwen och huld, att han plägade kalla henne sin lilla fru.

Så tjenade hon honom i 3 år, under hwilka den stackars Henrik wistadrs hos bonden. Nu hände sig, att denne med sin hustru och sin dotter hwilande från sitt arbete, satte sig hos honom och beklagade hans lidande. Ty det gjorde dem ondt; äfwen måste de frukta, att hans död skulle blifwa dem en olycka och att en ny hårdhjertad herre skulle beröfwa dem deras lycka. Så sutto de under bekymmer tillsammans, tills ändteligen bonden började: "Kära Herre, om det tillåtes mig, så frågade jag gerna: då i Salerno finnas så många mästare i läkarekonst, huru kommer det sig, att ingen är så wis, att han kan finna råd för er sjukdom? Herre, detta förundrar mig!" Då utgjöt den stackars Henrik med bitter smärta en suck ur sitt innersta hjerta och swarade så sorgsen, att suckar afbröt orden: "jag har wäl förtjent denna skymfliga och bespottade sjukdom, du har ju sett att min dörr stod öppen för werldslig lust, och att ingen af min slägt lefde i så goda omständigheter. Då aktade jag litet derpå, att Gud hade enligt sin nåd gifwit mig denna lycksalighet; jag tänkte i mitt sinne, som alla werldens barn, att jag kunde hafwa sådan ära och fröjd äfwen utan Gud. Den höga himlawäktaren som blef wred på mig öfwer detta öfwermod, han tillslöt min helsas portar för mig och min dåraktighet har åstadkommit, att jag aldrig mer kan åter få ingå genom dem. Gud har pålagt mig en sjukdom, som ingen kan befria mig från. De go-

Digitized by Google

da undfly mig, de onda begabba mig; ja ingen å så elak, att han ej wisar mig sitt förakt och wände ögonen från mig. Nu har du först rigtigt bewisa mig din trohet, att du tillåter mig sjukling wara hos dig och dock ej undflyr mig. Och dock så lite du skyr mig, såsom sakerna nu stå — fördrager du dock lätt min död! Säg mig nu om du wet någons olycka, någons nöd wara större i werlden! Förr war jag din herre och nu behöfwer jag dig älskade wän; och du, din hustru och min lilla fru här, i tre förtjena ewigt lif derföre att i skött mig sjuke och förkastade. — Men i afseende på det du frågat mig, will jag swara dig: jag for till Salerno och kunde der icke finna någon läke=mästare, som kunde eller wille företaga sig att bota mig, ty jag skulle skaffa mig ett medel, som ingen i werlden för något pris kunde winna. Man sade mig ingen ting mindre, än att jag måste ha en full=wuxen jungfru, som ej twekade att lida döden för mig. Om man skar ut hennes hjerta och toge hennes hjertblod, skulle det hjelpa mig, men ingenting annat. Men det är rent af omöjligt att någon gerna lider döden för mig; derföre måste jag lida denna swåra sjukdom till min död, hwilken Gud måtte snart förläna mig!"

Hwad den stackars Henrik sade åt fadren, det hörde den rena jungfrun, ty den hulda satt wid sin herres fötter. Hon gaf akt på hans ord och gömde dem i sitt hjerta, tills natten kom. Men då hon efter sin wana lagt sig wid fadrens och modrens fötter och båda hade insömnat, då drog hon många djupa suckar wid tanken på sin herres olycka och hennes bedröfwelse war så smärtsam, att hennes

ögons regn begjöt de sofwandes fötter. Då desfa kände tårarne, waknade de och frågade hwad som war åt henne och hwilken olycka hon så i tysthet beklagade. Men hon wille på länge ej säga det, tills ändteligen hennes fader genom mildа och stränga ord bragte henne derhän, att hon sade: "I mågen wäl städse med mig klaga; ty hwad kan wara oß smärtsammare än wår Herres olycka, hwilken wi snart torde förlora och med honom hwad wi äga och njuta! Aldrig få wi mera en så god herre, som gör mot oß hwad denna gjort!" De swarade: "Du talar sant. Dock hjelper oß wår bittra sorg och klagan ej en hårsbredd. Kära barn wänd dina tankar härifrån; det gör oß wißt lika ondt som dig, men det står thywärr icke i wår magt att hjelpa honom. Gud har gjort det; wore det en annan, så måste wi förbanna honom!" Så fingo de barnet att tiga; men hon sof icke och förblef sorgsen hela natten och den följande dagen, hwad man än anförde såsom tröst, det förmådde ej stilla hennes hjertas oro. Då de natten derpå efter wanan gingo att sofwa, och hon sjelf hade lagt sig på sitt gamla sofrum, så beslöt hon bestämt inom sig, att om hon upplefde morgondagen, så wille hon då offra sitt lif för sin herres skull. Hon blef glad och lugn genom detta beslut; hennes enda sorg war att Herr Henrik, om hon upptäckte det för honom, ej wille tillåta det och att alla tre skulle förwägra sitt bifall till detta offer. Hennes oro blef wid denna tanke så stor, att hennes fader och moder nu, liksom den förra natten, waknade. De rättade upp sig och sade: "Hwad är det som beröfwar dig nattron? Du är dock bra enfaldig, då du

Digitized by Google

bedröfwar ditt hjerta med klagan öfwer hwad som ingen kan ändra! Hwarföre låter du oß icke sofwa?" Så förelade de henne hennes onyttiga sorg och trodde sig hafwa lugnat henne; men hennes beslut war dem ännu icke bekant. Då swarade hon dem: "Och dock har min herre sagt, att han wäl kunde bli botad, wid Gud! om j ej förwägren mig det, så will jag ge honom läkemedel; ty jag är en jungfru och har fast beslutat, att, hellre än att se honom afliba, undergå döden för honom."

Öfwer detta tal blefwo hennes fader och moder mycket bedröfwade. Fadren sade: "Afstå från sådant, och lofwa ej wår herre mera än du kan fullgöra, ty detta går öfwer dina krafter. Du är ett barn, du har ännu icke sett döden; kommer det så långt att du skall dö, så wille du gerna ännu lefwa och då är det för sent; du har ej ännu blickat ned i den mörka afgrunden. Derföre slut ihop din mund eller stackars dig!" Så trodde han sig med böner och hot hafwa bragt henne till tystnad, men han förmådde icke att stilla hennes sorg: "Kära fader", sade hon, "så dum jag ock är, så har jag dock så mycket förstånd, att jag af berättelser känner dödsplågorna och wet att de äro swåra. Men den som med mödosamt arbete, stråfwar sig upp i werlden, han är ej alltid så lycklig, ty om han ock med stor möda bewarar sitt lif till ålderdomens dagar, så måste han dock lida döden, och kanske är då hans själ borttappad och då wore bättre att han aldrig wore född till werlden. Men jag will redan i min ungdoms dagar offra min kropp för det ewiga lifwet. J skolen ej förwägra mig detta; jag gör oß alla dermed wäl, ty så länge wår herre lefwer, å=

Digitized by Google

ren i alle lyckliga. Derföre wilja wi på sådant sätt bota honom, att wi alla må bli friska. Tillåten mig det, ty det måste ske.” Då modren såg att dottren hade allwar med hwad hon sagt, sade hon gråtande: ”Betänk, bästa dotter, huru stora de plågor äro, som jag lidit för din skull, och låt mig mottaga en bättre lön, än den som du nu talat om. Du will att mitt hjerta skall brista! Nu will du då äfwen förwerka din salighet hos Gud? Tänker du icke på hans ord, att man skall ära fader och moder, och att han lofwat oß, om wi så göra, ewig salighet i himmelen och långt lif på jorden? Du säger, du will offra ditt lif för wårt wäl! nej, du will förbittra wårt lif: ty om wi, din fader och jag, gerna lefwa, så sker det för dig. Du skulle wara ett stöd för wår ålderdom, och will nu bli skuld att wi skola gråtande stå wid din graf?” Jungfrun swarade: ”Jag tror wäl, moder, att du och min fader äro mig med kärlek tillgifwen, såsom föräldrar sitt barn, och finner det äfwen hwar dag. Af eder kärlek har jag mottagit själ och en skön kropp, för hwars skull hwar och en prisar mig. Hwem skulle jag alltså näst Gud ha att tacka för allt detta, om icke eder båda? Men just emedan jag har kropp och själ genom er kärlek, så tillåten mig, att jag löser båda från djefwulens wåld och gifwer mig åt Gud. Jag är rädd, att om jag blef äldre, werldens lust förleder mig liksom mången och kommer min själ att bli förtappad. Också är wår ungdom och wårt lif ingenting annat än en dimma och ett stoft; en narr, den som siket behåller hos sig denna rök! Öfwer förmultnadt strå är en skimrande tapet utbredd; den som lockas af

Digitized by Google

deß glans, den har förlorat både kropp och själ. Och betänken ännu widare: dör min herre, så kommen j i stort bekymmer och mycken nöd; men lefwer han under sin sjukdom ännu så länge, tills man gifwer mig en rik och aktningswärd man, så tänken j kanske, att jag är lycklig och att det har inträffat, som j alltid hoppats. Men mitt hjerta säger mig något annat: blir min man mig twär, så är det beklagligt, ty jag har min sjuka herre alltid för ögonen; blir han mig förhatlig, så är det sjelfwa döden. Sätten mig hellre i den fullkomliga sällhet, som aldrig förgår! En friare begär mig och jag ger honom gerna mitt ja. Allt går honom wäl i händer, hans hus är fullt af allsköns rikedom, der dör ej häst eller ko, der oroas man ej af barnens gråt, der är ej för hett, ej för kallt, der blir ingen gammal till år, den gamla blir ung, der finnes ej törst eller hunger; der finnes intet slags lidande, der är fullkomlig fröjd utan arbete! — J hafwen ännu flera barn, låten dem wara eder fröjd på jorden och trösten Er öfwer min död. Äfwen skall du ej stå wid min gråf, moder! ty, hwarest jag möter döden, der låter ingen dig se derpå. J Salerno sker det; då tillfriskna wi alla och jag blir ännu mera frisk än J!"

Då föräldrarne sågo, att deras barn hade så fast beslutat att dö, talade så wist och så föraktade jordiska lifwet: så tänkte de, den heliga ande måste wara källan för hennes tal och dristade ej mera afwända henne från det, som hon så fast beslutat och hwari Gud styrkt henne att fortfara. Men då de åter blott tänkte på kärleken till sitt barn, sutto de båda stilla i sängen, darrande af sorg, och ingen talade

ett ord, och modren hade först afbrutit sitt tal för den alltför stora sorgens skull. Till slut tänkte de dock, att det wore bäst, att de gåfwo henne tillstånd, emedan de i alla fall ej på ett wackrare sätt kunde förlora sitt barn. Då sade de till henne, att det finge ske, som hon hade begärt.

Nu glädde sig den oskyldiga flickan och knappast hade dagen inbrutit, förrän hon gick till sin herres sängkammare och ropade till honom: "Herre, sofwer ni?" — "Nej, kära flicka, men säg, hwarföre är du i dag så tidigt uppe?" — "Ack, Herre, dertill twingar mig oron öfwer er sjukdom!" Han swarade: "Bästa flicka, dermed bewisar du ett godt hjerta mot mig. Gud wedergälle dig! Men det ges ej råd för detta onda!" - "Jo wist, kära herre, det ges derföre godt råd. Ni har dock sagt oss, att om ni hade en jungfru, så kunde ni bli botad genom henne. Nå, wid Gud, det will jag sjelf wara, ty ert lif är bättre och ädlare än mitt." Då tackade henne Herren för hennes goda wilja och hans ögon wattnades af stilla tårar. "Kära flicka", sade han, "att dö är ingen obetydlig plåga, såsom du kanske tänker. Jag är öfwertygad, att du gerna wille hjelpa mig. Jag erkänner din goda och rena wilja; det är nog. Måtte Gud wedergälla dig din trohet; men alla som hörde det, skulle begabba mig, att sedan min sjukdom kommit så långt att inga medel hjelpte, dock griper till ett nytt. Min lilla fru, du gör som barnen göra, när de få något i sitt hufwud som de wilja ha, ty snart ledsna de wid det. Betänk dock, att fader och moder kunna icke umbära dig; äfwen jag kan icke åstunda dens olycka, som alltid wisat mig

kärlek; hwad båda råda dig, kära flicka, det må du göra!" Så talade han till den goda flickan, smålog och wißte ej hwad han snart fick weta. Ty fader och moder sade: "Herre, ni har älskat och ärat oß, det wore ej rätt gjordt af oß, om wi ej wille wedergälla det med godt. Wår dotter är benägen att lida döden för Eder och wi bewilja det gerna. I dag är den tredje dagen, då hon ifrade att få sin bön bewiljad, och nu har hon fått tillstånd af oß. Gud låte eder blifwa frisk, ty wi wilja offra henne för Er skuld.

Då jungfrun på detta sätt erbjöd sig att lida döden för att bereda hans tillfriskning, och han såg hennes allwar, så uppstod en stor sorg hos de fyra. Fader och moder kunde ej annat, de måste bittert begråta sitt barn. Men äfwen den sjuke greps af smärta, så att han började gråta, och ej wißte hwilketdera wore bättre, att låta det ske eller förwägra det. Äfwen flickan gret, men af fruktan: ty hon trodde, att han ej gillade hennes beslut. Till slut betänkte sig den stackars Henrik, tackade alla för deras trohet och gaf sitt bifall. Då blef flickan glad till mods, och nu beredde hon sig som bäst till resan till Salerno. Hwad hon behöfde fick hon, sköna hästar och rika kläder, som hon förr icke burit, af hermelin, sammet och den kostligaste zobel. Hwem kunde beskrifwa hennes föräldrars sorg? Wißt war skiljsmåßan smärtsam, då de skulle skicka bort sitt kära barn, som war så skönt och friskt, och aldrig mer återse det, om ej Guds godhet lindrade deras nöd, samma Guds godhet, som gaf flickan mod att willigt öfwerlemna sig åt döden. Af kärlek hade hennes lidande kommit, derföre ledo de mindre smärta wid sin dotters bortresa.

Digitized by Google

Glad och wid godt mod for sålunda flickan med sin Herre till Salerno. Hwad kunde nu bedröfwa henne, annat än att wägen war så lång och att hon ännu ej förloßat honom? Så snart de anländt dit, gick Henrik till sin mästare och sade: "Här har jag nu med mig en jungfru, såsom du begärt!" Med deßa ord wisade han henne. Mästaren ansåg detta otroligt och sade: "Barn, har du sjelf fattat ett sådant beslut, eller hafwa din Herres böner och hotelser twingat dig att ge ditt bifall?" — "Nej", swarade hon, "detta beslut har kommit ur mitt eget hjerta." Deröfwer förundrade sig läkaren, förde henne affides och beswor henne, att säga om hennes Herre med hot hade aftwingat henne detta löfte. "Barn", sade han, "du gör wäl att du tager råd af mig; jag will nu säga dig huru det är: om du ej friwilligt lider döden, och ej gerna gör hwad du gör, så är ditt unga lif förbi och hjelper oß ej mer än en brödsmula. Äfwen will jag säga dig, huru det skall gå när du aflifwas; jag kläder af dig, att du får blygas för mig, binder dina händer och fötter och sedan — betänk din stora smärta, jag skär genast ut ditt hjerta, medan du ännu lefwer. Flicka, säg mig nu, huru är du till mods? Intet barn har lidit så mycken plåga, som du skall undergå; det gör mig stor ångslan endast att werkställa och åse det. Och betänk widare, ångrar du dig det ringaste, så har jag förlorat min möda och du ditt lif." Derpå beswor han henne ännu en gång. Men hon kände sig mera ståndaktig, än att hon skulle wackla i sitt beslut och derifrån affstå. Derföre talte hon leende: "Gud löne Er, kära Herre, derföre att ni så sagt mig san-

Digitized by Google

ningen rent ut; ja i sanning jag börjar litet darra, och jag har fått ett twifwelsmål, som jag gerna wille framställa för Eder: jag fruktar nämligen att wårt förehafwande hindras genom ert dröjsmål; ert tal paßade en qwinna; j ären rätt harhjertad; er ångstan är för stor och ni wisar er wara föga paßsande för ert embete! Jag är en qwinna, och har dock kraft. Tror ni er ha mod att skära, nog har jag mod att båra! Den ångstan och den plåga, som ni talar om, den har jag redan förut känt. Och i sanning, jag hade icke kommit hit, om icke mitt beslut warit så fast och säkert, att jag wißte, att jag aldrig skulle ångra det. Den matta, bleka färgen har förswunnit och jag har fått ett stort mod, att jag ej är mindre ångslig, än om det bar af till dans! Det är tid, att wisa ert mästerskap, hwi dröjen j längre? Försöken nu och rådens icke, att ge min herre helsan, men mig ewigt lif!"

Då nu läkaren fann henne orubblig, förde han henne tillbaka till den sjuke och sade till honom: "Nu har jag ej något twifwel att ju er jungfru är fullkomligt duglig för ändamålet. Wälan, war nu glad; jag gör er snart frisk!" Härpå förde han den flickan till en hemlig kammare och stängde den stackars Henrik ute, på det han ej skulle åse hennes död. I denna kammare, som war full af mångahanda läkemedel, bad han flickan afkläda sig. Det gjorde hon gerna och willigt, ja hon ref sönder kläderna i sömmen, så att hon stod der obetäckt; men hon blygdes icke deröfwer. Då den gamla läkaren såg henne, tänkte han att man i hela werlden ej kunde finna en skönare warelse, och han kände ett så djupt medlidande, att hans mod nästan öfwergaf honom. Då stod

der ett högt bord; på det bad han henne stiga upp och lägga sig och band så fast henne. Då tog han i handen en knif, som för detta ändamål låg tillreds och war lång och bred, denna försökte han, men han bet ej så bra som han wille. Och då hon nu dock ej skulle lefwa, så förbarmade han sig öfwer hennes nöd och wille ge henne en stilla död. Derföre tog han en god slipsten och började att långsamt stryka knifwen derpå fram och tillbaka, för att få den skarp och hwaß. Detta hörde den som stod ute, för hwilken hon skulle dö, den stackars Henrik, och det smärtade honom outsägligt, att han aldrig mera skulle med sina ögon se henne lefwande. Då sökte han, att finna en öppning i muren, och såg genom en spricka, huru hon låg bunden och huru skön och angenäm hennes gestalt war. Han beskådade henne och åter sig; då förändrades hans sinne; han tyckte ej mera, såsom han förr tyckt och det gamla, bystra beslutet gaf plats för en mild godhet. "Du dåre, sade han till sig sjelf, begär du att lefwa, mot dens wilja, mot hwilken ingen förmår något? I sanning, du wet icke hwad du gör, om du ej willigt och ödmjukt fördrager detta smärtsamma lif, som Gud låtit komma öfwer dig. Och wet du ock om detta barnets död så säkert botar dig? Hwad Gud har beskärt dig, det må du lida! Nej, jag will ej se detta barns död!"

Då höll han sig ej längre tillbaka, klappade på wäggen och ropade: "Släpp mig in!" Läkaren swarade: "Nu har jag ej tid att släppa in er!" — "Nej, Läkare, tala med mig!" — "Herre, nu kan jag ej; wänta tills jag blir till reds!" — "Nej, tala först med mig!" — "Så säg hwad

ni will der ni står!" — "Det går ej an!" — då stäppte läkaren in honom, och Henrik gick till flickan, der hon låg bunden, och sade: "Detta barn är så skönt, att jag sannerligen ej kan åse deß död. Guds wilja må ske med mig! Wi wilja åter låta henne stå upp. Silfwer och guld ger jag er, såsom jag lofwat; men jungfrun skall ni låta lefwa!" — Då flickan nu först förstod, att hon ej skulle dö och få bota honom, då blef hennes hjerta bedröfwadt; hon öfwerträdde all anständighet, ref förbittrad sitt hår och wisade de ömkligaste åtbörder. Hon gret bitterligen och ropade: "We mig arma! we, huru skall det nu gå med mig? Skall jag förlora den rika himlakronan, som skulle skänkas mig för deßa korta plågor? Nu först är jag död! Nu saknar min Herre, nu saknar jag den ära, som war oß alla tillämnad!" Förgäfwes bad hon om döden, som skulle göra henne lycklig. Sedan wände hon sig till den stackars Henrik, började att smäda honom och sade: "Jag måste lida för min herres feghet; jag ser wäl, menniskorna hafwa bedragit mig; jag hörde dem alltid säga, att ni war tapper och hade fast mannamod! Gud hjelpe mig, de hafwa ljugit, werlden har bedragit mig, ty ni war och är den fegaste man! Ni tilltror er ej en gång att låta det ske, som jag dock tilltror mig kunna lida! Hwarföre blef ni så förskräckt, när jag låg bunden? Det stod ju en tjock wägg emellan oß! Jag försäkrar er, det skulle ingen göra er något ondt! Hwad som skall ske är för eder endast nyttigt och helsosamt!" Så bad och smädade hon honom; men förgäfwes. Hon måste behålla sitt lif. Den stackars Henrik fördrog tålmodigt förebråelser och skymf,

Digitized by Google

såsom det anstod en from riddare. Då han åter hade klädt på den olyckliga jungfrun och betalat läkaren, enligt öfwerenskommelse, for han åter hem, fast han wißte att han der skulle finna hån och smädelse i allas munnar. Dock allt i detta underkastade han sig Guds hand.

Men den goda flickan war så utgråten, att hon war nära döden. Då kändes henues nöd af honom, som pröfwar njurarne, och för hwilken intet hjertas dörr är tillsluten. Han hade enligt sin godhet och magt welat af hjertans grund försöka båda, såsom han gjort med den rika Job. Då wisade Herran, huru kär han har trohet och barmhertighet; han skiljde begge från deras elände och gjorde honom på ögonblicket ren och frisk. Så hastigt återkom den goda Henriks helsa, att han redan under wägen åter blef frisk och skön, ja han blef med Guds hjelp så frisk, att han blef så ung som för 20 år sedan. Denna frälsning, som wederfarits honom, lät han förkunna alla, om hwilka han wißte, att de buro kärlek och godhet mot honom i deras hjertan. Då måste alla naturligen bli glada öfwer den nåd, som Gud bewisat honom. Då nu hans bästa wänner hörde omtalas hans återkomst, redo och gingo de emot honom tre dagsresor, för att wäl mottaga honom. De wille ej tro något rykte, utan sina egna ögon, tills de sjelfwa hade sett Guds under på hans kropp. Bonden och hans hustru blefwo ockå ej sittande stilla i sitt hus. Den glädje, som de erforo, är obeskriflig; deras hjertan woro så rörda, att ögonens regn öfwerströmmade deras leende anleten, deras mund wille ej skiljas från deras dotters läppar. Och den

som såg Schwaberns innebyggare i deras land, kan såga, att de aldrig bewisat så mycken kärlek, som när de mottogo Herr Henrik wid hans hemkomst. Denna blef ännu rikare på gods och ära än han förr warit. Men nu wände han sig alltid till Gud och höll sina böner strängare än förut; och derföre blef hans ära oförgänglig. Han skänkte bonden och hans hustru, hwilka han war skyldig så mycken tacksägelse, det nyodlade landet, der han legat sjuk. Men sin lilla fru, flickan, wårdade han med så så mycken godhet, som hade hon warit hans äkta hustru.

Då nu hans wänner uppmanade honom att gifta sig, sade han: "Jag har beslutat att skicka efter mina slägtingar, för att inhämta deras råd." Då detta skett och alla woro tillsammans, männer och fruar, så sade alla med en mund, det wore rätt gjordt, att han förmälte sig. Men nu uppstod en stor strid i hans slägtingars råd, om hwem han skulle wälja: likssom det plägar ske när folk skall ge råd. Då de nu ej kunde komma öfwerens, sade den stackars Henrik: "I Herrar och Fruar, det är Eder wäl bekant, att jag för en kort tid sedan låg i en wederwärdig sjukdom och war alla menniskor widrig; nu undflyr mig ingen menniska mer, och genom Guds nåd är jag åter frisk. Råden mig nu alla, huru skall jag wedergälla den som gjort mig frisk?" De swarade: "Fatta det beslut, att er person och egendom äro hans tillhörigheter!"

Hans lilla fru, flickan, stod bredwid honom, när han sade detta. Då såg han på henne kärleksfullt, omfamnade henne och sade: "I herrar och fruar, jag säger eder alla, att jag genom denna goda

Digitized by Google

jungfru, som i sen stå här bredwid mig, återfått min helsa. Nu är hon fri, såsom jag, och mitt hjerta råder mig att taga henne till maka. Om detta behagar Gud och eder så skall det ske. Men är det ej möjligt, så will jag bo ogift; ty ära och lif har jag af henne allena! Men wid Guds nåd will jag bedja eder alla, att det må behaga eder!" Då swarade alla, som woro närwarande: "Ja, det är rätt och billigt." Och då äfwen Andligg woro närwarande, så blefwo de genast trolofwade med hwarandra. Efter ett lyckligt, långt lif kommo de tillsammans i kärlekens ewiga rike.

Digitized by Google

Meignun och Leila.

En arabisk berättelse ur 1001 Dag.

Bland hufwudmännen för stammarne i lyckliga Arabien wid arabiska öknens gränsor utmärkte sig framför alla den ädla Achmed-Kais. Talrika woro hans undersåtare, oräkneliga hans hjordar; präktiga woro de tält, under hwilka han bodde med de sina, och så ansenligt war det byte, som denna stam förut wunnit af hans fiender, att han ej behöfde eröfra något mera, och kunde wara tillfreds med att förblifwa i förswarstillstånd, derwid wisa alla fredliga eller olyckliga resande gästwänskap, och njuta alla det herrliga lifwets behagligheter under det mildaste och rättwisaste faderswälde.

Achmed-Kais hade länge önskat sig en son, och himlen skänkte honom ändteligen fadersglädjen. Han försummade ingenting för detta enda, och följakteligen mycket älskade barns uppfostran.

En berömd och lärd Effendi höll i detta landskap en mycket besökt skola; han underwisade ungt folk af båda könen i troslärorna, och gaf dem de första begreppen om werldsliga ting, som woro dem nödiga att weta wid deras inträde i werlden. I

Digitized by Google

samma mån som deras ande utweckfade sig lärde han dem widare elementerna af wetenskaperna och de nyttigaste konster. Wid underwisningen i läsande och skrifwande insåg han lätt om de hade anlag för skaldekonst och tonkonst; och i detta fall, bragte han dem så långt, att de framdeles sjelfwa kunde idka dessa förtjusande konster.

Den unga Kais gick från sin spädaste ålder i denna förträffliga skola; och på samma tid ditskickades äfwen den unga och tjusande Leila, den enda dottren åt öfwerhufwudet för en annan stam. Effendi insåg snart, att dessa båda barn hade de lyckligaste anlag ibland alla de barn, som woro honom anförtrodda. De gjorde stora framsteg i alla wetenskaper; men en, som naturen ensam lär, kärleken inträngde i deras hjertan förr än ännu någon annan kunskap ingått i deras själ. De sågo hwarandra dagligen och hade endast sinne för denna förnöjelse. Leila lärde sig, i det hon upprepade de läror, som Kais nyss läst för henne; och Kais inpreglade hos sig hwad han hörde Leila läsa. Lyckliga tillbragte båda sina första år i denna skola. Men om ocksä den tidigaste ungdom är gammal nog, för att härma kärlek, så är den dock ännu för ung, för att dölja dem.

Leilas moder märkte, att hon alltid war sorgsen, när hon kom från Effendi och att hon endast syntes förnöjd, när hon åter fick gå till skolan. En tid trodde modren, att detta endast wore en werkan af wetgirigheten: men sedan hon hade uppdragit åt slafwen, som följde hennes dotter till skolan, att ge akt på hwad som der försiggick, förnam hon snart, att Leilas blickar oupphörligt mötte Kais'.

Han meddelade sin man denna upptäckt och båda gåfwo sin dotter stränga förmaningar.

Sedan Leila blifwit hårdt warnad, fick hon ej mera besöka Skolan och måste bli hemma. Hennes hjertesorg war outsäglig och ej mindre djupt förjde hennes unga älskare, och båda utgjöto sig i en rörande klagan, i hwilken de omedwetet öfwade sig i anwändningen af Skaldekonstens reglor.

Äfwen Kais wände ej mer tillbaka till Skolan sedan han förlorat allt hopp att se Leila hos Effendi, och sysselsatte sig blott med medel att få se sin efterlängtade älskarinna, till trots för hennes grymma föräldrars förbud. Han betjenade sig för detta ändamål af mångahanda förklädningar. I en tiggares drägt kom han till dörren af Leilas tält och bad om allmosor. Den unga, äfwen annars högst godhjertade sköna och dotter af ett land, der gästfriheten har sitt hem, gick fram för att räcka honom några i aska gräddade bröd och en drick watten. När hon gaf honom denna allmosa, igenkände hon sin älskare och tårarne kommo henne i ögonen. Hon såg wäl att hans armod war endast förställdt, men hon kände af sin egen hjertesorg hwad bekymmer han led: emellertid wågade hon blott uttrycka sig i några suckar, under det hon lät den olycklige, åt hwilken hon af hela sitt hjerta räckte allmosan, kyssa hennes hand. Den kärleksjuke ynglingen aflägsnade sig, tröstad för några ögonblick: men snart tänkte han åter på andra medel och förklädningar, att kunna nalkas Leila.

I början lyckades det wäl, men till slut blef han upptäckt och nödgad af sin älskades föräldrar att uppgifwa förhoppningen om den lyckan att, om

ock=

Digitized by Google

vetta blott förskulet, se henne. Deröfwer kände han så stor hjertesorg, att han lemnade det lyckliga Arabiens behagliga nejder och sin och Leilas stams hjordars fruktbara betesplatser, flydde långt in i öknen, lefde aflägsnad från allt sällskap och begret dag och natt sin olycka. Hans förtwiflan war så stor, att den urartade till själsrubbning, ja han blef werkligen wansinnig, och erhöll derföre efter den tiden tillnamnet Meignun, den rasande.

Meignuns föräldrar kunde på länge icke upptäcka hans wistelse; slutligen erfor hans fader i hwilket bedröfligt tillstånd han befann sig. Han ilade till öknen och sedan han funnit spåren af den älskade sonen, måste han förfölja och jaga honom en tid nästan som ett wildt djur. Slutligen upphann han honom, men igenkände honom knappast. Meignun hade sina kläder sönderrifna; hans långa hår betäckte en del af hans kropp; hans naglar woro långa och skarpa, så att han lätt dermed kunde sönderrifwa foglar och andra djur, som han jagade, dödade, drog af huden och uppåt råa, ledd af en blind drift. Solhettan, sanden och dammet hade alldeles förbrändt hans hy och wanställt hans drag. Likwäl såg man ännu de swartaste, lisligaste och skönaste ögon ännu glänsa fram ur det wanställda anletet.

Då hans fader fann honom i detta tillstånd, omfamnade han honom tusen gånger och wattnade hans ansigte med tårar. Den olyckliga ynglingen swarade blott genom tjut och obegripliga ljud, ibland hwilka man ej kunde urskilja mer än namnet Leila.

"O min son!" ropade den djupt rörda fadren, "undfly mig ej; du är mina ögons ljus och min enda tröst. Jag ser, att kärleken har förorsakat din olycka: kanske är jag så lycklig att göra en ända derpå."

Meignun kom åter till sansning, då han förnam att hans kärlek ännu kunde bli lycklig, och utropade! "O min fader! wore det möjligt!... Men om du icke kan förskaffa mig tillfredsställelse, såsom du låter mig hoppas, så lemna mig hellre i denna rysliga öken; tänk icke mera på din son; inbilla dig att han är död; låt mig för alltid bo i denna öken, jag föredrager den framför den mest glänsande wistelseort, emedan jag här kan fritt öfwerlemna mig åt min smärta."

Den olyckliga fadren lofwade, att uppbjuda allt, för att göra honom lycklig och förskaffa honom hans älskarinna till maka; slutligen bewekte han honom att följa sig.

Meignuns moder mottog honom med största hjertlighet, omfamnade honom, twättade honom sjelf, och satte på honom rika och glänsande kläder. I korthet, han inträdde åter i sin börds och sitt stånds alla rättigheter, men förklarade derwid, att han blott i den förhoppningen att få ega Leila åter antoge dem: annars skulle han på nytt uppgifwa allt, ja sitt lif. Hans fader gjorde honom de mest lofwande föreställningar, lofwade honom en mängd unga tjusande flickor, för att förjaga ur hans själ Leila: men allt war förgäfwes, han predikade för döfwa öron.

Slutligen gick Achmed-Kais till Amiri, den sköna Leilas fader, och sade till honom: Bästa

granne, tillåt att din tjusande dotter tillfredsställer min sons häftiga kärlek. Jag ger Leila 100 sköna unga flickor till tjenarinnor, tusen slafwar till wakt, för att afhålla ifrån hennes tält alla de som kunna beswära henne, eller beröfwa henne de tusen kameler och talrika hjordar, som jag bestämmer till hennes egendom.

Ehuru deßa anbud woro glänsande och smickrande, afwisade Amiri dem med förakt. Han ansåg ej blott sin dotter kunna göra anspråk på ett wida förnämare gifte, utan han förebrådde och begabbade åfwen Meignun för hans wansinne, som dock hade sin grund i hans kärlek till Leila.

Achmed-Kais gick skamlig och bedröfwad hem; förgäfwes wille han förborga denna olycka för sin son; denne blef bedröfwad och beredde sig redan att återwända till öknen, då hans fader för att skaffa honom förströelse, uppfordrade honom att med honom walfärdas till Mecka. Man ingaf honom hopp, att han af himlen borde wänta tröst och hjelp, om han gjorde bön i det hus, som patriarken Abraham en gång bebodt. Han lät öfwertala sig och anlände dit, full af wördnad för denna, genom så många under helgade ort, men med hjertat ännu mera fylldt af kärlek till den sköna Leila. Man lät honom förrätta de wanliga offren och bönerna; slutligen nalkades han den berömda swarta stenen, och hörde huru hans fader bad himlen, att hans son måtte förgäta Leila, emedan han dock aldrig kunde erhålla henne.

"Nej, Nej!" ropade Meignun med raseri på stället: "Det är icke detta jag begär: sådana böner äro mig förhatliga och jag afskyr dem. — Alls-

Digitized by Google

mägtige Gud! ryck ej ur mitt hjerta en passion, som är det så kär; måtte den twärtom tillwäxa och ökas dag från dag; slingra de kedjor ännu fastare omkring mig, hwilka binda mig wid Leila; låt mig hellre dö af kärlek, än afsäga mig henne och min sista suck ware helgad min älskarinna!"

Efter deßa ord, lemnade han upprörd Mecka, genomströfwade Arabien och återwände till sin öken.

Midt i denna brännheta öken kastade han sig utmattad, nedslagen, wid foten af ett träd, i hwars topp han såg en korp sitta: hans själ blef åter mansinnig, han tilltalade fogeln, bad honom flyga till Leilas tält, tala med henne och skildra för henne det olyckliga tillstånd, hwari han befann sig.

Meignun irrade omkring i öknen utan ro; plågad af hunger, sökte han sig någon näring. Då mötte honom en jägare med en rådjurskalf wid handen, hwars fläckiga hud, glänsande ögon, milda och älskliga anlete kom honom plötsligen att glömma sin hunger: han tänkte nu på ingenting annat än att skaffa sig ett så behagligt djur och uppfordrade jägaren att sälja det åt honom. Denne war mißerligen benägen dertill, men Meignun hade inga pengar; då gaf han honom en stor diamant som han ännu bar på sitt finger. Jägaren, belåten dermed, lemnade honom ej allenast det unga rådjuret, utan äfwen andra näringsmedel, af hwilka han länge hade kunnat lefwa, om han hade begagnat dem. Men Meignun talade nu i de lifligaste uttryck till det unga rådjuret, hos hwilket han fann någon likhet med sin älskade Leila.

Under detta hans omkringströfwande för andra gången i öknen och till ock med förr än det

Digitized by Google

kom till hans föräldrars kunskap, hade Leila fått underrättelse derom, emedan en lycklig slump förde till henne den unga jägare, af hwilken han hade köpt djuret. Den ömma Leila kunde ej motstå åtrån att ila dit för att trösta sin olyckliga älskare; i sällskap med en slägtinge, åt hwilken hon anförtrott sitt hjertas sorg, steg hon, under en tillfredsställande förewändning till häst, red till öknen och war nog lycklig att snart der träffa sin älskare, som hon sökte.

Leila syntes i den ryslige öknen, som hennes älskare bebodde, såsom en glänsande stjerna, som uppgår, för att upplysa denna dystra ort. Achmed-Kais olyckliga son kastade sig tusen gånger till hennes fötter och fuktade dem med sina tårar.

"Älskade Meignun", sade Leila till honom, "ryktet om din kärlek till mig återskallar redan i hela Arabien; de wisor och sånger, hwilka du, som man säger, har för min skull diktat, gå från mund till mund: jag kommer nu, att bedja dig att du sjelf låter mig höra dem, sedan jag med dig delat en enkel måltid, till hwilken jag medfört det nödwändiga."

Man kan wäl tänka, att Meignun icke länge lät bedja sig att uttrycka de känslor, af hwilka han war helt och hållet uppfylld.

Detta Leilas besök förtjusade hennes älskare, och förlängde en tid hans lif; men det war blott en öfwergående lindring, och Amiris dotter blef snart nödsakad, att wända hem med sin wäninna.

Konungen eller fursten i Lyckliga Arabien, wid namn Rufel, älskade med passion jagt, och förlorade sig derwid ofta långt från sitt hem. En dag, då

Digitized by Google

denna förlustelse hade lockat honom till öknen, hörde han en wälklingande och rörande stämma, som utgjöt klagande, men ljufliga toner. Han närmade sig sagta och hörde på: det war Meignun, som diktade och sjöng så mycket underbarare, ju högre kärleken stegrade hans förtjusning och hans wansinne.

Rufel tilltalade honom och frågade hwilken olycka nödgat honom att bege sig i denna öken. Den olycklige älskaren började gråta, utgjöt djupa suckar och nämde slutligen namnet Leila. Konungen af Arabien, derigenom rörd, erbjöd honom all möjlig hjelp och erbjöd honom att komma till sitt hof: "Jag will erbjuda Leilas fader skatter", sade han, "och om han dock wägrar, will jag uppbjuda alla stridskrafter, för att twinga honom att ge dig Leila: då skall du med din tjusande maka bo hos mig; jag will upphöja dig till min gunstling, min visir. Om ditt hjerta är tillfreds, skall äfwen din själ återtaga sitt wanliga tillstånd; jag wet ingen, som har mer snille än du: du diktar sinnrika sånger och sjunger ljufliga toner: du skall då anwända samma dubbla gåfwa än till att uppmuntra än att upplysa wår ande; ty skaldekonstens behag göra ofta wigtiga sanningar angenäma."

Hoppet att winna Leila, war det enda som gjorde intryck på Meignun; han beslöt att följa konungen, och lät föra sig till hofwet.

Fursten hade ment ärligt med honom och höll äfwen i början sitt ord. Han skref ett bref till Amiri, bad honom, att ge Leila till maka åt Meignun, försäkrade honom, att han wille öfwerhopa båda makarne med rikedomar, och hotade deremot med sin hela wrede, om han tillbakawisade detta anbud.

Digitized by Google

Leilas fader förblef dock obeweklig; han swarade trotsigt, att ingenting kunde förmå honom, att ge sin dotter till maka åt en wansinnig; att han hellre walde krig och wille förlita sig på sin stams tapperhet.

Rufel rustade sig werkligen till krig, drog ut och anföll Amiris läger. Denne förswarade sig tappert: det kom till en mördande slagtning mellan båda härarne; blodet flöt på båda sidor i strömmar: men konungens skaror wunno seger. Den sköna Leila, som war segrens pris och höll sig på en kamel i sin faders närhet, föll i segrarens händer och blef fången.

Ända till detta ögonblick hade Rufel warit rättwis och ädelmodig: men knappt hade han sett Amiris dotter, så blef han med passion förälskad i henne; han glömde de löften som han hade gifwit Meignun, och att han lofwat att ge honom hans älskarinna: han beslöt att behålla henne för sig sjelf. Men han insåg snart, att han blott genom ett brott kunde uppnå sitt mål: och han beslöt att med gift urwägenröja den som han blott några dagar förut wille upphöja till sin visir och gunstling.

Han lät tillreda en präktig fest, hwars föregifna ändamål war Meignuns bröllop med Leila, och wille derwid låta skänka i förgiftadt win åt sin rival: men den munskänk, som fått detta uppdrag tog miste och kungen sjelf tömde den förgiftade bägaren: han sjönk på stället och föll ned död.

Förwåningen och förwirringen wid hofwet war i början mycket stor; thronföljaren ankom och blef erkänd af folket. Men denna wißte ingenting om Meignun, hade ocksä ej lust att göra honom till

Digitized by Google

sin gunstling; lika litet kände han Leila, om också icke förälskad i henne; och då han förnam att hon blifwit tillfångatagen i ett temmeligen lättsinnigt påbörjadt krig med stammen Amiri, och att denna hade samlat nya stridskrafter och snart skulle komma med wäpnad hand och återfordra henne: så ansåg han för rådligt att sända henne hem till hennes fader, för att wid början af sin regering uppehålla freden för sitt lilla rike.

Leila blef alltså återförd till sin faders tält och skild från sin älskade. På samma tid återwände äfwen Kais olyckliga son till öknen, började här åter sitt förra lefwerne och gjorde allt mer och mer skäl för namnet Meignun.

Öfwerhufwudet för en annan stam wid namn Ebuselam gjorde Leilas fader nu högst fördelaktiga anbud, om han wille ge henne till äkta åt sin son. Den gamla Emiren wißte wäl, att Amiris dotter älskade och äfwen blef warmt älskad tillbaka: men en falsk kännedom af qwinnohjertat kom honom att tro, att hon i hans sons armar, omgifwen af den prakt och de rikedomar, som wäntade henne, skulle snart glömma den wansinnige älskaren, som tagit sin boning bland öknens wilddjur. Amiri tänkte likaledes och bewiljade denna förbindelse.

Så snart Leila förnam, att hon skulle bortgifwas åt någon annan än sin älskade Meignun, blef hon otröstlig, ref sönder sina kläder, slet af sig sitt hår, slog sig för bröstet och anklagade himlen för orättwisa och sina föräldrar för grymhet. Förgäfwes bemödade sig hennes moder att tröste och öfwertala henne att ge efter för sin faders wilja. Hon förblef under tre dagars tid obeweklig: men

Digitized by Google

ändteligen blef hon genom hennes de skaas tårar och oupphörliga böner bewekt, ej att ändra sina tänkesätt, men att tiga och låta allt paßera.

Då bröllopsdagen war inne blef hon enligt landets seder förd ur sin faders hus till sin brudgums hem: framför henne gick ett talrikt sällskap, derpå följde hennes moder, qwinliga slägtingar och alla jungfrur af hennes stam, i präktig drägt; man rökte för henne med Arabiens dyrbaraste rökelser. Hon sjelf war beslöjad; men om och slöjan förborgade hennes tårar, lät hon i stället glansen af sina diamanter skimra.

Såsnart hon nådde Ebuselams tält kom denne med sin son, äfwen benämnd Ebuselam, henne till möte. Präktigt war deras följe och deras skänker woro omåtliga.

Då båda skarorna hade förenat sig wid hufwudtältet inträdde de närmaste slägtingarne och Kadi fullbordade förmälningen i deras närwaro. Båda stammarne woro hwarandras gäster; och sedan alla hade gått bort wid aftonen, tillåts det ändteligen den unga mannen, att föra sin brud i sitt egit tält och der för första gången se henne.

Då följde mellan Ebuselam och Leila ett högst rörande uppträde. — Ebuselam wille flyga i den sköna Leilas armar och bewisa henne sin kärlek; men hon förhindrade honom och sade: "Stanna, djerfwe! wakta dig att bryta ned frukterna i den trädgård; de tillhöra dig ej: om ocksä mina föräldrars orättwisa har gett dem i ditt wäld, så uppreser sig dock mitt hjerta deremot; och jag åberopar naturens och förnuftets rättigheter, som de hafwa sårat. Hoppas ej att plocka en ros, hwars törnen

skulle wända sig mot och förtära henne sjelf. Wet, att den skatt, hwilken du söker, bewakas af en drake, som skulle gifwa dig döden. Ack! den som egentligen eger dem, irrar för närwarande omkring i öknen utan annat sällskap än de wilda djurens. Men jag eger hans hjerta och mitt är hans. Och om jag såge en pil färdig att genomborra mitt bröst, om jag såge en dolk swängas öfwer mig tillreds att nedstöta mig, så kunde ingenting göra mig otrogen den kärlek, som jag lofwat honom: jag skulle föredraga döden framför trolösheten.

Leilas unga gemål war ädelmodig. Han hade wäl ej gjort sig beredd på en sådan förklaring, men han blef dock rörd deraf. Han gjorde wåld på sin kärlek, och lofwade sin unga gemål, att lemna henne i ro och wänta, tills tiden och hans bemödanden kunde hafwa stämt henne mera till hans fördel.

Under detta nådde nyheten om Leilas förmälning till Meignun i öknen. Då bemägtigade sig den mest glödande swartsjuka hans själ. Han wißte icke att hans tröstlösa älskarinna genom faderswäldet blifwit förd till Ebuselams tält, till hwilken höjd hon hade stegrat den trohet, hon bewarade mot honom, och att Ebuselam war ännu olyckligare än han: han trodde honom förtjust i Leilas armar och twiflade icke att ju hon hade förgätit honom. Då fattade han pennan och skref till henne: "Den ömma Eln-Kais kallad Meignun till sin älskade, ehuru otrogna Leila. "O du trolösaste af alla sköna! detta bref är ett uttryck af min smärta och mitt raseri. Trolösa älskarinna, du bryter den ed, som du har swurit din warmaste

älskare,' du är ännu blott en ros för min lyckliga rival, men ett sönderslitande törne för den trognaste af älskande! Huru har du kunnat glömma mig för en annan? Ack! jag höll dig för trogen, emedan jag är det. Huru ofta har du beswurit mig, att lifwet blott för min skuld är dig så kärt; jag för min del torde wäl hafwa bewisat dig att jag för Leilas skuld afsäger mig glädje, ära, ja till ock med förståndet. Hennes bild är städse närwarande för mig; jag ser henne, jag förnimmer henne, jag tycker mig höra henne tala. Store Gud! jag ser henne i en annans armar; snart skall döden göra ett slut på de lidanden, som jag nu utstår."

Detta bref lemnades till Leila och då hon hade läst det kunde hon ej längre fördraga att Meignun skulle stanna i willfarelse; hon swarade honom alltså för att förskingra hans mißtankar, sålunda: "Den olyckliga Leila till den olyckliga Meignun. "Mot min wilja är jag öfwerlemnad åt en annan än dig, men icke deßmindre är jag dig trogen. Förgäfwes skulle din rival försöka, att göra mig menedisk mot dig; mitt så wänliga anlete, när jag ser på dig, är afskräckande mot honom. Nej, huru brännande hans törst ock må wara, så skall han aldrig stilla den i en källa, hwars watten endast flyter för dig. Han mägtar ej smycka sig med en perla, som ännu hwilar i sin snäcka, och hwars egande tillhör dig. Min själ flyger oupphörligt till din själ, hon känner intet afstånd i tid och rum. Hwart törne, som sårar din fot, är en dolk som genomborrar mitt bröst; din plågas swärd tränger djupt ned i mitt hjerta; den glöd som bränner dig, förtär mig; när du utgjuter blodiga tårar, så är mitt linne deraf

Digitized by Google

skickadt. Gör mig inga orättwisa förebråelser: är du olycklig, så öfwerstiga mina lidanden dock dina. Du gläder dig åtminstone öfwer friheten, att ströfwa omkring på bergen, genomwandra slätterna och låta dem återljuda af din klagoton; du kan sjelf beundra den konst, hwarmed du uttrycker den; werlden är wittne till din passion och din förwirring: jag deremot är twungen att förneka samma känslor, att qwäfwa mina suckar, att dölja mina tårar. En hårdhjertad moder gör mig förebråelser, en grym fader hotar mig, mina bröder äro emot mig, mina systrar, afundsjuka öfwer de företräden jag har framför dem, le af skadeglädje, när de se mig wara så olycklig; jag har ingen enda wän, wid hwars bröst jag kan utgjuta min klagan. Ack! Meignun... jag är dig trogen in i döden."

Man kan ej föreställa sig, hwilken förwirring detta swar förorsakade i Meignuns själ. Han frågade oupphörligt sig sjelf, han frågade echot, hwem wore olyckligare, han eller Leila.

Han afstod icke förr från dessa tröstlösa grubblerier, än han bekom den sorgliga underrättelsen om sin faders sjukdom. Den olyckliga gubben dukade under för bekymrets börda, hwilken hans sons tillstånd förorsakade honom. Han sände sin wän, att bära till honom tidningen om sin annalkande död. Meignun, i hwars hjerta kärleken till Leila ej hade utsläckt den barnsliga kärleken, skyndade till sin fader.

Achmed-Kais gjorde på sin dödsbädd sin son endast milda förebråelser, och gaf honom wisa lärdomar, hwilka Meignun rörd åhörde, och med barnslig tillgifwenhet besmarade.

Snart

Snart derpå dog Achmed-Kais. Meignun blef blott några dagar hemma, för att wisa sin fader den sista pligten och trösta sin moder; sedan wände han tillbaka till sin ryslig öken.

Men ack! hwad lidande måste han ej ännu upplefwa! Knappt hade han kommit dit förrän han såg den sista wän komma, som han ännu hade qwar i sin stam och hwilken han hade gifwit uppdrag, när han lemnade sina tält, att hämta underrättelser från Leila och på något wis föra dem till honom. Denne wän wisade sig nu nedslagen, wanställd, i största sorg och djupaste bedröfwelse. Meignun kände igen honom och frågade honom, full af båfwande aning. Wännen swarade blott med en djup suck.

"Jag förstår dig", ropade den olycklige älskaren, "Leila är död!"

"Thywärr!" swarade wännen: "hon har ej längre kunnat lida smärtan..."

"Det är nog", swarade Meignun: "Blomman är borttagen, bladen måste wißna, och förmultna på jorden."

Med deßa ord kastade han sig ned på sanden, wältrade sig någon tid, sedan förblef han liggande utsträckt och sedan han tre gånger utropat Leilas namn, dog han.

Förgäfwes anwände hans wän allt för att återkalla honom till lif: det återstod honom ingen ting annat än att bewisa honom den sista pligten. Han uppfyllde den så wäl det på denna rysliga plats lät sig göra.

Härpå wände han tillbaka till Amiris tält; berättade här Meignuns sorgliga åndalykt, hwartill

Digitized by Google

han warit wittne och kom hela stammen att fälla tårar.

"Ack!" sade Amiri till honom, "du wet ännu ej att Leila döende afforbrat oß ett löfte, att förena hennes aska med hennes älskares: wi alla hafwa swurit att uppfylla denna önskan; derföre för oß till den ort der du begrafwit honom."

Den olyckliga Meignuns wän gjorde så, och allt blef utfördt enligt Ebuselams olyckliga makas yttersta wilja. Man förde hennes aska till öknen; båda stammarne uppreste gemensamt en grafwård, så wäl stället tillät och deras skicklighet förmådde. På densamma ingrafdes de båda älskandes namn och deras historia, med ställen ur Meignuns dikter och hans wisas poetiska förklaringar.

Karavanerna, som draga från Syrien till Egypten och Mecka genom öknen, komma wanligen förbi detta minnesmärke: man läser grafskriften, och inpreglar den hos sig; de resande upprepa den, och genom deßa verser har historien om Meignuns och Leilas kärlek och lidande gått från mund till mund kring hela Asien, och har blifwit beskrifwen på Österiandets förnämsta tungomål.

Digitized by Google

Hobergs=Gubben.

En gammal Swenſk Saga.

Det är på Gottland ett ſtort Berg, wid namn Hoberget, uti hwilket bodde en tid ett ſtort Bergtroll, af ſamma ſitt hemwiſt och boſtälle kalladt Hobergs=Gubben. Icke långt derifrån bodde en fattig Torpare, hwilken för någon ſin förmenta nytta plägade umgånge med ſamma Bergtroll, ſåſom man hörer talas och ſägas, att många ſom ſöka lycka till att fiſka och ſkjuta, ſkola dertill bruka ſådana oloſliga medel och hafwa umgånge med Skogs= och Sjö=Råen. Nu hände det ſig att ſamma Torpares Huſtru födde ett barn, wid hwilket tillfälle Torparen blef bekymrad öfwer Faddrarnes betingande och bjudande; hwilket, då hans Dräng af Husbondens utwärtes åthäfwor förmärkte, frågade han hwad honom fattades, att han ſå bedröfwad war? ſägandes derjemte Drängen:

Mig tyckes, att ni nu har ſtörre orſak att glädjas, än att wara bedröfwad, emedan ni är wälſignad med en lifsarfwinge, och likwäl går ni ſå ſorgſen och bedröfwad.

Digitized by Google

Torparen. Det är wål sant som du säger, men dock icke deß mindre hafwer jag likwål något som mig ängslar och bekymrar och sådant icke utan skäl och orsak. Jag måste ju efter plägsed wid Barnkristningen bjuda några Faddrar: går jag nu Hobergs-Gubben förbi, som mig så mycket godt, som du wål wet, gjort hafwer, lärer honom sådant högt förtryta, att jag härefter aldrig hafwer någon hjelp att wänta af honom, om än aldrig så stor nöd ginge mig uppå. Bjuder jag åter honom, så lärer han allena äta upp allt hwad tillredt är, så att jag för de andre Gästerne måste stå med skam och blygd, efter du wål wet och ofta sett hwad för en stor froßare, bottenlös och nästan omåttlig man han är, så att han föga står till att mätta och fylla, helst af en fattig Torpare, som jag är.

Drängen. Jag wet att så är; men gif eder dock tillfreds: Jag will lämpeligen afböja och förekomma hwad ni så högt befruktar, så att det å ingendera sidan skall hafwa någon nöd. Ty jag will gå åstad att bjuda honom, men derhos med lämpa och godt maner laga att han icke skall komma hit.

Torparen. Kan du det uträtta, som du lofwar, så gör du mig en sådan god tjenst, som du med rätta skall prisas före, och deßutom hafwa någon annan belöning att förwänta.

Drängen begärde sig en säck och gaf sig på wägen till Hobergs-Gubben. När han till honom framkommen war, hälsar han honom ifrån sin Husbonde, sägande: "Min Husbonde hälsar eder god dag, och beder att ni wille wara god och hjelpa honom till några Fiskar, såsom ni tillförene wid an-

Digitized by Google

litandet plågat göra;" ty Torparen war alltid wan att få hwad han tillitade honom om. Derjemte beder Drängen ännu, att han wille denna gången inga små utan stora Fiskar gifwa.

Hobergs=Gubben. Huru kommer det till, att din Husbonde denna gången ändteligen will hafwa allt stort och inga små fiskar; då han likwäl alltid tillförene låtit sig nöja med hwad han fått, stort eller smått tillsammans.

Drängen. Jo, han skall göra Barnsöl; hans hustru har blifwit wälsignad med en lifsarfwinge, och fördenskull är jag, jemte detta ärendet, ocksä hitskickad att bjuda eder till Fadder. Detta allt behagade Hobergs=Gubben mycket wäl.

Hobergs=Gubben swarade derföre och sade: Så gammal och grå som jag är, så har aldrig ännu någon gjort mig den äran: derföre hälsa honom tillbaka, tacka på mina wägnar för anbudet, och säg att jag skall komma. Men hör, hwem skall mer blifwa Fadder?

Drängen. Sanct Pehr.

Hobergs=Gubben. Då wet jag icke wäl om jag kan komma; ty jag wet att Sanct Pehr är en twärwigg, och fördenskull torde wi icke wäl kunna förlikas med hwarandra tillsammans. Dock likwäl, efter din Husbonde hafwer gjort mig den äran och budit mig, så skall jag komma, och se till huru wi kunna förlikas och sämjas. Men skall ännu några flera Faddrar blifwa?

Drängen. Ja, Sanct Michel ocksä.

Hobergs=Gubben. Då lärer jag näppeligen komma dit. Ty Sanct Pehr och jag torde

Digitized by Google

wål kanske någorlunda kunna förlikas uti ett hus, men Sanct Michel och jag knappast. Dock likwål efter min granne hafwer gjort mig deu äran, samt emedan ingen härtills gjort mig den äran, ehuru gammal och grå jag är, skall jag komma, om jag än allenast skall sätta mig i en wrå, och se uppå huru det tillgår. Skall det ännu några flera Mans-folks-Faddrar blifwa?

Drången. Nej.

Hobergs-Gubben. Hwem skall då ibland Qwinnfolks-Faddrarna bära Barnet?

Drången. Sanct Gertrud.

Hobergs-Gubben. Han slå fasligt stort på med Faddrar. Han torde wål också betingat några Spelmän, efter han slår så stort på uti allt annat.

Drången. Ja, Trumslagaren skall blifwa spelman.

Hobergs-Gubben. Jag hade wål tänkt att också komma dit, fastän både Sanct Pehr och Sanct Michel komma med, efter han hafwer gjort mig den äran och kallat mig, men efter Trumslagaren kommer dit (menandes och förståendes derigenom åskedundret), så kommer jag alldeles icke, det säger jag rent ut. Ty jag war för 14 dagar sedan uti ett samqwäm och under det jag gick hem derifrån, uppwäxte ett moln på himmelen, och Trumslagaren begynte att slå på trumma så hårdt, så att jag deröfwer blef förfärad; jag begynte löpa det mesta jag förmådde hemåt, och när jag hann till förstugu-dörren, slog han efter mig med trum-pinnen, och slog dermed det ena lårbenet af mig,

Digitized by Google

hwaraf jag än hafwer stort men. Fördenskull kan jag alldeles intet komma uti något lag dit denne kommer; eljest torde han en annan gång slå af mig det andra lårbenet med. Derföre kan du hälsa din Husbonde och tacka honom för den äran han mig gjort hafwer, och säg att jag intet denne gången kan komma: men pläga de ock gifwa wid sådana tillfällen Fadder-Gåfwor?

Drängen. Ja, de som något hederlige wilja wara.

Hobergs-Gubben tager en skofwel, går in uti en bod, der lårar woro fulla med Riksdalrar, samt säger åt Drängen: "Håll hit din säck", och så öser han en stor skofwel full med Riksdalrar i säcken, och säger till Drängen: Plär någon gifwa mer än detta?

Drängen. Nog har jag sett många gifwa mera än detta är.

Hobergs-Gubben. "Intet skall jag wara den sämsta." Han tog så åter till en skofwel och öser åter en full med Riksdalrar i Drängens säck, och säger: Plägar någon gifwa mera än detta?

Drängen. Nog hafwer jag sett en som gifwit mycket mera.

Hobergs-Gubben. "Ingalunda will jag wara den sämsta." Han slår tredje gången en full skofwel med Riksdalrar i säcken och säger till Drängen: Har du sett någon gifwa mera?

Drängen. "Ingen har jag sett gifwa mer." Orsaken war att han orkade intet mera bära; eljest hade han kunnat lura honom på ännu mera.

Digitized by Google

Hobergs-Gubben. "Så gack nu hem med detta, och kom sedan igen, så skall du få Fiskarne med." Detta gjorde också Drången.

Och således gjorde Drången sin Husbonde efter sitt löfte en god tjenst, icke allenast derigenom att han med sin slughet och på godt maner hindrade Hobergs-Gubben att komma till Barnsölet; utan också derigenom att han förskaffade sin Husbonde en stor Fadder-Gåfwa, hwarigenom han och deß efterkommande blefwo ganska förmögne.

Digitized by Google

Ödlan.

En Tysk Folksägen.

I.

Ett barn satt framför husets dörr på marken och åt ur ett fat mjölk och bröd. Då kom en ödla krypande och böjde sitt hufwud ned i fatet och åt med. Dagen derpå kom hon åter och så widare. Barnet lät sig det behaga, men som det såg att ödlan alltid åt bara mjölk, men lät brödbitarne ligga, tog det sin sked, slog henne litet på hufwudet och sade: ''Kräk, ät brödbitar också.'' Men barnets moder hörde att det talade med någon, kom ut och när hon såg ödlan, slog hon ihjäl henne. Och barnet, som sedan ödlan ätit med det, blifwit skönt och stort, afmagrade ifrån detta ögonblick och dog kort derefter.

II.

Ett fader- och moderlöst barn satt wid stadsmuren och spann, och såg en ödla komma. Då utbredde

Digitized by Google

det bredwid sig en blå silkeshalsduk, som ödlorna mycket tycka om och på hwilken allena de gå. Så snart ödlan såg den, wände hon om, kom tillbaka och hade med sig en liten guldkrona, lade den ned der och gick bort. Då tog barnet upp kronan, den glittrade och war af fin guldspånad. Ej långt derefter kom ödlan för andra gången tillbaka, men då hon ej mera såg kronan, lopp hon åt wäggen och stötte af sorg sitt hufwud så länge deremot, tills hon ändteligen blef död. Hade flickan låtit kronan ligga, hade ödlan wißt ditfört ännu flera skatter ur sin håla.

Digitized by Google

De tre Lata.

En Tysk folksägen.

En Konung hade tre söner, de woro honom alla
ika kära, och han wißte ej hwem af dem han skulle
jöra till Konung efter sin död. När tiden kom att
)an skulle dö, kallade han dem till sig och sade:
'Kära barn, jag har tänkt något för mig sjelf,
om jag will säga Er: den som är latast af Er,
skall bli Kung efter mig." Då sade den äldsta:
"Fader, då tillhör riket mig, ty jag är så lat att
om jag ligger och will sofwa och en droppe faller
mig i ögonen, så bryr jag mig ej derom, blott att
jag får somna in." Den andra sade: "Fader,
riket tillhör mig, ty jag är så lat, att om jag sit=
ter wid brasan att wärma mig, så låter jag förr
hälarne brännas, än jag drager tillbaka benen."
Den tredje sade: "Fader, riket är mitt, ty jag är
så lat, att om jag skulle bli upphängd och hade
snaran redan om halsen och någon gåfwe mig en
skarp knif i handen, på det jag skulle afskära strec=
ket, så lät jag hellre hänga mig, än jag lyftade
min hand till strecket." När fadren hörde det, sa=
de han: "du skall bli Konung."

Digitized by Google

Norna-Gest.

Isländsk Saga.

Norna-Gest kommer till Kung Olof.

Det berättas att under det Olof Tryggwason en gång wistades i Trondhjem, hände det sig, att en man fram på eftermiddagen kom till honom, och han frågade honom hwem han war. Han sade, att han hette Gest. "Gäst skall du här wara", sade Kungen, "ehwad du än heter." Gest swarade: "Sant säger jag dig om mitt namn, Herre! men gerna will jag gästa hos dig om det tillåtes mig." Kungen sade, att det stod honom fritt, men efter som det war långt lidit på eftermiddagen, wille Kungen icke tala widare med Gest, ty han skyndade sig då till aftonsången, och gick sedan till bords och derefter till hwila. Samma natt waknade Kung Olof i sin säng och läste sina böner, men alla de andra i samma rum sofwo. Då förekom det Kungen, som om en Alf eller Ande kom in i huset, fast alla dörrar woro stängda; den kom till hwar mans säng, som der sof, och sist kom den till en mans säng, som stod ytterst. Då stannade Alfen

och

Digitized by Google

och sade: "Mycket starka lås äro här för tomt hus, och är Kungen på så sätt ej så wis, som folk tro, att han skulle wara den wisaste af alla, efter han nu sofwer så hårdt"; derefter förswann han genom de stängda dörrarne. Men tidigt om morgonen sände Kungen sin skoswen, att utforska hwem som hade legat i denna säng om natten, och fick då weta att Gästen hade legat der. Kungen lät kalla honom inför sig och sporde, hwem han war. Han swarade: "Thord het min fader, och blef kallad med tillnamn Tingbit, dansk till börd; han bodde på en gård i Danmark, som hette Gräning." "En rask man är du", sade Kungen. Denne Gäst war djerf i ord, större än folket mest, stark, men dock temmeligen till åren. Han bad Kungen om lof, att bli någon tid wid hofwet. "Är du döpt?" sporde Kungen; Gäst sade att han war primsignad (märkt med korsets tecken), men ej döpt. Kungen sade, att det wäl kunde tillåtas honom att wara bland hoffolket, "emellertid", tillade han, "må du icke wara lång tid hos oß, utan att döpas." Men Alfen hade talt om låsen, emedan Gest korsade sig om afton som andra kristna, men war dock egentligen en Hedning. Kungen sporde: "öfwar du någon idrott?" Han sade, att han spelade på harpa, och förtäljde sagor, så att folk deraf kunde hafwa gamman. "Illa gör Kung Swen", sade Kungen; "att han låter odöpta män, draga ut af sitt rike land emellan." "Ej må det tillräknas Danekungen", sade Gest, "ty jag drog bort från Danmark långt förr än Kejsar Otto lät bränna Danewirke, och twang Harald Gormson och Harald

Skotjarl att antaga kristendomen." Kungen sporde Gest om många ting, och han gaf kloka och wisa swar. Det war, förtäljes det, i Kung Olofs tredje regeringsår (998), som denne Gest kom till honom. Samma år kom också till honom ett par män, som hette Grimer, och woro sända från Godnumd på Gläsiswall; de bragte till Kungen twå horn, som Godnumd gaf honom, hwilka också kallades Grimer. De hade också flera ärender till Kungen. Gest uppehöll sig nu hos Kungen och han fick sin plats anwisad ytterst på gästernas bänk; han war en man af goda seder, och blef derföre gynnad och hedrad af de flesta.

Ulf hin röde ger Kungen ringen Nitud.

Kort före jul kom Ulf hin röde hem med sitt följe. Han hade om sommaren warit i Kungens ärender, ty han war satt till landtwernsman om hösten i Wiken mot de Danskes infall. Han brukade alltid wistas hos Kung Olof om högwintern, och bragte nu Konungen många dyrbara saker, som han hade förwärfwat om sommaren; deribland war en guldring, som het Nitud; den war hoplödd på sju ställen och hwart stycke hade sin färg; den war af mycket bättre guld än andra ringar. En bonde wid namn Lodmund, hade gett Ulf ringen, som förut hade tillhört Kung Half, hwilken Halfs kämpar följde och äro uppkallade efter; ringen hade desa aftwungit Kung Halfdan i Ylfing. Lodmund hade i återskänk utbedt sig af Ulf, att han wille utwerka hos Kung Olof, att han måtte behålla sin

färd; hwilket Ulf löfwade. Kungen uppehöll sig i Trondhjem och firade nu jul med rikliga anrättningar, och på julens åttonde dag gaf Ulf hin röde Kung Olof ringen Nitud. Kungen tackade honom för gåfwan, och all den trogna tjenst, som han beständigt hade bewist honom. Denne ring gick rundt omkring herberget (sof- och matsalen), der folk sutto och drucko; ty i den tiden woro inga särskilda salar byggda i Norrige. Den ena wisade nu ringen för den andra och ingen tyckte sig hafwa sett så godt guld, som det war i den. Sist kom den till gästbänken, och till den nyß ankomna Gest; han kastade ögat på den och gaf den tillbaka twärt öfwer den hand, hwarmed han höll i ett horn. Han tycktes icke mycket wårda sig om den, och lät ej ett ord falla om denna dyrbarhet, men fortsatte att samtala med sina sidokamrater. En swen, som skänkte i wid gästbänken, frågade nu: "tycker ni om ringen?" "Ja mycket", sade de, "utom den nyß ankomna gästen; han bryr sig ej om den, men han förstår sig wäl ej på att bedöma den, efter han ej aktar sådane ting." Swennen gick nu inför Konungen och omtalade för honom deßa gästernes ord och huruledes den nyß ankomna Gest icke lät ett ord falla, när ringen blef honom förewisad. "Den nyß ankomna Gest tör weta flera saker än I förmoden", sade Kungen, "och han skall komma till mig i morgon och förtälja en eller annan saga. Gästerna samtalade nu och frågade den nyß ankomna Gest, om han sett så godt eller bättre guld än det som war i ringen? "Efter som I tycken det underligt, att jag talar så litet om den", sade Gest, "så will jag säga Eder, att jag wißt

Digitized by Google

har sett guld, som ingalunda är ringare utan snarare bättre.” Nu logo hofmännerna mycket och sade, att det såg ut som de kunde wänta sig stort skämt, ”och månne du”, sade de, ”will slå wad med oß, att du har sett så godt guld, som detta är, så att du förmår bestyrka ditt yttrande, så wilje wi sätta ut fyra mark gångbart silfwer, men du din knif och ditt bälte; och skall Kungen dömma oß emellan.” ”Ej skola nu båda delarne ske att jag har gifwit mig i handel med Eder och icke skulle antaga det willkor, som I bjuden mig; thy skall jag wißt slå wad derom, och sätta så mycket emot, som I hafwen bestämt, men Kungen skall dömma oß emellan.” Dermed slutade de deras samtal. Gest tog då sin harpa och spelade wäl och länge om aftonen på den, så att alla funno behag i att höra derpå; han spelade förträffligt Gunnars slag och sist det gamla qwädet om Gudrums list, hwilket folk icke hade hört förr; och derefter gick man till sängs.

Kungen stod tidigt upp om morgonen, och då han hade hört meßan, gick han till bords med sina hofmän. Då han nu kommit i högsätet, gick gästernas hop tillika med Gest inför honom och omtalade för honom deras aftal och det wad han gjort. ”Litet tycker jag om ert wad”, sade Kungen, ”att I sätten ut edra pengar mot Gest, i måtten wäl den gången hafwa druckit öfwernog; alltså är det mitt råd att I gören det om intet, särdeles om Gest will ge sitt bifall.” ”Nej”, swarade Gest: ”jag will att hela wårt aftal skall hållas.” Då sade Kungen: ”Så synes mig om dig, Gest, som mina män komme till korta wid detta aftal snarare

än du; dock skall det nu snart wisa sig." De gingo derpå bort och man satte sig att dricka, och då dricksborden woro borttagna, lät Kungen Gest kallas inför sig och talte sålunda till honom: "Nu är du skyldig att komma fram med något guld, om du har, så att jag kan fälla domen öfwer edert wad." "Det är eder wilja, Herre!" sade Gest, och tog då en pung som han hade hos sig, tog derur ett knyte, löste upp det och tog derur något som han lemnade Kungen. Kungen såg att det war ett stycke af ett sadelspänne och att det war mycket godt guld; han bad att man skulle framtaga ringen Nitud, och så blef gjördt, hwarpå Kungen jemförde guldet med ringen och sade derpå: "Wißt synes mig det wara bättre guld, som Gest har framburit, och så skall det synas flera, när de se derpå." Många bekräftade Kungens dom, hwarpå han tilldömde Gest wadet. Gästerna tyckte då att det war dem något hårdt. Emellertid sade Gest: "Tagen sjelfwa edra pengar, ty jag behöfwer dem ej, men slån ej oftare wad med okänd man! ty ej weten I, om I ej hafwen den för Er, som både hört och sett flera saker än I; men tacka will jag Er Herre för domen." Kungen sade: "Nu will jag, att du säger, hwarifrån du fick detta guld, som du har här." "Nödd är jag dertill," sade Gest, "ty det torde synas de flesta otroligt, som jag derom har att förtälja." "Dock wilja wi höra det", sade Kungen, "eftersom du lofwat att förtälja oß ditt lefnadslopp." Gest sade: "om jag förtäljde för Eder, huru det har gått med guldet, så anar jag, att I wiljen höra andra sagor i förening dermed." "Kan wäl wara", sade Kungen, "att du i detta anar rätt."

Digitized by Google

Norna Gest kommer till Frankland.

"Då will jag börja min berättelse derifrån", sade Gest, "att jag drog söderut till Frankland; jag war nämligen begärlig på att känna Kungaseder och det stora beröm, hwars rykte gick ut om Sigurd Sigmundsons skönhet och tapperhet. Ej hände det mig något märkwärdigt, förrän jag kom till Frankland till Kung Hjalprek; han hade mycket hoffolk; der war då Sigurd, en son af Sigmund Wölsungson och Hjördis Eylimes dotter. Sigmund föll i striden mot Hundings söner, men Hjördis blef gift med Kung Hjalpreks son Half; der uppwäxte Sigurd i sin barndom och alla Kung Sigmunds söner, som wida öfwergingo andra män i styrka och wäxt, nämligen Sinfjötle och Helge, som dödade Kung Hunding, hwarföre han blef kallad Hundingsbane, en tredje het Hamund; Sigurd war dock den förnämligaste och manligaste af alla bröderna, såsom det är allmänt bekant, att Sigurd har af alla härkonungar warit den yppersta efter forntidens måttstock. Till Kung Hjalprek war då också kommen Regin Heidmarson, en mycket konstfärdig man, en dwärg till wäxt och derföre klok, grym och trollkunnig. Regin lärde Sigurd många ting och älskade honom mycket." Gest förtäljde nu om sina förälddrar och de underliga händelser, som hade tilldragit sig der, "och då jag hade warit der en tid", sade han, "gick jag som många andra i Sigurds tjenst; alla älskade honom mycket, ty han war både blid, nedlåtande och gifmild mot oß."

Digitized by Google

Om Sigurd Sigmundssons tapperhet.

"Det hände en dag att wi kommo till Regins hus. Sigurd blef der wäl mottagen; då qwad Regin denna wisa: "Hit är kommen en kämpe rådsnar, son af Sigmund till Salar wåra; mera kraft han har än jag gamle, men den hetsiga Ulf swika skall jag." Och sedan qwad han: "Jag skall uppfostra djerfwa Kungen, nu är Yngwes frände till oß kommen; ypperst under solen warder den Konung, wida om landet skall skalla hans rykte." Sigurd uppehöll sig en tid beständigt hos Regin, och denne förtäljde för honom mycket om Fafner, huruledes han låg på Gnitahed i Ormhamn, och att han war förunderligt stor till wäxten. Regin gjorde Sigurd ett swärd, som het Gram; det war så skarpeggadt, att han stack det i floden Rhen och låt en ulltapp fara ned med strömmen mot det, och det skar sönder tappen; sedan klöf Sigurd Regins smedjestäd med swärdet. Nu manade Regin Sigurd att han skulle dräpa hans broder Fafner, men Sigurd qwad denna wisa: "Högt skulle le nu Hundings söner, de som Eylimes lif förkortat, om det lyste mig mer att söka röda ringar än Fadershämnden." Derefter rustade sig Sigurd till färden, och ernade angripa Hundings söner. Kung Hjalprek gaf honom mycket manskap och några krigsskepp. På detta tåg, war Sigurds broder Hamund med Honom, likasom också Regin; jag war också med och de kallade mig då Norna Gest. Kung Hjalprek hade lärt känna mig, när han war i Danmark med Sigmund Wölsungson. Sigmund war då gift med Berghild, men de skiljdes derföre att Berghild dräpte Sig-

Digitized by Google

munds son Sinfjötle med gift. Sedan äktade Sigmund söder ned i Frankland Hjördis, en dotter af Eylime, som Hundings söner dräpte, så att Sigurd alltså hade att hämnas både far och mor. Helge Sigmundsson, som kallades Hundingsbane, war bror till Sigurd, som sedan fick namnet Fafnersbane. Helge hade dräpt Kung Hunding och hans tre söner Eyulf, Heröd och Hjörward. Lyngwe undkom, och twå af hans bröder, Alf och Heming; de woro utmärkta i alla mandomsprof, och Lyngwe war den yppersta af bröderna, ocksä woro de mycket trollkunniga; de hade underkufwat många småkonungar, dräpt många kämpar, bränt många borgar och anställde med wäpnad hand stora förödelser i Spanien och Frankland, men då sträckte sig Kejsarriket ännu icke norrutöfwer fjället (Mundafjäll=Alperna). Hundings söner hade underlagt sig det rike, som Sigurd egt i Frankland och wistades der med betydligt manskap.

Slaget mellan Sigurd och Hundings söner; Fafners och Regins död.

Sigurd beredde sig nu till strid mot Hundings söner; han hade fått mycket och wäl wäpnadt manskap; det war förnämligast efter Regins råd, som hären styrdes. Denne hade smidt sig ett swärd, som kallas Ridil (som lätt kan swängas); Sigurd bad Regin låna sig swärdet; han gjorde så, och bad honom dräpa Fafner, när han kom tillbaka från detta tåg, hwilket Sigurd lofwade honom. Sedan seglade wi åt söder, längs landet; då kom ett fram-

trolladt stormwäder öfwer oß, som många tillskrefwo Hundings söner. När wi då seglade närmare opp under landet, sågo wi en man på en bergsudde, som sträckte sig fram bland hafwets klippor; han war klädd i en grön tröja och blå byxor, och hade skor, hopknäppta öfwer fötterna, och ett spjut i sin hand; denne man tilltalade oß med detta qwäde: "Hwem månd rida här Räfils Hästar (Wikinga-skepp) på höga böljors brusande banor; Seglen äro sjöbestänkta, ej wågens hästar (skeppen) winden uthärda." Regin qwad till swar: "Här äro wi med Sigurd på sjön komne, oß till bane wind är nu gifwen, den höga sjögång öfwer master går, skeppen sjunka, hwem spörjer om det?" Mannen qwad: "Herikar (Odin, den segrande) het jag då jag Hugia (Korpar) glädde, unga Wölsung! Och kämpat jag hade, nu kan du kalla gubben på berget Feng eller Fjolner (den förwärfwande och mångformade), fart will jag begära." Då styrde wi till lands och wädret stillades straxt; Sigurd bad då gubben gå om bord på skeppet; han gjorde så, och wädret lade sig plötsligt, och det blef den bästa wind. Gubben satte sig ned wid Sigurds fötter och war mycket upprymd; han sporde om Sigurd wille begära något råd af honom; Sigurd bejakade det, och tillade, att han måtte wäl kunna gifwa goda råd, om han wille gagna folk; Sigurd qwad till mannen i koftan eller tröjan: "Säg du mig det, Herikar! Då du både wet Folks och Asars öde, hwilka äro de bästa (om stridas skall) tecken för swärdens swängning (i striden)?" Herikar qwad: "Många äro goda (om män dem kände) tecken för swärdens swängning: troget jag finner wara följet

af den swarta korp för stridens ledare Det är ett annat, om du är utkommen och till afresa rustad; twå du ögnar talande stånda är affallna kämpar. Det är ett tredje, om du tjuta hörer. Ulf under askens grenar; seger dig då annor ödet i striden, ser du dem förut fara. Ej skall mannen sin fiende möta, när månens syster (solen) sällan lyser; seger hafwa de som se kunna i swärdslek att kämpa eller kilar fylka (sätta hären i kilform). Det är mycken fara, om din fot wacklar, när du att strida går; falska Disor (Gudinnor) stånda dig på båda sidor, och wille dig sårad se. Kammad och twättad skall kämpen sig wisa, och om morgonen mättad; thy owißt är hwar om afton han kommer, ondt är det för ödet att falla." Och derefter seglade wi söderut åt Holsteteland och östanför Frisland och landade der. Straxt sporde Hundings söner wår färd, samlade folk och fingo snart ett talrikare manskap än wi. Då wi nu stötte samman började en hård strid och Lyngwe war den första af bröderna som gick fram, och de trängde sig äfwen alla sedan fram. Sigurd störtade så hårdt mot dem, att allt wek för honom; ty swärdet Gram bet godt, ej brast det Sigurd mod, och då han och Lyngwe mötte hwarandra, wexlade de många hugg och kämpade djerft; då blef der ett uppehåll i striden, ty männen betraktade detta enwig; det warade en lång tid, innan någon af dem kunde ge den andra sår, så skickliga woro de att fäkta. Sedan trängde Lyngwes bröder hårdt fram och dödade många män, och drefwo några på flykten. Då wände Sigurds broder Hamund sig emot dem, och jag med honom, och der blef då något motstånd; men så slutades Sigurds och Lyngwes

strid, att Sigurd tog honom tillfånga och han blef slagen i jern. Men då Sigurd kom till cß blef snart ombyte i saken; Hundings söner föllo med all sin här och nu började det mörkna till natt. Men då det blef ljust om morgonen, war kostmannen förswunnen och sågs ej sedan; derföre trodde folk, att det warit Oden. Man öfwerlade nu, hwad döds-sätt Lyngwe skulle få; Regin rådde, att blodörn skulle ristas på hans rygg; Regin tog då af sig swärdet och ristade dermed Lyngwes rygg, så att han skar refbenen från ryggen, och drog lungan ut; sålunda dog Lyngwe med stort hjeltemod; då qwad Regin: ”Nu är en blodig örn med breda swärdet Sigmunds bane på ryggen ristad; Få bland kämpar funnos större, de som jorden färgat och korparn fägnat.” Det blef mycket byte, hwilket Sigurds män togo allesammans, medan han ej wille hafwa något; det war mycket gods, bestående af kläder och wapen. Sedan dräpte Sigurd Fafner och tillika Regin, som wille beswika honom; då tog Sigurd Fafners guld och red bort med det och från den tiden kallades han Fafnersbane. Derefter red han ock på Hindafjäll och fann der Brynhilda, och blef deras öde då som det förtäljes i Sigurd Fafnersbanes Saga.

Slaget mellan Gandalfs söner och Gjukungarne; Sigurd slår Starkodd.

Sedan äktade Sigurd Gudrun Gjukesdotter, och han war då en tid hos Gjukungarne, sina swågrar. Jag war med Sigurd Norr i Danmark;

Digitized by Google

jag war ocksâ med honom, då Kung Sigurd Ring sände Gandalfs söner sina swågrar mot Gjukungarne, Gunnar och Högne, att fordra, att de skulle gifwa honom skatt eller pröfwa stridens öde, om de wille förswara sitt land. Då hasslade (afstängde med hasselstänger) Gandalfs söner för Gjukungarne en walplats wid gränsen och gingo derpå tillbaka. Men Gjukungarne bådo Sigurd Fafnersbane draga till strid med sig; han lofwade det. Jag war ännu den tiden hos Sigurd; wi seglade då åt norr opp till Holseteland, och landade wid Jarnemoder; ej långt från hamnen woro hasselstänger uppsatta der slaget skulle stå; wi sågo då många krigsskepp komma seglande norrifrån, som styrdes af Gandalfs söner. Begge parterna drogo nu mot hwarandra. Sigurd Ring war icke med dem, ty han måste förswara sitt land Norrige, emedan Kurer och Hwäner härjade der. Sigurd war då mycket gammal. Härarne sammanträffade nu, och der blef ett stort slag; och många föllo; Gandalfs söner gingo modigt fram, ty de woro både större och starkare än andra män. I deras här såg man en stor och stark man; denne man dräpte folk och hästar för fötterna, ty han liknade mera en jätte än en menniska. Gunnar bad Sigurd draga emot denna förfärliga man och tillade att det ej annars skulle gå wäl. Sigurd gick nu med några andra mot den stora mannen; dock woro de flesta ej benägna derför. Wi träffade då snart kämpen och Sigurd frågade honom hans namn och hwilken han war; han sade att han hette Starkodd Storwerks son och war norr ifrån Fenring i Norrige. Sigurd sade att han hade hört talas om

ho-

honom och ofta till det wärsta; "siker man skall man ej spara att tillfoga ondt", tillade han. Starkodder sade: "hwilken är denne man, som så mycket söker wanhedra mig med sina ord?" Sigurd sade hwilken han war. Starkodder frågade: "är det du som har tillnamnet Fafnersbane?" "Så är det", sade Sigurd. Starkodder sökte då att undkomma, men Sigurd skyndade efter honom, swängde swärdet Gram i luften och slog honom med fästet på tandgården, så att twå tänder gingo ut; det war swårt och skymfligt hugg. Sigurd befallde då mannen dra sig bort derifrån, men jag tog den ena tanden till mig; den wäger sju pund och sitter i en klockstráng i Lund i Danmark att beses af nyfikna menniskor. Efter Starkodders flygt flydde Gandalfs söner och wi togo mycket byte och Sigurd drog derpå hem till sitt rike och satt der stilla en tid.

Gest förtäljer huru han fick det guld, som han hade wisat fram.

Kort derefter hörde wi förtäljas Starkodders nidingswerk, att han dräpte Kung Ale i ett bad. En dag hände det sig, att Sigurd Fafnersbane red till ett möte, att han red öfwer ett sumpigt dike och hästen Grane sprang opp så högt, att bukgjorden gick sönder och spännet föll ned; men då jag såg huru det glänste i dyn, tog jag upp det och räckte det åt Sigurd, han gaf mig det; det war samma guld som I för kort tid sedan sett. Då sprang Sigurd ned af hästens rygg, men jag skrapade hä-

sen och torkade smutsen af honom och tog tagel af swansen till tecken på deß längd. Gest framwiste taglet och det war sju alnar långt. "Gamman tyckes det mig wara", sade Konung Olof, "att höra på dina sagor." Alla prisade nu hans berättelser och rasthet. Konungen önskade att han skulle widlyftigare fortsätta berättelsen om hans frändes händelser; Gest förtäljde dem då många olyckliga saker ända till aftonen, då folket gick till sängs. Men om morgonen derefter, lät Kungen kalla Gest och wille tala ännu mera med honom. Kungen sade: "Det är mig något oförklarligt med din ålder. Hwad sannolikhet kan det hafwa att du är så gammal, att du har warit med wid deßa händelser; thy må du nu förtälja en annan saga, så att wi kunna få en ännu fullständigare kunskap om deßa ting." "Det wißte jag wäl förut", swarade Gest, "att ni wille höra en annan berättelse af mig, om jag sade huru det hade gått med guldet." "Wißt må du förtälja", sade Kungen.

Om Sigurds och Brynhilds död.

"För att då fortsätta min berättelse, drog jag norr upp åt Danmark, och nedsatte mig der på min fädernegård, ty min fader dog snart. Kort efter sporde jag Sigurds och Gjukungarnes död; och det tycktes mig en wigtig tidning. "Huru dog Sigurd?" sporde Konungen. Gest swarade: "det är de flestes sägen, att Guttorm Gjukeßon genomstack honom med ett swärd, då han låg och sof i Gudruns säng; Tyska män deremot berätta, att Sigurd

blifwit dräpt i skogen; men swalorna sade så, att Sigurd och Gjukes söner hade ridit till ett Thing, der de då dräpte honom! Emellertid äro dock alla ense derom, att de ansöllo honom liggande och oberedd, och swiko honom i trohet." "Huru betedde sig då Brynhild?" sporde en af hoffolket. Gest swarade: "då dräpte Brynhild sina sju trälar och fem trälinnor, genomstack sig sjelf med ett swärd och lät föra sig, ledsagad af desa, till ett bål och blef der bränd wid Sigurds sida. Och så blef gjordt; det blef ett bål beredt för henne och ett för Sigurd och han blef först bränd. Men Brynhild blef förd på en wagn, som war betäckt med dyrbara tyger och purpur och så förgylld, att allt sken af guld och sålunda blef hon bränd." Då sporde folket Gest, om Brynhild hade qwädt något efter sin död; han bejakade det; de bådo honom qwäda det om han kunde; då sade Gest: "då Brynhild fördes till bålet, fom hon på wägen till Hel förbi några klippor; der bodde en Gygja eller jätteqwinna; hon stod utanför hålans dörr, war klädd i en skinnkjortel och swart att påse; hon hade en lång käpp i handen och sade: "med denna wille jag föröka ditt bål, Brynhild, och wore det bättre, att du blef lefwande bränd för dina gerningar i det du lät dräpa en så berömlig man som Sigurd Fafnersbane; honom tänkte jag ofta med kärlek på; derföre skall jag nu sjunga om dig sådane hämdens ord, att du må synas mera afskywärd för alla, som höra slikt sägas om dig." Derefter sjöngo Brynhild och jätteqwinnan mot hwarandra: Jätteqwinnan qwad: "Icke igenom gånga skall du min på stenar hwilande boning; bättre wore dig dukar att wäfwa, än en an-

nans man besöka. Hwi will du hit från Walland komma, oroliga hufwud! till husen mina? Du hafwer ulfwar som dig gåstat många till måltid mansblod gifwit.” Derpå qwad Brynhilda: ”Fördöm icke mig, Brud från klippan! att jag hafwer härfärd öfwat; Af oß jag will ypperst synas för dem som mina tankar känna.” Jätteqwinnan qwad: Du blef Brynhild, Budles dotter! i en olycksstund till werlden buren; du hafwer utödt Gjukes slägt och deras goda gamman hindrat.” Brynhild qwad: ”Jag will säga dig sanna orden, listiga hufwud! om dig lyster weta; hwi mig gjordt Gjukes söner älskogslös och edbryterska. Af harm låt den mergfulle konung Atles syster under en brygga; wintrar tolf jag war, om weta du lyster, då unga fursten eden swor jag. Jag låt den gamla Gygjans broder Hjalmgunnar som Helwig gånga; seger gaf jag Adas unga broder, då blef mig Oden oförsonlig. Han i Skoters lund med sköldar mig omgaf, röda och hwita, och i sömn mig trollat; den skulle endast sömnen bryta, han som ingenstädes ängslas kunde. Låt om min sal han emot Söder blossa en hög och blixtrande låga; der böd han en ädling öfwer att rida, han som förde mig Fafners skatter, God red på Grane, guldets delare, dit der min fosterfader rådde; der tycktes ensam Daners Wiking alla i heder att öfwerträffa. Då sof wi med fröjd på samma läger, som han min broder hade warit; om den andra armar böjde ingen af oß åtta nätter. Thy tadlar mig Gudrun Gjukes dotter, att i Sigurds famn jag sofwit hafwer; då fick jag weta det jag wille ej, att de mig sweko wid giftermålet. Till många sorger män och qwinnor allt för långe lifwet

gifwes; tiden wi nu skulle samman lefwa, jag och Sigurd; sjunk nu, Gygja!" Då utstötte jättequinnan ett förskräckligt skri och sprang in i berget." Nu sade Konungens hofmän: "Gamman är detta, förtälj du mera!" Men Kungen sade: "ej behöfwes det sägas mer om slika ting. War du hos Lodbroks söner", sporde Kungen sedan. "Kort tid war jag hos dem", sade Gest, "jag kom till dem då de härjade på Mundiafjäll (Alperna) och härjade Wifilsborg: alla fruktade dem då, ty de hade seger, hwar de foro fram och de ernade ock draga till Rom." "Hur långt är det dit?" sporde Björn Jernsida en man som sade sig kommen från Rom. Han swarade: "Här kan du se Konung! mina skor, som jag har på fötterna." Han tog då jernskorna af sina fötter; de woro helt tjocka ofwanpå, men mycket slitna under; "Så lång är wägen härifrån till Rom", sade han, "som I kunnen se på deßa skor huru de hafwa hållit." "Förskräckligt lång wäg är det att fara", sade Kungen, "och wilja wi wända om igen och icke härja Rom." Så gjorde de, men hären fann det underligt, att förändra sin plan så hastigt wid en mans ord, då de redan förut hade beslutit den. Lodbroks söner drogo derpå hem igen till Norden, och härjade icke längre söder ut." "Det synes klart", swarade Kungen, "att de heliga män i Rom icke önskade wäld dit och blef då en ande utsänd af Gud, efter de så hastigt förändrade sitt beslut, för att icke utsätta Jesu Christi heligaste stad Rom för deras plundringar."

Norna Gest berättar om åtskilliga Konungars seder.

Åter sporde Kungen Gest: "Hos hwilken af de Konungar, till hwilka du kommit, har det tyckts dig bäst att wara?" Gest swarade: "Mesta glädje fann jag hos Sigurd och Gjukungarne; men Lodbroks söner woro af de friaste seder, så att man kunde lefwa hos dem efter godtycke; men hos Erik i Upsala war den största lycka; men af alla förenämnda Kungar lade sig Harald Hårfager mest winn om hofseder. Jag war också hos Kung Lodwer i Saxland och der blef jag primsignad, ty jag fick ej annars wara der, då Christendomen der hade öfwerwigt; och der fann jag det i alla hänseende bäst." Kungen sade: "många tidningar torde du kunna säga, om wi wille spörja." Kungen sporde nu om mycket, men Gest förtäljde allt såsom det war skett och omsider tog han till ordet: "Jag må då nu förtälja Er, hwarföre jag är kallad Norna Gest." Kungen sade, att han wille höra det.

Om Norna Gests födelse och huruledes han fick namnet Norna Gest.

"Det hände då jag blef född hos min fader på det stället, som heter Grönning. Min fader war rik på pengar och bodde wäl. Då foro kring landet spåqwinnor, som kallades Wölor och spådde folk deras lifstid; derföre bjöd man dem hem till sig, anrättade gillen för dem och gaf dem gåfwor wid afskedet. Min fader gjorde likaledes; de kom-

mo till honom med stort följe och skulle spå mitt öde. Då detta skulle gå för sig, låg jag i en wagga och twå ljus brunno bredwid mig. De sade då till mig att mycken lycka skulle tillfalla mig, långt mera än mina föräldrar eller höfdingssöner der i landet, och de försäkrade att det i alla afseenden skulle gå mig så. Der woro tre Wölor; den yngsta Nornan trodde sig eftersatt af de andra, efter de ej sporde henne till råds wid sådan spådom, som war så lofwande. Der war ocksä en hop oroliga hufwuden, som kastade henne af sitt säte, så att hon föll till jorden. Deröfwer blef hon mycket uppbragt, ropade högt och med wrede, bedjande dem att hålla opp med så goda spådomar om mig: "ty jag förwålla, att han ej skall lefwa längre än detta ljus brinner, som står påtändt wid gossen!" Då tog den äldsta Wölan ljuset, släckte det, och bad min moder gömma det, och ej antända det förrän min sista lifsdag. Derefter gingo spåqwinnorna bort, bundo den unga Nornan och bortförde henne med sig; och min fader gaf dem stora gåfwor wid skiljsmessan. Då jag blef fullwuxen, gaf min moder mig detta ljus att gömma, och jag har det ännu hos mig." Kungen sporde: "Hwi kom du nu hit till oss?" Gest swarade: "Det föll mig så in och jag wäntade mig af eder någon lycka, eftersom I har warit mycket berömd för mig af goda och wisa män." Kungen sade: "Will du nu taga mot det heliga dopet?" Gest swarade: "Det will jag göra efter Edert råd." Så blef nu gjordt, och Kungen gaf honom sin wänskap och gjorde honom till sin hirdman. Gest war mycket gudfruktig och följde wäl hosseder; han war derföre ocksä wänsäll.

Digitized by Google

Om Norna Gests ljus och död.

En dag sporde Kungen Gest: "Hur länge will du nu lefwa, om du får råda?" "Liten tid numera", swarade Gest, "om Gud så will. "Kungen sade: "Huru skall det nu gå, om du toge fram ditt ljus?" Gest tog nu opp ljuset ur sin harpa. Kungen befallte, att det skulle antändas, och då det skedde, brann det fort. "Hur gammal är du nu?" frågade Kungen. "Nu har jag fyllt 300 wintrar", sade Gest. "Mycket gammal är du", sade Kungen. Gest lade sig då ned, och bad dem ge sig sista smörjelsen. Det lät Kungen göra och när det war gjordt, war blott litet qwar af ljuset. Man fann då, att döden efterhand nalkades Gest; och i samma ögonblick som ljuset war utbrunnet, dog också Gest; alla funno hans död märkelig och Kungen satte mycket wärde på hans sagor, och höll det för sant, som han berättat om sin ålder; och här slutar berättelsen om Norna Gest.

Digitized by Google

Den Sköna och Tålmodiga
Helena Antonia
af
Constantinopel,
eller
Lyckans obeständighet.

Efter Christi Födelse, då man skref 1080, war en Påfwe uti Rom wid namn Clemens, han hade en syster, som war Drottning uti Constantinopel. Hon war på en tid hafwande, och förr än tiden kom att hon skulle föda, skickade hennes Gemål bud till Påfwen, med förfrågan hwad Barnet skulle heta: då swarade Påfwen, att om det blefwe en Gosse, skulle han heta Clemens, men om det blefwe en Flicka, Helena. När nu tiden kom, så födde hon en Flicka, hwilken de låto kalla Helena, och hon wäxte upp i stor dygd, fromhet och Gudsfruktan, dessutom war hon så dåjelig, att man ingenstädes fann hennes like. Och när Helena war 15 år gammal, dödde hennes moder. Då nu Konungen hade

Digitized by Google

en lång tid warit utan hustru, sände han bud till all land, att söka en annan gemål igen, som wore så däjelig som Helena, men ingenstädes fant han det han sökte. På det sista blef han upptänd af skamlig begärelse och lust till sin egen Dotter, så att han till äkta wille henne taga, hwilket han på det sista gaf henne tillkänna, hwaraf Helena blef mycket bedröfwad, föll på sin knä för sin Fader med gråtande ögon och sade: käre Fader! betänken eder bättre i denna sak: ty man finner wäl andra qwinnor som J kunnen eder trolofwa, att J dertill icke mig behöfwen utwälja, till begges wåra själars förtappelse. Då swarade Fadren, att han sådant tal intet aktade; han skulle trolofwa henne ehwad det war med eller emot hennes wilje. Då swarade den arma och bedröfwade Helena: Det skolen J weta, Fader! att jag mycket helbre will nu dö, än att jag det samtycka skall.

På samma tid hade Hedningarne belägrat staden Rom, och Påfwen sände bud till sin swåger, förbemälte Konung, om hjelp och bistånd, hwarföre han ock begaf sig åstad med hela sin krigsmakt, och Påfwen bad honom wara wälkommen. Och Konungen sade till Påfwen: Jag är hitkommen, wördige Fader! till att hjelpa eder i denna strid, och när striden är ändad, begärer jag en ting af eder, att J det wille mig bewilja och samtycka, och om så icke sker, will jag strart draga hem igen med min krigsmagt. När Påfwen det hörde, tillsade han honom hans bön, att den skulle bewiljas; ty han hade icke tänkt, att Konungen skulle sådant eller något oredeligt begära. Då blef Konungen glad, drog ibland fienderna, som hade belägrat

Staden, fäktade så manneligen och redeligen ibland dem, att de gåfwo sig på flygten, och blefwo måste parten ihjälslagne. Då kom Konungen in igen i Rom med stor triumph och segerwinning, och gick till Påfwen och sade till honom, att han wille hålla det han tillförene honom lofwat hade. Påfwen sade: Begärer, och det skall gifwas Eder. Då swarade Konungen: Så begärer jag lof, att taga till äkta min dotter och eder syster-dotter Helena. När Påfwen det hörde, swarade han: käre Swåger! begärer något annat och det skall ske eder; ty detta är emot Guds och all Christelig rätt. Då sade Konungen: I hafwen lofwat mig det, att I skullen unna mig min wilja och jag will heller intet annat hafwa, och om I ej det göra wiljen, skall jag ödelägga och förderfwa Rom innan en kort tid, och skall likwäl hafwa min wilja.

Andra Kapitlet.

Då Påfwen hade hört sin Swågers ord, bad han honom gifwa sig tålamod till andra dagen, till deß han sitt offer och bön förrättat. Andra dagen, när Påfwen wille sin bön göra, bad han Gud att han wille uppenbara honom, hwad som han sin swåger på hans begäran swara skulle? Gud bönhörde honom, och det kom en Engel som lade ett bref på altaret, så lydande: att han sin swågers wilja samtycka och efterlåta skulle, ty hans swåger skulle dock icke bruka sin wilja med Helena sin dotter, som han mente. När Påfwen Clemens detta hade läst, blef han glad, och efter offret gaf han

Konung Antonio Brefwet till yttermera wißo och stadfästelse. Deraf blef Konungen hjertans glad, drog hem och wille taga sin dotter till äkta: ty han mente att allting war efter hans önskan. Då Helena förnam att hennes Fader kom hem, gick hon emot honom, och när Fadren fick se henne, tog han henne i famn och kyste henne och sade: Min dotter, du är den endaste som jag i hjertat kär hafwer, bland alla qwinnor på jorden, och jag skall hafwa dig till min hustru, ty Påfwen hafwer mig det bewiljat. Då swarade Helena: Jag tror icke Påfwen hafwer någon makt till att samtycka något, som är emot Guds Lag och Bud: och derföre, förr än jag eder begäran skall bewilja, skall jag låta skära mig den ena ledamoten ifrån den andra. Och efter deße och många andra ord, som dem emellan woro, bad han henne gå bort och hwila sig. Och han befallte att man skulle allting kosteliga tillreda till morgonen, och mente således att hans uppsåt skulle gå fort.

Tredje Kapitlet.

När Helena sin Faders wilja förstådt, gick hon in uti sin afledna Moders kammare, hwarest hon sig ynkelig klagade, gret och wred sina händer; då kom hennes Kammarjungfru, Clarißa, till henne och tröstade henne, men hon wille intet höra det, utan gick i kammaren, der ett swärd hängde, räckte det åt Clarißa och med bedröfliga ord sade: Tag detta swärd och döda mig dermed, eller skall jag

sjelf

jelf taga det och mig dermed till intet göra, ty jag
r swårligen bedröfwad. Clarißa blef deraf mycket
ngslig och sade: Gråter icke, nådiga Fröken, jag
kall gifwa godt råd, huru I skolen undkomma eder
Fader: wi wilje nu strapt gå ned för borgen till
tranden, att hyra en skeppare, som skall föra eder
t främmande land, och således kunnen I undkom-
na honom.

Fjerde Kapitlet.

Då Helena hade förstådt det goda råd, som
unnes Kammarjungfru henne gifwit hade, wille
on icke längre dröja, utan tog en gyllene kjortel
å sig och gaf Clarißa ett litet skrin med guld och
dla Stenar, och så gingo båda om natten ned till
tranden, och uppsökte der en skeppare, till hwilken
Helena sade: Statt hastigt upp och för mig uti ett
nnat Landskap, hwart du will, det är mig lika
odt. När han det hörde, blef han förfärad, ty
an hade henne tillförene sedt och wißte hwem hon
var; sade derföre till henne: Nådigsta Fröken, det
ristar jag icke göra, ty eder Fader will eder trolof-
va, och om han finge det weta, skulle han mig
erföre aflifwa låta. Då swarade Helena: Min
vän, jag skall gifwa dig så mycket guld och pen-
ingar, att du skall aldrig hafwa behof fara hit öf-
er igen. Skepparen swarade: nå wälan, nådiga
Fröken, så will jag då i Guds namn föra eder till
en ort, till hwilken nådigsta Fröken helst behagar
omma. Således reste Helena ifrån Constantino-
el med ett bedröfwadt hjerta och gråtande tårar.

Clarissa gick tillbaka igen till sin Herres hus i sin kammare, med stor bedröfwelse. Om morgon strax derefter sände Konung Antonius sin Kammartjenare till Helenas kammare, att han skulle se om hon war klädd och redo, ty Konungen wäntade henne. Kammartjenaren kom in uti hennes sängkammare, hwarest ingen honom swarade, då han bultade. När han det förnam, klappade han ändå hårdare, hwaraf Clarissa uppwaknade, gick till dörren och sporde hwem der bultade; Kammartjenaren swarade: det är jag, min Herre och Konung låter fråga efter Fröken Helena; ty han står nu och wäntar efter henne. Då släppte Clarissa in honom och gick så till Helenas säng och drog ifrån sparlakanet, likasom hon icke annat wetat hade, och då hon icke fannt Helena, begynte hon att gråta och klaga sig, sägande: Ack hwar måste dock min Fröken wara, att jag icke finner henne; Och då Kammartjenaren det såg, gick han till Konungen och kungjorde det för honom.

Femte Capitlet.

Då Kammartjenaren detta sagt och berättat hade för Konungen, blef han wred och lopp sjelf till kammaren, der han fannt Clarissa, och sporde henne hwar hans dotter war? Clarissa swarade: Allernådigste Herre! jag wet det intet. Då befallt Konungen att man skulle sätta henne i fängelse och sade derhos, så framt du icke säger hwar hon är, skall jag låta döda dig. Då blef Clarissa förfärad, föll på sin knä och sade honom huru allt war tillgånget. Men Konungen blef wred och lät

ppbränna Clarissa och swor wid sin Krona, att han
.drig skulle hafwa någon ro, förr än han hade
ınnit sin dotter. Och han låt göra sin Hår och
Skeppsflotta redo, till att uppsöka sin Dotter He-
ına igen, hwilken han likwäl icke fann, förr än
:1 år derefter, som historien derom widare förmäler.

Sjette Kapitlet.

Efter en lång resa war den sköna Helena kommen till Slus i Flandern, och hade wäl betalt Skepparen och budit honom farwäl. Sedan är hon gången till ett Kloster, der Christna Nunnor woro nne, och då Helena kom hardt nära Klostret, begynte der alla klockorna till att ringa af sig sjelfwe, hwaröfwer Kloster-Jungfrurne sig storligen förundrade och gingo alla ut att se sig om, och i det de fingo se en qwinna ifrån sjökanten komma gångandes, hwilken war Helena, så gingo de emot henne med kors och fanor, hwilket Helena mycket förundrade, och de undfingo henne herrliga och sade, att hon måtte wara en helig Fru. Helena sade sig en sådan ära och proceß icke wara wärdig; men de budo henne, att hon wille wara hos dem, hwilket hon också dem låfwade, och blef der en lång tid, intill deß att Konung Cantabri, en Regent der i landet, som hade hört talas om denna däjeliga qwinna, sände bud till Klostret, att hon skulle komma till honom (ty han wille bruka henne till sin frilla) och om hon det icke gjorde, wille han låta uppbrännna Klostret. — Men när Helena förnam att Klostret skulle komma till någon skada för hen-

Digitized by Google

nes skull, hafwer hon tagit afsked af Nunnorna, hwilka woro mycket bedröfwade, och är så gången till sjöstranden, hwarest hon fann ett skepp med köpmän, hwilka hon bad, att de för Guds skull wille henne med sig taga, hwilket de gerna gjorde, men (Gud bättre) strart när de woro utkomne i sjön, kommo Sjöröfware om bord, och ihjälslogo allt folket som derpå woro; men när Helena, som war förborgad, kom fram, wille de icke röra henne, ty hon war mycket däjelig, derföre tog Kapitenen henne på sitt skepp som sin frilla, och tog henne strart i famnen och kyste henne. — Helena wille gerna det förwägra, men kunde icke hjelpa sig, ty han wille strart taga henne med wåld. Då den sköna Helena detta såg och förnam, föll hon på sin knä för Kapitenen och bad honom, att hon dock först måtte få göra sin bön, hwilket han och bewiljade.

Sjunde Kapitlet.

Då gick Helena för sig sjelf och gjorde sin bön således: O allsmäktige och sannfärdige Gud! du wet för hwad orsak jag är dragen ifrån min Fader, nemligen för den stora synd jag icke wille med honom begå, men nu kan jag icke rädda mig, förutan din hjelp och ditt bistånd, hwilket jag wißerlig tror du mig sänder uti min nöd, och se mig nu med din barmhertighet an, att jag må blifwa oskämd. Bewara mig o Herre ifrån deßa onda menniskor, att jag måtte behålla min ära, och dig sedan derföre lofwa och prisa! Och Gud hafwer hört

hennes bön: ty det uppkom straxt en ganska stor storm, som slog skeppet sönder i stycken, att de alla förgingos, förutan Helena, som blef sittandes på ett stycke wrak, och Gud fogade det så, att hon kom i land under England, wid en skön Lustgård, der hon halfdöd satte sig att hwila.

Åttonde Kapitlet.

Når nu Helena halfdöd satt wid denna Lustgård och sof, kom Konung Henric med sina Herrar och såg på denna dåjeliga Fröken, wäckte henne sjelf upp oförwarandes och sade: Jungfru! huruledes ären I kommen på detta rum! och hwem hafwer förderfwat edra sköna kläder? Då swarade Helena: Herre! fråga mig icke mer nu, utan gif mig litet bröd, ty jag är nära att af hunger försmäkta, och med det samma swimnade hon. Men Konungen höllt hennes hufwud i sitt sköt och stack henne några örter i munnen, och så kom hon sig något före igen. Då sporde Konungen henne andra gången, hwarföre hennes kläder woro så förderfwade: då swarade Helena: Jag war på sjön med några Köpmän, der blefwo wi tagna af Sjöröfware, och de wille wåldtaga mig, men då uppkom en stor storm, slog skeppet i stycken, och de drunknade alla som derpå woro, förutan jag allena, som kom drifwandes i twå dagar och nätter till denna ort, der I mig nu funnit hafwen, på ett stycke af skeppet. När Konungen det hörde, hade han stor medömkan öfwer henne, och lät sätta henne på en Gångare och föra henne i Staden, ty honom kom

i sinnet, såsom såg han på hennes gestalt, att hon war af berömlig slägt och härkomst; ty hon war klädd med gyldene kläder.

Nionde Kapitlet.

När nu Helena någon tid hade warit hos Konungen uti hans gård, märkte han på hennes skicklighet och andra hennes dygds och fromhets seder. Då han en gång war utgången att spatsera och hade tagit henne med sig i sin lustgård, sporde han henne bland annat: af hwad härkomst och slägt hon war, och hwarifrån hon war kommen? Då föll hon på sin knä, och sade: Herre! förtörnas icke; ty jag nämner icke min härkomst i denna tid, men detta allena må I weta, att jag hafwer rymt ifrån mitt Land, för min faders skull, som wille mig emot min wilja till äkta trolofwa; alltså är jag med lyckones wilkor kommen i edert Land. Och Konungen tänkte ännu widare wid sig: denna måste wisserligen wara af högboren slägt och härkomst, för den gyldene klädedrägt hon på sig hafwer, och upplyfte henne ifrån jorden, sägandes: Min Jungfru: du är wärd att wara Drottning, derföre lofwar jag att trolofwa dig och skall göra dig till Drottning öfwer England. Helena föll på sin knä igen, och sade: Nådigste Herre och Konung! jag tackar eder för eder nåd, men det wore icke wisligt gjort, att taga den till sin hustru och göra till en Drottning, som I aldrig hafwer sedt eller kändt, ej heller hafwer mer än de kläder hon står uti. Då tog Konungen Helena wid handen och sade: Min

allbra käresta Brud! jag hafwer nog för oß båda. Konungen gick derpå till Rådet och sade: Det är min wilja, att I skolen bewisa denna Qwinnoperson så mycken heder och åra, som I gören mig sjelf, ty jag hafwer beslutit att göra henne delaktig uti allt hwad min Krona tillhörer. Då swarade de Herrar allesammans: Herre och Konung! hwad eder behagar, det tyckes oß godt wara.

Men Konung Henric hade en Moder, som ej war af det båsta lynne; hon tog Konungen afsides och sade: Min Son! hwad tänker du på, som will trolofwa dig denna, hwilken hafwer lupit werlden omkring; och om du henne trolofwar, då skall jag tillreda ett sådant bad för eder båda twå, att I uti alla edra lifsdagar derpå tänka skolen. Då sade Konungen till sin Moder: gör och säg dertill hwad eder lyster, jag skall dock trolofwa henne, ehwad det är eder med eller emot. Konungen gick ifrån sin Moder och befallte att man skulle göra allting färdigt, som kunde tjena dertill, och lät beklåda alla sina Palats med kosteliga zirater och gyldene stycker, som en Herre och Konung tillhörde, och strax några dagar derefter trolofwade han den sköna Helena, hwilket Bröllop warade med stor herrlighet uti 20 dagar, och derefter är hwar Herre dragen hem igen, som war bjuden till samma Bröllop, och Konungens moder är också dragen hem till sitt Palats Hofwern, der hon bodde. Konungen och Helena blefwo i London qwar, och lefde uti twå år i stor frögd och kärlighet med hwarannan, och hon blef fruktsam med twenne söner, hwilka derefter ledo mycken armod, igenom det stora swek och förråderi, som Konungens Moder gjorde emot Helena uti

sin Herres frånwaro, enligt hwad härefter warder nämndt.

Tionde Kapitlet.

På den tiden kom den mägtige Konungen af Armenien, wid namn Brutor, och belägrade staden Rom. När Påfwen af Rom förnam denna belägring, sände han sina bud allestädes ut om bistånd, och, ibland andra, till Konung Henric af England, som, när han deßa tiender hörde, gjorde sig redo med sin krigsmagt och drog till Rom. Konungen satte uti sitt ställe en Regent, som skulle förestå Riket, hwilken war en Hertig af Coklöster, och förr än han drog bort, lät han göra tre signet, allesammans lika, det ena behöll han sjelf, det andra gaf han Helena, det tredje fick förenämnde Hertig, och han anbefallte honom all sitt Land och Rike till deß han kom igen; ty han wille ingen af de andra sine Råd dertill betro. Konungen tog nu afsked af Helena samt af Hertigen och alla andra Herrar, bad dem hafwa noga tillsyn om Riket, och reste så bort.

Elfte Kapitlet.

När Konung Henric hade dragit till Rom, då kom den gamla Drottningen ofta i sin Sons gård att besöka Helena, ty hon war hafwande. Och hände sig på en tid, att förbemälta Drottning hade sutit hos Helena, som hade haft sitt hufwud i den gamlas sköt, och der somnat. Då hafwer den gamla Drottningen tagit signetet från Helenas barm, der

Digitized by Google

hon hade det förwarat, och när Helena waknade, tog den gamla afsked och gick hem, och låt hemta sin Guldsmed, som gjorde henne ett signet, lika som det hon hade tagit ifrån Helena; och när han det gjordt hade, stack hon honom ihjäl och kastade honom i en graf. Derefter gick hon åter till Helena och stack signetet åter i deß barm, så att hon ej wißte det.

Tolfte Kapitlet.

När hennes tid war kommen och naturen fullåndat sitt lopp, födde hon twå söner, hwaröfwer Hertigen war mycket glad, och sade för den gamla Drottningen, att han wille skrifwa sin Herre till om detta, och sände derpå ett bud åstad. Men den gamla Drottningen hafwer uppehållit budbäraren på sitt Slott, ty han måste den wägen ditåt. Och när budet kom, blef han förd till den gamla Drottningen, hwilken honom på det bästa trakterade, att han blef drucken och somnade. Då tog den gamla Drottningen brefwäskan, honom owetande, tog brefwen och läste dem, hwaruti stod, att Helena war löst med twå unga söner, hwilket bref hon tog och kastade på elden, och skref ett annat, att Helena war mißfödsel och födt twå förskräckliga hundar, och skref honom derhos till att han skulle gifwa swar tillbaka igen, om de skulle dräpa dem eller ej. Sedan förseglade hon brefwet med det signet hon hade låtit göra och lade det brefwet igen uti budets wäska, och när budet uppwaknade, reste han till Rom och wißte intet af hwad honom war wederfarit. Och den

Digitized by Google

gamla Drottningen lät taga wara på, då någon reste till eller ifrån Rom, det wille hon gerna weta, ty hon sade sig mycket långta, förr än hon bekommit några tidningar ifrån sin Son. När budet kom till Rom till Konung Henric, lemnade han honom brefwet, som läste det, och når han läst detta förräderi, blef han röd i ansigtet, och gaf Påfwen detta tillkänna, som sig storligen bedröfwat förundrade, och sporde Konungen till, af hwad slägt hans Gemål war, och hwarifrån hon war kommen? Då förtäljde Konungen honom alltsammans, huruledes han hade funnit henne uti sitt land och att hon war landsflygtig ifrån sitt eget, för det att hennes Fader wille hafwa henne till hustru, samt att han sedermera tagit henne till sin Maka, emot sin Moders wilja, och mera wißte han icke af hwad slägt eller hwarifrån hon war kommen. Då blef Påfwen Clemens underlig wid sig sjelf och sade till Konungen: efter edra ord, Konung Henric, så tyckes mig det är min Systerdotter I hafwen till hustru. Ty min fränka är också utdragen af landet för den orsak, att hennes Fader wille henne till äkta taga, och ingen wet hwart hon tagit wägen. Häraf blef Konungen något tröstad, men hade dock stor bedröfwelse af de onda tiender han hade bekommit; dock tröstade Påfwen honom det bästa han kunde, och sade: Gifwer eder tillfreds, det är kanske icke så, som eder är tillskrifwit, och detta har utan twifwel någon gjort, som will uppreta eder mot Helena, hwilket är möjligt att eder egen Moder gjort hafwer, ty som mig tyckes, så är det qwinnoskrift. Då swarade Konungen: detta är icke så, ty detta bref är beseglad med det signetet, som

jag min Helena och Hertigen af Coklöster gaf, när jag drog bort. Då swarade Påfwen: än om någon hafwer det låtit utsticka efter detsamma? derföre skrif tillbaka igen att de hennes lifsfrukt förwara till deß I sjelf hemkommer, och jag skall sända ett af mina bud ut, att han ingenstädes skall blifwa förhållen på wägen. Och Konungen gjorde som Påfwen befallte honom. När nu budet hade kommit dit der den gamla Drottningen höll hus, der ock hans wäg framföll, hafwer hon haft spejare ute, hwilka hafwa fört honom till Drottningen, som honom på det alldrabästa trakterade och drucken gjorde, att han blef hårdt sofwande. Då tog hon ifrån honom det bref, som Konungen hade skrifwit och läste det; när hon det läst hade, kastade hon det på elden och bad först sin Prest, att han skulle ett annat bref derefter skrifwa, hwarföre hon lofwade honom skänker och gåfwor. Och han skref till Hertigen, som hade Helena och Riket i förwar, att han skulle låta förbränna Helena, utan widare dröjsmål, tillika med hennes twenne söner, strart när han hade läsit brefwet: och den gamla häran hade beseglat brefwet med det falska signetet och lade det in igen, derifrån hon det andra uttagit, som war uti ett litet skrin. Då gick hon till förbemälte Prest och befallte honom än skrifwa åtta bref, lika som det första, och lät i sista brefwet skrifwa, att Hertigen, utan all tids utdrägt, skulle låta bränna Helena med de twå sina söner, och om de icke woro brända när Konungen hemkom, då skulle samma straff öfwergå honom och hela hans slägt till tionde led. Derefter har samma bud dragit derifrån och till Helena, hwarest han ock fann Herti-

Digitized by Google

gen af Eokloster, som han lemnade sitt bref. Sedan han det genomläst, sade han till budet; Hwem hafwer gifwit dig detta bref? han swarade: Konung Henric. Då sade Hertigen: Du ljuger: ty Konungen, min Herre, hafwer aldrig tänkt på sådana ord, som deruti stå: och han lät sätta honom i fängelse, och mente att dermed få sanningen af honom weta. Och när budet war afgånget ifrån den gamla Drottningen, då hafwer hon sutit så länge hos sin Prest, att de åtta bref woro skrifne, och hafwer sedan mördat honom och kastat honom genom ett fönster uti en djup graf, på det hennes förräderi skulle blifwa doldt. Och lät kalla till sig åtta främmande män, och tilldelade hwardera af dem tio mark Guld, att hwar af dem skulle bära ett bref till Hertigen, och för honom säga att de woro komne ifrån Konung Henric, hwilken war i Rom. De sworo henne wid all Helgon att fullkomna hwad hon befallt; och äro sedan hwar dag twå af dem komne till Hertigen med brefwen, intill deß han alla åtta emottagit. När Hertigen alla deßa bref bekom, wißte han intet hwad han skulle göra, men han sände bud till den gamla Drottningen och sade till henne: sen här deßa brefwen, jag törs icke låta wår unga Drottning se dem. Då sade den gamla förräderskan: hwarföre? hon skall dem dock en gång se; jag skall wisa henne dem; och gick derpå in i kammaren till Helena och läste Konungens bref för henne. När hon hade deße brefwen öfwersett och läst, då suckade hon och sade: o Herre Gud! huru kommer det till, att den stora kärlek, som han hade till mig när han drog

bort

Digitized by Google

bort, är nu så snart förändrad till hat och wrede, och jag hafwer dock intet gjort honom emot, icke eller mina små barn. När Hertigen och Maria, Hertigens systerdotter, hörde detta klagomål, greto de bitterligen, och alla de fruar der stodo, men den gamla förråderskan tröstade dem alla, dock af ett falskt hjerta. Och emedan de ännu woro hos Helena, kom ännu ett bref, som åndå war strängare än de andra twå, då gick den gamla Drottningen till Helenas säng, satte sig der, och sade: Min dotter! war wid godt mod, dig skall ingen skada så länge jag lefwer, om jag också skulle wåga mitt lif; hwarwid Helena fick någon tröst. Om morgonen kom åter ett, och om eftermiddagen ett annat, hwilka woro wida längre och wärre lydande. Då sade Hertigen till den gamla Drottningen: hwad skola wi göra dertill? Men den gamla förråderskan swarade: De bref som min son hitsänder, äro ju strängare och strängare; jag tager mig ej något beswär i denna sak, ty jag fruktar storligen för hans wrede. Påföljande andra dagen ankommo de sista brefwen, hwilka woro aldra strängast. Den gamla Drottningen reste då hem till sitt hus igen, och sade, att hon ej wågade längre emotstå sin sons stränga befallning, hwaraf Hertigen blef mycket förskräckt; ty han fruktade, att om han ej efterkom Konungens befallning, skulle han straffas både till lif och gods. Å den andra sidan fasade han, att han skulle låta Drottningen och hennes barn omkomma. Då sade Hertigens Råd: det wore bättre att en menniska afled, än att I och hela edert hus skulle med flera hundrade dö och omkomma.

Digitized by Google

Trettonde Kapitlet.

Då nu deße Rådsherrar hade sagt detta till Hertigen, gick han till Helena och låste det sista brefwet för henne med gråtande tårar, och sade: Gud gifwe att jag aldrig hade warit född, då skulle jag icke heller fullkomna den ömkeliga gerning, som Konungen hafwer tillskrifwit mig. Då sade Helena: gråten icke! är det min Herres wilje, att jag ändteligen skall dö, så will jag ock gerna låta mig bränna; men det förtryter mig och gör mig hjerteligen ondt, att deßa mina små barn skola lida detsamma, de hafwa dock aldrig gjort något ondt, hwarmed de hade sådant förtjent. Ack! måtte jag en gång få tala med min Herre, förr än jag dör, då wille jag tio gånger heldre dö; men, Gud bättre! det kan icke ske. Då sade Hertigen: jag måste hafwa ett litet tecken af eder, förr än I dör, på det min Herre icke skall säga, att jag låtit bränna en annan i edert ställe. Då räckte hon honom sin hand, på hwilken satt en skön gulbring, och han kallade sina tjenare, som högg hennes hand af, och hon sade: Tag der min hand med ringen, hwilken ring Konungen gaf mig, då han trolofwade mig, så skall han erfara, och låt honom se den, den grymma och ömkeliga lott mig wederfors. — Men gemene man i London wille slå Hertigen ihjäl, ty de hade Helena innerligen kär, för hennes många dygder skull. När Hertigen såg det, ledde han henne upp igen och tänkte att han wille låta bränna henne den andra dagen tideliga, förrän någon deraf wißte. Således blef Helena hela natten hos Hertigen med sina twå söner, och der blef hållen

stor sorg och bedröfwelse af alla som der woro, besynnerligen af Maria, Hertigens systerdotter, hwilken sjelf mente sig blifwa ursinnig, och sade: Så framt de bränna Drottningen, så wille hon ocksä sjelf förgöra sig. Och hon föll på knä för Hertigen och sade: Käre Morbroder, tillstädjer att jag må blifwa bränd och läter Drottning Helena lefwa; han swarade: det kan icke ske. Då sade hon: Käre Morbroder, I kunnen göra twå barn af kläde, eller annat ting, dem will jag taga med mig när jag går till elden, och på det sättet will jag rädda min Drottning och Fru. Det är bättre att jag dör allena, än att wi flera skola dö och omkomma, och nu kunnen I göra hwilket eder lyster; Helena föll swimnande för hennes fötter, och Maria ropade: Morbroder! leder Drottningen hädan, der hon kan wara fri döden, och bränner mig, ty jag will dö för henne. Då sade Hertigen: (ty det gjorde honom ondt om Helena) efter du will dö för henne, så will jag göra efter ditt råd; och han bar ett af hennes små barn på hwardera armen, ledde henne ned till stranden och skaffade henne en båt, med tre bröd och något win, och lät henne så fara bort, och Maria blef bränd uti hennes ställe, om morgonen före dager, så att ingen wißte annat än det war Helena, som blef bränd. Helena drefs nu ut i sjön af storm och owäder och irrade så länge omkring, att hon kom till Bretagne, der en stor skog war, hwarest hon gick i land med sina twå söner, men båten kom på den tredje dagen af sig sjelf tillbaka till London igen, derifrån den war kommen. När Helena hade stigit i land, begynte hon ömkeligen beklaga sig med gråtande tårar, och sade: Ack!

Digitized by Google

du trofasta Maria, Hertigens systerdotter, du hafwer frälsat mig ifrån döden och sjelf dödt för mig, hwilket gör mig mycket ondt; om jag ocksä här skall omkomma af deßa wilddjur, så hafwer hon dock förlöst mig från menniskors händer, och om jag än sjelf kan undgå döden, hwem skall försörja mina små barn, hwem skall nu försörja mig i min nödtorft? Och jag hafwer icke heller mera än en hand att regera mig med. — Bedröfwelsen werkade på henne så, att hon föll i en tung sömn. Då kom der en ulf och ett lejon, som togo hwar sitt barn bort, fastän de länge refwos om att hwar wille hafwa båda twå. Detta såg en Eremit, som bodde i skogen, skyndade till deße djur och wille taga barnen ifrån dem; då lopp ulfwen bort och lät sitt barn ligga, men lejonet drog det andra med sig i sin kula. Då tog Eremiten det ena barnet och gick sedan bort dit som Lejonets kula war, och waktade på när lejonet war ute efter sin föda. En gång då lejonet war långt i skogen, fann Eremiten det andra barnet uti lejonets kula och bar det hem till det andra, och kallade det ena Lejon, och det andra Arm, ty wid honom war Helenas arm bunden. Och hafwer denna Eremit, wid namn Felix, uppfödt deße twenne unga barn uti 16 år.

Fjortonde Kapitlet.

Då Helena waknade, woro hennes barn borta, och hwad smärta hon haft, gifwer jag hwar moder att betänka, som älskar sina barn af hjertat. Hon hafwer sagt och klagat sig med stor gråt: Ack mig

Digitized by Google

arma! hwar äro mina barn blifna? O Herre Gud, hwi hafwa ocksä de wilda djuren icke ätit upp mig med mina söner; ty jag wet wäl, att ingen menniska hafwer tagit dem ifrån mig. Derefter hafwer hon uppstått som förtwiflad. Hon såg ej annat än sjö och himmel på den ena, och en willande skog på den andra sidan. Slutligen blef hon warse ett skepp med Köpmän, då ropade hon högt, att de, för Guds skull wille taga henne med sig; hwilket de ock gjorde. De frågade henne hwarföre hon war så bedröfwad, och hon berättade dem, huru hon hade mistat sina barn, hwarföre de hade stor medömkan med henne. Och har hon slutligen kommit i Bretagne till staden Nantes; der skiljdes hon ifrån dem och tackade dem storligen. Och när hon kom in i staden, har hon gått omkring och begärt allmosor i Guds namn, och omsider kommit till en qwinnas hus, som herbergerade de fattiga för halfparten af det dem i Guds namn gifwit war, der ock Helena war i sex år; men sedan drog hon derifrån till en annan ort.

Emedlertid tog Konung Henric afsked af Påfwen, för att resa hem, som han ock gjorde. — Konung Antonius af Constantinopel war på samma tid utfaren att uppsöka Helena, med en stor krigsmakt, med hwilken han omsider har anländt till Slus i Flandern. Der gick Helenas fader upp i land till ett kloster och frågade efter sin dotter. Abbedißan swarade, att hon warit der en liten tid, och sade hwarföre hon war bortgången, och mer wißte hon ej att säga om henne. Häröfwer blef Konungen swåra bedröfwad, och swor, att han aldrig skulle hwila, förr än han hade funnit henne, och for så derifrån till sjös igen.

Femtonde Kapitlet.

Sedan Konung Henric af England war kommen till Brittannien, sände han bud till Hertigen, att han war för handen och kommen till London, och med samma bud lät han ock hälsa Helena, hwilken han mycket älskade och kär hade. Då swarade Hertigen: Hwarföre hafwer han då befallt mig bränna henne, efter han hafwer henne så kär, så ock hennes twå barn? Då sade Konungens bud eller Legat: O! du fälskaste förrädare, hafwer du förbrännt den alldra skönaste och mildaste Drottningen Helena, så drag din wäg förrän Konungen kommer: ty han will icke taga all werlden för henne, så kär hafwer han henne. När Hertigen detta hörde, tänkte han strart Helena wara förrådd, och gret bitterliga. Och strart kom Konungen till London, och Hertigen tog ödmjukeligen emot honom, och Konungen sporde: huru lefwer Helena och Maria eder Systerdotter? Då swarade han: de lefwa wäl; då sade Konungen: lofwad ware Gud! som mig så länge bewarat hafwer, att jag en gång får se min Helena och din Systerdotter Maria. Strart kom den gamla Drottningen, hans Moder, med stor bedröfwelse, och bad honom wara wälkommen, hwaröfwer Konungen sig mycket förundrade, och sade: kära moder! war icke så bedröfwad, wi äro alla friske och sunde hemkomne igen. Och hans Moder sade: Ack! min Son, jag hafwer orsak att wara bedröfwad; ty den mördaren, Hertigen af Cloöster, hafwer låtit bränna den alldra käraste jag hade i werlden, neml. Helena med hennes twå söner. Hwad Konungen hafwer tänkt wid deßa ord, gifwer jag

en hwar att betänka. Wred, ångslig och otröstlig, wille han strart slå ihjäl Hertigen; men denne blef förskräckt och sade: Nådige Herre, det som jag hafwer gjort, hafwen I befallt mig att göra. Då sade Konungen: Det ljuger du, din förrädare; du skref mig till, att hon hade födt twå hundar, och det war twå goßebarn. Då nu Hertigen hörde om deße twå hundar, tänkte han ocksä att förrädaren det gjordt hade, och tänkte frambeles bättre förklara sig för Konungen; men den gamla Drottningen sade till sin Son: Haden I haft Helena så kär, som I sägen, då skolen I strart hämnas på den, som hafwer låtit bränna henne med sina twå små barn. Då frågade Konungen Hertigen, huru han understod sig att göra sådant? Hertigen swarade; Nådige Herre, I hafwen befallt mig, med tio bref, som woro förseglade med edert bästa signet, hwilka jag begärer i Rätten få wisa. Då swarade Konungen: kan du göra det fritt för Rätten, så will jag förskona dig i denna sak, och ingen annan wäg dermed taga. Och Konungen gick upp i sitt Palats. Då kom den gamla Drottningen och sporde honom till, hwi han icke låter aflifwa den som låtit bränna hans barn. I detsamma kom ett främmande bud till Konung Henric och sade: Nådige Herre! min Herre och Konung ifrån Constantinopel är här utan för staden och begär få något logement uti eder stad, för sig och sitt folk, mot betalning. Då uppstod Konung Henric, red emot honom med sina Herrar; och frågade honom hwem han war och hwart han wille resa? Konung Antonius sade, att han sökte efter sin dotter, den sköna Helena. Strart swarade Konung Henric: Jag är ock bedröfwad för en,

Digitized by Google

som heter Helena, hwilken en af mina Hertigar hafwer låtit bränna med twå små barn, hwilket jag honom innan kort betala skall. När Konung Antonius detta hörde, förändrades hans blod, och han sporde hwarifrån hon war kommen och af hwad land. Då sade Konung Henric honom, huruledes han hade funnit henne uti sin lustgård, och att hon war landsflyktig från sin fader, emedan han wille haft henne till ägta. När Konung Antonius det hörde, blef han förskräckt, begynte ropa och sade: O min alldra käraste Helena, är du nu död, så må det kosta mitt lif! Wid detta ord, blef också Konung Henric mycket bedröfwad, att ingen wiste hwilken man först skulle trösta. Sedan redo de båda in i London.

Sextonde Kapitlet.

Då nu deße twenne Konungar woro inkomne i staden, blef det hållit råd, och Hertigen framkom i Rätten med deßa tio sändebuden och hwar af dem sitt bref uti handen, som de hade ditfört; ty han hade dem alla i fängelse, till en tid. Då antwardade Hertigen Konungen alla tio brefwen att läsa, hwar för sig, och wiste honom hans signet, hwaröfwer Konungen förundrade sig och låt dem alla swärja, ho dem deße bref fått hade. Det budet från Rom, swor att Påfwen hade lemnat honom samma bref. Då sade Konung Henric med wredt mod: att Påfwen hade förrådt honom, och swor att hämnas det igen; sedan bad man de andra nio swärja, som hade framfört brefwen, hwaraf åtta

woro falskt, men den nionde sade: Nådige Ko=
nung! jag wet ej sjelf med hwad död J wiljen mig
öna, antingen mig hänga eller bränna låta, men
ör att frälsa min själ när jag skall dö, skall jag
ekänna sanningen. När den gamla Drottningen
et hörde, att han wille säga sanningen, gick hon
ill sin Son och sade: wiljen J ännu icke hämnas
å Hertigen, mig förundrar storligen hwarföre J
onom icke aflifwar. När Hertigen det hörde, gick
an till Konungen och sade: Nådige Konung, när
J reste bort, ställde J Riket och Regementet i mi=
na händer, hwilket jag ännu hafwer, till deß J
jelf tager igen det. Derföre hafwer jag ännu makt
att slå min hand på eder Moder, som jag hafwer
äker rätt till, och skall låta förwara henne först,
ill deß jag får weta hwem som har warit orsak
ill detta förräderi. Då blef den gamla Drottnin=
gen satt i fängelse, och förbemälte bud swor, att
en gamla Drottningen hade gifwit honom bref=
vet, att han fördt det till Hertigen, och att han
cke wißte, att det war något förräderi. Derföre
ad Konung Antonius, att detta bud och budet från
Rom måtte wara frie, förty de hade bekänt san=
ningen, men de andra åtta straffas. Sedan bad
Konung Antonius, att han måtte få tala med den
gamla Drottningen allena, hwilket blef honom til=
åtit, och wardt dit beledsagad af förbemälte Her=
ig af Cokclöster. Och Konung Antonius sade till
enne: Nådiga Frun skall weta, att jag will resa
em till mitt land igen; är det eder wilje, så will
ag taga eder med mig och göra eder till Drottning
fwer allt mitt Rike: ty jag älskar eder öfwer alla
winnor, derföre sägen mig om J wiljen resa med

mig eller icke? När den gamla Drottningen det hörde, sade hon: Herre och Konung! är det eder wilje att trolofwa mig, då skall jag innan fyra månader gå till ända, hemligen låta ombringa min Son och göra eder till Konung öfwer allt England. Häraf förskräcktes Konung Antonius swårliga, dock låddes han som han intet låt sig derwid bekomma, och när de länge hade talats wid, bad hon honom, att han wille gifwa henne sin lifgördel och hon wille gifwa honom sitt bälte. Då följde hennes pung med, och när Konungen hade fått pungen, då begynte hon först tänka på det falska signetet hon hade låtit göra, hwilket war i pungen. Då bad hon Konung Antonius mycket, att han wille gifwa henne pungen igen, hwilket han henne förwägrade, och lopp ifrån kammaren med pungen och slog dörren till för henne. Derefter låt han upp pungen, hwaruti han fann det falska signetet. Då gick Konung Antonius till Konung Henric, hennes Son, och låt honom se ringen, och när Konungen såg den, förundrade han sig storligen deröfwer och gick till Hertigen och sporde honom, sägandes: Hwar är Helenas signet? Då swarade Hertigen: jag har förwarat det. Då blef Konung Henric i frid wid sig sjelf, och sade: Jag låt göra endast tre signet när jag reste bort, men nu finner jag fyra. Sannerliga, sade Konung Antonius: Då är wißerligen eder Fru Moders signet falskt, hwilket jag hafwer funnit uti hennes pung, derföre låter henne komma hit, att wi få spörja henne åt, huru hon har kommit öfwer det; hwilket också skeddе. Och när hon kom för Konungarne, låt hennes Son, Konung Henric, hemta de åtta falska sändebuden, och sade

Digitized by Google

till sin Moder, att hon skulle bereda sig till döden, ty hon och hennes falska brefdragare skulle brännas. När den gamla Drottningen det hörde, att hon skulle brännas, bekände hon uppenbarligen för alla Herrar der inne woro, och sade huru allting warit tillgångit, och att hon hade mördat Guldsmeden, som utstack signetet, jemte den som skref brefwet, och allt hwad mera dertill hörde. Strax derefter blef Drottningen tillika med de åtta falska brefdragare allesammans förbrände. När hon nu war förbränd, gick Hertigen af Eokköster till Konungen, och sade: att troligen lefde Helena med begge sina söner, men han wißte ej hwar de woro, ty han hade låtit sätta henne med sina barn uti en båt, hwarmed de äro till sjös drefne på Guds nåde, och Maria, min Systerdotter, är bränd i hennes ställe. Detta alltsammans sade Hertigen för båda Konungarne. När Konungarne detta hörde, sworo de båda twå en ed, att de aldrig skulle skiljas åt, och icke komma till sina Riken igen, förr än de funnit Helena. Och Konung Henric lemnade Konungariket åt samma Hertig, hwilket det tillförene hade, och derpå bortreste deße twå stora och mäktiga Konungar.

Sjuttonde Kapitlet.

Sedan Helenas twenne barn hade uti fexton år warit hos Eremiten, som tillförene är omtalt i Historien, gick Eremiten till skogen med dem och sade: Kära barn, här är den plats, på hwilken jag för sexton år sedan er funnit hafwer, och eder frål=

Digitized by Google

ste ifrån döden och wilddjuren. Då swarade de honom: Wi mente att I wore wår rätta Fader. Nej, sade han, jag hafwer nu sagt eder derom rätta sanningen. Då sade barnen: Gif oß tillstånd, så wilje wi gå all land igenom, att wi måtte finna wåra föräldrar. Derefter togo de afsked ifrån Eremiten, hwaröfwer han blef mycket bedröfwad. — När de en lång tid hade gått i skogen, kommo de till sjöstranden, funno der ett skepp liggande och begärde af Skepparen, att de måtte få fara öfwer. Skepparen sporde dem till, hwilka de woro och hwarifrån de kommo? de swarade, att de ej wißte hwar de woro hemma, mycket mindre, hwilka deras föräldrar woro, men att de i sexton år warit här i skogen hos en Eremit, wid namn Felix. Skepparen låt wål uppkläda deßa twå Goßar, och gaf dem penningar till förtäring. Sedan reste de ifrån honom och kommo till Almanien, der en Drottning bodde uti en stad wid namn Brahiers. När Drottningen fick se dem, wille hon dem wål och låt gifwa dem mat. Och den ena brodern, Lejon, åt så mycket, att alla förundrade sig deröfwer, men hans broder Arm åt ej annat än torrt bröd och kryddor, som han bar med sig. Drottningen sporde Arm till, hwaraf han lefde, emedan han intet åt mat? Han swarade: Jag har uti sexton år ej förtärt annat än bröd och kryddor hos en Eremit, som har uppfödt oß; och berättade han Drottningen hela sin belägenhet, öfwer hwilket hon sig storligen förundrade; och hon behöllt dem hos sig en lång tid. Derefter äro de, förmedelst det krig, som omliggande Furstar mot henne förde, bortreste, och under

wå-

ǝågen komne till ett slott och stad, som samma Drottning tillhörde, der de bekommo både guld och penningar af hennes Stor-Herre. Derifrån gingo de till skepps och kommo till Norrmandiet i Frankrike, der de gåfwo bort alla sina penningar för Guds skull, och slätt intet behöllo, och när alla deras penningar woro borta, kom en man till dem, som bad dem mycket, flere gånger, att de wille gifwa honom allmosa för Jesu skull. Men Lejon swarade: wi hafwa dock slätt intet. Då sade den gamle mannen: Gifwer mig dock något för Christi pina skull. Då Lejon hörde den arma mannen sig så ymkeligen beklaga, skär han ett stycke af sin råck och gaf honom, och han förswann strax utur deras åsyn.

Adertonde Kapitlet.

Derefter kommo de till Staden Amiens i Frankrike, hwarest samma tid war, en Biskop af Tours, som höllt der hof; och förbemälte bröder gingo till Biskopens gård och bådo att han wille döpa dem. Och Biskopen sporde dem, hwilka de woro och hwar de woro hemma? Och de förtäljde sin lycka och olycka om all ting; och de blefwo döpte. Biskopen lät kalla Arm wid namn Brixius, och Lejon wid namn Martinus. Och Biskopen af Tours (som nu kallas Trier) behöllt dem begge hos sig, gjorde Martinus till en skaffare, som skulle utskrifwa allmosor till fattigt folk, och Brixius gjorde han till en sångare och andelig person. Martinus gaf mycket till de fattiga. Då Helena hade bodt uti

Digitized by Google

sexton år i Nantes i Bretagne, som förr är sagdt; så kom hon ocksa till Tours, hwarest hennes söner woro, och de gåfwo henne ofta allmosa uti Biskopens hof, utan att weta, att den qwinnan med den ena handen, war deras Möder, icke heller tänkte hon derpå, att hon skulle få allmosor af sina söners händer. Och hwar gång Helena såg på dem, när de gåfwo henne allmosa, och de sågo på henne, så förwandlades deras blod i dem, som de sedan sjelfwe bekände.

Nittonde Kapitlet.

Tillförene har här warit omtalt, huruledes Konung Henric och Konung Antonius hade rest bort att uppsöka Helena. Efter en lång resa kommo de till förbemälte Stad Tours, och sände bud till Biskopen om de der fingo herberge; hwilket Biskopen dem gerna bewiljade. Biskopen gjorde sig med sina Herrar och Hofgåskning färdig, ibland hwilka woro de twå unga bröderne, samt for till mötes och ledsagade de bemälte Konungar in i staden, och de talade mycket med hwarandra på wägen; på det sista förtäljde Konung Henric för Biskopen, att de sökte efter hans Drottning och twå unga Gossar. När de nu så talade med hwarandra, såg Konung Henric på de twå unga Herrar, hwilka alltid redo för Biskopen, och sporde honom till, hwarifrån han dem bekommit hade? Då swarade Biskopen: de äro komne ifrån hedniske land, och jag hafwer sjelf döpt dem. Och förbemälte Herrar äro alle komne i Biskopens gård, der mycket folk

sökte om allmosa, ibland hwilka också war den bedröfwade Helena: och när hon såg sin Fader och sin egen Herre, kände hon dem wäl; men sina barn kände hon intet, och sade wid sig sjelf: Ack! jag eländiga! jag må wäl wara bedröfwad och ängslig, när jag ser deße Konungar, min Fader och min Man, hwilka intet annat söka efter än min död och förderf, hwilket jag aldrig förskyllt. Hon gick derföre bort, emedan hon fruktade att de skulle igenkänna henne. Och när nu Herrarne woro satte till bords, hade Martinus warit i köket och gifwit bort all maten till de fattiga, som Herrarne skulle haft, för hwilket kocken anklagade honom hos sin Herre. Då kallade Biskopen honom för sig och sporde honom till, om det war anständigt gifwa skalkar och annat löst folk det bästa, förrän Herrarne deraf först woro förnöjde? Ja, Herre, swarade Martinus, man skall framför alla andra förnöja wår Herre och Gud deraf, och icke när I eller andra hafwa tagit det bästa af för eder, ty haden I alltsammans uppätit, då hade de fått intet, det är rättmätigare att gifwa Gud första delen och sedan eder, I Herrar, den andra. När Biskopen det hörde, wißte han intet till att swara honom. När Martinus nu så talade, kom en af kockarna löpandes, och sade: Herre, låter Herrarne sitta till bords, ty köket är blifwit fullt af all slags kostelig spis, att wi näppeligen weta att förwara det. När Biskopen det hörde, förundrade han sig ändå mer, och sade till Martinus, (en af Helenas Söner) Martinus! du tjenar mig, men jag måtte wäl tjena dig! och han tillstadde honom i sitt hof, att han måtte göra hwad honom lyster; de twenne bröder,

Martinus och Brixius, betjenade Herrarne wid bordet, och Konung Henric af England, kunde aldrig hafwa sina ögon från deße unga personer, utan han såg skarpt på dem och blef på det sista warse en liten pung som hängde om den enas hals. Pungen war af guld: han hade deruti sin Moders hand liggande. Konung Henric frågade honom hwad han hade uti pungen: Han swarade honom, att det kom honom litet wid hwad deruti war. Då bad Konung Henric samt Biskopen och de andra Herrarne, att han dock wille låta honom se det, hwilket han ock gjorde, och måste de lofwa honom, att han skulle få den igen. Då tog Brixius sin Moders hand derut, och låt Konungen se, hwilken straxt kände den ring som han hade gifwit Helena, och ropade med hög röst: Ack, Gud! det är min utwalda och allerkäraste Helenas hand, och eder, Konung Antonius, Dotters. Då lopp Konung Henric till dem och sade: O! mine allerkäraste barn båda twå. När Martinus och Brixius det hörde, kan en hwar tänka hwad hjertans glädje de fingo: att de funno sin Fader: Men de woro bedröfwade, att de icke wiste hwar deras Moder war. Konung Antonius war mycket glad, att han der för sina ögon såg sin Dotters barn. När måltiden war ändad, sporde Brixius sin Fader, hwilkens hand han trodde det wara? Konung Henric sade: det är din Moders hand; och förkunnade dem allt huru dermed war tillgångit, hwaraf Brixius blef swårligen bedröfwad, och wille hämnas på Hertigen af Gokläster, men de sade alla, att Hertigen war oskyldig; då blef han tillfreds och Konung Henric, hans fader, gaf honom ett bref, att han skulle draga till England till

Digitized by Google

Hertigen, som förestod landet, och fick tre signet af guld, hwilka han skulle honom antwarda, och låta göra ett kors deraf, Gudi till åra i Kyrkan. Konung Henric och Konung Antonius wille draga till Jerusalem. Då nu Biskopen förnam, att Brixius skulle draga till England, sade han till Herrarne: Då I wiljen draga till Jerusalem, så låten den andra Sonen blifwa hos mig, om tilläfwentyrs eder någon skada händer, att jag med honom och med wårt folk kunde hjelpa eder; hwilket Konungen samtyckte och deröfwer war mycket glad. Derefter togo Herrarne afsked ifrån Biskopen och tackade honom högeligen. När alla woro borta, tog Brixius afsked af folket, Martinus och Biskopen, och for till England, lemnade Biskopen sin Moders hand att förwara. Då Brixius kom till England, begaf han sig till det palats, som Hertigen war uti, hälsade honom och gaf honom sin Faders bref; och när Hertigen hade läsit brefwet, ropade han med hög röst och sade: Mine Herrar, se här är eder rätta Herre, wår Nådige Konung Henrics Son! och Hertigen bad honom om nåd och förlåtelse, för det han hade gjordt hans Moder Helena och honom emot, hwilket han Hertigen gerna förlät, och antwardade Hertigen de tre signeten, som hans Fader honom lemnat, och sade till honom, att han skulle låta göra ett kors deraf. Och de tre signeten woro Konung Henrics, Helenas och den gamla Drottningens, som förr är omtalt. Men det signetet, som Konungens Moder hade låtit göra, kunde icke smälta: Hertigen lade derföre mer dertill, och lät göra uti Kyrkan ett stort kors, som sedan gjorde stor jertecken. När Brixius hade warit en tid i England,

wille Hertigen öfwerantwarda Riket till honom, men han wille icke emottaga det; ty han wille tillbaka igen till sin broder. Hertigen reste med honom, för att se hans broder. Då Hertigen kom dit, låt Brixius honom se sin Moders hand, hwilken Hertigen wäl igenkände, ty den war lika som nyß afhuggen. När Hertigen hade warit der en tid, tog han afsked af Biskopen och båda bröderna, och reste hem till England igen, förutan skada och fara.

Tjugonde Kapitlet.

När den sköna Helena hade en tid warit uti Trier, hörde hon sägas, att hennes Fader Konung Antonius, och hennes man, Konung Henric, woro af Turkarne ihjälslagne och begrafne uti Rom. Då drog hon strax dit. När hon kom uti Lombardiet, blef hon sjuklig och gick in i en stad wid namn Graffes, uti ett Kloster, der Fruar och ädla Jungfrur woro, och bodde för billig betalning. Och när Helena hade warit der en tid, wardt hon bättre, genom Guds hjelp och den stora flit, som den öppersta Frun henne bewiste, hwilken ockå hade warit en Drottning, wid namn Plaisante; och Fruarne omtalade för hwarandra den stora olyckan och det lidande dem hade öfwergått.

Tjugoförsta Kapitlet.

Derefter drog Helena från staden och klostret hemligen, utan Plaisantes wetskap (Ty Konungen

bodde i Staden och hade hemlig kärlek till Helena), och drog till Rom, och kom i Påfwens palats, der han mötte henne. Och när Helena såg Påfwen, föll hon på sin knä och bad om allmosa. När Påfwen nu såg att hon hade allenast en hand, tänkte han strax på Helena, ropte henne till sig, och sporde henne hwar hon war hemma, och huru hon hade mist ena handen? Herre, sade hon, jag är hemma uti staden Tours, och hafwer mist den ibland röfware, som wille wåldtaga mig; då jag icke wille samtycka med dem, slogo de efter mig, och jag ropte högt, så folket hjelpte mig ifrån döden. Då sporde Påfwen henne widare till, om hon hade hört talas om en qwinna ifrån Constantinopel, som hette Helena, som icke heller hade mer än en hand? "Ja, hon bodde i min Moders hus uti 10 års tid, i staden Tours, men hon är dragen derifrån, ty hon såg sin man och Fader, som sökte efter henne och wille låta uppbränna henne; hwilket hon aldrig hade förtjent, som hon sjelf ofta för mig sade." Då sade Påfwen: Min dotter, förmedelst den kärlek jag hafwer till Helena, min Systerdotter, som jag hafwer sport dig om, skall jag underhålla dig i mitt hus i hela min lifstid Herre, sade Helena, jag begär intet annat af eder, än att jag måtte få hafwa min boning under trappan i edert palats och spisas med torrt bröd och af öfwerlefworna wid edert bord, sedan I hafwer gjordt eder måltid. Min dotter, sade Påfwen, hwad du begär skall ske dig. Och Helena tog hö och gjorde sig säng under trappan, och hwar gång Påfwen gick upp eller neder, gick han och talte med henne, ty han såg att hon war en gudfruktig menniska, men hade han

kändt henne, så hade han bewist henne större wördnad och åra.

Tjuguandra Kapitlet.

När Martinus, Helenas Son, en ödmjuk och gudfruktig person, en gång om natten skulle följa Biskopen till Ottesången, så begaf det sig, att han gick något hastigt; då hade den onde andan (som är hatare till all dygd och fromhet), strött årter på trappan, så att han nedstörtade, och när han kom till sansning igen, sade han: O Herre Jesu! jag tackar dig, att du ännu hafwer bewarat mig till din tjenst, och gick till sängs och sade: O! Herre, jag tackar dig att du tillsänder mig kors, att jag må känna mig sjelf; och föll så in uti en sömn. Och han tyckte i sömnen, att St. Agnes och Maria Magdalena kommo till hans säng med en salfwe-burk, och Jungfru Maria öppnade den och smorde honom, och han blef bättre, och han tog salfwe-burken ifrån henne i sin hand, och då Maria sporde honom, hwi han det gjorde? swarade han: om någon mera skada skulle träffa mig, kan jag då sjelf läka den. Då logo qwinnorna och förswunno. Och när Martinus uppwaknade, hade han salfwe-burken i sin hand.

Tjugutredje Kapitlet.

Då nu Konungarne af Constantinopel och England hade länge sökt efter Helena och fördt krig uti lång tid, gjordt i mången stad Christna och mun-

Digitized by Google

nit Jerusalem och hela landet, och staden Aschalon; der bemälte Konungar sedan något fördröjde, så kom Hurtan, den Turkiska Konungen, och belägrade Rom, hwarföre Påfwen skref om bistånd till deße twenne Konungar, Konung Henric och Konung Antonius, att de skulle komma med sin krigsmagt och hjelpa honom, och ibland annat, skref Påfwen, att han hade en qwinna hos sig, hos hwilken Helena hade bodt i tio år. När deße Herrar detta hörde blefwo de ganska glade, som hwar och en kan tänka, och uppbröto med hela sin krigsmagt och gingo till skepps och seglade till Rom. Och när de twenne Konungarne kommo med deras krigsfolk, slogo de så häftigt Turkarne, att de meste blefwo slagne, och Konung Hurtan flydde hemligen, som en förbittrad hund och förbannade sina afgudar, att de i nöden icke hade hulpit honom. Och när striden war ändad, kommo de med Påfwen in i staden, och Herrarne hade stor längtan, att de måtte få se qwinnan som hade talt med Helena. Då Helena förmärkte att hennes man och Fader woro ditkomne, drog hon hemligen bort till Graffes, der hon tillförene hade warit hos Drottning Plaisante, och blef der i Klostret, intilldeß Graffes blef belägradt af Konung Hurtan, som tillförene hade belägradt Rom. Innan Helena drog från Rom, skref hon ett bref, så lydande: "Jag Helena, hwilken hafwer haft min boning under denna trappa, som är min Morbroders, jag tillbjuder min Fader Konung Antonius af Constantinopel, och min man Konung Henric af England min hälsning, hwilka mig alleställes hafwa sökt till att förderfwa mig och om lifwet bringa med en skamlig död, hwilket jag

i mina dagar aldrig förtjent, hwarken emot den ena eller den andra; men den dag J tänken, skolen J mig icke snarliga finna: Faren wäl!"

Och hon förseglade brefwet och lade det bakom en sten under trappan och gick derifrån. När nu deße Konungar woro komne till palatset, ledde Påfwen dem till trappan, der Helena plägade hålla till; men Helena war borta, som mycket förundrade Påfwen, och han lät en af sina tjenare gå under trappan: ty han trodde, att hon hade förstuckit sig i någon wrå, och blifwit sofwande. Tjenaren fann brefwet der liggande, och lemnade det åt Påfwen, men Påfwen, för mißtankar skull, wille icke uppbryta det, icke heller Konung Antonius; men hennes man bröt upp det och läste det hon hade skrifwit, så att alla hörde det. När Påfwen hörde, att det war hans egen Systerdotter, som hade warit sju år hos honom, och icke wille ge sig tilikänna, blef han ganska bedröfwad, sammaledes ock Herrarne med honom. Och när de sig i tre weckors tid hade hwilat hos Påfwen, wille de taga afsked ifrån honom; dock wille han det icke, utan bad dem kärligen, att de först wille twinga Konung Hurtan; ty när J dragen bort, sade Påfwen, då skulle han på nytt igen göra mig fast wärre. De samtyckte då att blifwa qwar och drogo med sin krigsmagt för staden Graffes, hwarest Helena war i Klostret hos Plaisante. Deße Konungar belägrade staden så hårdt, att många omkommo och blefwo slagne, och Konungen i Skottland war ömkeligen omkommen af Hurtan, Turkiska Konungen. Men förbemälte Hurtan fick betalning igen, för Guds bespottelse emot Konungen i Skottland. Det war nemligen en

Digitized by Google

from man wid namn Amaris, den han lät lefwande upphänga, och medan han bespottade honom, föll han neder och bröt af sig halsen. Staden blef omsider wunnen af Konung Antonius, Helenas fader, och Konung Henric hennes man, och alla Turkar, som icke wille låta döpa sig i staden, blefwo ihjälslagne, men de som omwände sig, fingo behålla lifwet. Sedan blef Konungen wist uti ett Kloster, som förr är omtalt (der Helena hade warit) af en omwänd Turk, och Konungarne gingo in till Drottning Plaisante och sporde henne om hon icke wißte hwar Helena war? Då berättade hon huruledes hon för någon tid sedan låg hos henne i sjukdom, och sedan drog hon till Rom, der war hon i sju år. Men när hon hörde att Rom skulle blifwa belägradt, drog hon derifrån, och kom hit igen för en kort tid sedan, och för samma orsak hade hon nu ocksä dragit derifrån, men hwar hon nu war, wißte hon icke. Då blefwo begge Konungarne ängstige och bedröfwade, att de icke en gång skulle få weta hwar hon wistades, och de gåfwo Drottning Plaisante hela det Konungarike de wunnit hade, för Helenas skull. Och sedan deße Christne Konungar hade warit sju weckor i staden Plaisante, som hade namnet af Drottningen, togo de afsked ifrån henne och gingo till skepps, och seglade så länge till deß de kommo till Slus i Flandern, hwars innewånare på den tiden woro Hedningar; och de begge Konungarne wunno staden, slogo ihjäl alla dem som icke wille låta döpa sig, och drogo widare för Brygg i Flandern. Men Konungen der, wid namn Moriant, kom med så stor magt emot de Christne, att Konung Henric af England blef fången af Hed-

Digitized by Google

ningarne, och införd i staden. Då wardt Konung Antonius swårliga bedröfwad, och sände bud till Biskopen af Tours och låt honom weta att Konung Henric war fången. När Biskopen det hörde, församlade han 15,000 man och kom för staden, der Konungen war fången, och förde med sig båda Konung Henrics Söner, Brixius och Martinus. Och när de kommo utanför staden, blefwo de härligen undfägnade af Konung Antonius, och när de några dagar sig hwilat, bestormade de staden, men intet något synnerligt uträttades den dagen. Imedlertid låg Konung Henric i fängelse, då en Engel kom till honom och sade: Henric! gif dig tillfreds, Biskopen af Tours är kommen med båda dina Söner, att hjelpa Konung Antonius, och de skola förlösa dig och du skall finna din Gemål, Drottning Helena, i staden Tours, men du skall förut lida mycken wederwärdighet af Hedningarne. Sedan han så talat, förswann genast Engelen, men öfwer hans ord blef Konung Henric ganska glad. Och den andra dagen bestormade de Christne staden och wunno den, och slogo ihjäl alla Turkar, som icke wille låta döpa sig. Konung Moriant och många andra Turkar låto döpa sig, och hans Christna namn war Moradien. Och deße begge Konungar med deras folk blefwo der i staden Brygg en god tid, och drogo sedan derifrån till Skottland.

Tjugufjerde Kapitlet.

När deße bemälte Furstar hade en lång tid warit i Flandern, togo de affked af Konung Mora-

ra-

Digitized by Google

radien och gingo till sjös och seglade till Skottland. Deröfwer regerade Amaris broder, som tillförene är omtald, och brodren wid namn Gamas, war ock Hedning eller Turk, han hade en Syster wid namn Lucenia, som gerna wille wara Christen och torde icke uppenbara det för sin broder. Och när de Christna Furstar kommo i land, slogo de sitt läger för staden Borbone, hwarest Konung Gamas bodde. Då Konung Gamas såg det Christna folket stå för staden, beredde han också sig med sitt folk och kom utur staden och öfwerföll de Christna, och Brixius högg handen af Konung Gamas, hade ock slagit honom ihjäl, om icke de många Hedningar hade kommit till hjelp. Brixius blef fången, samt Biskopen af Tours. När Konung Antonius detta såg, förtröt det honom och trodde sig kunna befria dem, men han kom så djupt ibland de många Turkar, att han ock blef fången, hwilket Konung Henric och Martinus swåra förtröto, när de det sågo, men likwäl icke kunde hjelpa hwarandra. När Konung Gamas hade låtit läkt sig, och kom i sitt palats, låt han Konung Antonius, Biskopen och Brixius framkomma för sig och swor att han skulle hämnas på dem, och låta alla tre få den skamligaste död som han kunde upptänka, för det Brixius hade hans hand afhuggit i kriget. När hans Syster Lucenia det hörde, sade hon till sin broder, Konung Gamas: Käre broder! om I ihjälslogen desza Christna, hwad godt kunde wi deraf hafwa? Sannerligen, slätt intet, derföre will jag råda eder, att I behållen dem hos eder fångna. Tilläfwentyrs, om de Christna bekomma någon af wåra

ypperſta Herrar, ſå kunde I löſa dem igen för deßa, utan guld och penningar; men ſlån I dem ihjäl och I eller någon af edra Furſtar blefwo fångne, kanſke ſå ſnart i dag ſom i morgon, och då fån I ſamma dom, derföre betänker eder wäl härutI. (Men Lucenia hade den unga Herr Brixius mer i hjertat, än de ord hon talte med ſin broder.) När Brodern hörde hennes tal, behagade det honom wäl; han tackade ſin Syſter, och ſade: Då beder jag dig, att du låter ſätta dem i fängelſe; och gaf henne ſjelf nyckeln till fängelſet, och ſade: Jag betror dem ingen annan än dig. Då ſatte Lucenia de Chriſtna Furſtar i fängelſet igen, och förwarade ſjelf låſen och nycklarne.

Tjugufemte Kapitlet.

När de Chriſtna Furſtar woro i fängelſet igen inſatte, gick Lucenia till Konungen, ſin Broder, till måltids och gjorde ſig luſtig: och när måltiden war gjord, gick Konungen till ſängs att ſofwa; Lucenia låtſades ock ſom hon wille gå till ſängs, men hon gick till fängelſet, låt det upp, och ſade: Jag beder eder, mine Herrar, att I wiljen ſäga mig något om eder tro, ty jag tror mer på eder Gud än jag för någon wågar uppenbara. När Biſkopen det hörde, predikade han en herrlig predikan om Chriſto och den Chriſteliga tron, till hwilken hon hade ſtort behag, och ſade: O, Herre! eder tro behagar mig wäl, derföre will jag hafwa en Chriſten man till ägta, och hälſt en af eder, efter jag förnimmer att wi äro på alla ſidor af Furſtelig ſtäm=

ma. Biskopen swarade: Jag wille gerna hafwa eder, om icke det Andeliga ståndet hade mig det förbudit. Konung Antonius sade: Min Jungfru! Jag toge eder hjerteliga gerna, men mitt hår och skägg är allt för grått för eder. Då sade den sköna Lucenia: Min Herre! är då denne unge personen förlofwad, han behagade mig bäst, honom begär jag så trolofwa mig med, ty jag är den enda som kan frälsa edra lif. Då förändrades Brixius uti sitt ansigte, och sade att hwad Konung Antonius och Biskopen befalla, det wille han göra. Då sade Konung Antonius: Så begär jag, att du tager henne till hustru, och jag skall gifwa eder mitt Konungarike efter min död. Af deßa ord blef Brixius mycket glad, och de gåfwo hwarandra äktenskapslöfte inför Biskopen, att de skulle hwarannan hafwa. Straxt ledde Lucenia de tre Furstarne i sin kammare: der gjordes fäståöl, och efter måltiden ledsagade Lucenia deßa Furstar in i sin broders Rustkammare, der de togo sig harnesk och wärjor; sedan gingo de i stallet, togo der för sig de bästa hästar som der funnos, och äfwen en för Lucenia. Och när de kommo till porten, slogo de wakten ihjäl, togo nycklarne af dem och läste upp porten. Derefter red Brixius med Lucenia till sin Faders paulun, och sade till wakten: Hwar är Konung Henric, min Fader? Då wakten utanför Fadrens tjäll såg att Brixius hade en Jungfru med sig i sällskap, lopp han till Konungens paulun, och sade: Nådige Herre och Konung! eder son Brixius är här. Nu gick Brixius in till sin Fader och berättade huru allt war tillgångit med Konung Antonius och Biskopen af Tours, och huruledes de woro fräl-

Digitized by Google

ste genom den sköna Lucenia, och sade widare: Herre och Fader! Konung Antonius och Biskopen hålla en port öppen och wänta att I skolen komma dem till hjelp med krigsmakten. Häröfwer blef Konung Henric mycket glad, gjorde sig strapt fårdig, och kom in i staden med all sin magt. När de woro inkomne i staden, stucko de eld på husen, hwaraf Turkarne förfärades, och lupo till portar och murar i staden och ihjälslogo de Christna; men det halp dem intet, ty de Christna blefwo dem öfwermäktige, och slogo ihjäl hwad dem förekom, undantagandes de, som wille låta döpa sig, dem läto de lefwa. Och när Konung Gamas det hörde, och såg staden wara skjuten i brand, ropade han efter sin Syster, men hon war borta, då lopp han på muren för palatset och af häpenhet sprang i sjön och dränkte Sig. Således wunno de Christna den staden. Men elden war så stark, att de hade nog göra att förwara det godset de redan bekommit. Sedan reste de till sina pauluner, hwilandes der sig åtta dagar, och betackade Lucenia högeligen för den godhet hon dem bewist hade; och blef der ånyo trolofning hållen af Biskopen. Nu wille Brixius icke hålla Bröllop förr än han hade funnit sin Moder Helena. Och de Christna wunno hela Skottland och gjorde Inbyggarna till Christna. Dernäst försågo de Skottland med Prester, som sig borde, sedan gingo de till skepps och kommo till Tours, hwarest de alla med stor triumph blefwo undfångne af folket, som gjorde stor herrlighet, med instrumenter, skjutande, spelande och tornerande, derföre att de woro wäl undkomne sina fiender, och till en

Digitized by Google

sann Christen tro omwändt många landskap, igenom Guds allmagt.

Tjugusjette Kapitlet.

När deße Herrar en tid hade warit uti Tours, der Helena ocksä war, så begaf det sig, att hon skulle twätta linkläder, och i detsamma kom Konungens tjenare ridandes på en häst, och wille wattna sin häst i samma watten. Han såg noga på henne, ty han förmärkte att hon hade allenast en hand, och tänkte han, det måste ju wara Helena; ty han tjente hos Konung Henric samma tid när de blefwo trolofwade. Han red till henne och kände henne strax; dock låt han sig icke märka, utan sade till henne: Qwinna, Gud gifwe eder god dag! säg mig dock hwar edert herberge är? Ty mig tyckes att jag tillförene eder sett, dock lång wäg härifrån. När Helena det hörde, gick hon tigandes bort, och slätt intet talte, utan wände sig ifrån honom. När Konungens tjenare det såg, märkte han hwad gata hon gick åt, dock gick han icke efter henne, på det hon icke skulle märka honom. Och tjenaren red till Konung Henric, och sade honom att han hade sett Helena, hwaraf Konung Henric war mycket glad och lofwade tjenaren 1000 mark guld om han kunde finna henne.

Tjugusjunde Kapitlet.

Samma tid Helena blef sedd i Tours, kom en Engel till Eremiten Felix, och sade till honom:

Digitized by Google

Gud befaller dig att du skall gå till Tours, der skall du finna de twå unga Gossarne, som du i 16 år hafwer uppfödt: så ock deras Fader, och säg hwad du wet om dem: och Engelen skiljdes ifrån honom. Med mycken möda war Eremiten kommen till staden, som honom war befaldt, och då han nu kom till slottet, klappade han på porten, och när portwaktaren såg honom gå till Biskopens palats, sporde wakten honom, hwart han wille gå; jag will, sade han, gå upp till Herrarne uti salen. Dertill är du icke wärdig, sade wakten, och slog honom ett hål i hufwudet med en käpp, att han föll baklänges ned för trappan. Då satte han sig neder på trappan och höll hufwudet emellan sina händer af stor sweda, och allt folk och små barn samlade sig omkring den fattiga Eremiten, ty han war något sällsam att se: hans kläder woro af löf och gräs tillsammanfogade. Då kom Martinus, en af Helenas söner, hwilka Eremiten hade uppfödt, och wille gå upp i salen åt trappan, och såg de der församlade, och tänkte att han också wille gå dit och bese hwad der hwar, och då igenkände han strax Eremiten, som war öfwerallt blodig, tog honom i famn och kyste honom, sägandes: War wälkommen, min utkorade Fader! och Eremiten såg på Martinus igen och kände honom, och sade: Huru går det dig min utkorade Son Lejon? och huru går det din broder Arm? Då swarade Lejon: Min kära Fader, wi äro döpte, jag heter Martinus och min broder Brixius. Nu tog Martinus Eremiten wid armen och ledde honom uppför trappan, och de mötte den portwaktaren, som hade slagit Eremiten, och Martinus hämnades på honom, slog honom och

Digitized by Google

sade: Du skall intet mera slå fattigt folk, som dig intet ondt göra: och gick så in i salen der hans Broder Brixius war, honom ropade han till sig och sade: Min Broder, se här är Eremiten, wår Fader! Då lopp Brixius till den utkorade Fadren och kyste honom ofta. Sedan gingo de alla tre till bordet der som Herrarne sutto wid hwarandra, och berörde Bröder sade åt Konung Henric, sin Fader: Denne är Eremiten, som har förlöst wåra unga lif ifrån de grymma djur i skogen och sedan hafwer oß uppfödt uti 16 år. När Konung Henric detta hörde, tog han wänligen emot honom med sin hand och satte honom jemte sig till bords: Konungen wille gerna göra honom allt godt, dock wille Eremiten intet annat förtära, än af de krydder och rötter, som han sjelf hade tagit med sig. Och Eremiten sade för Konung Henric allt det honom om de twå unga barnen war kunnigt, ifrån det första och till deß de skiljdes åt; tog sedan afsked och reste hem igen; dermed befallte han dem Gud. Men från Martinus och Brixius skiljdes han icke förrän han dem wälsignat hade. Och Eremiten kom genom Guds försyn på en kort tid hem till sin hydda, hwarest han ock sedan är i Gudi afsomnad.

Tjugu-åttonde Kapitlet.

Då Konungens tjenare hade hört att Konung Henric hade lofwat honom 1000 mark guld, om han kunde så laga att Helena blef funnen, gick tjenaren in i gården, der han såg att Helena war ingången, och sporde alla efter qwinnan med ena

Digitized by Google

handen, och blef wist i huset der hon war inne: Och så snart han kom in, tillsporde han wårdinnan i huset efter qwinnan med ena handen, som war i huset hos henne. Och wårdinnan nekade till, att någon qwinna i huset war, som en hand allenast hade, eller att hon henne kände; ty Helena hade förbudit henne, att upptäcka sig, eller för någon säga hwar hon war. När tjenaren hörde, att qwinnan sade osannt om Helena, sade han: der du icke säger för mig, hwar du henne gömt hafwer, så skall min nådige Herre låta fängsla dig och straffa dig till lifwet. Qwinnan sade kort nej, att der war ingen i huset. Då ryckte tjenaren sitt swärd ut, satte det emot hennes bröst, och sade: Rättnu skall du dö, om du icke säger mig hwar hon är, ty jag wet att hon är här i huset. Då sade qwinnan; Jag kan nu ej längre dölja det. Tjenaren kom in och fann Helena der sittande, och hälsade henne med höflighet som sig borde, och hon bad honom för Guds skull, att han icke skulle uppenbara henne; hon sade att hennes Fader och man intet annat wilja henne, än att de söka efter att bringa henne om lifwet och till en skamlig död. Då swarade budet: Nådiga Drottning, det bör I aldrig tänka på, ty de hafwa eder sannerligen kär, följer nu mig, ty alla Herrar äro nu församlade, och der finnen I eder man, fader och begge edra barn, och de längta mycket att få se eder. När Helena hörde nämnas sina barn, att hon skulle finna dem igen, förglömde hon all jemmer som hon hittills lidit hade, ty hon tänkte att de woro döde. Och hon gick med tjenaren till Biskopens palats, der hennes fader, man och barn woro, med flere Her-

Digitized by Google

rar. Och strart Konung Henric, som war hennes man, såg henne, ropade han med hög röst till sina barn och sade: Barn! se här är eder Moder och min Drottning, som är Konung Antonii Dotter. Derefter lopp Konung Henric till henne, och han gret af stor glädje, att han hade funnit henne igen, som jag gifwer en hwar att betänka, hwilken mister sin alldrakäraste och synnerligen när han finner henne igen. Sedan kom Konung Antonius, hennes Fader, med knäfall, och kyste henne; derefter bådo de henne om förlåtelse, för hwad de förr hade brutit henne emot, och togo henne wänligen i famn och kyste henne. Och hon hafwer, med gråtande tårar, dem gerna förlåtit. Och de bådo henne aflägga sina gamla kläder och påklädde henne sin Konungsliga klädbonad, som hon wäl förtjente, och hennes begge Söner kommo och föllo ned för henne, hwilka hon med gråtande ögon hjerteligen famntog, samt kyste och tryckte dem till sitt bröst; och derefter hölls stor högtid, med stor glädje som sig borde: Hwem kan beskrifwa den stora fröjd och glädje de af hwarandra hade, leendes och gråtandes när de hwarandra sågo. Men jag lemnar läsaren det widare att besinna och betänka.

Tjugunionde Kapitlet.

Om natten efter, sedan Helena war igenfunnen, då uppenbarade sig en Engel för Konung Henric, och sade till honom således: Konung Henric! befall eder Son Martinus och säg honom, att han sätter sin moders hand i morgon till hennes arm

igen; hwarefter engelen förswann. Om morgonen bittida stod Konung Henric upp, gick till sin Son Martinus och sade honom, att Engelen hade förkunnat honom och sagt, att du, min Son, sade han, skall sätta din Moders hand på henne igen. När Martinus det hörde, blef han ganska glad, och hafwer så tagit sin Moders hand och åkallade Gud, att han wille wara med sin hjelp der tillstädes; i det han sig nu förehade med sin Moder. Och satte han dermed handen till armen igen, att hon derwid blef sittande genom Guds allsmäktighet, för hwilken ingen ting är omöjligt. För denna bönhörelse prisade alla Gud för sin stora nåde. Och Brixius tog sig till ägta den sköna Lucenia med stor triumph och kärlighet, hwilken högtid warade uti tjugu dagar, och när denna fest war ändad, då reste de till Rom att besöka Påfwen, Helenas Morbroder. Och derefter har Konung Antonius, samt Helena och begge deras barn tagit afsked af Biskopen i Tours, och storliga tackat honom för all bewist höflighet och åra, som dem hos honom wederfaren war. Och derefter reste de till Rom, och under wägen kommo de till Drottning Plaisante, om hwilken tillförene är uti Historien omtalt, och de togo henne med sig till Rom, hwarest de allesammans blefwo ståtligen fägnade af Påfwen Clemens, under det de woro alla en lång tid hos Påfwen uti stor lust och glädje. Och när nu allting förrättadt war, så är Konung Antonius dragen derifrån och till sitt Konungarike Constantinopel, och Brixius med den sköna Lucenia reste med honom. Och när de nu någon tid der hade warit, så blef Konung Antonius död, och Brixius

blef Konung i hans ställe, och lefde så med den sköna Lucenia uti stor lust och glädje uti lång tid uti Regeringen, och när han blef död, sörjde hon sig samma dag till döds, efter honom, och blefwo begge begrafna i en graf. Och Konung Henric blef i Rom hos Påfwen, och skickade sin andra Son Martinus till England och Skottland, och han hafwer till ägta tagit Drottning Plaisante, samt med henne sedermera regerat uti England och Skottland en lång tid, och aflat barn tillsammans, hwilka efter deras död fingo Regementet. Som nu Konung Henric och den sköna Helena beslöto att blifwa hos Påfwen Clemens, lefde de hwar dag i stor kärlighet och hjertans fröjd, som hwar kan tänka, dock aflade de sedan inga barn tillsammans, och såsom döden är allas ända på denna usla jemmerdalen, så hafwer han också gjordt ända med deßa twå kärliga hjertan, som wäl gerna hade önskat sig att få lefwa längre tillsammans, och Gud så behagat. Men den sköna Helena måste duka under för den gästen, och sedan Konungen sjelf, och de ligga begge begrafne i samma graf uti Rom.

Törn-rosen.

Gammal Tysk Saga.

Det war en gång en Konung och en Drottning, som hwar dag sade: "Ack om wi dock hade ett barn!" och fingo dock likwäl icke något. Då hände sig att, när Drottningen en gång war i bad, en groda kröp ur wattnet på land och sade till henne: "Din önskan skall uppfyllas, och du skall föda en dotter till werlden." Hwad som grodan spått, det inträffade och Drottningen födde en Flicka, som war så skön, att Konungen war alldeles utom sig af glädje och anställde en stor fest. Han bjöd ej blott sina slägtingar, wänner och bekanta, utan äfwen de kloka qwinnorna, att de skulle bli barnet hulda och bewågna. Det war 13 sådana i hans rike, men emedan han blott hade 12 guldtallrikar, på hwilka de skulle äta, kunde han icke inbjuda en. De bjudna kommo och då festen war förbi skänkte de barnet undergåfwor: den ena dygd, den andra skönhet, den tredje rikedom och så widare, allt som herrligast fins i werlden. Då 10 nyss gifwit sina önskningar, inkom den 13:de, som ej war bjuden och

wil-

Digitized by Google

wille taga hämnd. Hon ropade: "Konungadottren skall i sitt femtonde år sticka sig på en spindel och falla ned död." Då framträdde den tolfte, som ännu hade en önskan öfrig: wißerligen kunde hon ej upphäfwa den olyckliga domen, men hon kunde dock mildra den, och sade: "men det skall ej wara någon död, utan en hundraårig sömn, i hwilken Kungadottern faller."

Konungen som gerna wille bewara sitt älskade barn för olyckan, lät utgå en befallning, att alla spindlar i riket skulle bortskaffas. Men de kloka qwinnornas gåfwor tillföllo alla flickan, ty hon blef skön, sedesam, wänlig och förståndig, så att hwar och en som såg henne hade henne kär. Det hände, att den dag, då hon fyllde femton år, Kungen och Drottningen icke woro hemma, och att dottren blef ensam i slottet, då gick hon omkring öfwer allt, och besåg kamrar och rum, såsom hon önskade, och kom ocksä ändteligen till ett gammalt torn. Hon steg upp för en liten trappa och kom till en liten dörr. I hålet satt en rostig nyckel och då hon wred på den, sprang dörren opp och der satt i ett litet rum en gammal gumma och spann flitigt lin. "Ack du gamla mor", sade Konungsdottren, "hwad gör du der?" "Jag spinner", sade gumman och nickade med hufwudet. "Huru den der löper omkring så snällt!" sade flickan, tog sländan och wille ocksä spinna. Men knappt hade hon rört sländan, förrän trolldomen gick i fullbordan, och hon stack sig dermed.

Men i samma ögonblick, som hon gjorde sig illa, föll hon ned i en djup sömn. Och Konungen

och Drottningen, som just nyß kommit hem, började med hela hofstaten insomna. Då insomnade äfwen hästarne i stallet, hundarne på gården, dufworna på taket, flugorna på wäggen, ja, elden, som flammade på spisen, blef stilla och somnade, och steken upphörde att fräsa, och kocken som wille taga kökspojken i lufwen, emedan hañ förfett sig i något, släppte honom och somnade och allt det som lefwande anda hade blef stilla och somnade.

Men rundtomkring slottet började en törnhäck wäxa, som hwart år blef högre och slutligen gick omkring hela slottet och wäxte ut deröfwer, att man icke kunde se något mer, icke en gång flaggorna på taken. Men det gick en sägen kring landet om den sköna sofwande Törnrosen, ty så kallades Konungsdottren, så att tid efter annan Konungssöner kommo och wille tränga genom häcken in i slottet. Men det war dem icke möjligt, ty qwistarna höllo sig tillsammans, som om de haft händer, och ynglingar blefwo hängande i törnena och dogo jemmerliga. Efter långa, långa år kom åter en Kungason genom detta land. För honom berättade en gammal man om törnhäcken, och att ett slott skulle stå der bakom, i hwilket en underskön Konungsdotter, Törnrosen kallad sof och med henne hela hofstaten. Han berättade äfwen att han hört af sin farfader huru många Kungasöner försökt att tränga genom törnhäcken, men blifwit hängande der och dött en sorglig död. Då sade ynglingen: "Detta skall ej afskräcka mig, jag will fram och se den sköna Törnrosen." Den gamle sökte afråda honom så mycket han förmådde, han hörde icke derpå.

Digitized by Google

Men nu woro just på den dagen då Konungssonen kom, de 100 åren förflutna. Och då han närmade sig törnhäcken, war det idel stora sköna blommor, som af sig sjelfwa skiljdes åt, så att han oskadd gick in; och bakom honom slöto de sig åter samman såsom en häck. Han kom i slottet, der lågo på gården hästar och fläckiga hundar och sofwo, på taket sutto dufworna och hade stuckit hufwudena under wingarne. Och då han kom i huset, sofwo flugorna på wäggen, kocken i köket höll ännu handen såsom wille han taga fast i kökspojken, och pigan satt framför den swarta tuppen, som skulle plockas. Då gick han widare och fann i salen hela hofstaten liggande och sofwo och ofwan wid thronen låg Kungen och Drottningen. Då gick han ännu widare, och allt war så stilla, att man kunde höra sin andedrägt, och ändtligen kom han till tornet och öppnade dörren till det lilla rummet, der Törnrosen sof. Der låg hon och war så skön, att han ej kunde wända bort ögonen och han böjde sig ned och gaf henne en kyß. Då han hade widrört henne med läpparne, så waknade hon, slog opp ögonen och såg på honom helt wänligt. Då gingo de tillsammans ned och Konungen waknade och Drottningen och hela hofstaten och sågo på hwarandra med stora ögon. Och hästarne på gården stodo opp och skakade på sig; jagthundarne sprungo och wädrade; dufworna på taket drogo hufwudena fram från wingarne, sågo sig omkring och flögo åt fältet; flugorna på wäggarne började krypa; elden i köket höjde sig, lågade och kokade maten; och steken fräste åter; och kocken gaf kökspojken en örfil, så att han skrek; och pigan plockade tuppen färdig. Och då

Digitized by Google

firade Kungasonen bröllop med Törnrosen, i all prakt, och de lefde förnöjda till sin död.

Stjern-Riksdalrarne.

Gammal Tysk Saga.

Det war en gång en liten flicka, hwars fader och moder woro döda, och som war så fattig att hon ej hade något rum att bo i, och ingen säng att sofwa i, och intet mer än kläderna på kroppen och ett stycke bröd i handen, som en medlidsam menniska gifwit henne. Men hon war god och from. Och emedan hon så war öfwergifwen af hela werlden, gick hon i förtroende på Guds godhet ut på fältet. Då mötte henne en fattig karl, som sade: "Ack ge mig dock något att äta, jag är så hungrig." Hon räckte honom hela brödstycket och sade: "Gud wälsigne dig", och gick sin wäg. Då kom ett barn, som jemrade sig och sade: "jag fryser så om hufwudet, skänk mig dock något, hwarmed jag kan betäcka det." Då tog hon af sin mössa och gaf barnet. Och då hon gått en stund till, kom åter ett barn, och hade inga kläder om lifwet och frös. Då gaf hon det sitt lifstycke; och efter en

Digitized by Google

stund bad ett annat barn om en rock och fick hennes. Slutligen kom hon i en skog och det war redan mörkt, då kom ännu ett barn och bad om en skjorta, och den fromma flickan tänkte "det är mörka natten, ingen ser dig, då kan du wäl ge bort linnet"; och gaf det åt barnet. Och när hon stod der och ej hade något mera, föllo på en gång stjernorna från himlen och war idel blanka riksdalrar: och fast hon bortgifwit sitt linne, hade hon dock ett nytt af det aldrafinaste tyg. Då samlade hon hop riksdalrarne och blef rik för hela sitt lif.

De sju Korparne.

Gammal Tysk Saga.

En Man hade sju söner, men ingen dotter, ehuru mycket han ock önskade sig en sådan; slutligen gaf honom hans hustru åter godt hopp om ett barn, och när det kom till werlden war det en flicka. Om hon ock war skön, så war hon likwäl åfwen spenslig och liten och skulle för sin swaghets skull ha nöddop. Då skickade fadren i hast en af gossarne till källan att hämta watten till dopet, men de

andra sär sprungo med. Men hwar ock en wille wara den första att hösa och derföre föll krukan ned i brunnen. Der stodo de och wißte icke hwad de skulle göra och ingen tordes gå hem. Fadren blef under dröjsmålet ängslig att flickan skulle dö odöpt och wißte ej hwarföre goßarne dröjde så länge. "Säkert", sade han, "ha de nu åter glömt bort sig för en lek"; och då de icke kommo, förbannade han dem i wrede: "jag wille att alla ungarne woro korpar." Knappt hade han sagt ordet ut, så hörde han ett ljud öfwer sitt hufwud i luften, tittade och såg sju swarta korpar flyga fram och tillbaka.

Föräldrarne kunde ej mer återtaga förbannelsen, och så sorgsna de woro öfwer sina söners förlust, fingo de dock någon tröst deraf att deras kära dotter, som snart fick krafter och med hwarje dag blef skönare. Hon wißte länge ej att hon haft syskon, ty föräldrarne aktade sig att nämna det, tills en dag hon händelsewis hörde folk säga, flickan wore wäl skön, men wore dock egentliga skulden till att hennes sju bröder blifwit olyckliga. Då blef hon mycket bedröfwad, gick till fader och moder och frågade dem om hon haft bröder och hwar de tagit wägen? Nu tordes föräldrarne ej längre tiga, sade dock att himlens skickelse och att hennes födelse endast wore en oskyldig anledning. Men flickan gjorde sig dagligen ondt samwete deröfwer, och trodde sig förpligtad att lösa sina bröder och hade ej ro och lugn, förrän hon hemligen steg upp och gick ut i wida werlden, för att någonstädes upptäcka och befria sina bröder, det måtte kosta hwad det wille. Hon tog ingenting annat med sig än en ring af sina föräldrar till minne, en bit bröd för sin hunger,

Digitized by Google

en kruka watten för sin törst och en stol för sin trötthet.

Nu gick hon widt omkring till werldens ända. Då kom hon till Solen, men den war för het och förskräcklig samt åt små barn; hastigt sprang hon bort till Månen, men som den war för kall och äfwen grym och ond och då han märkte barnet, sade han: jag känner lukten på menniskokött.” Då skyndade hon sig hastigt bort och kom till stjernorna, som woro wänliga och goda mot henne och hwar och en satt på sin särskilda stol. Men morgonstjernan steg upp, gaf henne ett litet ben och sade: ”om du ej har benet, kan du ej komma in i glasberget, och i glasberget äro dina bröder.”

Flickan tog benet, inlade det wäl i en duk, och gick så länge tills hon kom till glasberget, hwars dörr war stängd. Nu wille hon taga benet, men när hon wecklade upp duken war den tom och hon hade förlorat den goda stjernans gåfwa. Hwad skulle hon nu taga sig för? sina bröder wille hon rädda och hade ingen nyckel till glasberget. Den goda systern tog en knif, skar af sig sitt lillfinger, stack det i nyckelhålet och öppnade lyckligen. Då hon hade kommit in, kom en dwärg emot henne och sade: ”mitt barn, hwad söker du?” ”Jag söker mina bröder, de sju korparne” swarade hon. Dwärgen swarade: ”Herrar Korpar äro icke hemma, men will du wänta till de komma hem, så kom in.” Derpå förde dwärgen till henne korparnes mat på sju tallrickar och i sju bägare, och af hwarje tallrick åt systern en bit och ur hwar bägare drack hon en klunk; i den sista bägaren lät hon ringen, som hon hade tagit med, falla ned.

Digitized by Google

Då en gång hörde hon ett ljud i luften och ett wåsen: då sade dwärgen: "nu komma herrar korpar hemflygandes." Då kommo de, wille äta och dricka och sökte sina tallrickar och bågare. Då sade den ena till den andra: "Hwilken har ätit af min tallrick? Hwem har druckit af min bågare? Det har en menniskas mund gjort." Och när den sjunde kom till botten på bågaren, föll ringen mot honom; då såg han den och kände igen den och att det war hans faders och moders ring, och sade: "Gud gifwe, att wår syster wore här, så wore wi lösta." När flickan, som stod bakom dörren och lyßnade, hörde denna önskan, sprang hon fram och, då fingo alla korparne åter sin menskliga form och drogo glada hem.

Doctor Allwetande.

Gammal Tysk Saga.

Det war en gång en fattig bonde wid namn Kräfta, som körde ett parlaß wed med twå oxar till staden och sålde det för twå Thaler åt en Doctor. När han nu fick pengarne, satt Doctorn just wid bordet, då såg bonden huru godt han åt och

Digitized by Google

drack, och hans hjerta önskade, att han sjelf wore en Doctor. Så blef han en stund stående och frågade ändteligen om ej äfwen han kunde bli Doctor. "O jo", swarade Doctorn, "det kan snart gå för sig: för det första köp dig en ABCbok, nämligen en sådan, der en tupp står på titelbladet; förwandla din wagn och dina twå oxar till pengar och skaffa dig derföre kläder och hwad mer du behöfwer för att bli Doctor; låt för det tredje måla dig en skylt med de orden, jag är Doctor Allwetande, och låt sätta den öfwer husets dörr." Bonden gjorde allt som war honom befalldt. Då han en liten tid warit Doctor men icke länge, blef en rik Herre bestulen på pengar. Då talte man om Doctor Allwetande, som bodde der och der och äfwen måste weta hwart penningarne tagit wägen. Alltså låt Herren spänna för sin wagn, for ut till Doctorns logi och fråga honom om han wore Doctor Allwetande? "Ja, är jag så" — "Då skall ni gå med mig och skaffa mig åter de stulna pengarne." "Å ja", men Greta, hans hustru måste äfwen med. Herrn gaf dertill sitt bifall, lät båda sitta i wagnen och de foro bort tillsammans. Då de kommo till slottet, war bordet dukadt och de skulle först spisa middag. "Ja, men min hustru Greta med", sade han och satte sig med henne wid bordet. Då nu den första betjenten kom med ett fat skön mat, knuffade bonden på sin hustru och sade: "Greta, det war den första", och menade att det wore den som bar första rätten. Men betjenten trodde, att han dermed menade "det är den första tjufwen", och emedan han werkligen war det, blef han ängslig och han sade ute till sina kamrater: "den der Doctorn

wet allt, wi äro wackert deran, han sade att jag war den första." Den andra wille intet in, men han måste dock. Som han nu kom in med sitt fat, knuffade bonden på sin hustru och sade: "Greta, det är den andra." Men betjenten blef åfwenledes ångslig och han lagade att han fick komma ut. Det gick ej bättre för den tredje, bonden sade åter: "Greta, det är den tredje." Den fjerde måste bära in ett betäckt fat och Herren sade till Doctorn att han skulle wisa sin konst och gißa hwad som låge derunder; men det war Kräftor. Bonden såg på fatet, wißte icke hur han skulle hjelpa sig och sade: "Ack, jag arma Kräfta!" När Herrn hörde det, ropade han: "Se, han wet det, nu wet han ock hwem som stulit pengarne."

Men betjenten blef mägta ångslig och han blinkade åt Doctorn, att han skulle komma ut. När han kom ut, tillstodo alla fyra att de stulit pengarne; de wille gerna ge ut dem och dertill en stor summa, om han ej wille förråda dem: annars ginge det dem illa. De förde honom dit der pengarne woro förborgade. Dermed war Doctorn tillfreds, gick åter in och sade: "Herre nu will jag söka i min bok hwarest pengarne ligga." Men den femte betjenten kröp i ugnen och wille höra om Doctorn wißte ännu mera. Men han slog opp sin ABCbok, bläddrade deri och sökte tuppen. Men emedan han ej genast kunde finna den, sade han: "du är dock derinne och måste ock ut." Då trodde han i ugnen att han menade honom, sprang full af förskräckelse ut och ropade: "Den karlen wet allt." Nu wisade Doctor Allwetande för Herren hwar pengarne lågo, men sade icke hwem som stu=

lit dem, fick af båda parterna mycket penningar i belöning och blef en berömd man.

Danska Folksägner.

I.

Hafsmannen.

Det bodde en gång twå fattiga personer på ett Gods, hwilka hade en enda dotter, som hette Greta. En dag, då de hade skickat henne ned till strand för att hämta sand och hon stod der och öste i sitt förkläde, steg en hafsman upp ur wattnet. Hans skägg war grönare än det salta haf, han hade dertill en fager skepnad och talte med wänliga ord till flickan och sade: "Följ med mig, Greta! så will jag ge dig så mycket guld och silfwer, som ditt hjerta önskar sig!" — "Det wore inte så tokigt", gaf hon till swar, "ty hemma der ha wi ej mycket sådant!" Då lät hon locka sig och han tog henne wid handlofwen och förde henne ned till sitt slott på djupet. Hon blef tid efter annan moder till fem barn. Men då lång tid gått förbi, och

Digitized by Google

hon nära nog hade glömt all kristlig tro, satt hon en högtidsmorgon och waggade sitt yngsta barn i famnen. Då hörde hon klockorna ringa deruppe, och då påkom henne en stor bedröfwelse och åtrå att gå i kyrkan. Och som hon satt der och smekade med mycken gråt på kinden, märkte wäl hafsmannen hennes sorg och sporde henne om anledningen. Då bad hon honom och begagnade många goda ord, att hon måtte en gång få komma till kyrkan. Hafsmannen kunde då ej motstå hennes begäran, utan förde henne på landet och förmanade henne flitigt, att hon snart skulle komma tillbaka till barnen. Som det då war midt under predikan, kom hafsmannen utanför kyrkan och ropade: "Greta, Greta!" Då hörde hon det wäl, men mente dock, att hon borde höra predikan till slut. Men då predikan war slut, kom hafsmannen för andra gången utanför kyrkan och ropade: "Greta, Greta! kommer du snart?" men likwäl lydde hon icke. Då kom han omsider tredje gången och ropade: Greta! Greta! kommer du snart? dina barn längta nu efter dig!" och som hon ändå icke kom, gaf han sig till att bitterligen gråta och gick åter ned i hafwets djup. Men Greta förblef sedan hos sina föräldrar och lät hafsmannen sjelf taga wara på de usla små barnen och ofta hör man från djupet hans gråt och klagan.

II.

Kalken.

Wid Hagerup skall fordom hafwa legat ett slott, hwaraf ännu finnes ruiner på stranden. På detta ställe, förtäljer sagan, finnas stora rikedomar och en drake hwilar under jorden på dem. Ofta händer det att man här ser de underjordiska, särdeles wid högtider; ty då hafwa de dans och glädje på stranden. En julafton gick en karl till sin husbonde och begärde att han måtte få rida ned och se på trollgillet. Bonden gaf honom lof att taga den bästa häst, som stod i stället. Då nu karlen kom till stället, höll han hästen stilla och satt en stund och såg på gillet. Och när han som bäst undrade på dwärgarnes dans, kom ett litet troll till honom och bjöd honom stiga af hästen och deltaga i deras rolighet. Ett annat troll kom springandes, tog hans häst i tyglarne och höll den, medan han steg af och dansade hela natten. Då det nu led till morgonen, tackade han för gillet och satte sig åter på hästen för att rida tillbaka. De bjödo honom då att komma igen nyårsnatten, ty då skulle de åter ha roligt och en jungfru som bar en guldbägare, bad honom dricka afskedsskål. Men emedan han hade mißtroende till dem, kastade han, i det han likssom förde bägaren till munnen, drycken ut öfwer skuldran, så att den föll på hästens bak, hwarwid håren strax blefwo swedda. Då tryckte han hastigt sporrarne i hästens sida och red bort med bägaren

i hand. Alla trollen tillsammans sprungo efter honom, men de hade stor möda att komma öfwer de djupa plogdikena. Och när karlen nalkades byn, blef han nödsakad att rida ut på jemna wägen, hwarwid han kom i stor fara, emedan de hwart ögonblick kommo honom närmare. Då bad han i sin nöd Gud och gjorde löfte för sin frälsning, att ge bägaren åt kyrkan. Nu red han just långs efter kyrkomuren och genast kastade han bägaren öfwer muren att den måtte wara i behåll. Derwid red han på så mycket fortare, kom omsider in i byn och just som trollen skulle fatta tag i hästen, sprang han in genom husbondens port och karlen slog porten igen efter sig. Då war han wäl i säkerhet, men trollen woro så förbittrade, att de hämtade en ganska stor sten och slungade den med sådan magt mot porten, att fyra bräder foro ut deraf. Huset är nu borta, men stenen ligger ännu midt i byn. Bägaren skänktes till kyrkan och karlen fick till lön den bästa gård på Erikshohns gods.

III.

Konung Waldemars Jagt.

Konung Waldemar älskade Tova lilla, ett fruntimmer på Rygen och hade så stor sorg, när hon dog, att han icke kunde lemna hennes lik; men lät föra det med sig, hwart han for. Det blef omsider beswärligt för alla dem, som skulle

vara med Konungen, och derföre begagnade en hofman ett lägligt tillfälle att undersöka hos liket hwad det kunde wara som band Kungen med så häftig kärlek. Då fann han en förtrollad ring, som hennes moder hade satt på hennes finger, för att derigenom, äfwen efter dottrens död, försäkra sig om Konungens gunst. Hofmannen tog ringen af fingret och strart förswann Kungens kärlek och han lät begrafwa liket. Nu wände sig Kungens hela sinne till hofmannen, som ännu egde ringen, så att allt som skulle ske skulle utföras genom honom, hwilket omsider föll ynglingen beswärligt; derföre, då han wäl wißte att han hade ringen att tacka för Kungens gunst, kastade han den bort från sig i ett moras. Från detta ögonblick började Kungen finna sig bättre i skogen der wid moraset, än annorstädes; han lät der bygga ett slott och jagade der natt och dag. Deraf blef det en wana, att säga de ord, som sedan blefwo hans förbannelse, att Gud gerna måtte behålla Himmelriket, endast han finge jaga i Gurre skog.

Nu rider han hwar natt i skogen och är öfwer hela landet känd såsom den flygande jägaren och på några ställen kallas han den flygande Markolfus. När han närmar sig, hör man buller och pisksmängar i luften och då går folk afsides och ställer sig bakom träden. Strart derefter kommer hela jagtskaran. Först springa hans kolswarta hundar, som löpa åt sidorna och wädra på jorden, och långa, glödande tungor hänga ut ur deras hals. Derefter kommer "Wolmar" sättandes på sin hwita häst, och stundom håller han sitt eget hufwud under wenstra armen. När han möter någon, särdeles gam-

Digitized by Google

mäkt folk, befaller han dem att hålla ett par af hans hundar, och låter dem då antingen stå med hundarna i flera timmar, eller lossar han straxt efteråt ett skott och när hundarne höra det, så brista alla band och bojor. När han så far fram, kommer han ofta genom den ena porten och far ut genom den andra och intet lås är så starkt, att det ej springer opp, när han kommer. Sålunda brukar han, särdeles wid jultiden, komma körande med fyra hwita hästar genom flera ställen, och det skall wid Roskild wara en gård, der man låter porten stå öppen om natten emedan han flera gånger har sprängt låsen. På andra ställen går hans färd öfwer husen och i grannskapet af Herlufsholm skall det wara ett hus, hwars tak på midten är nedsjunket, medan han så ofta kör deröfwer. I det norra Seland har han ett annat Gurre, der man finner ruiner, som ännu kallas Waldemars slott. Här är det ett bruk, att gamla qwinnor gå om natten ut på wägar och öppna grindarne för honom. En half mil från Gurre ligger Waldemars hög, omgifwen af watten. Der, säger sagan, gå hwar midnatt 6 swartklädda prester mumlandes öfwer ön. Han brukar äfwen hwila på flera ställen. Särdeles uppehåller han sig på Wallö slott, der han har en sängkammare, i hwilken stodo twå bäddade sängar och der han sofwer under skapnad af en swart hund. I samma rum stå twå stora kistor och, då man en gång öppnade dem, funnos de wara fulla af små runda läderstycken, "ty bättre pengar brukades icke i Kung Waldemars tid." En underjordisk gång skall förena detta slott med ett annat, der det tillförene hölls en piga till hans uppassning. Stundom hwilar han wid Bor-

Digitized by Google

dingsborg i Waldemars-tornet eller på ruinerna af Waldemars slott, der man ofta ser jungfrur och folk från hans tid gå och reda sängar. En bonde som icke wille tro, att Kungen sålunda kom till sitt torn om natten, bristade en gång att bli der efter natten; men wid midnatt trädde Kung Waldemar in till honom, helsade honom wänligt och sade: "Nu! tack skall du ha, att du will passa på mig här i tornet!" och räckte honom med det samma en guldpenning. Men då bonden tog emot den, brände den ett rundt hål i hans hand och föll som ett kol på golfwet. Af dessa hans glödande pengar slutar man till hwad han måtte lida. Dock händer det ocksä, när en gammal man eller qwinna i flera timmar har hållit hundarne åt honom, att han kastar något åt dem, som ser ut som kol, och derföre stundom försmås; men, när man undersöker det, befinnes det wara purt guld.

IV.

Olof Bagare.

Det bodde i Odense på Kung Fredric II:s tid en öfwermåttan rik man, wid namn Olof Bagare. Han war der wäl anskrifwen hos Kungen och det berättas, att när Kungen en gång besökte honom, lät han göra upp eld i kaminen och wärmde upp hela rummet med kanel. Då nu Kungen undrade öfwer en så dyr eld, framtog Olof Bagare en

mängd bewis och reverser, enligt hwilka han hade stora summor till att fordra af Kungen och kastade dem alla in i ugnen. Då gaf Kungen honom rättighet att mynta ett wißt slags mynt, hwarföre Olof Bagare låt inreda sin gård till mynthus och derföre kallas ännu den gatan, som löper längs efter deß östra sida, Myntgatan.

Når nu Olof blef gammal, hade han 12 barn; men som hans rikedom war betydligt förminskad, wille ingen af dem alla taga sig an den gamla fadren. Derföre kallade han alla sina barn till sig och framtog i deras närwaro ett mycket tungt skrin, lofwande tillika, att den som wille föda honom till hans dödsdag, skulle få detta skrin. Då wiste de sig alla fogliga och wänliga, men när den gamle war död och borta, öppnade de skrinet och funno då, till straff för sitt kärlekslösa tänkesätt, att skrinet war fylldt med stenar.

V.

St. Knuts Sten.

Då en gång en tjuf natteliden hade stulit ett får från en bonde och smygade sig bort med sitt byte, blef han under wägen trött och måste hwila sig på St. Knuts sten. Men när han åter wille gå, mägtade han ej resa sig från stenen, ty den höll fast honom och då måste han sitta der till ljusa dagen, då han blef gripen.

Digitized by Google

VI.

Flöjtsrups Kyrka.

Det bodde en gång i Jutland en Jungfru, som war mycket berömd för sin skönhet. En afton då hon gick ut och promenerade, blef hon tillfångatagen af röfware och bortförd på en båt öfwer sjön. Då blefwo de öfwerfallna af ett förfärligt owäder, som dref båten in mot landet till en by, som het Flöjtsrup. Och som nu fiskarena på stranden snart märkte, att det war röfware och tillika hörde den olyckliga jungfruns klagan, togo de röfwarena tillfånga och frälsade pigan. Röfwarena blefwo steglade norr om byn, men jungfrun lät af tacksamhet mot Jungfru Maria, hwilken hon i sin nöd hade anropat om hjelp, uppbygga en kyrka i Flöjtsrup, hwaröfwer de fattiga fiskarena rätt innerligen gladde sig. Nu finnes endast spår af denna kyrka.

VII.

Fru Bertha.

Det war en fru, som war mycket öfwermodig och stolt utom alla gränsor, och dessutom så rik, att hennes gods och rikedom tycktes wara utan ända. Så trodde hon sjelf, men hade stor skada deraf. Ty när hon en gång stod på strand, tog hon en

ring af fingret och kastade den ned i wattnet, sågande: "Så wißt som jag aldrig skall återfå denna ring, så wißt skall aldrig guldet förswinna ur mitt penningskrin!" Men det gick ej förbi många dagar, förrän pigan i köket skar opp en gädda och fann i deß innanmäte en guldring, som hon strapt bar till frun, hwilken derwid blef mycket förfagd och förskräckt. Och det berättas, att hon från denna tid blef utfattig, så att hon omsider dog i stor nöd och af mycket elände.

VIII.

Blodfläck på Sönderburgs Slott.

En gång älskade en jungfru af hög börd en man och blef haswande. Derföre dömdes han till döds och fördes på en höjd utanför slottet, och, på det jungfrun ocksä skulle få straff för sin okyskhet, förde man henne till fönstret, för att derifrån åskåda sin älskares afrättning. Men, emedan hon älskade honom af trofast hjerta, så wille hon ej heller öfwerlefwa hans ändalyckt. Derföre stötte hon en dolk i sitt hjerta på samma ögonblick hon såg hans hufwud falla. Då strömmade blodet ur hennes bröst på wäggen och der blef en blodfläck, som ej kan twättas bort.

Digitized by Google

IX.

Köpmannen i Aalborg.

Det war en gång eldswåda i Aalborg och lågan hade redan antändt en köpmans hus, så att hela hans egendom war i fara att bli ödelagd, då tog han mål och wigt från disken och med det i hand lopp han midt ut på gatan, ropande: "Så framt jag med mål och wigt gjort någon orätt, så förtäre elden mitt hus; men har jag deremot gjort rätt och skäligt, så bewarar Gud mitt hus från elden!" Och som han hade sagt detta, stannade elden och hans hus blef ej uppbrändt. Då lät han öfwer sin dörr sätta denna inskrift: "Huru nära war jag faran! undkom dock. Anno 1663 d. 11 Augusti."

X.

Marsk Stigs trogna Tjenare.

Då Marsk Stig war död, blef hans lik om natten fördt till Hintzehohns kyrka och der i hemlighet begrafwet, ty man wille ej att hans begrafningsort skulle wara känd, att ej grymhet skulle föröfwas mot hans lik. Likwäl såg en piga att det brann ljus i kyrkan och att ett lik inbärs. Detta gaf hon tillkänna för presten, som såg efter och när han ej wiste, hwars lik det war, tog han samme-

ten som låg på kistan och gaf hälften åt pigan. Denna blef sedan gift med en af Marsk Stigs swenner och för honom omtalte hon wid ett tillfälle då han fick se sammeten huru hon fått den. Swennen hade flickan mycket kär, men dödade henne likwäl, att ej Marskens lägerstad skulle upptäckas.

Robert Djefwul.

En gammal Nord-Fransk Historia.

Här börjas Historien om den högst gudlösa Robert Djefwul, hwilken sedan blef kallad Guds Tjenare.

I gamla tider gafs det i Normandi en Hertig, wid namn Duberte; han war utomordentligt rik på gods och af lika så dygdigt lefwerne, älskade och fruktade Gud öfwer allt och gjorde många wälgerningar, samt öfwerträffade alla andra i klokhet och rättwisa och i högst ridderliga wapenbragder och berömliga dater. På en julday höll denna Hertig ett stort gästabud i en stad wid Seine, wid namn

Digitized by Google

Nawerne, och till denna hoffest kommo alla Normandiets grefwar och adelsmän. Och då den ädla Hertigen icke war gift, bådo honom hans ädla Lorder enhälligt, att han måtte taga en gemål, på det hans ätt måtte fortplantas och de alla bekomma en rättmätig arfwinge, som ärfde hans länder efter hans död. Till denna begäran swarade den goda Hertigen och sade: "Mina Lorder, det som I ansen för det bästa, som jag bör göra, skall ske, under det willkor, att, om I wiljen att jag skall gifta mig, I måsten söka mig en gemål efter mitt stånd, ty skulle jag få en arfwinge, som wore af ädlare blod än jag sjelf, så wore det icke bra, och skulle jag taga någon, som icke wore af så ädel börd som jag, så skulle detta bringa stor skam öfwer mig och min slägt. Derföre tyckes mig att det wore bättre att jag blir som jag blir, än att jag skulle göra något som ej lände mig till ära och som jag sedermera skulle ångra." — Då desa ord woro uttalade och wäl öfwertänkta af Lorderna, som stodo bredwid honom, så steg en wis baron opp och sade till Hertigen: "Min furste, I talen ganska wist och som en ädel furste; men om det behagar Eders Höghet, att låna mig ert öra och låta mig tala, så will jag nämna för Eder en person, om hwilken det skulle göra eder glädje att höra talas och hwilken ni, såsom jag säkert wet, skall få." Då swarade Hertigen och sade: "Säg mig dock hwem den personen är." — "Nådige Herre", sade baronen till Hertigen, "Hertigen af Burgund har en dotter, som öfwerträffar alla andra i skönhet, wänlighet, hjertlighet, wishet och goda seder, och som ni wist får om ni will, ty jag wet bestämdt, att hon ej

icke säga Er nej." Derpå swarade den goda Hertigen och sade, damen behagade honom rätt wäl, och baronen hade gett honom ett godt och wist råd. Och kort tid derefter begärde han denna dame till äkta af hennes fader, som ock dertill gaf sitt bifall. Och då blef deras bröllop högtidligt hållet, och det skulle bli för långt att beskrifwa det.

Huru Hertigen af Normandi förde sin gemål, Hertigens af Burgund dotter, med kungslig prakt till Rouen i Normandi, sedan han gift sig med henne.

Sedan den förbemälte Hertigen hade äktat besagde brud, förde han henne med stort följe af baroner, riddare och damer, med stor ståt och prakt till det Normandiska landet och till staden Rouen, der han ärofullt och med stor musik blef mottagen, och wardt der stor wänskap mellan Burgunder och Normän, men som jag will förbigå, för att få mycket skyndsammare komma till hufwudsaken. 18 år lefde besagde Hertig och Hertiginna utan barn. Om det war Guds wilja, att så ske skulle, eller om det skedde genom deras förwållande, det kan jag ej afgöra; ty det wore mycket bättre att många personer ej hade några barn, och bättre wore det äfwen för fader och moder, att ej få några barn, ty ofta gå barn och fader och moder allesammans på

anda.

enda wägar. Dock woro denna Hertig och Hertiginna fromt folk, som fruktade och älskade Gud och gåfwo många allmosor. Och hwar gång Hertigen kom tillsammans med sin gemål, bad han alltid att Gud wille skänka honom ett barn, till Guds ära och tjenst, att föröka och befästa hans slägt, men dock kunde den goda Hertigen och Hertiginnan hwarken genom Guds hjelp eller allmosor få några barn.

Huru Hertigen och Hertiginnan en gång gingo ensamma och beklagade sig, att de ej fingo barn med hwarandra.

En gång gick Hertigen med sin gemål att spatsera, och Hertigen började att uppenbara sina tankar och sade: "min gemål, wi äro dock icke så lyckliga att wi kunna få barn och de som föranstaltade äktenskap oß emellan gjorde wißt stor synd; ty jag tror att om du fått en annan man skulle du fått barn och äfwen jag, om jag hade haft en annan gemål." Hans gemål förstod detta tal och swarade med mildhet och sade: "Goda gemål, wi måste tacka Gud för hwad han skickar oß, och lugnt mottaga det, hwad helst det ock är."

Huru Robert Djefwul blef aflad och hans moder derwid öfwerlemnade honom åt Djefwulen.

En dag red Hertigen under stort bekymmer och tankfull på jagt, och beklagade sig i sitt hjerta att han ej fick några barn och sade till sig sjelf: "jag ser dock så många mödrar ha så många wackra barn och glädja sig åt dem; derföre ser jag wäl, att jag är hatad af Gud, och det är underligt, att jag ej faller i förtwiflan; ty det bedröfwar mig så mycket i hjertat, att jag ej kan få några barn." Djefwulen, som alltid är tillreds att öfwerlista menniskan, frestade den goda Hertigen och uppwäckte hans sinnen, så att han ej wißte hwad han skulle göra eller säga. Under denna sinnesrörelse öfwergaf han jagten och gick hem till sitt palats, der han fann sin gemål lika upprörd och förwirrad. Då han kom hem, omfamnade han sin gemål och kyßte henne och höjde sin bön till Gud på följande sätt: "O! Herre Jesu, jag beder dig, att jag dock må nu få barn, genom hwilka du må bli ärad och prisad." Men hans gemål war så förwirrad, att hon talte så galet och sade: "Ja, så må det i djefwulens namn ske, då Gud ej har magt att skaffa mig barn, och skall jag i denna stund afla ett barn, will jag öfwerlemna det med kropp och själ åt djefwulen." — Och då aflade i samma stund, då Hertigen och Hertiginnan woro så förwirrade, besagde dame ett manligt barn, som under sin lefnad föröfwade många mißgerningar, såsom I snart skolen se, dock se

dermera blef omwänd och gjorde bot och bättring, och dog såsom en helig man, såsom här är berättadt.

Huru Robert Djefwul blef född och hwad för plåga hans moder utstod wid hans födelse.

Hertiginnan aflade, såsom wi förut hafwa hört, besagde barn, som hon, enligt qwinnans sed, gick hafwande med i nio månader. Och I mågen wäl märka, att denna dame icke kunde förlösas utan stor plåga; ty hennes smärtor warade en hel månad, och hade hennes goda böner ej warit, hade ej allmosor, goda werk och botöfningar blifwit gjorda för henne, så hade hon dödt med barnet; ty alla damer och adelsfruar som woro hos henne, greto med henne, af rädsla att hon skulle dö af plågor. Derwid woro de alla mycket förfärade och förskräckta öfwer det underliga owäsende och de tecken, som de sågo och hörde wid besagde Robert djefwuls födelse. Ty då barnet blef födt, blef himmelen så mörk, som om det warit natt, såsom det står i gamla krönikor. Det dundrade och blixtrade så mycket, att folket tänkte, att firmamentet wore öppet och hela werlden skulle förstöras. Och så många wäder blåste ur werldens fyra wäderstreck, och det war sådant stormande och brakande, att alla hus så häftigt skakade, att stora stycken af dem föllo till jorden, och att alla som woro i huset greto och klagade, att werldens slut wore kommet, och att de skulle sjunka ned med huset och alltsammans. Dock behagade det

Gud efter kort tid, att låta denna förwirring upphöra och wädret bli klart. Och barnet fördes till kyrkan att döpas och kallades Robert. Men wid födelsen war barnet så stort, som om det warit ett år gammalt och då det fördes till kyrkan för att döpas, upphörde det icke med skrik och tjut. Och efter kort tid fick det stora tänder, med hwilka det bet amman i bröstet så att ingen qwinna sedan tordes ge det di. Derföre war man twungen att låta det dia med ett horn. Och då det war tolf månader gammalt, kunde det tala och gå ensam och till och med bättre än tre års gamla barn. Och ju äldre barnet Robert blef, ju elakare blef det, att ingen menniska kunde tåla det. Och när han träffade barn, slog och bet han dem, och kastade stenar på dem, bröt af dem armar, ben och halsar, och klöste ögonen ur dem, och hade deri all sin förnöjelse och ro.

Huru alla barn enhälligt kallade denne Robert Djefwulen.

Inom få år wäxte detta barn mycket och då tilltog så wäl hans djerfhet som gudlöshet; han kunde alldeles icke genom tukt förbättras, utan slogs alltid och hade stort nöje i elaka konster. Och ofta församlades alla goßarne på gatan, för att fäkta med honom, men när de sågo honom, wågade de icke hålla stånd, utan den ena skrek till den andra: "der kommer den onda, galna Robert!" och andra ropade: "der kommer Robert djefwul!" och med

detta rop lopp de bort på alla gator, ty de wågade icke hålla stånd mot honom och se honom i ansigtet. Och snart kallade alla barn, som kände honom, Robert djefwul, och detta namn behöll han hela sitt lif och skall åfwen behålla det, så länge werlden står. Då barnet war ungefär sju år gammalt och Hertigen, hans fader, såg hans elaka själ, kallade han honom och sade: "Min son, jag tror det är nödwändigt och ej för tidigt, att jag ger dig en skicklig skolmästare, att du må lära dig dygder och wetenskaper; ty du är nu gammal nog dertill." Och när Hertigen så talat, gaf han sin son en skicklig och wis skolmästare, som skulle styra honom och lära honom alla goda seder och egenskaper.

Huru Robert dödade sin skolmästare.

Det begaf sig en dag, att skolmästaren wille bestraffa Robert och bad honom att bortlägga sina onda egenskaper. Men då tog Robert en dolk eller knif, och stötte den i sin lärare, så att blodsdroppar runno till hans fötter och han föll död till jorden. Och då kastade Robert till trots öfwer sin lärares ord sin bok i wäggen och sade: "Så har jag lärt dig, att hwarken en prest eller en munk skall göra mig bättre och wara min mästare." Och derefter kunde man icke få någon lärare, som wore nog oförskräckt, att åtaga sig denna Roberts underwisning och upptuktelse; utan det wore att öfwerlemna honom åt sig sjelf och gå sin egen wäg. Men han öfwerlemnade sig åt idel gudlöshet och

Digitized by Google

missgerningar och åt intet slags dygd eller sedlighet; af ingen menniska i werlden wille han taga lärdom, utan bespottade Gud och hans heliga kyrka. Och när han kom i kyrkan och fann prester och andliga wid altaret, smög han sig bakom dem och kastade till Guds hädelse aska och stoft i deras mund; och om han såg någon ifrigt bedja i kyrkan, kom han till honom och gaf honom ett slag i nacken, så att hans hufwud kyste golfwet, så att alla menniskor förbannade honom för hans skälmstycken. Och då Hertigen, hans fader, såg sin sons elaka sinnesart och fördömliga lefwerne, blef han högeligen bedröfwad och önskade sig ofta wara död och från werlden. Sammaledes war Hertiginnan ganska orolig och bekymrad öfwer sin sons skändliga lefwerne och sade följande ord: "O min bästa gemål, wår son är nu gammal nog att bära wapen; derföre tycker jag det wore bäst att slå honom till riddare; om han då betänker ridderskapets lagar, torde han kanske afstå från sina illgerningar." Dermed war Hertigen till freds; men Robert war då knappt 18 år.

Huru Robert Djefwul af sin fader blef slagen till riddare.

På en stor högtid wid Pingstiden församlade Hertigen alla baroner och adelsmän i sitt land och sina närmaste slägtingar och wänner, och kallade i deras närwaro till sig sin son, och sade till honom: "Hör, min son Robert, och gif wäl akt på det som jag will säga dig; på mina råds och goda wänners

inträdom, har jag i tanken att göra dig till riddare, på det du med andra riddare må beflita dig om ridderlighet och andra ridderliga dygder, och afstå från skändligheter och ditt afskywärda lefwerne." — Då Robert hörde detta, swarade han sin fader: "Jag will göra efter eder önskan; dock hwad riddarorden angår, så bryr jag mig ej om den; ty intet stånd kan bringa mig, att ändra mina tänkesätt och uppgifwa mitt lefnadssätt; ty jag ernar ej göra bättre än jag hittills gjort, ej heller för någons i werlden skuld bättra mig." — Men det war bruk i detta land, att kyrkan skulle bewakas wid Pingstiden och fyllas med mycket folk. Dit kom nu Robert som en galning och kastade kull alla som gingo denna wäg, hwarken fruktande Gud eller Djefwulen, och om morgon, när dager wardt blef han slagen till riddare. Då tillställde Hertigen ock tornering, då besagde Robert gjorde mästerstycken och ådagalade underbar wapenskicklighet, kastade kull och dödade män och hästar, undwek eller fruktade icke någon. Af några bröt han armar, af andra ben och bar dem derifrån och dödade dem med egna händer. Ingen kom osårad ifrån honom och han dödade i denna tornering 10 hästar. Då Hertigen hörde, att hans son stympade och dödade alla, som kommo i hans händer, så begaf han sig sjelf inom skrankorna och befallte honom wid stort straff att hålla inne och ej ränna fram widare. Då skrek Robert af wrede, såsom han brukade, och wille ej höra sin faders befallning, utan fortfor inom skrankorna att rasa, och dödade några af de tappraste, som kommit hit till torneringen. Då ropade hwar och en till Robert: han skulle hålla inne; men han

wårdade sig ej derom och wille ej lyßna derpå. Och ingen menniska war så förwågen, att hon tordes hindra honom, emedan Robert war stark och for så wåldsamt fram. Då gjorde hela folket ett stort wåsende och alla lupo i största hast till Hertigen och beswårade sig enhålligt öfwer honom och sade: "Herre, det är en stor skam för Eder, att ni tål, att Er son föröfwar sådana gerningar; wi bedja Er för Guds skull, att I mågen skaffa medel, att få honom att styra sig och öfwerge sina dåliga seder.

Huru Robert Djefwul red omkring i Normandi, röfwande, stjälande, dödande, uppbrännande kyrkor, kloster och andra Guds hus, wåldförande qwinnor och röfwande flickor.

Då nu Robert såg, att ingen menniska war qwar inom skrankorna och ingen mißgerning mer kunde begås, gaf han sin håst sporrarne att uppsöka åfwentyr och begynte att hwar dag göra mera ondt än den andra; ty han wåldförde och röfwade flickor och hustrur utan tal, dödade och mördade så mycket folk att det war erbarmligt. Äfwenså plundrade han kyrkor, kloster, eremitager och bondgårdar; ja det fanns intet kloster i hela landet, som han icke plundrade och beröfwade. Deßa hans skändliga dater kommo till Hertigens öron och de som woro så beröfwade och mißhandlade, kommo att beklaga sig öfwer de stora, af Robert föröfwade wåldsamheter och förolämpningar, som han i hela lan-

Digitized by Google

det utöfwade. En sade: "Er son har wåldfört min hustru"; den andra sade: "Han har röfwat min dotter"; åter en annan: "Han har stulit mitt gods och plundrat mitt hus"; och en fjerde sade: "Han har gifwit mig dödliga sår"; och andra förolämpningar att förtiga. Så lågo de öfwer den goda Hertigen med swåra klagomål, att det war högst erbarmligt, att se Hertigen, när han fick höra de swåra klagomålen öfwer de stora mordgerningar, som hans son Robert föröfwat i hela Normandi. Då blef hans hjerta högeligen bekymradt; han trodde att de salta tårarne skulle förblinda hans ögon; så ömt suckade han ock sade: "O du wise Gud, himmelens och jordens skapare; jag har så ofta bedt dig, att skänka mig ett barn, och det war all min glädje, att få en son, att jag måtte ha stort nöje och tröst af honom; och nu har jag en, som gör mitt hjerta så mycken grämelse, att jag ej wet, hwad jag skall börja göra eller säga; ack gode Gud, jag anropar nu blott dig om hjelp och om ett botemedel, att blott litet wederqwicka mig från min plåga och min smärta."

Huru Hertigen utskickade bewäpnadt folk, att tillfångataga hans son Robert, men Robert grep dem alla, och till trots mot sin fader stack han ögonen ur dem och skickade dem tillbaka.

Men det war en riddare i Hertigens hus, som anmärkte att hans goda Hertig war så sorg=

Digitized by Google

sen och eftertänksam och ej wißte sig någon utwäg. Då talte denna riddare och sade till honom: "Min herre, jag wille wäl råda Er, att skicka efter Er son Robert och låta föra honom inför Er, och att här göra honom förebråelser i närwaro af edra adelsmän och närmaste wänner, och sedan befalla honom afstå från sitt förbannade lefwerne, och om han ej will, straffa honom såsom en för eder fremmande person." Detta bewiljade Hertigen och tyckte, att riddaren gåfwe honom ett godt råd, och utskickade genast män, att söka upp Robert och på hwad sätt som helst bringa honom inför sig. Då Robert hörde alla de klagomål, som allt folk låtit höra inför hans fader, och huru hans fader utskickat folk att tillfångataga honom, så stack han ut ögonen på alla han kunde få tag i och grep de personer som hans fader hade utskickat efter honom, och bländade dem, till hån för sin fader och sade sedan på skämt till dem: "I Herrar, nu kunnen I sofwa ändå bättre; gån nu till min fader och berätten honom, att jag föga bekymrar mig om honom och att jag, honom till trotts, utstuckit ögonen på Er." — De arma tjenare, som Hertigen skickat ut till sin son Robert, kommo med stor plåga hem och talte så under sin nöd: "O, goda herre, sen, huru Er son Robert, efter hwilken ni skickat ut oß, har mißhandlat oß och gjort oß blinda." — Då den goda Hertigen såg sitt folk i detta tillstånd, så blef han ganska wred och full af wrede, och började öfwerlägga i sina tankar, hwilka medel han skulle begagna, för att gripa sin son Robert.

Digitized by Google

Huru Hertigen af Normandi utskickade en Kungörelse i sitt land, att man skulle gripa och i fängsligt förwar sätta hans son Robert och hans stallbröder.

Då talte en wis lärd och sade: "Min herre, tänken ej derpå; ty I skolen icke upplefwa den dag, då er son skall komma till Er, när han har föröfwat så stora och förskräckliga illgerningar mot edra undersåtare och de sändebud ni skickat ut efter honom; men det wore nödigt, att ni tuktade och straffade honom för de stora illgerningar, som han dagligen gör och har gjort, ty wi finna det skrifwet, att lagen dertill förpligtar Er." Hertigen biföll, att följa sina Lorders råd och skickade i hast sändebud till alla stora städer och baroner, och befallde i hela sitt hertigdöme alla sina embetsmän, landtdomare och kronobetjenter att anwända all möjlig sorgfällighet för att tillfångataga hans son Robert och bewara honom och behålla honom i fängsligt förwar med alla hans stallbröder och anhängare. Då Robert hörde denna Kungörelse, fruktade han och hans röfwarband mycket för Hertigens wrede och Robert kom af raseri nästan från sina sinnen och hwäßte sina tänder som en björn och swor en grof ed och sade: "han wille nu göra öppet krig mot sin fader, och eröfra och plundra alla hans länder."

Digitized by Google

Huru Robert i en tjock och mörk skog byggde sig ett befästadt hus, der han begick wåldsamheter utan like och öfwer allt förnuftigt och naturligt mått.

Då nu Robert hörde det wi förut nämnt, lät han i en tjock och wild skog bygga ett befästadt hus och tog der sitt hemwist. Men denna plats war wild och förfärlig, och paßade bättre för wilda djur än menniskor till boning. Och här församlade och underhöll Robert alla sina stallbröder och alla de skändligaste och falskaste tjufwar, som han kunde finna i sin faders land eller som han hört omtalas, såsom mördare, tjufwar, stråtröfware, rebeller, kyrkoránare, qwinnoskändare och de elakaste, afskywärdaste skälmar, som funnos under solen. Robert hade församlat dem derföre, att de skulle tjena honom och han wara deras anförare; och gjorde der i befagde öken med sina stallbröder så många skändliga gerningar, att de ej kunna omtalas. Han mördade köpmän och alla, som kommo den wägen; ingen menniska wågade sig om eller gå ut på gatan af fruktan att bli dödad af Robert och hans män och alla woro förfärade för dem; ty de plundrade hela landet. Äfwen fattiga pelegrimer, som gingo på wallfart blefwo af dem dödade, så att hwar och en flydde dem, likſom fåret wargen. Ty de woro som röfwande wargar, som sleto sönder alla, som kommo dem nära; och så lefde Robert med sina män

ett

ett gudlöst lefwerne. Äfwen war han begifwen på swalg och dryckenskap, och fastade aldrig, fastedagen måtte för öfrigt wara aldrig så stor. I fastan eller på botdagar åt han kött, fredagar och söndagar e mindre.

Huru Robert Djefwul dödade sju Eremiter.

Det hände en gång, att Robert, som alltid öfwerlade och öfwertänkte med sig huru och på hwad sätt han skulle göra rigtigt gudlösa och omoraliska handlingar, såsom ofta skedde, red från sitt hus, för att söka rof, och midt i skogen såg sju eremiter. Så fort han kunde red han till dem och dödade de sju eremiterna, som woro djerfwa och tappra män, men så bygdiga och heliga, att de ledo martyrdöden af kärlek till Gud. Och då han hade slagit dessa fromma män, talte han begabbande till dem och sade: "Här har jag träffat ett helt näste af heliga skurkar och har förskaffat dem kronor; jag tror de äro druckna, ty wanligtwis ligga de på sina knän och nu ligga de på ryggen." — Så gjorde Robert ett fördömligt illdåd, till trots mot Gud och den heliga Kyrkan; och sedan han gjort denna afskywärda gerning, red han ur skogen, som en djefwul ur helfwetet. Hans kläder woro röda af de menniskors blod som han mördat, och i sådan drägt red han öfwer landet, fast kläder, händer och anlete woro röda af de heliga eremiters blod, som han utan förbarmande i öknen slagit.

Digitized by Google

Huru Robert djefwul red till sin moder, Hertiginnan af Normandi, till slottet Darques, dit hon farit till en fest.

Robert red tills han kom till slottet Darques; ty han hade förut mött en herde, som berättade honom, att hans moder, Hertiginnan skulle spisa middag på besagde slott, och red dit. Då han anlände dit och folket såg honom komma, då lupo de bort, som harar för hundar. Några lupo och slöto sig inne i sina hus, andra sprungo af fruktan till kyrkan. Då Robert såg huru allt folket flydde af fruktan från honom, började han i sitt hjerta sucka och sade till sig sjelf: "O allsmägtige Gud, huru kommer det till, att alla fly för mig! Nu inser jag, huru jag är den skändligaste och fördömdaste skurk i werlden, ty jag luktar mera Jude och Saracen, än en Christen man, och erkänner, att jag är den mest onda af alla onda. — "Ack!" sade Robert djefwul, "jag will hata och afswära mitt gudlösa och fördömeliga lefwerne, då jag förtjenar ett sådant hat af Gud och menniskor." — I denna stämning och under detta bekymmer kom Robert till slottsporten och sprang ned från hästen; här wågade ingen menniska möta honom och nalkas, för att hålla hans häst. Och som han ej hade någon tjenare hos sig, lät han hästen stå här wid porten och drog sitt swärd, som war alldeles blodigt, och tog genast sin wäg till den sal, der Hertiginnan, hans moder, war. Då Hertiginnan såg sin son Robert komma med blodigt swärd i handen,

war hon i stor fruktan, och wille fly för honom, ty hon kände hans sinnelag. Då Robert såg, att hela werlden flydde för honom, ropade han erbarmligt på afstånd till henne och sade: "Bästa fru moder frukta icke för mig, utan stå stilla, tills jag talat med dig, och fly ej för mig, af barmhertighet, för Christi lidandes skull." Då gick Robert, i hjertat full af djupa tankar och ånger till henne och sade: "Kära fru moder, jag beder och beswär dig, berätta mig huru och på hwad sätt det skett, att jag blifwit så lastbar och gudlös; ty jag wet wißt, att jag har detta hwarken af dig eller min fader; derföre beder och beswär jag dig hjertligen, att säga mig sanningen.

Huru Hertiginnan ber sin son att slå henne i hufwudet, och berättar honom, huru hon gaf honom åt djefwulen wid hans aflelse.

Hertiginnan undrade högeligen, då hon hörde sin son säga deßa ord och gret bittert och sade med bekymradt hjerta till honom: "min kära son, jag beder dig högeligen, att du slår hufwudet af mig." Detta sade hon af ångslan deröfwer att hon wid aflelsen gifwit honom åt djefwulen. Robert swarade sin moder med preßat och medlidsamt hjerta och sade: "Bästa moder, huru kunde jag göra det, när jag redan begått så många illgerningar; det wore ju den sämsta

handling, som jag någonsin gjort; men jag beder dig, säg blott hwad jag äskar weta af dig." Då berättade modren, när hon hörde honom, så hjertligt bedja, orsaken, hwarföre han wore så lastbar och full af ogudaktighet, och huru hon wid aflelsen lemnat honom åt djefwulen, och gjorde sig sjelf förebråelser och sade: "Son, jag är den olyckligaste af alla qwinnor, som någonsin lefwat, och erkänner att det är min skuld allenast att du är en så fördömd och gudlös sälle."

Huru Robert djefwul tog afsked af sin moder.

Då Robert hörde sin moders ord, föll han swimmande af stor bedröfwelse till golfwet och låg der en stund. Sedan stod han upp och kom till sans och började bittert gråta och klaga och sade: "De helwetiska fienderna äro med stor sorgfällighet tillreds, att få min kropp och min själ i sina händer; men nu, ifrån denna stund, affäger jag mig all deras werk och will ej mer göra ondt, utan blott godt, bättra mitt lefwerne, frisäga mig från mina synder och derför göra bot." Sedan sade Robert till sin moder, som war mycket bekymrad och betryckt till sitt hjerta, och sade: "O du wördade moder, jag ber och beswär dig hjertligen, att du måtte försona min fader med mig; ty jag will gå till Rom, för att få aflat för mina synder, som äro så stora och afskywärda att berätta. Derföre will jag hwarken

Digitized by Google

sofwa den ena eller den andra natten tills jag kommer till Rom, med Guds wilja.

Huru Robert tog afsked af sin moder och red i öknen, der han fann sina kamrater.

I stor hast besteg Robert sin häst och red till skogen, der han hade lemnat sina stallbröder och fann dem der. Men Hertiginnan klagade mycket öfwer sin son, som farit från henne, och sade ofta till sig sjelf: "Ack, hwad skall jag företaga, ty det är endast min skuld, att Robert min son, gjort sådana illgerningar"; och under det Hertiginnan så gret, kom Hertigen i hennes kammare, och då hon såg honom, började hon berätta om hennes son Roberts bittra gråt, och sade honom allt hwad han gjort och sagt. Då frågade den goda Hertigen, om Robert hade i sinnet, att afstå från sitt skändliga lefwerne och om han ångrade sina mißgerningar? "Ja, min gemål", sade hon, "han är i stor ånger." Då började Hertigen att sucka och sade: "Ack, det är allt förgäfwes, som Robert ämnar göra; ty det står ej i min magt, att ersätta alla brott och skador, som han i sitt lif tillfogat menniskor; men jag beder den allsmägtiga Guden, att ge honom långt lif och skänka honom ro, att han kan bättra sitt lefwerne och göra bot för sina synder.

Digitized by Google

Huru Robert förkunnar för sina kamrater, att han will walfärdas till Rom, för att få aflat.

Nu hade Robert återkommit till sina kamrater, hwilka han fann wid middagsbordet; och när de sågo honom, stodo de opp och hälsade på honom. Då började Robert göra dem förebråelser för deras lastbara lefwerne och sade: "Mina kära bröder, jag beswär Eder wid Guds namn att höra mig och ge akt på hwad jag har att säga Er. I weten rätt wäl, huru wi hittills fört ett syndigt och högst skamligt lefwerne, huru wi plundrat kyrkor, skändat hustrur, bortfört flickor, beröfwat köpmän och dödat dem, röfwat och slagit nunnor, heligt folk, prester, munkar och många andra menniskor utan tal. Derföre äro wi på den ewiga förtappelsens wäg, om ej Gud wisar oß nåd. Derföre beder jag hwar och en af Eder för Guds skull, att I omwänden Edert sinne och affägen Eder edra afskywärda synder, för att få förlåtelse genom bikten och göra bot för Edra synder." Då Robert sagt detta, stod en af tjufwarne upp och sade med begabberi till sina kamrater: "Nu, I Herrar, gifwen akt; räfwen will bli prest; ty han börjar predika. Robert drifwer gyckel med oß, ty han är wår anförare, och gör ensam mer ondt, än wi alla tillsammans; hur länge kan ni tro, att han skall förblifwa helig!" Dock Robert sade: "Bästa kamrater, jag ber Er för Guds skull, affägen Eder edert lefwerne och tänken på eder själ och gören bot för edra högst afskywär=

da synder och ropen till Gud om nåd och förlåtelse, och han skall förlåta eder.” — Då Robert så talat sade en af tjufwarne till honom: ”Jag ber Er, Herre, waren stilla; ty wi bekymra oß ej om det som I sägen, utan I slösen förgåfwes er tid; ty hwarken jag eller mina medbröder skola omwända oß för någon menniskas skuld.” — Och hela sällskapet berömde deßa ord, och alla sade med en mund: ”Han säger sannt, och, skulle wi dö, wille wi dock ej uppgifwa wåra gamla tänkesätt och wårt gudlösa lefwerne, ty hafwa wi nu bragt så många om lifwet, wilja wi först göra ännu mer.”

Huru Robert djefwel dödade alla sina kamrater.

Då Robert förnam sina kamraters fasta och skamliga föresattser, blef han mycket wred och tänkte, huru de, om de stannade här, skulle än widare begå stora mißgerningar och mordhandlingar. Och då gick han till dörrarne och stängde till dem och fattade en käpp, och slog så en tjufs hufwud, att han föll död till marken; och så fortsatte han, tills han slagit ihjäl alla; då sade han till dem: ”I Herrar, jag har lottat Er efter förtjenst, ty då I wisat mig så stora tjenster, så har jag nu betalat Er; den som tjenar en god herre, får städse god lön.” — Då Robert gjordt detta, wille han först uppbränna huset, dock betänkte han, att der fans stor egendom. Derföre lät han det stå, och

Digitized by Google

stängde dörren och reglade för den, och tog nyckeln med sig till sin fader.

Huru Robert djefwul skickade nyckeln till sitt röfwarnäste till sin fader, Hertigen af Normandi, och sedan wandrade till Rom.

Då nu Robert gjort allt som war berättadt, höjde han sina händer och korsade sig, och red genom skogen närmaste wägen till Rom. På denna wäg red han så länge, tills natten inbröt, då kände han en utomordentlig stor hunger, ty han hade ej ätet på hela dagen; och händelsewis red han nu förbi ett kloster, som han ofta plundrat, och hwars abbot war hans slägtinge. Och Robert red in i klostret och sade ej ett ord. Då munkarne fingo se Robert, woro de fulla af rädsla, sprungo bort och sade till hwarandra: "Der kommer den gudlösa Robert, djefwulen har bragt honom hit." — Då Robert hörde detta och såg alla löpa från honom, då började hans bekymmer förnyas och med suckande och oroligt hjerta sade han: "Wäl måste jag hata mitt fördömda lif, ty hwar man flyr för mig; gudlöst har jag tillbragt min tid och i onda och fördömliga werk." Och då red han raka wägen till kyrkdörren och sprang ned från hästen och sade ödmjukt och bad Gud på detta wis: "O Herre Jesu, jag högst syndiga skurk, jag käril för alla stinkande synder, ack, jag beder dig, att du wille bewisa

mig nåd och wakta och bewara mig för allt ondt och alla faror!” Och sedan gick han och talte till abboten och munkarne så mildt, medlidsamt och wänligt, att de började nalkas honom. Han föll gråtande på sina knän och sade: ”O Herre, jag erkänner sjelf, att jag högeligen kränkt Er och tillfogat Ert kloster stor skada och skymf. Derföre ber jag Er för Christi lidandes skull om förlåtelse.” Och sade derpå följande ord till abboten: ”O Herr Abbot, jag beder Er hjertligen, tala godt för mig hos min fader, Hertigen af Normandi, och lemna honom denna nyckel till det röfwarnäste, som jag med mina kamrater bebodt; jag har dödat dem alla, att de ej skulle widare begå några mißgerningar; och i huset ligga alla de skatter, som jag stulit af Er och andra. Deröfwer är jag ganska bedröfwad, och beder Eder om förlåtelse och att godset återställes till dem, som förr egt det.” — Öfwer denna natt stannade Robert i klostret, men tidigt om morgonen gick han derifrån och lemnade qwar sin häst och sitt swärd, med hwilka han hade föröfwat så stora mißgerningar, och gick ensam till Rom och samma dag red abboten till Hertigen af Normandi och gaf honom nycklarna som Robert gifwit honom och berättade för Hertigen huru han wandrat till Rom. Då gaf Hertigen åter allt gods till dem, som förlorat det. Wi wilja nu lemna Hertigen och abboten, och tala om Robert, som gick ensam till Rom med stor ödmjukhet.

Digitized by Google

Huru Robert kom till Rom att få förlåtelse för sina synder.

Robert wandrade så länge öfwer berg och dalar, tills han till slut efter stora beswärligheter och stort armod en skön Skärthorsdagsnatt kom till Rom och fredagen derpå höll Påfwen sjelf efter wanan i den heliga Peterskyrkan messa. Och Robert trängde sig fram till Påfwen; men då Påfwens tjenare sågo, att han så gerna wille fram till Påfwen, slogo de honom och befallte honom draga sig tillbaka. Men ju mera de slogo honom, ju mer sträfwade han att tränga sig fram till Påfwen. Och till slut lyckades det honom ock, och han föll på sina knän wid Påfwens fötter och skrek med högljudd stämma: "O heliga fader, förbarma Er öfwer mig!" och så låg Robert länge och skrek, under det folket och Påfwen woro onda, att han gjorde så mycket wäsende och folket wille drifwa honom derifrån. Men då Påfwen såg denna Roberts ifriga åstundan, hade han medlidande med honom och sade till folket: "Låt honom komma, ty efter hwad jag kan sluta, har han stor ödmjukhet." Derföre befallte Påfwen, att de alla skulle hålla sig stilla, på det han bättre skulle höra och förstå Robert. Då sade Robert till Påfwen: "O helge fader, jag är den gröfsta och största syndare ibland alla, som lefwa." Påfwen upplyftade Robert och sade: "Gode wän, hwad önsken I och hwad drifwer Er att göra allt detta larm?" Då sade Robert: "O helige fader, jag beder dig, hör min bekännel-

se, ty jag har ännu ej fått förlåtelse af dig, och är dock en werld full af synder, ty det är ett under, att djefwulen ej widare tager mig med kropp och själ, när han ser de gudlösa gerningar utan tal, med hwilka jag är mera belastad och beswärad, än alla lefwande menniskor; och då du är den, som bringar dem hjelp och tröst, som behöfwa det, så beder jag dig för wår Herres, Jesu Christi skuld, hör mig och rena mig från de afskywärda synder, för hwilkas skuld jag är utesluten från och beröfwad alla himmelens fröjder, och sämre än en Jude!" Då Påfwen hörde detta, föll det honom in, att denna möjligen wore Robert Djefwul och han frågade: "Son, är du Robert Djefwul, om hwilken jag hört så mycket sägas, att han wore den wärsta af alla menniskor?" Då swarade Robert "Ja!" — Då sade Påfwen: "Jag will hjelpa dig, men jag beswär dig i Guds namn, att du ej gör något ondt." — Påfwen och alla som stodo bredwid honom, fruktade, då de sågo Robert. Men Robert föll på sina knän med stor ödmjukhet, och ånger öfwer sina synder och sade: "Helige fader, så länge jag lefwer, lofwar jag Gud och hans wälsignade moder, att jag aldrig will göra en Christen warelse något ondt." — Då tog Påfwen på ögonblicket Robert afsides och hörde hans bikt och hans berättelse, att modren wid aflelsen gifwit honom i djefwulens wåld, hwaröfwer Påfwen blef mycket förskräckt.

Digitized by Google

Huru Påfwen skickade Robert tre mil utanför Rom till en helig Eremit.

Då Påfwen hörde detta, blef han mycket förskräckt, korsade sig och sade sedan till Robert: "Min kära son, du måste gå tre mil från staden, der träffar du en Eremit, som är min biktfader, och för denne skall du bikta dig och säga att jag skickat dig dit, ty han skall hjelpa dig." — Robert swarade: "Jag will gerna gå", och tog afsked af Påfwen och sade: "Gud gifwe dig nåd, att det måtte ske till min själs frälsning." Och denna natt blef Robert i Rom, ty det war redan ganska sent; morgonen derpå gick han från Rom till det ställe, der han skulle finna Eremiten. Och länge gick han öfwer dal och höjd med stor begärelse, att bli frisagd från sina synder och han kom till slut dit, der Eremiten bodde. Deröfwer war han mycket glad och gick till Eremiten och berättade att Påfwen skickat honom hit att bikta sig. Då bad Eremiten honom wara hjertligt wälkommen. Och efter en stund började Robert bikta sig och bekänna sina synder och berättade först om huru hans moder lemnat honom i djefwulens wåld och huru han i ungdomen, när han nyß lärt gå, slog alla barn, huru han dödade sin lärare, nedgjordt så många riddare wid torneringen, då hans fader slog honom till riddare, och huru han red genom sin faders länder, att stjäla och röfwa, wåldföra hustrur, borttaga jungfrur; huru han, till trots för sin fader, stack ut ögonen och mördade sju eremiter; och

de=

berättade honom i korthet alla missgerningar, som han någonsin, från sin födelse till närwarande tid, föröfwat. Deröfwer förwånades Eremiten mycket och fröjdade sig att Robert ångrat sina synder. Då denne nu hade biktat sig, talte eremiten till honom: "Min son, denna natt skall du blifwa här, och i morgon will jag ge dig ett godt råd öfwer det, som du har att göra." — Robert, som warit så gudlös och lastbar, så grym och högmodig som ett lejon, war nu så mild och wänsäll, och älskwärd i ord och wis i gerningar, som någonsin en furste eller hertig i werlden. Ty ehuru han war så trött och utmattad af wandringen, åt och drack han dock icke, utan gick afsides och bad Gud att Han måtte skänka honom sin outplånliga nåd, och bewara honom från fiendens förförelse och arga list. Men Eremiten beredde ett läger öfwer natten åt Robert i det lilla kapellet, som stod bredwid hans cell, och bad sjelf hela natten för Robert till wår Herre, emedan han såg, att han så innerligt ångrade sina synder och under sådana böner föll han i sömn.

Huru Gud skickade en Engel till Eremiten, att uppenbara för honom den botgörelse, han skulle pålägga Robert för hans synder.

Då Eremiten sålunda somnat in, kom en Engel till honom och sade: "helige fader, hör och gif akt på det budskap, Gud sänder dig. Om denna

Robert will bli fri från sin syndaskuld, måste han ställa sig som wore han en narr och stum och får ej äta annan mat, än han kan rycka från hundarne; och så skall han fortfara tills Gud uppenbarar honom, att hans synder äro förlåtna!" — Wid denna syn waknade Eremiten, påminnte sig hwad Engeln sagt, och tackade Gud för detta budskap. Då dager blef, omtalade Eremiten för Robert detta budskap. Då blef Robert förnöjd och glad och tackade Gud, att han wärdigats hjelpa honom och pålagt honom en så lätt botgörelse för hans synder. Sedan tog han afsked af Eremiten och gick att göra sin swåra bot, men som dock syntes honom lätt, när han derwid betänkte de stora, afskywärda och stinkande synder, hwilka derigenom skulle bli försonade. Men det war ett stort under, att han, som war en så lastbar och ursinnig syndare, nu är så full af dygder och sköna tänkesätt och så tam som ett lam.

Huru Robert Djefwul tager afsked af Eremiten och gick tillbaka till Rom, för att göra bot.

Robert tog afsked af Eremiten och gick till Rom, för att göra bot. Och då han kom till staden började han löpa genom gatorna och ställa sig som wansinnig. Och då barnen på gatorna sågo Robert löpa på detta sätt, sprungo de under hwißlingar och rop efter honom och kastade på honom all smuts de funno på gatorna. Och stadens innewånare lågo i fönstren och skrattade åt honom. Då

Robert sålunda en tid spelat narr i Rom, kom han till Kejsarhofwet, och då han såg att dörren stod öppen, gick han genast in i salen och sprang der fram och tillbaka, gick ofta sagta, ofta hastigt, och hoppade sedan åter och sprang, och stod åter stilla på ett annat ställe, men blott en liten stund. Då Kejsaren såg Robert spela narr, sade han åt tjenaren: "Se, der är en ung wacker karl, som tyckes mig wara från sina sinnen och det wore skada, ty han är en wacker och wälbygd menniska, gå och gif honom äta!" — Kejsarens tjenare gjorde såsom man befallt honom och ropade Robert till sig och wille ge honom något att äta; men denne wille hwarken äta eller dricka. Och under det Robert få satt till bords, såg Kejsaren en af sina hundar slåss med en annan hund. Derföre kastade Kejsaren för honom ett ben och hunden fattade tag i benet och började gnaga derpå; och då Robert såg det, sprang han från bordet och tog benet. Men hunden stred med Robert om benet, höll det fast i ena ändan och Robert i den andra. Kejsaren och de som derpå sågo, skrattade öfwer Robert och hunden; men Robert fick det ändteligen och lade sig att gnaga derpå, ty han war mycket hungrig. Då Kejsaren såg Roberts hunger, kastade han en fågelwinge åt en annan hund, men Robert tog den och bröt den i twå stycken, och gaf hunden hälften, efter han tog den af hundens andel. Wid denna anblick, skrattade Kejsaren mycket och sade till sina tjenare: "Wi hafwa här den största galning och den usläste menniska jag någonsin sett; ty han tar maten af hundarne och äter den sjelf; deraf kan man fullständigt känna, att han är en rigtig galning af

Digitized by Google

naturen." — Alla som woro i salen gåfwo hundarne så mycket att äta, som de wille, så att Robert kunde dermed fylla sin mage. Och då detta war slut, steg han opp, wandrade fram och tillbaka i salen med sin käpp i handen och slog på stolar och bänkar, som om han warit werkligen wansinnig. Och när han gick såg han sig omkring åt alla sidor, och såg till slut en dörr, hwarigenom han gick till en skön trädgård, der en skön springbrunn war; och Robert gick dit att dricka, emedan han war mycket törstig. Och då natten kom, gick Robert öfwerallt efter de nämnde hundarne, hwarthelst de gingo, och då de wanligen alla nätter lågo i swinstian, gingo de nu dit och lade sig, men Robert följde dem dit och lade sig der hos dem. Då Kejsaren såg detta, hade han medlidande med Robert och befallte att man skulle bära till honom en bädd. Men Robert gaf dem genom tecken tillkänna, att de skulle bära bort den, ty han wille hellre sofwa på golfwet eller på den kalla jorden, än på en mjuk bädd. Deröfwer blef Kejsaren mycket förwånad och befallte att man blott skulle ge honom halm. Det gjorde de, och då lade sig Robert trött och utmattad af sin wandring, ned att sofwa på halmen. — Betänken nu det i ert hjerta, I högmodiga hjertan och syndare, tänken på Roberts stora bot och friwilliga armod, och han, en högboren adelsman, öfwergaf sin moder och fader, sina wänner, sitt fäderneslund och sina stater, sina fina rätter och drycker, stora nöjen och förströelser, med ett ord allt som hörde till hans stånd, för att rädda sin själ, och att i stället för en hertiglig bädd walde en hundbädd, åt och drack och

sof med hundarne och stod upp, när de stodo upp. Och under sådana botöfningar tillbragte han sju år eller deromkring, och hunden, med hwilken han wanligen sof, märkte på allt lag, att det war bättre för honom att få äta med Robert, än förr; derföre började han älska Robert så mycket, att man hellre kunnat döda honom, än drifwa honom från Robert.

Huru Robert lät en Jude wid Kejsarens bord kyssa baken af sin hund.

Det hände en gång, att Kejsaren höll en stor fest i sitt palats i Rom, till hwilken alla landets stora woro inbjudna och deribland äfwen en Jude, förpaktare af Kejserliga länderierna. Och då alla sutto till bords, gick Robert fram och tillbaka i salen, hade sin hund på sin arm och spelte som wanligt narr. Och så gick han till bordet, bakom besagde Jude, och ställde sig bakom hans rygg och klappade honom på skuldran. Juden wände hastigt sitt ansigte till honom, då hade Robert sin hunds bakdel till reds och satte honom mot Judens ansigte. När Kejsaren och hans store sågo det, skrattade de, men Juden blef ond; tordes dock ingenting säga. Sedan satte Robert ned sin hund och genast lopp hunden på bordet, och gästade med sin nos och sina fötter så, att han kastade alla rätterna under bordet. Och på detta sätt tillbragte Robert sin tid med att stum spela narr och ron Kejsaren.

Huru Robert förde en brud öfwer en stinkande dynghög och stack en lefwande katt i en kokande köttgryta.

En gång hände det, att en brud skulle gå till kyrkan att wigas i bruddrägt. Då Robert såg denna brud i en så prydlig skrud, tog han henne wid handen och förde henne genom en utomordentligt stinkande dynghög och lät henne stå här, och orenade hennes sköna klädning och lopp då under hwißling och skratt bort. Och derifrån sprang han till bröllopsköket, der hennes middagsmåltid war tillredd, och grep en lefwande katt och kastade den i en gryta med kokande kött. Detta berättade man på ögonblicket för Kejsaren och denne skrattade med alla sina hofmän hjertligen öfwer deßa, liksom öfwer andra skändliga skälmstycken af Robert.

Huru Seneschallen samlade en stor här Saraceniskt krigsfolk och belägrade Rom, emedan Kejsaren ej wille ge honom sin dotter till äkta. Roberts deltagande i striden.

Under samma tid som Robert gjorde bot i Rom, hade Kejsaren en dotter, som war stum född och aldrig talade. Seneschallen hade flera gånger swårt förtörnat Kejsaren, derföre att han ei fick ägta Kejsarens dotter, och tänkte nu på att med magt och wäld

eröfra hans rike. Så ankom Seneschallen med en stor hår af Saracener och belägrade Rom. Deröfwer blef Kejsaren mycket förwånad och förundrad och församlade alla sina Lorder och Baroner och frågade dem om råd: "Mina Lorder, gifwen mig ett godt råd huru jag skall motstå hedna hundarne, som belägra wår stad, och öfwer hwilka jag är mycket bedröfwad; ty de undertrycka landet och bringa oß i stor förwirring, om icke Gud ger oß beskydd; derföre beder jag en ock hwar af eder att med all kraft och magt gå att fäkta mot dem och fördrifwa dem." Då swarade alla enhälligt, att de wille gå med i kriget, hwarföre Kejsaren tackade dem och blef glad deröfwer och lät göra bekant öfwer alla sina länder och städer, att hwar ock en, gammal eller ung, som war wapenför, skulle hålla sig redo att draga mot Saracenerna. Man drog ut att strida och Seneschallens hår hade segrat, om icke Robert kommit till hjelp. Robert war hemma, under det hären drog ut till striden. Han gick till springkällan att dricka, då han från himlen hörde en stämma: "Robert, Gud befaller dig genom mig, att du genast tager harnesk, bestiger denna häst, som Gud har skickat dig, och i största hast rider och hjelper Kejsaren och hans hår." Robert förskräcktes, men fullbordade likwäl uppdraget och sedd af ingen mer än Prinseßan, som wi förr omtalat, for han i full rustning till strids och nederlade så många Saracener att de måste fly och Kejsaren segrade. Robert återwände till springbrunnen, afwäpnade sig der; hästen förswann. Detta såg äfwen Prinseßan, men hon kunde såsom stum ej omtala det. Robert hade en skråma i ansigtet, annars

war han icke skadad. Kejsaren kom, glad öfwer segern, hem och satte sig åter till bords. Robert spelade åter narr. Kungen log, ty han tyckte om Robert, men när han fick se såret på hans ansigte, trodde han att någon tjenare, under hans frånwaro sårat honom och blef deröfwer ganska wred och sade: "Här wid hofwet ges det nedriga menniskor, som hafwa mißhandlat denna fattiga menniska, under det wi warit ute i striden; det är stor synd, ty, om han ock är en narr, gör han likwäl ingen något för när." Då befallte Kungen wid hårdt straff att ingen skulle få göra Robert något för när. Derpå samtalade han med sina hofmän om riddaren på hwita hästen, som hjelpt dem i striden. Då tecknade Prinsessan, men som Kejsaren ej förstod henne, kallade han hennes lärare, hwilken uttolkade det så, att det wore Robert, som warit riddaren och i slaget fått denna skråma. Kejsaren wille ej tro detta, utan blef ond, och Prinsessan måste hålla inne med sina tecken, ehuru hon helt wißt kände, att det war Robert.

Huru Robert blef sårad. Seneschallens bedrägeri.

Seneschallen återwände ännu twå gånger, och blef slagen genom Roberts tapperhet. När Robert sista gången återwände ur slagtningen, följde honom några af Kejsarens riddare för att utspana honom hwem han wore. En af dem stack ett spjut efter hans hwita häst, för att hindra hans flygt,

Digitized by Google

men spjutet träffade Roberts lår, dock undkom han till springkällan, der han afwäpnade sig, drog stycket af spjutet ur såret, lade gräs och mossa derpå. Detta allt såg Prinsessan och då hon såg att Robert war en skön och ung riddare, började hon att fatta kärlek till honom. Robert gick, sedan han gömt spjutstycket mellan twå stenar, i salen och skaffade sig mat, samt fördrog alla plågor tålmodigt, för att dölja sitt sår. Den riddaren, som sårat Robert, omtalade detta för Konungen, och gaf honom det råd, att han skulle göra bekant, att den som bringade stycket af spjutet med sig och wisade såret, skulle såsom den sannskyldiga befriaren få Prinsessan och Kejsarens halfwa rike. Detta behagade Kungen och det blef genast kungjordt. Då Seneschallen hörde detta, skaffade han sig en hwit häst och ett hwitt harnesk och stack en spjutspets i sitt lår, för att derigenom bewisa sig wara riddaren och få Prinsessan. Derpå reste han till hofwet, mottogs med stor förundran, men wisade snart såret och spjutspetsen. Den riddaren, som sårat Robert, besåg den, fann att det ej war den rätta, men tordes af fruktan för Seneschallen ej säga det.

Underwerk.

En natt hörde den förr omtalta Eremiten en röst, som befallte honom att stå upp och gå till Rom och underrätta Robert att botgörelsen war slutad och hans synder förlåtna. Eremiten wandrade af. Emellertid gaf Kejsaren sin dotters hand

Digitized by Google

åt Seneschallen såsom den förmenta befriaren. Hon fördes till kyrkan, ehuru hon war nästan wansinnig öfwer detta fadrens beslut. Men just som presten skulle wiga dem samman i kyrkan, öppnades genom ett underwerk Prinsessans mund och hon började tala: "Fader, jag anser Er icke för klok, utan från edra sinnen, när ni tror, hwad denna högmodiga förrådare diktat hop, ty allt hwad han sagt, är osanning: men här i staden lefwer en helig och from man, för hwars skull Gud har lossat min tunga, emedan jag älskar honom af mitt hjerta; ty jag har städse märkt hans tapperhet, men ingen wille tro och gifwa akt på mina tecken." — Då Kejsaren förnam detta blef han utom sig af fröjd, ty han hörde sin dotter första gången tala; deraf märkte han åfwen, att Seneschallen bedragit honom. Seneschallen, skamlig, sprang ut, satte sig upp på sin häst och red bort med sitt följe. Sedan förde Prinsessan Påfwen, som war närwarande, sin fader och de öfriga till springkällan, framtog spjutspetsen, som Robert gömt mellan twå stenar, och bewisade att det war han som befriat Kejsaren från Saracenerna. Sedan wandrade hela Sällskapet till Robert, der han låg bland hundarne, och Kejsaren bad honom wisa sitt lår, men han, som anade hwad de wille, bar sig åt som en narr, gaf Påfwen wälsignelse och hoppade som en wansinnig. Då såg han Eremiten, som förkunnade att hans botgöring war slut och hans synder förlåtna. Derpå föll Robert på knä och tackade med hög röst himmelen för denna förlåtelse. Alla som detta åhörde, blefwo förwånade att den stumma narren nu talade och war wid sina sinnen. Kejsaren wille ge

honom sin dotter till äkta, men Eremiten förwägrade det ännu. Eremiten kallade nu Robert Guds tjenare, i stället för Djefwul, såsom han förr hetat.

Slutet.

När Robert wille återwända till sitt fädernesland, fick han af Gud befallning att återinträda i staden och äkta Prinsessan, hwilken skulle föda honom en son, som skulle utbreda och förswara Christendomen. Detta gjorde Robert. Bröloppet skedde, och begåfwade med stora skänker for det nygifta fursteparet till Normandi, der Roberts fader nyß dödt och der en elak riddare efter Hertigens död gjorde hans enka, Hertiginnan, många beswärligheter. När Robert hörde detta, utskickade han sitt folk, som hängde denna elaka riddare. Roberts moder fröjdade sig, när hon hörde allt hwad som händt sin son och huru han nu fått sina synders förlåtelse och belönats för alla fordna wederwärdigheter under sin botgörelse. Snart fick Robert bud, att Seneschallen åter börjat kriget, hwarefter han genast tågade till Rom. Wid ankomsten dit, hörde han att Seneschallen hade slagit Kejsaren. Robert hämnades snart Kejsarens död och nedgjorde honom med egen hand. Derefter återwände Robert till Rouen och tröstade sin gemål öfwer hennes faders död. Robert lefde sedan som en förträfflig furste, aktad af höga och låga, rika och fattiga, och blef fader till Richard, som också blef en lika förträfflig furste och med Karl den store utförde många ridderliga dater och wapendragder.

Digitized by Google

Historia
om
Lunkentus,
hwilken uträttade mång stor och underlig ting.

Uti Arabien regerade en Konung, hwilken hade en Prinsessa från Amerika till Gemål. När de warit tillsammans uti ett års tid, blef Drottningen fruktsam och skulle föda; då hade Konungen stor lust att weta, hwad för ett foster hon gick fruktsam med, om det skulle blifwa Prins eller Prinsessa; låt fördenskull utgå en publikation öfwer hela landet, att hwilken som kunde säga hwad det skulle blifwa för ett foster som Drottningen war frugtsam med, hade densamme att bekomma en hederlig wedergällning, så att deß barn skulle hafwa godt deraf uti hela sin lifstid. En gammal gumma, hwilken hade stor upplysning af sådana saker, infann sig alltså på slottet och låt anmäla sig; kom så bud ifrån Konungen, att hon skulle komma upp. När då förutnämnda gumma kom upp, sade hon: Hans Maj:t, efter den publikation, som Hans Maj:t

har

Digitized by Google

har låtit utgå, är jag hitkommen och will låta weta hwad det är för ett foster Hennes Maj:t är frugtsam med. Swarade Konungen: wälkommen min gumma, kan du säga mig det, så skall din belöning blifwa efter publikationens innehåll. Ja sade hon: Jo hans Maj:t, det blifwer en Prinsessa, andra och tredje året likaledes, och sedan blifwer det ej flere afkomlingar utaf; men, sade gumman, ett är att obserwera: Hans Maj:t må ej låta dessa Prinsessor gå under någon bar himmel, förrän de alla tre äro 7 år gamla, skulle det hända, så blifwa de borttagna af en sky. Swarade Konungen: nå min gumma, är det sanning som du mig sagt, så war wiß på din wedergällning. När nu året war förbi, födde Drottningen en Prinsessa, andra året likaledes en, och tredje året derefter, födde hon den tredje Prinsessan, efter gummans spådom. När nu Konungen fann, att gumman spått sant, kunde han ej med mindre, än att taga sednare spådomen i akt, när den äldsta Prinsessan war emot 7 år gammal, och de andra efter hwarandra. En tid derefter fick Konungen ofred och skulle ut emot en annan potentat, drog derföre åstad med hela sin armée, och då förordnade han tolf Drabanter, hwilka skulle hålla wakt om Prinsessorna, så att de ej måtte gå under någon bar himmel, förr än de hwardera fyllt sina sju år. När nu Konungen war bortfaren, hände det sig på en sommardag, då det war wackert wäder, att den äldsta Prinsessan låg uti fönstret och såg ner i trägården. Hon sade då till Drabanten: min Herre! jag wet mig, ej heller mina syskon, aldrig wa-

rit uti min faders trägård, kunna wi icke i dag få gå dit ner och plåcka oß några blomster? nej, min nådiga Prinseßa, swarade Drabanten, (hwilken war en föreståndare för de andra,) wi äro förbudna af Hans Maj:t att, wid lifwet, ej understå oß att låta nådiga Prinseßorna gå under någon bar himmel; uti hwad de annars behaga, skall dem blifwa tillåtet. Då swarade den äldsta Prinseßan, wi wilje gifwa eder 12 dukater till mans, om wi få på en half timma gå der ner. Penningen, hwilken mången bedrager, bedrog ock deße Drabanter, så att de togo dem med sig neder uti trägården, och wid de som bäst gingo, kom en sky och tog bort dem alla tre. Då blef det en jämmer af för deße Drabanter, så att 11 togo genast flykten; men den 12:te gick upp till Drottningen, att förkunna hwad som war händt. När han då kom upp, föll han på sina knän och bad om nåd. Ni har min nåd, sade Drottningen, hwad ni har att förkunna? då underrättade han Drottningen om hwad som war händt, hwilken deraf tog så illa wid sig, att hon dånade; men genast kom der in några af hennes Fröknar och tröstade henne, så att hon kom sig före igen. Då satte Drottningen sig straxt ner och skref bref till Konungen om hwad som war händt. Konungen skref tillbaka och befallte, att så många fartyg, som fanns, skulle genast fara ut och höra till på alla platser, om det ej fanns någon spaning på dem, men de funno dem ej. Under tiden kom Konungen med hela sin armée hem, hwarupå han genast mönstrade först sitt Garde och sedan de öfrige Regementerna: då war wid Gardet en Fendrik och en Sergeant tillika med en soldat, som

Digitized by Google

fingo afsked; Fendriken och Sergeanten erhöllo underhåll, men soldaten intet: [illegible] sednare anhöll hos Konungen, efter han [illegible] till 10 år och intet fått något underhåll, om [illegible] finge få behålla sin rensel och wärja, hwilket [illegible] tillåtet. När nu soldaten kom från [illegible] gick han neder till Staden och tog sig qwarter [illegible] en enka; den första natten han der låg, [illegible] han, huru han war ute och for omkring uti [illegible] den, men hwad han for efter, kunde han ej [illegible] besked om, då han wärdinnan sin dröm förtälde. Andra natten drömde han likaledes, men den [illegible] dje natten han der låg, hade han samma dröm, men fick då upplysning, att han skulle sig [illegible] ter deßa trenne Prinseßor och fann dem [illegible] den ort der de då woro wistande, hwilken [illegible] han sin wärdinna åter om morgonen förtälde; [illegible] sade soldaten, jag skall nu på deßa mina drömmar påtaga mig den dristigheten samt gå och anmäla mig hos Hans Maj:t, hwilket hon ock samtyckte. [illegible] daten sade: att gå ensam är nog swårt, [illegible] skall taga Fendriken och Sergeanten med [illegible] hwilka fingo afsked med mig, som han och [illegible] gjorde; deße följde äfwen med honom, när han [illegible] dem kom. När soldaten med deß följeslagare [illegible] uppkomne till slottet, anmälte soldaten sig och [illegible] genast in till Konungen: hwad will du min gosse, eller hwad ärende har du? Swarade soldaten: jo Ers Maj:t, jag har drömt i trenne nätter, huru jag farit kring i werlden, men uti twenne nätter fick jag ingen upplysning; den tredje natten [illegible] tes mig, att jag fick igen Ers Maj:ts Prinseßor; derföre will jag nu tillika med Fendriken och Ser-

geanten, påtaga mig denna resa, och med stor flit bjuda till att söka om det kan låta sig göra, att få Ers Maj:ts Prinsessor igen. Då swarade Konungen: nå min gosse, är du tillika med ditt sällskap, i stånd dertill, så må du wara wiss, att din och de andras wedergällning skall blifwa stor; derpå skickade Konungen dem 100 ducater tillika med häst och sadel, samt önskade dem en lycklig resa; de fortsatte ock genast densamma neder till Staden, och när de woro ditkomne, sade Fendriken till Sergeanten, efter wi nu hafwa penningar, så låtom oss gå in på Källaren och taga oss ett glas win. Ja, det må j göra, sade soldaten, men jag far hem och lagar mig tillreds en liten matsäck, och i morgon, innan dager, skolom wi alla tre fortsätta wår resa; derpå for soldaten hem och gjorde som han sina följeslagare sagt hade. Men de andra gingo in på Källaren och satte sig till att supa; sedan gåfwo de sig uti spel med andra och förspelte alla deras penningar. När nu dager wardt, for soldaten hem till Fendriken, men träffade honom ej hemma: sedan for han till Sergeanten, men råkade honom ej heller hemma; då kunde han förstå, att de woro ännu på källaren, och for så dit. När han ditkom, fick han se att deras hästar stodo utanföre, och gick derföre in; när han inkom, fann han dem sofwande wid bordet, gick derföre åstad och wäckte dem upp, samt frågade dem hwad de tänkte uppå, som ligga och söla så uti staden? Om Hans Maj:t skulle sådant få weta, warder både jag och ni olycklige; hwarpå desse swarade: käre broder! har du ej så mycket, så att wi kunde få oss litet till frukost, wi hafwe förspelt alla wåra penningar; swa-

Digitized by Google

rade soldaten: så har jag ock gjordt, men tör hända, att jag har någon af mina ducater, hwilken lätteligen kunnat falla ned uti fodret på min gamla räck; såg så till och fann der twenne stycken, hwilka de genast togo sig frukost före, och sedan satte sig hwar på sin häst och fortsatte resan. När de nu hade rest en 20 mils wäg, wardt deße resande något trötta; kommo så till en stor skog, hwarest war en wacker grön äng, der wille soldaten med sitt sällskap hwila, som de ock gjorde. När de nu bundit sina hästar, lade Fendriken och Sergeanten sig att sofwa; emedlertid tog soldaten upp sin matsäck, och åt derutaf, men under det han åt, satt han och såg på sina följeslagare, hwilka då lågo och sofwo: då gjorde det honom ondt om dem, som han wiste, att de hade ej fått mat på lång tid, tog han och skar af ett stycke ost och bröd och lade under hwardera af deras hufwuden, sedan wäckte han upp dem; wid de stodo upp, fingo de se hwar deße matwaror lågo, då ropade de till och sade: ack se, hwad Gud är oß för nådig, hwilken hafwer sändt oß och bröd ned af himlen till oß, togo de alltså och åto upp detta, sedan förfogade de sig på sin resa. När de nu hade farit en 40 mils wäg, kommo de till en stor skog, hwarest mötte dem ett troll, hwilket war en half mil långt och en fjerdedels wäg bredt; när som Fendriken och Sergeanten fingo se det förskräckliga stora trollet, blefwo de så rädda, att de wille wända om igen, åh, sade soldaten, edra fega karlar som äro så rädda, om sjelfwa hin kom, skall jag dock rida fram, drog så ut sin gamla wärjä, och i detsamma ropade trollet: hwart ämnar ni er att resa god Herrar? Jo, swarade soldaten, wi

söka efter trenne Prinseßor, hwilka af en sky blefwo borttagne uti Arabien; ja så, swarade detta trollet, och sade, om ni riden fort så kunnen ni hinna dit der de äro; ni hafwen än tjugu mil att rida, när ni hunnit dem, så kommen ni mot ett högt berg, som synes för edra ögon, men det är ett helt landskap, hwilket är förtrolladt, och deruti är en rådande Konung, hwilken är ett troll, och tillika en Konung öfwer allt hwad troll heta må. När de skulle skiljas wid detta stora och förskräckeliga troll, sade det än widare, att när de komma till detta höga berg, skulle de noga taga sig i akt, ehuru wäl, att det trollet, som uti det landskapet regerade, war då ej hemma, utan tillika med twenne Prinsar woro på bröllopp; derföre skulle deße resande skynda sig dit, emedan de woro borta, så kunde de frälsa Prinseßorna, emedan de woro ensamne hemma. Derpå satte de till att rida; när de nu uti åtta dagar och nätter ridit, kommo de till detta förträffeliga stora berg, hwilket de omöjligen kunde komma uppföre med sina hästar; alltså såg soldaten ingen annan utwäg, utan han tog sin rensel och wärja på sidan och gaf sig uppåt. När han då war uppkommen, fick han se der liggandes på berget ett tåg, hwilket tåg han genast lät sladden gå utföre till Fendriken och Sergeanten, som ännu stodo nedanföre, och då drog soldaten den ene efter den andre upp för berget. När de nu woro uppkomne, begynte de marchera fram åt berget; wid de då som bäst gingo, kommo de till en jernport, uti hwilken satt en nyckel, som wägde tio lispund; då sade soldaten till Fendriken, nu har ni alltid warit wan att gå förut när ni hade kommando,

Digitized by Google

nu skall ock Fendriken gå förut här in; men Fendriken swarade, det måtte hin göra, utan har du warit förut hela wägen, så får du ock gå förut här in, förty jag räds att sjelfwa d--- lärer bo här inne. Derpå tog soldaten ut sin wärja och stack uti nyckelhålet, samt wred upp låset; wid de nu inkommo, så kommo de uti ett stort rum, hwilket war alldeles tomt, men uti en winkel war en spiselд, och der stod en gryta på elden med watten uti och kokade högt upp i skyn; sedan fick soldaten se en annan dörr, der de gingo in, då de kommo uti ett annat rum, som hängde fullt af bössor och andra gewär, tillika med krutpungar; hå! sade soldaten, blir det ej annat utaf, kunna wi taga hwar sin bössa och gå ut i skogen och skjuta oß wildt samt koka uti denna gryta. När nu den andra dagen kom, tog soldaten Fendriken med sig och skulle gå ut på jagt, imedlertid skulle Sergeanten wara hemma. Medan de nu woro ute, så kom den ene af förutnämnde Prinsar från bröllopпet, och wid han kom in, satt den fattiga Sergeanten der; då frågade han honom, till hwad ända han der woro? swarade han, jag kom af en lång resa, min Herre, derföre gick jag hit in till att hwila mig, genast drog denne Prins ut sin wärja och högg hans hufwud utaf samt kastade honom ur wägen. När nu tillika soldaten med Fendriken kommo hem, hade de fått sig en hare, men wid soldaten såg sig om, saknade han Sergeanten, och begynte att ropa honom, men der kom ingen: då sade soldaten, det war en stackare till karl, som ej kunde swälta en eller twå dagar, utan skulle rymma sin wäg. Derpå sade soldaten till Fendri-

Digitized by Google

ken, i morgon skall jag gå ut och se om jag kan skjuta oß en hare till, då kan Fendriken imedlertid wara hemma och koka den som wi nu ha. När nu andra dagen kom, gick soldaten ut på jagt. Medan han nu war borta, kom den andra förutnämnde Prins hem, och då tog Fendriken samma ända som Sergeanten. När nu Soldaten kom hem, språng han genast och såg uti grytan, hwarest han fann sin hare ligga fastbränd wid botten. Han såg sig wida omkring, men fann ingen; då begynte han att swärja för sig sjelf och sade: nå jag fattiga menniska, som har råkat för ett sådant sällskap, hwilka ej woro i stånd att twå dagar swälta, utan hafwa nu båda twå rymt sin wäg; språng soldaten alltså ur det ena rummet i det andra, till att söka sina följeslagare, men fann dem ej. Under tiden som han då sökte dem, kom han uti ett rum som han förut ej hade warit uti, när han der kom in, fick han åter se ett stort och tomt rum, men wid han steg in, blef han warse en lucka på golfwet, tog så sin wärja, bröt denna lucka upp, derpå gick han ned; då han hade gått 30 trappor ned, tänkte soldaten, det bär neder till afgrunden, det är bäst jag wänder om igen, men wid han skulle wända om igen, blef han warse, att så fort han gick neder, föll berget till efter honom; alltså kunde han ej gå upp, utan bara ned. Nå sade soldaten, det må gå hur det will, om jag ock kom ned i h = = = skall jag likafullt fullborda min gång; när han då hade gått några och trettio trappor till, kom han till en stor dörr, gjord af silfwer, deruti satt en guldnyckel, och öfwer dörren stod att läsa med bokstäfwer, innefattade med dia-

manter och ädla stenar, hwilken skrift soldaten ej förstod; klappade han alltså på denna dörr, men det kom ej någon och låt upp henne, hwarpå soldaten tog dristigheten och gick derin. Wid han då kom in, fick han se att wäggarne woro af spegelglas, tillika hängde guldkronor uti taket, med dyrbara stenar innefattade. Soldaten stod så en stund och speglade sig uti deße wäggar, men wid han stod, blef han warse en dörr, hwilken war af bara guld, steg alltså dit och klappade på den samma; wid han klappade, ropade det innanföre, kom in hwem det är; ha, ha, sade soldaten wid sig sjelf, nu lärer hin taga mig, men han resolverade sig genast och steg dristeliga derin. Wid han kom in, fick han se alla tre Prinseßorna sitta der och brodera på en båge med guld och silfwer; frågade genast Prinseßorna honom hwarifrån han kom, eller hwem han war ifrån, efter de sågo att han war en Christen menniska? Jo, swarade soldaten, mina nådiga Prinseßor, jag är från Arabien och söker trenne Prinseßor, som derifrån blifwit borttagne af en sky. Ack, ack, wi äro de samma, men Gud nåde oß för er, wi wänta i dag hem Konungen, hwilken är här rådande, och kommer han, tager han wist lifwet af er, förty han är ett troll samt Konung öfwer allt hwad troll heta må. Soldaten swarade, ja, det blifwer derwid, det fägnar mig ändock att jag har hunnit så långt, att jag här fått den nåden att se nådiga Prinseßorna må wäl. Häll, sade den äldsta Prinseßan, wi skola hitta på råd: här inne uti den andre kammaren hänger ett swärd, hwilket är 30 alnar långt, och wid det swärdet hänger en flaska, om ni dricker af dem, kan

ni lätt handtera swärdet. Soldaten gick in, att bese samma swärd, men wid han rörde derwid, satt det wid wäggen fast af deß storlek; alltså tog han den förutnämnde flaskan och drack deraf, tog sedan swärdet neder och gick in till Prinseßorna, samt sade deßa ord: om nu sjelfwa hin kom, skall han fätta till lifwet; men i detsamma runkade hela slottet: aj, sade Prinseßorna, nu är han här. Derpå steg soldaten bakom dörren med sin stora pamp och önskade honom wara wälkommen. I det trollet stack hufwudet in, ropade det: haj, haj, här luktar af en Christen; ja, det skall du blifwa warse, sade soldaten, och högg med det samma till trollets hufwud, att det trillade under sängen och tungan talte i munnen deßa ord: det skulle du ej hafwa gjort. Derpå sade Prinseßorna: Gudi ware lof! nu äro wi frälste. Soldaten sade derpå: ingen ting ångrar mig mer, än att jag hade en Fendrik och en Sergeant med mig uti följe, endast för det de twå dagar swalt, rymde de sin wäg. Prinseßorna swarade: torde hända att de Prinsar, som här woro, hade råkat dem och tagit lifwet af dem. Wa, wa, sade soldaten, hwarest äro de, jag skall genast taga lifwet af dem. Prinseßorna swarade: så snart som Konungen blef död, så blefwo ock de döde i sina rum hwarest de woro, men si, der har ni en pipa alla de som äro Christna, om de uti 20 år warit döda, kan ni blåsa lif i dem med denna pipa; då tog soldaten pipan och blåste uti henne, genast kommo deße in; då frågade soldaten dem hwarest de warit; swarade de: det kommo en eller twå Herrar och togo lifwet af oß. Hwarpå soldaten frågade, huru och på hwad sätt de kunde komma derifrån.

Digitized by Google

Jo, swarade Prinseßorna, här är ej mer än en enda wäg, de andra äro igenfallna, och den wägen är oß smal, så att wi måtte tränga oß honom igenom. Ja så, swarade soldaten, lät oß då gå; derpå gick soldaten först, dernäst Prinseßorna och sedan Fendriken och Sergeanten. När de nu sent omsider hunnit wägen fram, kommo de till ett hål hwilket löpte ända genom berget, och war så stort som en skorsten ända upp. När soldaten fick se detta, frågade han Prinseßorna, om der ej fanns några linor; jo, swarade de. Ja så, sade han, jag har lärt på skorstensfäjeriet, jag skall ock här upp, tog så ändan af ett rep i munnen och gick hålet uppåt; när han då war uppkommen, hißade han upp Fendriken och Sergeanten, sedan for han åter neder till att warligen låta upphißa Prinseßorna, tog så en korg och satte först den äldsta Prinseßan uti, derpå hißade Fendriken och Sergeanten, som uppe wore, henne upp, sedan den medlersta och till slut den yngsta; sedan kom korgen neder till soldaten, att han skulle upphißas, men han stod uti betänkande om han dristade sätta sig uti, tog så en sten och lade i korgen, hwaruppå de hißade; men när korgen war hälften uti wädret, släppte de tillbaka, så att både korgen och tåget kom neder, och i detsamma slogs hålet igen, då stod Soldaten der. Nu will man lemna honom så länge: derpå drar Fendriken och Sergeanten ut sina wärjor och twingar Prinseßorna att göra ed derpå, att de hade frälst dem, som de ock gjorde. Härpå förde de dem till Arabien, och när de woro ditkomne, så lemnar man hwad glädje det warit. Fendriken och Sergeanten blefwo genast hållne som Prinsar, men de

Digitized by Google

fingo ingen af dessa Prinsessor till gemåler, förr än de woro i stånd att skaffa dem sådana kläder, hwilka af guld woro wirade, som de hade uti det förtrollade landskapet. Nu will man gå till soldaten och se huru han mår. Han står och swärjer wid sig sjelf om dessa förrädare, men tar sig åter före att gå tillbaka den wägen han kom ifrån, som han ock gjorde. När han nu kom fram, kom han till ett rum, som han ej förut warit uti. Pipan, hwarmed han kunde blåsa lif i folk, hade han wäl hos sig, men den halp honom intet då. När han war inkommen uti förutnämnda rum, fick han der se hwar en klädning hängde, hwilken hade hört den gamla Konungen till, hwilkens storlek hwar och en kan weta, alldestund han war så stark; derpå tog soldaten uti dess fickor, hittade så på en pipa der, hwilken han tog och blåste uti, men wid han då blåste, kom en man fram, hwilken war en fjerdingswäg lång, och hade en staf uti handen, af jern, hwilken war lika lång; frågade han genast soldaten: hwad befaller Hans Maj:t? Der stod soldaten och teg, ty han blef rädd, men frågade dock hwem han war; swarade denne: jag har här warit salig Konungens Faders-faders Löpare uti tusende år, och jag hoppas att jag också får den nåden att tjena Hans Maj:t. Frågade åter soldaten honom hwad hans namn war, swarade han: jag heter Lunkentus; åter frågade soldaten honom, om han kunde bra lunka; swarade han, jag tar hundra mil i hwart språng; då talte soldaten wid sig sjelf, nu har jag ingen nöd att komma till Arabien och se huru Prinsessorna må. Då sade solda-

ten:

Digitized by Google

ten: hör du Lunkentus, fins här något till mats? Jo, Hans Maj:t, swarade Lunkentus, hwad som behagas; låt mig få litet smör och bröd, swarade soldaten. Strax kom Lunkentus in med en limpa, som war mycket stor, tillika med smör, hwaraf soldaten åt, och frågade Lunkentus, om der fanns brännwin; jo, Hans Maj:t, swarade Lunkentus, gick så ut efter en remmare full, som gick en fullkomlig kanna uti; då söp soldaten sig drucken, hwarpå han begärte att han skulle få gå och lägga sig, som han ock gjorde; men wid soldaten lade sig, frågade Lunkentus honom, om han icke wille mönstra sin armee, emedan det war want, att när någon ny Konung kommer, brukar han göra det samma. Hwad, sade soldaten, är här ock armee, låt dem komma till mig i morgon skall jag bese dem; då fick Lunkentus att göra, han gick genast ut och fick ihop sin armee till andra dagen, då han om morgonen kom in och sade till soldaten; nu stå alla Generalerne utanför och wänta på Hans Maj:t. Hwad, sade soldaten, äro de nu här, huru skall jag få mig en klädning, min kära Lunkentus? Jo, Hans Maj:t, här äro kläder: derpå gick han ut och kom så in med en klädning, hwilken war så stor, att soldaten kunde springa gatlopp uti hwardera armen: derpå frågade soldaten Lunkentus, om der ej war till finnandes någon skräddare, som kunde ändra denna klädning; jo, swarade Lunkentus: låt den f== komma in, sade soldaten. Derpå gick Lunkentus och bad att den f== skulle komma in till Hans Maj:t. Ack! Gud nåde mig, sade skräddaren, jag lärer wara uti onåd, efter jag har

ett sådant namn. När Skräddaren kom in, bad han om nåd, ja, du har min nåd, sade soldaten, endast du kan ändra denna klädning; derpå tog han klädningen och gick ut, i det samma kom han åter in med henne, då hon war färdig, hwarpå soldaten straxt tog henne på sig och blef uti all gestalt såsom en Konung broderader. När han kom ut, tog alla Generalerne emot honom med stor musik, hwarpå soldaten mönstrade Regementerne, men wid han kom till det sista Regementet, war det bara willdjur, ormar, drakar och björnar; ack, du Lunkentus, sade soldaten, detta war ett fult Regemente: Ja, Hans Maj:t, sade Lunkentus, men det är dock det bästa folket när någon nöd är på färde, hwarpå soldaten befallte de skulle hwar och en gå hem till sitt, som de ock gjorde. När nu soldaten åter kom in i slottet, som då syntes för hans ögon mycket prägtigt, frågade han honom om der ej fanns hästar eller wagnar, jo, swarade Lunkentus, här äro trenne par hästar och en wagn till hwart par, ett par gå 300 mil uti timman, det andra 600 och det tredje 900 mil; då sade soldaten, tag hit det paret, som går 900 mil i timman, wi wilja resa bort, som ock skedde; ty soldaten tänkte på Prinsessorna. När nu allt war färdigt, befallte soldaten att hans gamla kläder skulle läggas uti wagnen, som ock skedde; sedan satte han sig uti; då frågade han Lunkentus, hwem som skulle köra. Hans Maj:t sjelf, swarade Lunkentus, men jag löper förut och hästarne efter mig, och så bar det af för f = = uti wädret öfwer berg och dalar; då begynte soldaten till att ropa håll, men det war försent. När nu twå timmar woro förbi,

Digitized by Google

stod soldaten med wagn och hästar wid en Gästgifwaregård, en fjerdingswäg från Arabien, der steg han ur wagnen och tog på sig sina gamla kläder, samt stack sina pipor hos sig, befallte sedan Lunkentus fara hem; men när han påkallade honom, skulle han infinna sig, som han ock lofwade. Derpå for han sina färde, och soldaten gick in på Gästgifwaregården, hwarest de såto till bords och åto. Derpå begärde han sig ett stop brännwin, då sade Gästgifwaren, det wore wäl om du hade att taga dig en sup före; hwad säger ni, sade soldaten, derpå drog han ut sin wärja, och stack ihjäl Gästgifwaren med deß hustru, piga och dräng, så när som en liten goße, hwilken tog sin tillflykt till staden, och förkunnade wakten om hwad som war händt. Wakten gick genast dit, och då soldaten fick se dem på långt håll komma, blåste han genast uti sin pipa, då de mördade fingo strax lif igen, men soldaten sprang ut på dörren in till Staden till sin enka, som han förut bodde hos.. När nu Korporalen kom in, frågade han hwem som war ihjälstucken, då Gästgifwaren swarade: jag är en, men huru jag fick lif igen, wet jag icke. Hwad, sade Korporalen, gör ni narr af wakten, genast betala oß för det wi ha gått hit, som han ock gjorde. Nu wilje wi gå till soldaten och widare höra om hans förhållande; när han nu kommer till sin enka, helsar han på henne och hon tager honom wänligen emot, samt frågar honom hwar han på sju år warit. Han sade; jag har gått på landet och gjort skor; sade hon: mins ni den resan, som ni tänkte att göra; ja, sade han, det gaf jag f= =; jo, sade hon, ni må tro, att Fendriken och Ser=

gennten äro hemkomne och hafwa frälst Prinsessorna; det är bra, sade soldaten, will ni min mor wara mig trogen, så skall ni få så mycket medel, att barn och barnabarn skola hafwa godt deraf. Efter jag har hört, att de ej hafwa fått någondera af Prinsessorna till gemåler, förr än de äro i stånd att skaffa dem sådana kläder, som de hade i det förtrollade landet, så gack nu ut ni min kära mor, och skaffa mig en klädning till hand och fot, som hon ock gjorde. När hon nu kom hem med kläderna, tog han dem på sig, och då gick han genast till den Skräddaren, hwilken hade Prinsessornas kläder om händer. När han nu kom dit, anmälte han sig för en Skräddaregesäll, och frågade Mästaren om han kunde få arbete hos honom, efter han kunde sin profession. Ja, gerna det, sade Mästaren, men kan ni göra ett sådant arbete, som denna ritning utwisar? Hå., sade soldaten, det kunde jag göra förr än jag kom uti läran. Nå, sade Skräddaren, kan ni det, så må ni wara wiß uppå, att jag skall gifwa er min enda dotter. Jo, sade soldaten, låt mig få en kammare för mig sjelf, så skall ni i morgon få alla tre klädningarne färdige. Det wore stort, sade Mästaren, jag har hållit på i fem år med dem, och ej har hunnit dem färdiga. Derpå fick soldaten allt deß tillbehör med silfwer och guld, som kläderna skulle göras utaf, och fick, efter sin begäran, en kammare för sig sjelf, samt en butelj win, och tobak. När det nu led på natten, tog soldaten fram sin pipa och blåste uti, det hörde Skräddaren med deß gesäller som lågo utanföre, och undrade hwad det war. En timma derefter kom Lunkentus sättandes, så att Mästaren

Digitized by Google

och Gesällerna for under bordet, och när Lunkentus kom in till soldaten, frågade han: hwad befaller Hans Maj:t? Jag befaller, sade soldaten, att du skall kl. 4 komma åter hit och hafwa de kläder med dig, som Prinsessorna hade när de der woro; efter befallning, sade Lunkentus. När tiden [illegible], kom han tillbakas och klydde soldaten kläderna; om morgonen, kl. 8, gick mästaren derin, och wid han inkom, hälsade han god morgon, men om han skulle säga Hans Maj:t, wiste han intet. Nå, sade soldaten, hwad sägen ni, min kära Mästare? Jag skulle fråga, sade han, om klädningarne äro påbegynta? Jo, sade soldaten, de hänga på wäggen. Häröfwer blef Skräddaren mycket glad, och undrade högeligen, att han hunnit dem så snart färdiga, tog dem derföre strax och lopp till slottet med dem, och när han kom dit, gick han direkte upp till Konungen att wisa dem. När han war inkommen, frågade Konungen om han sjelf gjort detta arbete, då han swarade nej, men jag fick en Gesäll här förleden, den har gjort detta arbete. Ja så, sade Konungen, tag honom med er i öfwermorgon, då skall ni få er betalning, och han skall få drickespenningar. Derpå gick Mästaren hem, och då han kom hem, förkunnade han soldaten detta, hwarpå soldaten sade: i dag går jag ut och super, ja, gerna det, sade Mästaren, och behöfwer ni några penningar, så skall ni få, hwartill soldaten swarade nej. Derpå tog han allt guld och silfwer som han hade, och lade i sin rensel samt skänkte sin wärdinna, bad så henne, att hon åter skulle gå och skaffa honom en klädning, som hon ock gerna gjorde. Då han den fick, klädde han åter på sig

och gick till Jouveleraren, hwilken hade Prinsessornas kronor om händer, och gjorde likaledes med honom, som han gjordt hos Skräddaren. När Lunkentus hade skaffat honom kronorna, gick Jouveleraren upp till Konungen med dem; då frågade Konungen om han hade gjordt detta arbete, hwarpå Jouveleraren swarade ja, men jag har haft en gosse, hwilken har hulpit mig här och der på dem. Swarade Konungen, tag honom med er i morgon, skall han få drickespenningar och ni er betalning. Derpå gick Jouveleraren sin wäg, och när han kom hem, berättade han detta för soldaten, hwilken swarade, det är allt bra, men i dag går jag ut och super, tog så allt hwad han skulle gjort kronorna af och lade i sin rensel, samt gick hem och förärade sin wärdinna. Andra dagen gick han till sin Skräddare, hwilken blef ganska glad då han fick se honom, att han ej blef ljugare för Konungen. De gingo då strax upp till Slottet, när de woro uppkomne till Konungen, kommo alla stora Herrar derin, tillika med Fendriken och Sergeanten, hwilka då woro som Prinsar. När nu alla woro tillhopa, tog soldaten fram kläderna, och skulle passa dem på Prinsessorna, emedan han war den Skräddare-gesällen, hwilken hade gjort dem, och ingen kunde känna honom, att han war den samma soldaten, hwilken hade frälst dessa Prinsessor. Då nu soldaten fick fram kläderna, tog han så först fram den äldsta Prinsessan och passade dem på henne, sedan den medlersta och sist den yngsta, men wid han då stod, gaf han den sednare en kyss. Häröfwer blef Konungen så förbittrad, att han sade: du hundswott, om du hade kunnat bygga upp hela mitt

rike, war dock detta för dristigt gjordt. Befallte fördenskull att han strax skulle fasttagas och sättas uti det wärsta fängelse, på det han skulle lära sig att weta skäms; togo de alltså den fattige soldaten, hwilken då war som en Skräddare-gesäll utgången, och satte honom inom 10 dörrar och lås. Under det han der låg bunden till händer och fötter, kom han ihåg att han hade sina pipor hos sig, dem han ej gick förutan; drar så den ena handen utur handkläswen, hwarefter han ej war sen att få tag i sin pipa och blåsa deruti. En timma derefter kom Lunkentus sättandes, så att gewär och trummor foro f = = i wäld, som stod på borggården, dörrar och lås ifrån, och Lunkentus in till soldaten och frågade honom: hwad befaller Hans Maj:t? Jo, sade soldaten, jag befaller dig, att innan kl. 4 i morgon, skall wårt slott stå här wid skeppsbron, och det af bara guld uppbygt, samt så många skepp som kunna få rum på sjön, hwilka skola wara med folk besatte, och kl. 5 kommer du och tager mig härut; swarade han, efter befallning. När klockan war fyra, stod all ting i sin ordning, och då hon blef fem, war förutnämnde soldat, eller då warande Skräddare-gesäll, utur sitt fängelse, samt gick wid sitt slott, hwarest han klädde på sig sin Kongliga drägt. När det nu en stund på morgonen lidit, att solen stack upp, blef ifrån detta slott ett sken öfwer hela staden, att alla förundrade sig deröfwer. Konungen, som äfwen blef detta warse, skulle gå uti sitt fönster och se efter hwad det war, men i det samma kom en kanonkula och tog hela taket af på den ena flygeln af hans slott. Konungen förskräckes mycket häröfwer, och undrade storligen hwilken

Digitized by Google

främmande Potentat woro honom owetandes fallen in uti residencet; fort, fort, ropade han, (ty kulorna blefwo honom för många) låt en kurir rida ner i staden och höra efter hwad det är å färde. Då kuriren kom till Skeppsbron, sade han till soldaten: Hans Maj:t skickade mig hit och låt fråga hwad det war för en potentat, som war honom owetande infallen. Jo, swarade soldaten, jag är Kejsare, och derest han intet släpper ut den Skräddare-gesällen, som han i går låt lägga uti fängelset, skall jag skjuta ner hela hans residence och taga honom sjelf till fånga. Kuriren for tillbaka och rapporterade Konungen detta, hwilken ej wiste hwad utwägar han skulle taga: emedlertid låt soldaten friskt ge på med skott. Konungen skyndade sig det fortaste han kunde till fängelset, i tanka att utsläppa Skräddare-gesällen, och ropade till Waktmästaren; kom hit med nycklarne, jag skall sjelf gå och förkunna honom sin frihet, men wid han läste upp en dörr, ropade han, är du här? nej, swarade en af hans Herrar, han är uti ett annat rum längre in; f-- i sådant, sade Konungen. När han sent omsider kom in uti det rum, hwarest han skulle wara, ropade han, hwar är du? men då war han allt borta, och fanns ej mer. Derpå befallte Konungen att de genast skulle sadla hans häst, emedan han åstundade att sjelf rida ned till berörde potentat. Då Konungen kom dit ner, fick han se hwarest soldaten gick uti sin Kongliga drägt wid sitt slott, hwilket äfwen war mycket prägtigt. Så snart Konungen till soldaten kom, anhöll han genast om ett fridsamt stillestånd, till deß han kunde få rätt på den begärte men förkomne Skräddare-gesällen;

Digitized by Google

han skulle emedlertid låta lysa efter honom; dernäst är också min begäran, att Kejsaren behagar stiga upp till mitt slott och spisa middag, till hwilket alltsammans soldaten bejakade. Derpå red Konungen hem och lät på det prägtigaste anrätta måltiden; men soldaten tog och blåste uti sin pipa, hwarefter Lunkentus straxt sig infann, då soldaten befallte honom, att slottet och fartygen skulle genast fara sin wäg, som ock skedde; sedan tog soldaten sina gamla kläder på sig, samt sin rensel och gamla wärja, och befallte Lunkentus att resa hem, men när han påkallade honom, skulle han infinna sig. Då klockan war 12, stod soldaten på Konungens borggård och lät anmäla sig att han wille tala wid Konungen; gick alltså raport upp, att der wore en afskedader soldat som wille tala med honom, då befallte Konungen honom komma upp, hwilket han ock gjorde. Då soldaten inkom, frågade Konungen honom hwad hans ärende wore? Jo, H. Maj:t, swarade soldaten, jag är bjuden hit att spisa middag i dag. Nej, min gosse, sade Konungen, det är en annan jag har bjudit; ja, så framt H. Maj:t står wid sina ord, så är jag bjuden. Men under tiden som soldaten stod och kontrade med Konungen, kom den yngsta Prinsessan och såg uti nyckelhålet, då hon fick se soldaten stå och tala med Konungen, den hon genast kände igen och sprang af glädje in till sina syskon och förkunnade dem att soldaten, som frälste dem ifrån det förtrollade landet, stod inne och talte med Konungen, hwarpå de löpte genast ut och såg honom; ack! sade de till hwarandra, nämn det ej för någon, här lärer blifwa ett artigt spel utaf. Då Konungen stått en

Digitized by Google

stund och språkat med soldaten, tog han upp sitt uhr och fick se att det war 1, då Kejsaren likwist lofwade komma kl. 12, tänkte Konungen: tör hända att du är skickader som spion, hwarpå han sade: hå, du skall få spisa här, min goße, och genast befallte Konungen att de skulle blåsa till Taffel, då han tog soldaten och satte honom bredwid sig; sedan kommo in alla Riksråd, Kammarherrar, Fendriken och Sergeanten, hwilka då woro Prinsar, tillika med Prinseßorna till att spisa middag. Men ingen blef warse soldaten, förrän Konungen under måltiden talte till honom och sade: min goße, har du intet något nytt att berätta oß öfwer måltiden, jag wet att gamla soldater alltid pläga hafwa något roligt att tala om: då såg Fendriken och Sergeanten fram och fingo se soldaten, hwarföre de mycket förskräcktes: Ack! Gud näde oß, sade de till hwarandra, sannerligen är icke soldaten här, hwilken frälste både oß och Prinseßorna, men hwad wille de då göra; att springa på fönstret kunde de icke, och att gå ut, blef dem allt förment, ty det war då för ent för dem. Under deras resolutioner, fångade soldaten an att tala, sägande: H. Maj:t, om twå eller tre söka efter en dyrbar skatt, hwilken ej kan betalas med hela werlden, och en af dem, hwilken wågar sitt lif för att ernå densamma, blifwer af sina följeslagare illa handterad och kastad der hwarken Gud eller menniskor snart sagt weta af honom, då andra påtaga sig hans göromål och derigenom blifwa stora Herrar, kan wäl detta ej annat än göra den förolämpade ondt? Swarade Konungen: jo, det slår ej felt, min goße, om sådant skulle hända mig, wiste jag ej huru eller på hwad

Digitized by Google

fått jag skulle sådant aflöna så hårdt jag wille. När Konungen hade detta uttalt, språng den yngsta Prinsessan från bordet och fick fatt uti den gamle soldaten, kyste, klappade och wälsignade honom. Då ropade Konungen: hwad fattas dig, flicka? Jo, swarade hon, min nådige fader och Konung, detta är han som frälst både mig och mina syskon från det förtrollade landet uti Siberien. Hwad, sade Konungen, är så uti sanning? Ja, swarade soldaten, Hans Maj:t, det är sant, jag är ock den Kejsaren, hwilken blef bjuden hit till middagen, åfwenwål den Skräddare-gesällen, hwilken blef lagd uti fängelse. Ja så, sade Konungen, du äst sannerligen wärd att få min äldsta dotter, och att emottaga Riket efter min död, skall ej blifwa dig förment, samt hwad dom du nu behagar pålägga Fendriken och Sergeanten, hwilka warit dig så falska, tillika med lifwet hotat Prinsessorna, att de med lögn warit nödsakade att ljuga för mig, så skola de nu genast undergå. Jo, Hans Maj:t, de skola genast få sin dom; derpå blåste soldaten uti sin pipa, genast kom Lunkentus sättande; aj, aj, sade Konungen, hwad är det för en d=== Ack! sade Prinsessorna, si Lunkentus lefwer än; för ty de kände honom igen. Då sade Lunkentus, hwad befaller Hans Maj:t? Då befallte soldaten: att Fendriken och Sergeanten skulle taga af sig sin Prinsliga drägt, som de ock gjorde; sedan befallte soldaten att Lunkentus skulle taga och binda tillhopa deras fötter, som han ock gjorde; så befallte han att Lunkentus skulle hänga dem på sin staf, som war femton fjerdingswäg lång, som han ock gjorde, sedan reste han upp dem i wädret, så att man

Digitized by Google

dem ej se kunde, och i det samma slängde han till så att det ena benet for hit och det andra dit. Sedan tog soldaten den Prinsliga drägten på sig, och der blef genast bröllopp hållit med den äldsta Prinsessan. Efter ett års förlopp blef Konungen död, då soldaten tog emot Riket; och gaf han till Lunkentus hela det förtrollade landet, der han nu låter regera, om han är wid lifwet, som en Herre och Konung öfwer detsamma.

Den

Digitized by Google

Den elaka hustrun och Djefwulen.

Gammal Slawonsk Saga.

För många år sedan lefde en ung bonde, wid namn Joha, som war begåfwad med en exempellös stillhet i lynne och hwars käraste sysselsättning bestod i att om wintern sitta framför spisen, om de andra årstiderna på en trädstam framför sin koja, och se på de blåa rökhwirflar, han blåste ur sin tobakspipa. Man skulle icke hafwa hört något om honom, om han ej händelsewis fått den olyckan att ega en hustru, hwilken älskade träta och twedrägt i samma grad, som Joha fred. Denna qwinsperson gjorde sig ej allenast ett nöje af att under alla stunder på dagen pläga sin äkta man ända till olidlighet; hon underlät till och med icke, att när denna ej brydde sig särdeles om hennes tal, bifoga sina tankar en handgriplig utläggning, hwilken efterlemnade åtskilliga förgät mig ej i hennes mildsinnade gemåls wärda anlete. Hon war så wan att träta och gräla wid alla tillfällen, att den stackars Joha ändteligen ej mer tordes bedja henne om det bittersta, mycket mindre låta utgå en befallning, hwilket tillhörde honom såsom husbonde. Ty om han ock med all sin medfödda

Digitized by Google

mildhet sade till henne: "Se, bästa hustru, jag tänkte att du skulle göra det och det på det eller det wiset," sade hon genast: "Efter du tror det, will jag göra raka motsatsen."

En morgon lemnade Joha sin koja, för att afmeja den äng han nyß köpt. Lian hade knappt warit i rörelse ett par timmar, förrän hans dyra hälft kom till honom på besök, för att se, huru mycket han gjort, wid hwilket tillfälle hon ej uraktlät, att på wanligt sätt öfwerhopa honom med owett öfwer hans lättja. Som hon nu trodde att hon gifwit honom morgonlexa nog, aflägsnade hon sig åter med hotelse, att om han ej innan middagen afmejat hela ängen, skulle han få wänta på middagsmåltid. Den mildsinnade Joha lofwade leende att göra sitt bästa och tog friskt åter i lian, men då han såg att hans hustru wille gå twert öfwer ängen, ropade han till henne, att hon skulle stanna. "Hwarföre?" frågade qwinnan, i det ett nytt moln bildade sig på hennes panna. Joha. Emedan du lätt kunde bli olycklig. Hustrun. Hwad pratar du nu, stolle! Joha. Har jag ej redan sagt dig, att på den der sidan af ängen finnes en gammal brunn, som nu är alldeles öfwerwärt af gräs. Huru lätt kunde du icke komma till detta ställe och falla ned i brunnen. Hustrun. I sanning, man skulle icke tro, att du är så bekymrad för min skull. Joha. Du twiflar wäl ej på att jag säger sant? Hustrun. Säg hwad du will, du, jag — —. Joha. Nå? Hustrun. Jag gör som jag ernade. Tror du dig kunna med list bedraga mig du narr, att följa ditt en=

Digitized by Google

faldiga hufwud; det skall aldrig ske. Joha. Men hör dock — — men den som ej hörde, det war hans hustru, som sedan hon bekostat honom ännu några glopord, gick trygg twers öfwer ängen. Joha kastade bort sin lia för att springa efter henne; redan hade han nästan hunnit upp henne, då hon utstötte ett gällt skri och — förswann. Hon hade werkligen fallit ned i brunnen som Joha warnat henne för.

Joha sprang genast till kanten och ropade: "lefwer du än, Mora? Lefwer du än?" — men intet swar följde; och hans ögon kunde icke heller för brunnens djup urskilja något. — Sedan han ännu en gång förgäfwes ropat, sprang han, så fort han kunde, till sin koja, tog de längsta rep der funnos och nedkastade dem i brunnen; under det han uppmanade sin hustru att uppbjuda alla sina krafter och binda sig fast wid ett tåg, så att han åter kunde uppdraga henne. Ej långt derefter kände han, att repet skakades; hwarpå han började att af alla krafter draga. Swetten stod honom i pannan och hans kära hälfts börda kändes tyngre än han någonsin föreställt sig; så att han ofta måste hålla upp för att samla nya krafter. Efter långwarig möda såg han ändtligen den ljufwa bördan komma allt närmare ur det nattliga djupet, dock syntes den, till hans ej ringa förwåning, helt swart, hwilket han dock tillskref det mörker som ännu omgaf henne. Men hur förskräkt blef han icke, då hon nu kommit helt nära kanten af brunnen, och han i henne ej fann sin hustru, utan fan i egen person. Denna anblick satte den godsinnade Joha, ehuru för=

werlingen icke war så utomordentlig, dock i så stor ängslan och fara, att han plötsligen höll upp med sitt arbete och gick till råds med sig, om han skulle draga upp djefwulen, eller åter låta honom falla ned i brunnen. Men djefwulen, som genast gissade till hans tankar, bad honom i de mest rörande uttryck att helt och hållet draga upp honom, och lofwade honom derföre en riklig belöning, genom hwilket löfte Joha ändteligen lät sig bewekas, att utföra sitt räddningsförsök.

Då djefwulen åter fått fast botten, frågade han: "säg mig, känner du käringen, som förut nedföll i denna brunn?" Joha. Ja nog känner jag den olyckliga, hon är ju min hustru. Djefwulen. Din? och hur länge war hon det? Joha. Öfwer twå år. Djefwulen. Hwad? öfwer twå år? Joha. Så är det; hwarföre förundrar du dig deröfwer? Djefwulen. Twå år! — jag har ej warit fulla twå timmar med henne och som du ser, har hennes ondska och grälaktighet gjort, att jag blifwit alldeles blek på den här sidan. Joha fann också att den arma djefwulen war mindre swart på den ena sidan, än på den andra. Sedan han beklagat honom öfwer förlusten af hans kropps färg, fortfor denne: "du kan wäl tänka, att jag wet att behörigt skatta den tjenst, som du wisat mig, i det du befriat mig från en så elak qwinnas sällskap, och du skall derföre få se, att jag alltid skall ge dig en lön derför enligt mina krafter. Jag skyndar nu till Konung Radas hof, och skall der taga besittning af den yngsta prinsessans kropp. För-

Digitized by Google

skräckt öfwer hennes tillstånd, hwari min inqwartering nödwändigt måste försätta henne, skall Konung Rada hennes fader, strax kalla de skickligaste läkare att bota henne, och lofwa en oerhörd penning-summa åt den som det kan lyckas att återställa hennes hälsa. När nu alla läkare fruktlöst anwändt alla försök och prinseßan uppnått sin höjd, då inträder du för Konungen, och lofwar honom att bota hans dotter. För han dig nu till den rasandes läger, så luta dig för syns skull öfwer henne och mumla några ord — och jag skall strax lemna min plats, hwarpå man skall tillskrifwa dig återställande af hennes helsa och derför på det rikligaste belöna dig. På detta sätt tror jag mig bereda din framtida lycka och afbörda mig tacksamhet." Joha tackade och gynnaren for, sedan han kastat en dyster blick på sin blekare hälft, bort genom luften.

Knappt war en månad förbi, så utbredde sig ryktet att prinseßan war besatt af den onda anden. Från de aflägsnaste länder kommo läkare under förhoppning, att winna otroliga summor hwilka Konung Rada bestämde åt den som skulle befria henne från den elaka gästen. Men, ehuru Konungens residens liknade ett stort sjukhus der man såg flera läkare än flugor i en bondkrog, blefwo dock alla deß bemödanden fruktlösa, ja prinseßans sjukdom tycktes förwärras med hwar dag.

Nästan bragt ända till förtwiflan öfwer hennes tillstånd och högst förbittrad öfwer alla läkarnes fruktlösa försök lät Kungen göra bekant

Digitized by Google

genom sin härold: hărmedelst kungjordes det för hwar och en, att den som wore i stånd att återställa prinseßans helsa, icke allenast till lön skulle winna deß hand, utan äfwen arfsrätt till Konungens thron. — Men så lockande äfwen detta löfte i och för sig sjelft war, behagade det dock ej en enda af de närwarande läkarena, emedan härolden bifogade en liten omständighet: att den, som skulle ingå försöket, utan att inom tre dagar bättring följde, skulle utan nåd och barmhertighet bli spetsad. En naturlig följd af kungörelsen war den, att alla de lärda herrarne åter lemnade slottet.

Nu, mente Joha, wore det just tid för honom att lägga hand wid werket; han försummade nu ej längre att anträda sin resa till hufwudstaden. Dit anländ, förfogade han sig genast till kungliga palatset och bad drabanterna, som bewakade porten, att bli anmäld hos Kungen såsom en berömd läkare, som wore hitkommen att bota prinseßan från hennes raseri. Drabanterna gladde sig öfwermåttan, då de fingo denna underrättelse och lupo i största hast till Kungen, och inberättade det för honom. Kung Rada befallte att den förmenta undergöraren genast skulle insläppas i palatset, mottog honom på det wänligaste och ledsagade honom genast till prinseßans gemak. Denna låg då de inkommo, fasthållen af wäktarena på sitt läger, med fötter och händer wäsnandes och ömkeligt låtandes om sig. "Se der," sade Rada med stor sorg till Joha, "hwad för olycklig sjukdom angripit mitt barn. Försöken nu, om ni är i

stånd att hjelpa henne. Ack! mitt sönderslitna fadershjerta låter mig ej annat wänta, än att min dotter förblir rasande, och ni spetsad på torget." Men Joha, utan att akta på Kungens ord trädde med högtidlig wärdighet till prinsessans läger, lade åtskilliga gånger sin hand på hennes hufwud, och mumlade några obegripliga ord. På ögonblick t lemnade djefwulen enligt löfte sin boning, som han i henne tagit, och hwiskade innan han begaf sig derifrån, underdoktorn i örat: "jag tror mig nu hafwa tillfyllest belönt dig för din wänskapstjenst och skall nu förfoga mig till en prinsessa i grannriket. Men ingå ej befria henne från mig, ty din möda skall bli fruktlös." Joha lofwade att göra såsom han wille. Prinsessan lemnade på minuten sin boning och så wäl Konungen som hela hofstaten woro nästan utom sig af glädje deröfwer. Nu lät Konungen Joha wigas wid sin dotter och göra dessa högtidligheter bekanta i hela sitt rike. Prinsessan, som knappt blef fullkomligt återställd, lefde i största endrägt och tillfredsställelse med sin gemål, som hon betraktade såsom räddaren af sitt lif. Men djefwulen dref med grannrikets prinsessa ett så argt spel, att hela riket deröfwer råkade i förwirring, hwilken oro äfwen snart sträckte sig till detta öfwer hwilket Kung Rada hade att bjuda.

Grannkonungen hade försökt alla medel, att från alla werldsdelar skaffa de lärdaste läkare, för att befria sin dotter från den onde, men alla försök blefwo fruktlösa. Ibland de många läkarkunniga, som besökte prinsessan, be-

Digitized by Google

fann sig ock en, som nu uppehöll sig wid Kung Radas hof, då Joha åter förskaffade deß dotter helsa. Han berättade för Konungen hwad som händt wid Radas hof och rådde honom att wända sig till Prins Joha, då denna sannolikt wore den enda menniska på jorden, som kunde rädda prinseßan. Genast skickade Konungen flera af sina förnämsta hofmän med kostliga skänker till Rada och deß måg, och beswor den sistnämnda i ett eget bref att genom sin underkonst befria prinseßan från den onde anden. Men de afskickade wände sorgsna och nedslagne tillbaka med underrättelsen, att Radas måg ej wille foga sig efter hans önskan. Konungen skickade ännu rikare skänker, men förgäfwes. Slutligen sände han under raseri bud till Kung Rada, att om hans måg icke snart infann sig att bota prinseßan skulle han till straff för hans trots öfwerswämma landet med krig, och ej skona något menniskolif. Kung Rada blef genom denna förklaring försatt i ej ringa förlägenhet, då han icke war wuxen sin granne i magt. Han bad derföre Joha på det ifrigaste att rädda prinsessan, om de ej båda wille förlora thron och land.

Då denne såg att alla hans undflygter tjente till ingenting, och Rada allt mera låg öfwer honom, gaf han ändtligen efter och reste till grannens rike, under hopp att genom många böner beweka djefwulen, att uppge fästningen. Men när han kom i närheten af det kungliga palatset, fick han plötsligt andra tankar. Han befallte sitt följe att bli qwar och lopp så fort han kunde till palatset. Dit ankommen störta=

Digitized by Google

de han till förundran för alla wakter och hof=män lik en ursinnig från gemak till gemak tills han, med pannan full af swett, kom till Prin=seßans kammare. Det första, han der såg, ut=om den sjuka, war hans infernaliska wän, som då han såg honom rynkade pannan och med brin=nande ögon sade: "hwad will du här? Har jag ej förbjudit dig att uppsöka mig här?" — "Ack, swarade Joha, med en ängslig min blickande åt dörren jag will dig ingenting och icke heller någon annan, men" — "Nå?" — Joha: "min hustru —" djefwulen (bleknande) "din hustru?!" — Joha. "Har olyckligtwis kommit upp ur brunnen och följer mig i hälarne. — Knappt hade djefwulen hört detta förrän han utan wi=dare tal hastigt for ut genom fönstret och stör=tade sig i hafwet. Prinseßan blef derpå syn=barligen bättre, och Konungen öfwerhopade räd=daren af hennes lif med skänker af omätligt wär=de och knöt med Kung Rada ett ewigt wänskaps=förbund, hwarpå Joha förnöjd öfwer sin lyckade list återwände i de sinas armar, med hwilka han hädanefter tillbragte ett högst trefligt lif. Djefwulen syntes sedan ej till.

Digitized by Google

Förrädaren Judas.

Hans härkomst, födelse och lefwerne, samt hwad synder han bedrifwit ifrån sin ungdom, intill deß han blef Christi Apostel.

Första Cap.

Om Jude ankomst och födelse hit till werlden, och huruledes hans Föräldrar gjorde sig af med honom.

Det berättas uti gamla Kyrko-Fädernas Historier, att den tid Guds enfödde Son hafwer annammat wår menskliga natur, då bodde en man uti Jerusalem wid namn Ruben, utaf Isaskars slägte; han hade en hustru wid namn Liboria, hwilken ock war af samma slägte. En natt då hon låg hos sin man efter äkta folks losliga bruk och maner, hände det sig att hon föll i en swåra underlig dröm, af hwilken hon blef öfwermåttan mycket bedröfwad och förskräckt, sägandes till sin man: O käre man, jag hafwer haft en swåra underlig dröm, huruledes jag skall föda en son och genom densamma skall all wår

slägt och efterkommande en stor harm och förargelse hafwa. Då sade, Ruben hennes man till henne: du skall intet akta på drömmar; de hafwa ingenting att betyda och böra aldrig antagas för någon sanning. Liboria swarade honom derpå: Är det så, att jag nu går med ett piltebarn, då kan jag aldrig blifwa glad, af den orsak att jag wet då wißerligen, det min dröm är sann; ty jag har sett en underlig syn, hwilken jag icke bortglömma och förgäta kan, till deß jag får se det foster, som jag nu bär under mitt hjerta, födas till werlden.

Då nu tiden kom att hon skulle föda, födde hon en son, hwilket när hon såg, blef mycket mera häpen; hennes man wardt ock ganska bedröfwad och trodde nu säkert, att drömmen war sann, hwilken hans hustru honom förr förtält hade, warandes nu alldeles rådlöse, huru de på bästa sätt måtte kunna hämma den stora synd och afböja sorgen, som dem genom drömmen om detta barn war förkunnad. De woro först sinnade att förgöra detta sitt barn; men besinnade sig ändteligen, att de sjelfwe icke wille mörda sitt eget kött och blod, utan heldre lemna det i främmandes händer; läto så göra ett litet skrin, hwilket wäl blef ombundet och förwarat, så att alldeles ingen wätska kunde der inkomma, uti hwilket skrin de lade förenämnda barn, satte det så i sjön, och läto det bortflyta, i den tanka och mening att han widare intet ondt här i werlden någonsin bedrifwa skulle.

Digitized by Google

Andra Cap.

Huruledes detta barn blef funnet och uppfostradt hos Drottningen i landet, och hwad han under sitt upwäxande bedrifwit hafwer.

Då nu skrinet med barnet blef uti hafwet kastadt, uppkom ett häftigt wäder, hwilket förde samma skrin med barnet under en ö, som kallades Skariot, hwarutaf den ärliga mannen fick sitt namn, i det han blef kallad Judas Iskariot. Samma tid war Konungen af landet med sitt folk ute på denna ö; och bemälte Konung hade aldrig haft något barn med sin Drottning, hwilket honom swåra ängslade. Nu hände det så, att drottningen, som äfwen war med på ön, gick ut med sine Hof-Fruntimmer, att förlusta sig wid hafsstranden, då hon sjelf blef warse huru ett skrin kom flytandes i wattnet; så snart hon detta såg, befallte hon sina tjenare, att de skulle skaffa samma skrin till landet, hwilket också skedde. Så snart Drottningen fick skrinet på landet, lät hon det uppbryta och fann deruti det omtalta barnet, hwilket ännu war lefwandes (ty den kunde ej drunkna som hänga skulle), hwaröfwer Drottningen gladde sig storligen, och så snart hon såg det wara ett piltebarn, sade hon: Ack att jag hade ett sådant piltebarn, som wore födt af mitt lif! Då behöfde jag icke sörja deröfwer, att någon främmande skulle besitta riket och regementet.

efter min Herres död och afgång, om jag honom öfwerlefwa skulle. Uti sådana ord utlät sig Drottningen tidt och ofta för sina Jungfruer, och på det sista beslöt hon, att hon wille ställa sig sjuklig, och när tiden wore förlupen, wille hon lägga sig i barnsäng, likasom hon hade sjelf födt detta barnet till werlden, wiljandes imellertid helt tyst och hemligen hålla en Amma, som barnet föda och fostra skulle. Detta råd samtyckte och bifőllo hennes Hof-Fruntimmer som tillstädes woro, och tillsade Drottningen sin trohet.

När nu detta rådet således war gilladt; dröjde det icke länge, förr än Konungen fick spörja, att deß Drottning blifwit fruktsam, af hwilka tiender icke allenast Konungen sjelf, utan ock hela hans Råd blefwo innerligen och af hjertat glade, att riket således kunde få en arfwinge. Då nu tiden war lupen, att Drottningen skulle föda, födde hon sitt foster. När nu Konungen fick de tidender, att hans Drottning hade en ung son, hwad han icke fröjdat sig förr, så fröjdade han sig då mycket mera, och icke allenast han sjelf, utan ock hela menigheten. Detta barnet läto Konungen och Drottningen gifwa namn och läto kalla honom Judas, emedan Drottningen kunde wäl tänka, att han war kommen från Judelandet; alldenstund hon såg skrinet komma flytandes på det watten som löper från Judea. Håruppå höll Konungen med sine Herrar ett stort och präktigt barnsöl, som uti ett Kongl. hof wäl höfdes och anständigt war. Liten tid derefter hände det sig,

Digitized by Google

att samma Drottning af umgänge med Konungen werkeligen blef hafwande, och efter 40 weckors förlopp födde till werlden en ung och wacker Prins, hwilket Drottningen långt mer behagade än den förra barnfången. Denna Konungens äkta son och äfwen denne Judas blefwo tillsammans uppfostrade, likasom de hade warit köttslige bröder, hwilket Judas icke heller annat wißte än att han ju war Konungens äkta son, ändock det war en stor åtskillnad dem emellan: Konungens äkta son war af Kongl. blod och härkomst, men Judas war född af ringa och fattigt folk; deßlikes war ock Konungens son mycket skön och dejelig samt dygdig och from, så att han af alla menniskor älskades och ärades; men Judas öfwade sig alltid uppå skälmstycken och allt det som intet dugde, så att ingen kunde lida honom, och när han märkte att Konungens son mera älskades än han, förtröt det honom, thy slog han Konungens son tidt och ofta på munnen och gjorde honom mycken förtret. En gång då han slog honom, kom Drottningen just till paß och fick se huruledes Judas bar sig åt med hennes rätta och äkta son, för hwilken hon hade gått uti döden, och förtröt det henne storligen, så att hon slog Judas igen, och sade af ifrigt sinne och wredt mod till honom: O! du hittebarn, hwad inbillar du dig? Menar du dig wilja förtrycka eller fördrifwa min rätta och äkta son? dertill håller jag dig för ringa, att du antingen skall stöta eller slå ett Konungabarn. Då Judas det hörde och förnam att han war ett hittebarn, och icke Konungens äkta son;

kunde han icke längre dölja sitt skälmska hjerta, utan lät då först djefwulen så wida få magt med sig, att han bedref mord, och slog Konungens son till döds.

Tredje Cap.

Huruledes Judas hemligen rymde bort ifrån Konungens hof, kom till Jerusalem, och blef Pilati tjenare.

Så snart Judas hade bedrifwit detta skändeliga mordet på Konungens äkta son, rymde han bort af landet och satte sig uppå ett skepp, med hwilket han efter någon tid kom till Jerusalem uti Judiska landet. Samma tid war Pilatus Landshöfdinge; till honom begaf sig Judas och begärde tjenst, och blef emottagen, samt tjente honom så länge att han kom i ganska stor gunst, icke för sin dygd och fromhet utan för skalkhet och bofstycken skull, hwarföre Pilatus war honom mycket gunstig, ty de woro mördare och skalkar båda twå. På det sista gjorde han honom till sin förnämste tjenare, och till en regent öfwer alla andra sina tjenare, så att hwad han böd dem göra, det gjorde de.

Fjerde Cap.

Huruledes Judas kom uti sin Faders trägård och huru han slog sin egen Fader ihjäl.

Judas wißte mycket wäl, att Ruben war en from man, och bodde näst intill Pilati hus, så att de woro närmaste grannar, emedan bägges gårdar gränsade till hwarandra. Nu hände det sig, att Pilatus stod en gång i sitt fönster och såg in uti Rubens trägård; då blef han warse ett träd hänga fullt med äpplen, till hwilka han fattade stor lust och begärelse, sägandes wid sig sjelf: Ack! om jag hade en listig och behändig tjenare, som med lämpa kunde förskaffa mig några af deße äplen, då wille jag wara honom för samma tjenst och omak till wiljes igen. Under det han således wid sig sjelf talade, stod hans trogne tjenare Judas icke långt derifrån och hörde sin herres åtrå och åstundan, trädde derföre fram till sin herre och sade: Herre, bekymren eder icke så mycket för deßa äpplen, säger mig allenast om det är Edert alfware att I wiljen släcka eder lystnad på samma frukt, som är uti den gamles trägård: dem will jag wäl förskaffa Eder, jag will gå åstad och stiga derin och hämta så mycken frukt, att I kunnen deraf få Edert lystmäte. Med sådant spotskt hjerta och sinne gick Judas åstad och kom in i sin faders trägård, honom dock owetterligen, och klef upp i trädet; gjorde der

ock stor skada, icke allenast på frukten, hwilken han stal, utan ock på sjelfwa trädet, i det han nedbröt grenarne, så att hans fader hörde braket och bullret in uti huset, gick derföre ut i trägården till honom och sade: Min wän, huru kommer det till, att du så dristigt och utan lof är kommen uti min trägård att göra en sådan skada, ändock jag intet aktar frukten den du stjäl; men att du så skamfärdar mina trän, som jag i många år kunde hafwa gagn och nytta utaf, det gör mig ganska ondt uti mitt hjerta, och förtryter mig högeligen. Emedan jag aldrig hafwer gjort dig eller någon af dina den aldraminsta skada eller förtret, fördenskull kan jag icke weta, af hwad orsak du mig sådant öfwerwåld tillfogar. Men Judas stod stilla uti trädet, och gaf många fula ord igen, och när han kom ned ur trädet, öfwerföll han sin gamla fattiga fader med många swåra oqwädingsord, som slike förgiftiga skalkar pläga göra. Hans gamla fader förswarade sig med sagtmodighet, hwilket den slemma skalken uttydde till det wärsta, tog så upp en sten och slog dermed sin fader, att han dog af samma slag.

Femte Cap.

Huruledes Judas berättar för Pilatus hwad honom händt uti Rubens trägård.

När den slemme och förgiftige förrädaren Judas hade bedrifwit detta omtalta ynkeliga mordet uppå sin egen köttslige fader (fastän han sådant icke wißte), gick han straxt in till Pila=

Digitized by Google

tus; då tillsporde honom hans herre, om han hade frukten med sig, som han lofwade hämta, eller hwad honom kommit i sinne, emedan han kom så sorgesull tillbaka? Judas begynte förtälja sin herre, att en gammal man kommit till honom uti trägården och bannat honom och gifwit honom (som han hade fog till) hårda ord. Med samma man, sade Judas, ordkastades jag så länge, att jag på slutet ej kunde lida hans bannor, utan tog i hastighet upp en sten, hwarmed jag slog honom, att han strært död nedföll. Då Pilatus det hörde, blef han förfärad, men icke utaf hjertat, sägandes till Judas: Såg någon att du slog honom? Judas swarade: Nej, Herre, det såg ingen. Då sade Pilatus till honom: war wid godt mod: ty för den tjenst som du mig hittills gjort, will jag hjelpa dig, att du för detta ingen nöd lida skall, och alldenstund ingen sett detta mordet, will jag sådant dölja; att dig ingen olägenhet eller skada må ske. Sedan Judas fick sådant medhåll, wardt han ju längre ju argare, så att han aldrig skötte om hwad han gjorde.

Sjette Cap.

Hurusedes Judas bekom sin egen moder till äkta, och wardt på sistone af henne igenkänd, och hurusedes han sedermera blef Christi Apostel.

Då nu Rubens hustru kom uti trägården och fann sin man död liggandes, jämrade hon

Digitized by Google

sig bitterligen och gaf sig swåra bedröfwer, som hon wäl hade orsak till, gick så in till sin granne Pilatum och klagade för honom sin nöd och den hjertans stora sorg, som henne timat i det hennes man låg uti deß egen trägård ynkeligen till döds slagen och mördad, beklagade ock derhos, att hon icke wißte ho honom så ynkeligen afdagatagit hade, hwilket war hennes största sorg. Då sade Pilatus till henne: Ja, qwinna, Edert klagomål hafwer jag wäl hört och förnummit, och gör mig rätt ondt att min granne, den fromme mannen, skulle så ömkeligen omkomma; men hwad kan jag dertill göra? Jag kan icke dertill gifwa Eder något råd härutinnan, utan så wore, att I förwißo wisten, hwilken hans baneman warit; kunnen I gifwa mig det wid handen, will jag hjelpa Eder, så mycket möjeligt wara kan, och låta eder få rätt på honom; förr behöfwen I intet anlita mig derom. Med sådan arm hugswalelse måste den arma bedröfwade hustrun taga sitt afträde.

Någon tid derefter, då allt war tyst och stilla, så att icke mer om denna sak taltes, gick Pilatus till samma enka, och tillböd sig godwilligt under ett falskt sken, att wilja wara hennes förswar, och uti framtiden förse henne med ett godt giftermål, om hon eljest i detta mål wille hafwa förtroende till honom; han lofwade henne wäl allt godt med munnen, men intet af hjertat. Då han nu således tidt och ofta hade lofwat henne, att han wille förse henne med en from man igen, då samtyckte hon på det sista till hans förslag, och så snart Pilatus i detta

Digitized by Google

målet fått hennes ja och samtycke, kungjorde han sin tjenare Judas, huruledes han wille förskaffa honom denna rika enkan, hwaröfwer förrädaren Judas storligen sig gladde och tänkte: Kan jag komma till en sådan egendom, då må jag wäl i sanning säga, att jag uti en god stund kommit till slik Husbonde: jag må wäl säga, att jag hafwer en rätt skalke-lycka, emedan jag så kan igenomgå alla de stora bofstycken, som jag i werlden bedrifwit och ännu dagligen bedrifwer; går det för sig, då slipper jag längre wara en tjenare, utan blifwer med tiden min egen herre. Pilatus blef fast wid sin föresats och lät intet af, förrän han bragte saken så wida, att Rubens enka, tog Judas till sin äkta man. När Judas hade fått enkan, begynte han strart ett oskickligt lefwerne med swordom och bannor; denna arma qwinnan kunde icke stilla sin stora och hjertfrätande sorg, utan jemrade och beklagade sig dag från dag mer och mer öfwer ett sådant gudlöst lefwerne; den wackra fogeln Judas frågade henne tidt och ofta, hwad orsaken war, att hon så städigt och utan återwändo sörjde, men hon döljde det för honom en lång tid; omsider på hans trägna anhållan, utbrast hon i dessa ord: Jag må wäl både sörja och gråta samt med godt samwete tillstå, att jag är den aldra olyckligaste qwinna, som någon tid kan finnas på jorden; först i anseende dertill, att jag ej födt mer än ett enda barn till denna werlden, och så snart det blef född, måtte jag lägga det uti ett skrin och kasta det i hafwet och låta flyta sin kos för wind och wåg, och

Digitized by Google

det för den uppenbarelse i drömmen om samma barns ondska och arghet. Den andra sorgen som jag hafwer, är att min första man så ömkeligen omkom, att jag icke wet af hwad, eller på hwad sätt han wardt ihjälslagen. Den tredje sorgen, som jag ännu dageligen drages med, går mig mycket mer till hjertat, än de andra twenne, hwilka jag dig nu upptäckt hafwer; den är, att jag nu efter min mans högst beklagliga afgång welat lefwa och dö en enka, men emot min wilja och beslut är jag worden öfwertald af Landshöfdingen Pilato, att jag skulle taga wid dig; det är, säger jag, det aldramesta som mig förtryter; ty deröfwer hafwer jag ängslan och ett oroligt samwete. Då nu Judas hörde att hon talade om det barnet, som hon hade utkastat, begynte han att tänka på de ord, som Drottningen honom sagt hade, att han war ett hittebarn, och frågade sin hustru, huru tillgånget war med detta barnet, hwilket hon ifrån början till slut honom förtälde, så att Judas wäl förstå kunde, att han war samma barn, som således uti hafwet utkastadt blifwit. Nu begynte hans samwete att wakna, nu eftersinnade han den stora synd och ondska, som han ifrån sin barndom till närwarande tid hade bedrifwit; först i det han slagit Konungens son ihjäl, hwilken honom likwäl låtit uppfostra; för det andra, att han mördat sin lekamliga fader; och för det tredje, att han hade gjordt den slemma gerning och bedrifwit blodskam med sin egen kötsliga moder. När han således hade öfwerwägt dessa wederstyggeliga synder och laster,

Digitized by Google

uppenbarade han sig ändteligen för henne och sade, att han war det samma barnet, som hon tillförene uti wattnet hade utkastat och låtit bortflyta. Då gick denna sorg henne ännu mer till hjertat, än någon af de andra; i det hon haft köttsligt umgänge med sin egen son. Nu war just den tiden, då wår Herre Christus gick omkring i werlden och förkunnade menniskorna, att de genom en allwarlig bättring kunde bekomma Guds nåd och wänskap; honom kom hon ihåg, och sade till Judas: Emedan du är en så stor och grof syndare, som så mycket ondt i werlden bedrifwit, så gack till Jesus; han är en sannskyldig Profet, och förlåter dem deras synder som taga sin tillflygt till honom och syndernas förlåtelse söka; bekänn din ondska för honom och fall honom till fota, bed om nåden och icke om rätten. Det gjorde Judas, gick till Herran Jesus, bekände för honom sina synder som han begått hade; då förlät Jesus af sitt Faderliga hjerta honom alla hans synder och antog honom att wara en af sina Apostlar, gjorde honom till en skaffare och räntemästare för de andra Apostlarne, och fick honom pungen att bära. Då nu Judas således hade fått sina synders förlåtelse och kommit till sådan wärdighet, kunde han ändå icke lemna sin onda art och kynne; utan lät ondskan så långt leda sig, att han stal hwar tionde penning ifrån sin Herre. Det war med honom lika som man wille taga ett kol, och twå det hwitt med mycket skurandet och twättande; ju mera man det skurar, ju swartare blifwer det: så war det ock med Judas; ju mera Her=

Digitized by Google

ren Jesus lärde och underwisade honom, ju argare och slemmare blef han i sina skälmstycken, hwarpå han dagligen studerade, och for så länge fort i sitt skalkaktiga lefwerne, till deß han faseligen lät sig förföra af den stygge och lögnaktige anden, djefwulen, och blott af ondska och girighet förrådde sin Herre och Frälsare, säljandes hela werldens Saliggörare för trettio silfwerpenningar. Således lönte han sin Herre och Mästare, för syndernas nådiga förlåtelse samt för allt det goda han honom bewisat, i det han honom till sin lärjunge antog. Således plägar ock werlden än i dag löna alla bewista wälgerningar. Men det går med henne som med Judas: hon måste säkert wänta sitt straff.

Prinsessan Jucunda
och
Prins Rosimandro.

I forngamla tider bodde en mägtig Konung på sitt slott, som war beläget i den yppersta staden af hans rike. Han war af Gud mycket wälsignad både med klokhet och goda råd; samt

Digitized by Google

i utwärtes måtto af alla de skönaste rikedomar, guld och ädla stenar. Detta allt skattade han dock ganska ringa emot den nåden Gud gifwit honom, att ega en ganska förträffelig gemål, hwars ödmjukhet i hjertat och wäna uppsyn öfwergick alla Drottningars på den tiden. Hon hade ocksâ genom trofast huldhet åt sin Herre och man födt tre prinsessor, ljufliga för hwar man att skåda, likasom de skönaste rosenknoppar i den doftande aftonskuggan.

Sedan nu en wacker tid framlupit, så att den äldsta Prinsessan stod i sitt sextonde år, men den yngsta i det fjortonde, så började den milda glansen af deras skönhet allt småningom så utspricka, att föga någon kunde se dem under ögonen utan bäfwan. Allramest war dock den yngsta, Jucunda, kär för sin fader, Konungen. Bittidast om morgonen af alla war hon hos honom, senast om aftonen. Men derföre wille Gud, att de skulle pröfwas och stärkas, eftersom de alle woro ganska gode.

Nu åker Konungen en dag ut till att jaga, med en oändelig skara af Ryttare, Jägmästare och hundar. Sedan han kommit in uti den stora wilda skogen, som ligger några mil ifrån hans stad, åker han rakt fram till jagtslottet, som war bygdt på en swart berghäll bland åldriga tallar. Här sätter han sin wagn, stiger så på en brun hingst, och åtföljd af sitt hoffolk jagar han omkring hela dagen. Nu wardt det ganska brottom för hjortar, hindar, wildswin och björnar, hwaraf Konungen nederfällde en

out:

Digitized by Google

outsägelig mängd. När det sedan led mot solgången, lät han blåsa i hornen, så att folket åter samlades till det behagliga jagtslottet, hwarest alla om aftonen, sedan de berättat om sina skott, blefwo allt för wäl undfägnade, ej mindre med goda rätter, än med win och mjöd. Ruset gjorde om natten större delen af dem stormande, så att hwar och en grep till sin häst och red hem till staden, utan att bida på deras Herre, såsom rätt hade warit.

När slutligen Konungen satte sig i sin wagn, att åka, war det sotmörkt om natten, och han war ensam. Kusken körde nu en stund, såsom man tyckte, godt och wäl; men slutligen blef han nog warse, att wägen war borta. Hwarföre han ändå ej wille säga något åt sin Herre, utan styrde mellan träden, så godt han kunde. När nu hästarne på ett ställe stadnade twärt af, och ej wille gå längre, fast än han slog dem ganska bittert; så blickade han upp, och såg i mörkret med mycken fasa, huru en grå kappa stod midt framför hästarne, och hindrade dem från att gå. Derföre wek han af till wenster, för att komma fram på ett annat ställe, men si, han körde icke många steg, så stod den gråa kappan ändå i wägen. Då Konungen till slut reste sig upp med wrede och frågade om winet hade gjort både kusken och hästarne galne; wände han sig om och sade föga annat än i tårar: O min nådige Herre och Konung, låt nu hugga sin tjenare bit från bit, efter som jag alls icke mera duger till kusk, det embete jag förr dock

Digitized by Google

icke så illa stötte. Wille nu min Herre och Konung bara se, huru ett faseligt troll, till utseende såsom en grå kappa, står midt för hästarne! och det blir oß wißt ej lätt, om icke fast omöjligt, att komma det förbi i natt. — Då blef Konungen grym till sinnes, reste sig upp med sin lans i handen, och sade: Jag förbannar dig, du arga gast, och beswärjer dig, att återgå till helfwetet, derifrån du är uppstigen. Men grå kappan stod likafullt qwar, swarade ej heller ett ord. Kusken styrde nu om wagnen åt alla andra led, men aldrig fick han köra ser steg; ty samma kappan stod alltid emot. Hwarföre både han och Konungen omsider blefwo ganska ömme i hågen, och tänkte falla till fota, bedjande; emedan det såg dem illa ut, att någsin komma hem. Sade Konungen: Min Herre, eller Furstinna, (ty icke wet jag af hwad kön I mågen wara) waren icke nu allt för sträng emot eder tjenare! Ja ända till tredjedelen af mitt rike will jag bjuda eder, blott I nu släppen mig fram gunstigt, samt icke beslån oß med någon ond sjukdom på wägen.

Härwid reste sig grå kappan upp, och började att tala, så underligt, att håren reste sig på hästarnes öron. Icke tredjedelen af ditt rike, käre Konung, icke heller af ditt guld will jag hafwa; men det måste du swärja mig med en ed, att det första lefwande du råkar, när du kommer åkande hem till din stad, det skall du skicka hit åt mig i skogen.

Tänkte nu Konungen så här wid sig sjelf: det måtte nog wara Gratiana, min wackra pu=

delhynda, som i dag ätit sig mätt af feta gräfswin; hon skall wäl först komma mig till mötes, wiftande på swansen till en undfägning, som wanligt; och ehuru det kunde wara synd med kreaturet, blir dock intet annat att göra, för att få slippa hem. Derföre reste sig Konungen upp mot grå kappan, och swor en ganska dyr ed, att det första lefwande, som mötte honom wid hemkomsten, det skulle han skicka åt honom till skogs. Derwid förswann trollet och Konungen reste hemåt.

Men efter solen nu begynte uppgå i gryningen, och Konungen ännu icke war hemma, så tyckte den yngsta jungfrun, Prinsessan Jucunda, det wara allt för stor ångest, att sitta inne, icke wetande hwad öde som kunde hafwa träffat hennes fader. Kastade hon derföre en tunn duk öfwer bröstet, och skyndade så ned genom staden, för att möta honom; hwilket hon också gjorde i sjelfwa stadsporten. Och sedan hon derföre bett kusken stanna, hoppade hon så lätt, liksom den sköna Zefyr, in i Konungens wagn, och föll kring hans hals med många tårar, samt än flere kyssar.

Ack Gud, mån tro jag nu är gjord till domaren Je'tha, och du har blifwit liksom Jefthas dotter! mitt fromma älskeliga barn, huru sprang du mig så glad i armarne, och wißte icke, att du sprang neder i helfwetet! O förbarma sig Gud! — så ropade Konungen af alltför mycken bedröfwelse, och ehuru Jucunda tog sina ljusa lockar och borttorkade dermed hans tårar,

Digitized by Google

kunde han dock ej låta bli det. Wille han dock för henne icke säga orsaken, befallte äfwen kusken, att tiga. När de nu under mycken tystnad och sorg kommit till slottet; bjöd han sin äldsta dotter rusta sig i ordning, och sände henne så åt skogen, sägande i sina tankar, jag måtte dock behålla den dotter, som jag hafwer mest kär. Men då hon kom åt skogen, mötte hon grå kappan, som nickade och bad henne wända om hem, med deßa ord: Sköna Prinseßa, hälsen I eder Herre och fader, att han minnes på sin ed; gaf henne så ett hårband af perlor och granater, samt lät henne gå. — Nog kan du tänka, huru Konungen föll i gråt, när han fick detta swaret; sade så om ingenting, men sände åter ut sin andra dotter. — Dock likwäl blef hon lika artigt emottagen, så att hon fick en halskedja af guld och rubiner, samt befallning, att säga Konungen de samma orden. Ack huru det swider i bröstet, när man skiljes från sitt eget barn, som man mest älskar! Det kände nu Konungen, hwarföre han blef ganska blek; dock för den dyra eden skull, tog han sin yngsta mö, hwilken hans Gemål med så mycken huldhet åt honom gifwit, och sedan han wäl hundrade gånger kyßt henne, berättade han henne om sin sorg, och hwad som hade händt om natten. Men hon sade, gråten icke I, min fader, jag är ju ganska glad, att jag ensam får dö för mina systrar, och I blifwen alla sälle från detta troll.

När hon nu kom till skogsbrynet, helt enfaldig och munter till sinnes, just som Gud skulle ha bott inom hennes hjerta; så lade hon sig der

Digitized by Google

att sofwa. Men då wardt det hastigt likfom alla wackra Änglar skulle hafwa blåst omkring henne ångor af liljor och många sköna rosor, så att hon slutligen helt underligt signade ned med wen stra kinden emot tufwan. Strart tyckte hon också, att hon alldeles war uti en ganska ljuflig dröm, gående fram och tillbaks i ett ståtligt rum, der taket war fint silfwer, wäggarne guld, och golfwet bara en spegel, der hon gick på. Derföre undrade hon också ej litet att, när hon tittade nedåt i golfwen, såg hon dock icke sig sjelf i denna spegel; utan just som ett annat än grannare rum, deruti hon märkte en Prins gå med nog förjande åtbörder, annars så oändeligen skön till uppsynen, att hon blef helt warm i bröstet. Då hon nu af denna bild wardt så ljuft betagen, att hennes läger tycktes henne för trångt, började hon oroligt röra omkring sig med armarne och fötterna; hwarföre hon också slog pannan emot stenen, wid hwilken hon låg i skogen: hwarpå hon waknade, och så förswann hela den älskeliga gestalten. — Men i skogen hördes ett så gräsligt tjut, att hon reste sig förfärad upp; och si, då stod den grå kappan wid hennes sida, den der med många bugningar bad henne alls icke tycka illa wara, men endast följa med sig bort åt heden. Såsom ännu den kära gestalten syntes stå för Jucundas innersta tankar, så att hon deraf war ganska warm; wißte hon föga hwad hon såg, eller gjorde: — följde således i all tysthet efter. Men när de wandrat en stund genom heden, kommo de till en djup däjelig dal, hwarest ett ganska grannt slott war beläget.

Wid denna syn waknade Prinsessan upp, likasom af häpnad: men då hon såg den grå kappan wid sin sida, kunde hon ej hålla sig ifrån, att uppgifwa ett anskri. Dock blef icke kappan häraf wred, utan bugade sig med mycken wördnad, bedjande henne wara utan sorg. Så gingo de nu begge in i dalslottet, hwarest rummen inuti woro alltför präktiga. Också är det wäl icke wärdt, att här beskrifwas; ty det war alltsammans en förtrollning för Jucundas ögon, så att då hon stod wid något diamantfönster i sidenrummen, och tittade utåt, så såg hon derigenom de allra täckaste landskap af breda strömmar, pomeransskogar, ängar, trägårdar och åkrar, fast hon ganska noga wißte, att om hon gick ut ur slottet, fanns ingenting annat än den lilla dalen, och deromkring den ängsliga skogsheden. Nu undrade hon wäl härpå, men efter som inne i slottet fanns de mest utwalda ting, bekymrade hon sig icke deröfwer, utan lät allting wäl wara.

Dyrkanswärda Prinseßa, sade till henne grå kappan, hela detta slott hörer eder till, att bo uti, och bruka allt hwad eder bäst lyster. Och som jag nog wet, att min skamliga fulhet beswärar, så skolen I alldeles slippa se mig hela tiden, blott måltiderne skall jag wara hos eder till en behagelig tjenst. Finns wäl icke här någon af det slaget, som kallas Menniska, till ert sällskap; men deröfwer bören I alls icke gråta, om I noga betrakten hwad som allt i deßa rum står eder till buds. Här hafwen I, i det gröna taftsrummet, ett ganska rikt Bi=

Digitized by Google

bliothek, der I skolen finna kåsning af de rarare ste slag, både om det lyster eder att weta, huru werlden först blef skapad ur ett ägg; eller att känna, huru den underliga fisken Dannes hwar dag steg upp ur hafwet till Babylon och lärde folket plöja; eller om det snarare roar er, att läsa sagor om kärlek, om Robert Arbrißel, och andres grusliga ståndaktighet. — Wiljen I nu måla, så hafwen I här det hwita alabasterrummet, der så utwalda taflor af alla store Mästare, samt bakom gardinfransarna guldskålar fulla med färger och penslar stå till finnands. — Der framme hafwen I åter igen en sal, hwarest i porslinswaser stå planterade de dejligaste blommor, äfwensom små träd af myrten och cypreß, men midt ibland dem ett stort kar af perlemor, omslaget med tjocka band af guld, hwaraf I tydligt kunnen märka, att I der skolen bada under rosornas skygd, så ofta solen blir er för stark i de andra rummen. Och behöfwen I blott wrida om silfwertappen i sidan på den här Carneol-krukan, så skall genast ett allt för swalt och dråpeligt watten forßa ner i karet. — Önsken I annars förlusta er med lek, så gån blott in i den blå azurkammaren, der I skolen finna i ordning alla de yppersta leksaker: dockor, som sjelfwa kunna springa, löjliga att betrakta, med mjöl i hufwudet, besynnerligt fundersamma i uppsynen, just som hela werldens wäl hade satt sig på deras axlar; äfwen finnen I der muntra ekorrar, hoppande i golf och tak, som emellanåt med ludna swansar gifwa docksällskapet örfilar, så att matronorna ramla ändalängs

Digitized by Google

öfwer doktorerne, der de i häpnaden mista alla utanläxor; hwartill kommer en hop björnar, dansande och morrande, alltsammans nog paßande, att uppmuntra tunga sinnen, — men i det här rosenröda sidenkabinettet står min allra skönaste Prinseßas fagra hwilosäng, uppbäddad af mig sjelf, stoppad med fasahndun, omgifwen af festoner, som blifwit wirkade af gröna påfågelswansar, och som i taket äro uppfästade med kärlekens pilar. — Icke will jag widare omtala, ty I kunnen sjelf märka allting, som för eder är anstaltadt; blott ett will jag säga eder, nemligen, att I icke får wandra ut ur detta slottet, samt det som är aldra märkligast, att I alldeles icke skolen fördrista eder, att lyfta upp den här luckan, som sitter på golfwet i edert gula förmak; ty den stund I derunder titten, warden I olycklig.

Sedan hon så talat, och lemnat Prinseßan allena, kunde hon aldrig nog mätta sig af förwåning med att allt betrakta. Också tyckte hon grå kappan icke heller wara alldeles så wederstygglig, efter hon gjorde henne platt intet omak, men endast wiste sig och ganska trofast passade henne upp, då hon åt wid sitt bord. Nu tyckte hon att det just war ett paradis; hwarföre hon med allra största noggranhet, gick igenom allt det myckna och prunkande, som fanns i slottet. Innan hon hade skådat det hwart för sig, gick en hel wecka öfwer, som hon ansåg blott hafwa warit som en timme. Sist om Lördagsaftonen, då allt war slutadt, hwarwid hennes lust kunde fästa sig, klädde hon af sig och gick i

badet. Men när hon deruti satt, waknade hos henne ganska wemodigt alla inre minnen; då hon tyckte sig se, huru hennes far satt gråtande och blek. Då kunde hon på intet wis hindra, att icke en stor ström af tårar flöt ned i badkaret, hwarwid hon suckade mycket swårt, sägande, jag usla qwinna, hwad återstår för mig i denna bittra enslighet, annat än att dö i mina unga dagar. Ack huru innerligen qwalmig och tung synes mig icke all denna swårmodiga prakt, der jag intet menskligt wäsende har att tala med och wara hos. Mycket mera suckade hon, men sedan hon åter stigit upp ur perlemor-karet, gick hon efter några timmar till hwila; då hon småningom under heta tårar somnade in. Nu uppsteg i hela hennes wäsende en rolig domning, så att hon glömde all ting, men tyckte åter att hon såg den unga älskeliga Prinsen för sina ögon. Icke hörde hon af honom det minsta ord, men under det att de begge sågo på hwarandra med de allra mildaste ögon, så tyckte hon sig derwid så salig, att hon gerna wille dö deraf, blott att de begge finge liksom följas åt. Härwid gungade hennes barm i sömnen så swalt och ljufligt; wardt ocksä hennes kinder nog fylliga af from glädje och enfaldig kyskhet; fast hon sjelf ej förstod meningen dermed: blott att hon brann af oskuld och älskog kunde Änglarne märka.

Om morgonen då hon waknade och fann allt hafwa warit en dröm allenast, öfwerföll henne en outsägelig jämmer. Hela slottet syntes henne såsom en stygg ödemark, och lust fann hon

ingenstädes. Ehuru hon nu framsläpade sitt lif på detta sätt ett helt år, återkom dock aldrig mera den ljufliga drömmen, så att hon hade alls ingen ting till sin tröst. Härigenom wardt hon slutligen alldeles förstockad och kall, liksom utan alla känslor eller hågkomster, hwarken om ett eller annat. Och som det nog ofta plär hända med qwinnor, att då de blifwa småsinniga, utan högre lif eller wett, så börjar hos dem en alltför dum nyfikenhet regera, så gick det också med Jucunda. — Hon wardt nu upptänd af en stor girighet och håg, att få utspana, hwad som kunde finnas under den förbudna luckan. Altså hade hon ingen ro att sofwa eller äta. Hwarföre hon slutligen mente så här, jag skall passa på när min fördömda kappa är borta; sen måtte det wäl icke wara så grufligen farligt, att se åt om den saken.

En wacker dag stod hon i ett fönster, och såg huru grå kappan gick utanföre på åkrarne med mycket bestyr, samt hur hon hoppade bort öfwer gärdesgårdarne allt längre och längre, så att hon slutligen icke alls mera såg till henne. Nu, din satan, är du wäl nog ur wägen, sade hon, ock gick derpå helt wackert in i förmaket, böjde sig sakta till golfwet, och lyfte upp luckan. — Dock wips slog hon den åter igen med en gräslig häpnad; ty wet du hwad hon såg? jo derinunder stod ändå grå kappan, helt lik sig. Tyst och blek gick hon åter bort; hwarföre, när hon såg ut genom samma fönster, lär det bli swårt att beskrifwa hennes förundran, när hon långt borta ur fjerran såg grå kappan, huru

Han tycktes nu åter komma tillbaka från sina synslor, och nalkades slottet, med goda skutt. — När hon kom in, gick han helt sturskt fram till Jucunda och sade: Hör på min Prinsessa, hwad såg Ni under luckan?

Men hon blef af den frågan så mycket bestört, att tungan liksom isades, och hon föll till golfwet af en kall dåning. — Så låg hon nog länge; men ändtligen kände hon lifwet komma åter; hwarföre hon reste sig upp darrande, och si då war hela slottet förswunnet, men hon satt på en ensam bergshäll, i wilda skogen. När hon alltså reste sig upp, tänkande gå hem till sin Far, fick hon alls icke rätt på någon wäg, men märkte snart nog att detta war en helt annan skog, der hon intet spår kände. Så wankade hon omkring i ser dygn, utan mat eller dryck, hwarföre hon blef så obegripligen matt, att hon om qwällen dignade omkull på en sten.

Här låg hon till ljusa morgonen, då en Prins från obekanta länder, som war ute på jagt med sitt folk, blef dragen hit åt trakten af en Dofhjort, men stannade nu, betagen af den sköna qwinnan, som han såg. När hon waknade föll han till hennes knän, sägande af innersta lust; sköna gudinna (ty jag wet icke ännu om I ären menniska) af kärlek är jag så alldeles bestört, att jag intet annat önskar, än att I wiljen följa hem med mig till mitt rike, och warda min gemål. — Såsom nu Jucunda af så mycken sorg och hunger war alldeles förbistrad, så att hon knappt wiste hwad hon gjorde, ej heller något forntima mindes, så neg hon gan=

Digitized by Google

ska ödmjukt för Prinsen och följde honom åt. Han war Konung öfwer ett mägtigt rike långt bort; hwarföre när han kom upp på sitt slott, anrättade han straxt ett ypperligt gästabud, och wigde sig om aftonen tillsammans med Jucunda, så att hon wardt hans Drottning. Blott ett är underligt, som ingen wiste, men som Prinsen tänkte wid sig sjelf: att medan de bägge stodo i brudstolen och inför Presten affade äktenskapsorden, kände Prinsen sig betagen af en sådan dwala, att han ingenting såg eller hörde, mycket mindre kunde tala. Likwäl hade ingen annan märkt detta och när Presten frågade honom om eden, hade man rigtigt från honom hört de orden, som i wigseln borde sägas. Hwilket war besynnerligt.

När nu ett knappt år war förlidet, så att det nog syntes på Drottningen, att Gud hade wälsignat henne, så lades hon slutligen ner på sängen. — Men om natten, sedan hon hade födt sin gosse fram, och alla andra sofwo, såg hon hastigt, huru som grå kappan som stod wid sängen hotande, och sade: Hör på min Prinsessa, hwad såg Ni under luckan? — Af bäfwan och ledsnad tordes hon alls icke swara, utan wände allenast bort hufwudet åt wäggen, hwarpå grå kappan tog ifrån henne det nyfödda barnet, samt strök blod om hennes fingrar och mun. När nu folket waknade och såg att Drottningen war förlöst, men funno intet barn, blott att hennes mun och händer woro blodiga, skälfde de tillsammans, menande henne wara ett troll, som åt upp sitt eget foster; hwarföre de kommo öfwerens att icke säga Konungen om denna stora sorg,

Digitized by Google

utan togo i stället en hundwalp, sägande att hon af en olycka fått ett mißfödsel. Konungen bedröfwades wäl häröfwer ganska illa; dock kunde han icke aflåta, att tillbedja sin gemål, efter hon war någonting osägeligt intagande, ej allenast till ansigtet, utan till ljusliga seder och umgänge i tal och swar. — Nu kom det andra året, då det wardt med henne på samma sätt, och om natten, sedan hon hade födt, stod åter grå kappan wid hennes sida sägande: Hör på min Prinsessa, hwad såg Ni under luckan? och när hon af förbistring ingenting härpå swarades, gjorde han liksom förra gången; ty han tog bort hennes barn och strök henne sjelf med blod kring mun och händer. — Men när också tredje året kom, och allting hände på samma sätt, då kunde folket icke hålla sig från sin bestörtning, så att de omtalade för Konungen, huru Drottningen alla tre gångerna ätit upp sina barn och warit blodig, då de waknat. — Ack, utropade nu Prinsen af mycken jemmer, hwilken faselig olycka har jag icke bringat öfwer mitt hus och allt mitt rike, eftersom jag märker och nog tydligt inser, att jag på heden har träffat för ett skogsrå, som, fastän hon skapar sig kysk och dejelig, likwäl är endast ett troll, icke skonande att äta upp sina egna små barn. — Så tog han då Jucunda inför sig, med mycket hårda ord och slag, som han tillfogade henne; och ehuru hon med ödmjukt tålamod led så grufligen, och wisade sin sorg med oskyldiga tårar, så stötte dock Konungen henne ifrån sig, då hon låg för hans fötter; menande hennes heta tårar wara

endast lögn: efter hon för honom icke tordes upptäcka någonting om grå kappan. Nu tillredde Prinsen ett stort bål på torget utanför borgen, der troll brukade brännas till döds. Det ämnade han nu åt Jucunda, som han emedlertid hade kastat i ett swart fängelse: fast mången gång hans hjerta ännu slog af mycken sorg, när han tänkte på huru ljuflig hon war den qwinnan.

Då dagen war fullbordad, och facklorna nära att sättas i bålet, så fördes Jucunda fram barfotad och mycket trasig, såsom hon hade legat på bara golfwet i fängelset. Wäl war hon blek, dock syntes hon icke bestört, utan ganska glad och mycket ödmjuk, såsom hon skulle gå till försoning och upprättelse, men alls icke till bålet. Wäst när hon så geck, och Konungen stapplande mottog henne wid bålet, stod åter grå kappan wid hennes sida, ropande, Hör på min Prinsessa, hwad såg Ni under luckan? — hwaraf Jucunda blef ganska harmsen och förbittrad, efter hon nu gick i andra tankar, menandes få komma till lycksaligheten i himmelen efter döden, samt att hon före sin afgång wäl skulle slippa, att widare beswäras af detta otäcka troll, som gjort henne så mycket ondt. Efter hon nu war upptänd af en sådan ledsnad, icke heller trodde sig något mera kunna förlora på jorden, steg hon helt dristigt fram, och ropade med bitterhet: Jo just dig, din förbannade gråa kappa, war det som jag såg; dig, som jag hatar af lif och själ!

Och i samma stunden föll kappan, likasom en grå aska till jorden, men i deß ställe stod

der en ung Prins, så skön, att deß make blir swår att söka; han war alldeles lik den, som fordom Jucunda sett i sin dröm: föll han ocksa nu ner i allas åsyn för hennes fötter, ropande med många tårar:

O min allra ädlaste Prinseßa, huru kunnen I wäl förlåta mig allt det myckna onda, som jag nu gjort eder på många år? Men wißten I dock, huru jag brunnit af allra wänaste kärlek till eder, fast ett grufweligt öde warit mig pålagt att bära, så skullen I icke wara mig så omild. Här hafwen I nu edra tre små Prinsar, hwilka jag tagit och fostrat, eftersom de ocksa werkeligen ocksa äro mina; ty jag har rätteligen blifwit wigd till eder, men icke denna Konungen, som här står: och deßa barn äro äfwen mina barn med eder. Kommen derföre nu genast min älskeliga gemål, och följen mig hem till mitt rike, som ligger ganska långt härifrån, der I skolen lefwa solsälla dagar, och äfwen få wackra tidningar om eder fader, moder och syskon.

Nu hördes ett gräseligt gny af den andre Konungen och hans folk, som icke wille släppa bort Jucunda, utan mente, detta war allenast ett nytt trolleri, för att tjusa deras ögon med. Men hon lade sig genast hårdt i den ankomna Prinsens famn, som hon så länge älskat; hwarpå han drog ut sitt blanka swärd och röjde dem så wäg genom hopen. Der sågo de snart, hwarest twå sköna grå hästar stodo sadlade i guld och perlor, och en stor skara raskt krigsfolk. Hwarföre de begge genast satte sig upp och redo derifrån.

Då nu Jucunda gruffligen mycket undrade öfwer allt detta, tog Prinsen till ordet, och sade henne, med den ljufligaste röst: Du min allraskönaste gemål, hör nu på huru olycklig jag warit, efter jag icke allenast sjelf lidit (det jag ringa aktat), utan äfwen måst se dig i så stort bekymmer. Rosimandro är mitt namn, widt berömdt i många länder. Men ännu war jag knappast tjugu år, då jag på kämpafärder war långt kommen hemifrån, och trött efter en lång drabbning, lade mig ensam att sofwa wid en ström. När jag waknade, satt wid min sida en qwinna, så ful som det argaste spöke. Hon berättade, huru hon blifwit upphettad af kärlek till mig, sade huru mägtig hon war i swartkonster, och lofwade mig tusen präktiga ting. Drag du till helfwetet, Troll, ropade jag, och gjorde ett kors för min mun: mån man kan på en gång älska och hata en? huru will du då, att jag skall älska en sådan djefwul, som du är? — Häraf blef hon ettergrön i ansigtet och ropade öfwer mig, liksom hon skulle hafwa slåsat eld: På en gång hata och älska en! O du allra otacksammaste och nedrigaste menniskobarn, så gå, och drag långt härifrån i den nya gestalt, jag skall gifwa dig; hwarefter hon kastade en gemen grå kappa öfwer mina axlar, med den werkan, att jag nästan miste allt wett, och blef alldeles osynlig, men den grå kappan, som jag bar, hon syntes ensam öfwerallt, hwart jag gick. Så, ropade hon, du olycksalige, som försmått mig, och det du förebrått mig, skall just hända dig; ty det säger jag till ett järtecken, att förr skall

du icke blifwa qwitt denna skepnad, än du fått en Prinseßa, som på en gång af all sin magt älskar dig, och med hwilken du blifwit wigd, så att du med henne aflat tre Prinsar: men hwilken tillika så grufligen hatar dig, att hon bleknar och wänder sig bort wid din åsyn, samt slutligen, ehuru hon af dig har tre barn, likwäl förbannar dig, ropande att hon hatar dig af lif och själ.

Under all denna berättelse kunde nu Jucunda swårligen hålla sig från många tårar öfwer ett så bistert öde, som träffat den ståtlige Prinsen; men kunde dock icke annat än le af mycken fromhet i sitt hjerta, då hon betänkte, huru Gud i alla stycken så underligt sammanlänkat sagan, att ett så ganska swårt järtecken blifwit uppfyldt till alla delar, och trolldomen således bruten. Hwarföre, sedan de båda hemkommit, och ljufligen grätit en stund samman, höll Rosimandro sin Jucunda så kär, att, näst Gud, han icke kunde se något ypperligare på jorden.

Digitized by Google

Sex Tjenare.

Bergsprångaren, Lyßnaren, den Klarsynte, Isklimpen, den Långe och den Tjocke.

En gammal Konung ägde ett stort rike och en skön dotter, som war den skönaste bland alla Prinseßor i hela werlden, och till henne friade de mäktigaste Konungar och tappraste Prinsar. Men Drottningen war en gammal elak trollpacka, och alla friare som anmälte sig, måste inför henne aflägga en högtidlig ed, att hwad Drottningen ålade honom att utföra det wille han göra eller ocksä plikta med förlusten af sitt hufwud.

Mellan 20 och 30 hufwuden sutto redan, som en ryswärd och afskräckande warning uppspikade på Slottsporten, ehuru hwart och ett bland deßa hufwuden tänkt sig hafwa hufwud nog för att rädda sitt hufwud.

Men då nu så många för sitt sjelfförtroende blifwit hufwudlösa, läto de öfriga likwäl sluteligen något warna sig, och på lång tid infann sig icke en enda friare, emedan hwar och en ej gerna satte sitt hufwud så der på spel.

En Prins, som mer än wanligt blifwit intagen af Prinseßans underbara skönhet, kände

likwäl stor frestelse att wåga sitt hufwud, men hans far wille ej tillåta det. Nu blef Prinsen sjuk och förtärdes af en trånande saknad, han blef allt blekare och swagare och förwißnade likt en blomma som i sitt sköte förtäres af en frätande mask. Alla Läkare woro ense att intet kunde hjelpa honom utom resor.

Konungen hade således intet wal; å ena sidan en wiß död; och å den andra åtminstone en owiß. "Nå begif dig då på wägen, sade han, måhända gynnar dig lyckan!"

När nu Prinsen fick sin wilja fram, blef han snart frisk och begaf sig på resan.

På resan kom han i en skog, der han fann en man som låg på marken och war så orimligt tjock, att han på afstånd hade utseende af en kulle.

"Huru har du kunnat blifwa så oerhördt tjock?" frågade Prinsen.

"Är jag tjock?" swarade mannen; "nu är jag wißt icke tjock, jag har magrat otroligt, ty jag har nu hela tiden ej haft mer än sex baknanar med bröd och twå fat win om dagen att lefwa af; men när mina tillgångar äro större, äter jag twå och tredubbelt och blir då twå till tre gånger tjockare än jag nu är. Derföre kallar man mig också: den tjocke."

"Dig tycker jag just om," sade Prinsen, "will du komma i min tjenst, så följ mig." Den tjocke war hågad dertill och följde Prinsen.

När de kommit litet längre fram, sågo de en man som låg med ena örat mot marken.

"Hwad gör du min wän?" frågade Prinsen.

Digitized by Google

"Jag lyssnar litet," swarade denne. "Tusen mil härifrån stampas, trampas, trumpetas och skjutes otroligt. Det är säkert någon stor slagtning å färde. — Man kallar mig Lyssnaren."

"Hwad gör man nu wid den elaka Drottningens hof?" frågade Prinsen.

Lyssnaren lade nu sitt andra öra till marken, lyssnade, och sade: nu, just nu, hugga de hufwudet af en Prins, som i går friade till den undersköna Prinsessan, och icke kunde uppfylla hwad Drottningen anbefallte honom. Så hör jag folket berättar.

"Följ mig," sade Prinsen, "om du will komma i min tjenst," och Lyssnaren war genast willig.

Nu tågade alla tre ännu längre fram och fingo snart se en man ligga på marken, som war så ofantligt lång, att man måste gå en fjerdedels mil för att komma från hans fötter till hans hufwud.

"Du war ofantligt lång!" sade Prinsen; men den långe swarade: "Hwad är jag nu lång? när jag sträcker rätt ut mig, ser jag öfwer de högsta berg på jorden."

"Om du will tjena mig" sade Prinsen, "så kommed mig." Han följde genast med.

När de fyra kommit ett stycke längre fram, satt der en med förbundna ögon och Prinsen frågade: "Hwarföre har du dina ögon förbundna?" — "Om jag ej hade dem förbundna," sade den tillsporde, "så wore det ej bra; ty hwad jag ser på med mina ögon spricker.

Digitized by Google

"Nå kom du också med mig som de andre, om du wil tjena mig," sade Prinsen.

"Ja det will jag," sade han och följde med.

Nu funno de fem wid sin resas fortsättande en som låg i hetaste solhettan, lutad mot en bergwägg, der solen baddade så att ingen kunde uthärda dermed. Men denne frös likwäl så att tänderne skallrade i hans mun.

"Har du fråßan!" frågade honom Prinsen, "efter du så fryser?"

"Nej," swarade han, "men jag har nio wintrars kyla i mig och kan aldrig få nog warmt, förr än all den kyla hunnit förtäras."

Prinsen bad äfwen denne kalla man följa sig, och han war straxt färdig dertill.

Då deßa sex resande nu kommo ett stycke längre fram upp på ett högt berg, blefwo de warse en man som såg sig omkring åt alla sidor.

"Hwad ser du dig omkring efter?" frågade Prinsen. "Det gör jag för ro skull" sade han, "ty mina ögon äro klarsynta, att jag ser allt som händer och sker på jorden. Se der borta uppäter en skata en torndyfwel, och det är likwäl 500 mil härifrån.

"Just en sådan feltes mig!" sade Prinsen, och tog äfwen honom med sig.

Nu kommo de till den stora präktiga hufwudstad, der den sköna Prinseßan och den elaka Drottningen bodde. Prinsen begaf sig genast till Drottningen och sade att han wille fria till Prinseßan.

Digitized by Google

"Det må ni wäl göra," swarade Drottningen, "men jag ger er först trenne ting att utföra, och fullgör ni dem, så will jag gifwa er min dotter. Först måste ni skaffa mig tillbaka en ring den jag tappat i en stor flod."

Den med de klarsynta ögonen måste nu efterse, hwar i floden ringen låg, och då han såg honom ligga mycket djupt, drack den tjocke så duktigt af flodens watten, att den långa kunde stiga ned och upptaga ringen.

När Prinsen lemnade ringen åt Drottningen, sade hon: "Det är bra! ty det är den rätta ringen, men nu kommer det andra. Der borta på ängen beta mina 300 oxar, dit will jag äfwen låta föra 300 fat win. Allt detta måste du förtära och får blott bjuda en gäst dig till biträde."

Nu tog Prinsen den tjocke till sällskap wid denna måltid, och då denne såg hwad här war att förtära, sade han: "Så får jag då en gång äta mig så duktigt mätt och dricka mig otörstig. De 300 Oxarne förtärde han med god aptit och winet drack han genast ut.

När nu också detta war wäl gjordt, sade Drottningen. "Så långt som ni, har likwäl ingen ännu hunnit. Derföre will jag nu gifwa er något att utföra som bör blifwa er rätt lätt efter hwad ni redan gjort och sedan är allt fullbordadt."

"I afton för jag till dig Prinsessan; då skola ni sätta er tillsamman; men ni får ej insomna förr än efter midnatten kl. 12, då jag sjelf

kommer; är du då insomnad, då förlorar du hufwudet."

Prinsen war försigtig och tänkte: "det är wäl kanske det swåraste," och när Prinseßan infördes, befallte han sina sex tjenare att komma in till sig. Den tjocke ställde han mot dörren, så att ej en mygga kunde slippa in, den långa måste lägga sig i en ring kring Prinsen och Prinseßan.

De höllo sig wakna till öfwer kl. 11, då öfwerföllos de alla af en tung sömn, som de ej kunde afwärja, ty det war en sådan sömn, som Drottningen genom sina häxerier fört öfwer dem.

Nu war kl. redan tre qwart på 12, då de uppwaknade, men Prinseßan hade under det de såfwo blifwit bortförd af Drottningen.

"Håll!" sade den klarsynte i det han rätt uppspärrade sina ögon, hon sitter midt uti en klippa, men jag kan nu nattetid ej rätt se huru långt bort den klippan är belägen."

Då satte lyßnaren sitt öra mot wäggen, och hörde huru Prinseßan jemmerligt klagade och sade att Prinsen, från första ögonblicket hon såg honom, alltid warit henne kär och nu måste han sitta i den djupa bergsklyftan. — Men klippan låg likwäl blott 300 mil härifrån.

Den långe tog nu den med de förbundna ögonen på ryggen och war inom ett par minuter med honom wid den Prinseßan inspärrade klippan. Der aflöste han bakifrån den förbundnes ögon och klippan söndersprang i milioner stycken, hwarefter han genast förband sina farliga ögon; den långe tog nu Prinseßan på sin arm och Berg=

Digitized by Google

sprängaren på ryggen och de återkommo i rättan tid, att klockan kort derefter slog 12.

På slaget war den gamla häxan der, och som alle woro wakne och Prinseßan åter der, så sade den gamla wresiga Drottningen, att nu wore allt bra, och tog sin dotter med sig på sina rum.

Men det feltes mycket deri att allt skulle wara godt, utan det war till och med ganska ondt. Drottningen öfwertalte sin dotter, att dagen derpå säga, det modren wäl gifwit sitt bifall och Prinsen uträttat hwad Drottningen fordrat; men att allt detta icke anginge henne, och hon wille sjelf först sätta honom på ett prof, förr än hon gifwer honom sin hand.

Som den stränga modren wille hafwa det, sade äfwen Prinseßan morgonen derpå, och begärde att han skulle uppsöka någon som kunde lägga sig i en hög brinnande wed och oskadd utgå ur elden. Det hade den gamla Frun utränkt och mente att om Prinsens tjenare också kunde hjelpa honom med allt annat, så skulle de likwäl icke kunna göra detta.

Wedhopen blef upptrafwad och påtänd och den som hade de nio wintrarne inom sig, steg in i elden, som steg högt mot himmelen och brann intill tredje dagen.

När nu den stora wedhögen brunnit ut, kom wår Isklimpsman framkrypande helt förstelnad af köld och sade: hade det här räckt ännu en dag, så hade likwäl all min inre kyla blifwit förtärd.

Den

Den sköna Prinseßan skulle nu ändteligen få förmäla sig med Prinsen, ty nu wißte ej Drottningen widare att uttänka någon swårighet, den hon ej ansåg Prinsen med sitt folks biträde kunna öfwerwinna. Men när de unga älskande skulle fara till kyrkan, för att wigas, försökte den hårda modren att med wåld hindra giftermålet derigenom, att hon befallte sin krigshär att nedgöra Prinsen och hans folk. Men lyßnaren hade hört Drottningens hemliga befallningar och sade till bergsprängaren: Nu skola wi anställa ett lustigt spratt med det här packet. Se nu rätt skarpt på deßa som skola förgöra oß. Sprängaren gjorde så, och i ett ögonblick woro alla deßa krigare till häst och fot söndersplittrade som glasskärfwor och den gamla fru modren som rest efter för att se på god lust, gaf han isynnerhet ett par ögon så, att hon blef förwandlad i en dammhög.

Nu fick wår Prins bibehålla sin Prinseßa och reste med henne till sitt slott; men som Prinsen wille litet bry Prinseßan för det prof hon också satt honom på, stannade han med henne uti en liten dålig by och sade: nu min Prinseßa får ni plikta för er hårdhet emot mig. Jag är ingen Prins, blott denna bys Swinherde, och ni som min maka, får biträda mig och hafwa alla grisande suggor under er wård.

Prinsen anskaffade werkligen swinkreatur af alla slag, klädde sig och sin gemål i kläder, passande för ett så neslig yrke och beslöt att på ett förnuftigare sätt pröfwa sin unga gemål än

Digitized by Google

hon och hennes elaka mor gjort med honom och så mången olycklig Prins.

Det kostade mycket på Prinsessan att betänka huru många Konungar och Furstar hon och hennes stolta mor afslagit, och ansåg det nu för ett billigt straff, att hon slutligen blott fått en ringa swinherde till make.

Emedlertid bemötte den förnäma swinherden sin herdinna med all ömhet och då han trodde hennes stolthet nog späkt, sade han en dag: "kom min wän, wi skola kläda oss i wåra helgdagskläder och spatsera i ett närbeläget Kungligt lustslotts trägårdar.

Nu förde Prinsen Prinsessan till sitt slott, och då hela hans lysande hof snart omgåfwo honom, fann Prinsessan, till sin stora fägnad, att hennes gemål blott welat föra henne ifrån sin fåfänga öfwer sin skönhet, som förr eller sednare, skulle aftaga och förswinna.

Hwilken kunde nu wara lyckligare än wår Prins; en skön gemål utan fåfänga, och tjenare utan all like. Bergsprängaren gjorde större nytta i krig än 10,000 kanoner; Lyssnaren blef den bästa spion och underrättade om allt som föregick i andra länder och wid andra hof; den Klarsynte fick uppsigten öfwer alla Rikets Domare och Embetsmän: Isklimpen fick bewara winkällare och skattkamrar; den Långe blef Prinsens förste löpare, budbärare och kurir, och om också resan gällde 100 eller 300 mil, så war den dock alltid gjord på en förmiddagsstund.

Digitized by Google

Nu war det wäl intet under, att i ett land der Fursten hade så dugliga män till biträde, det också gick allt rätt i sin ordning och att alla blefwo nöjde och lyckliga.

Men hwad gjorde då Fursten med den tjocke? Som han med sin ofantliga fettma och grofwa matlust höll allt tillgodo, som bjöds honom, så ratade han icke heller att uppsluka alla blodsugare eller med ett ord dem, hwilka skulle straffas, för att hafwa welat uppäta sina medmenniskor eller, som man säger, gnaga dem till märg och ben — procentare och orätträdiga advokater, enkors och omyndigas förstörare. — Hans matlust och hans mage woro så goda, att han ej märkte huru giftig hans föda war, och tack wäre hans goda mage, blef landet fritt från deße Egyptiska gräshoppor, och således ett land utan like.

Om Juden och Skomakaren Ahasverus från Jerusalem.

Paulus von Eitzen, fordom den H. Skrifts Doctor och Biskop i Schleswig, har mig för sannfärdigt berättat sig hafwa i sin ungdom år 1547, om wintertiden i Hamburg, sett på en Söndag uti en kyrka under predikan, en man, lång till wäxten med långa öfwer axlarne hängande hår, stående barfota gent emot predikstolen, och med sådan andakt predikan afhört, att han, så ofta Jesu namn nämndes, hade med största wördnad böjt sina knä, hjerteligen suckat, och sig för bröstet slagit; men hade i då warande hårda wintertid intet mera haft på sig, än ett par gamla, sönderslitna byxor, en lång inpå benen hängande lifrock, med en gördel omkring, och en kappa deröfwer, som har räckt honom allt inpå fötterna. Efter utwärtes anseende hade han synts wara en man wid 50 års ålder.

Medan då hwar man talt i Hamburg om bemäldte Jude och sig öfwer honom förundrade, är bemälte Doctor von Eitzen blefwen förorsakad att fråga efter hans härberge, och då han det förnummit, hade han gått till honom, och frågade honom sjelf om hans tillstånd, och allt hwad han tillförene om honom hördt sägas. Då bemälte Jude beskedligen på allt swarat, och i

synnerhet sagt sig wara född i staden Jerusalem, och wid Christi tid hafwa warit der sammastädes en Skomakare, sitt namn wara Ahasweruß, och hafwer personligen Christi korsfästelse bewistadt, och allt sedan i så många hundrade år måst gå omkring i werlden, igenom otaliga konungariken, länder och städer, hafwandes han till sådan sin berättelse och stadfästelse upprepat många och hwarjehanda omständigheter, om Christi lidande, korsfästelse och död.

Han hade ock wetat att förtälja, alla de förändringar, som sig sedan så många hundrade år både i kyrko- och regements-saker tilldragit, serdeles uti de Orientaliska länder, enkannerligen huru länge hwar och en af Christi lärjungar och apostlar lefwat, huru de hade rest omkring och predikat, och hwad ändalykt omsider hwar och en af dem hade tagit. Hwilket allt Doctor von Eitzen hade med lust afhört, och deraf blifwit föranlåten till sin rätta information, af honom begära omständligare berättelse om hans egen person och tillstånd. Hwarpå Juden honom widare berättat, att han wid Christi korsfästelsetid bodt uti sjelfwa Judiska hufwudstaden Jerusalem, och då med största hopen af Judarna hållit Christum för en upprorisk man och folkets förförare, hade ofta sedt Christum i sin egen person, och med de andra emot honom rasande Judar önskat, att han till sin mißhandels straff måtte af daga tagas, och på korßens galga fästas. När då Christus omsider war af Pontio Pilato dömder till döden, och då han hade fått höra, att Christus skulle utföras att

afslifwas, hade han genast lupit hemåt till sin hustru och barn och dem sådant kungjort, på det de måtte taga tiden i akt, att få se Christum utföras till Rätteplatsen. Och efter hans hus deruti han då hade bodt, war belägit wid gatan som gick ifrån Rådstufwan ut till rätteplatsen, och krigsknektarna måste föra Christum hans hus förbi, hade han sjelf tagit sitt minsta barn på sin arm, och burit det ut för sin husport, att det skulle deß bättre få se Christum. När nu Christus hade kommit med den swåra korsbördan intill Skomakarens hus, hade han stannat och welat något hwila sig, men han hade dels af blindhet och ifwer emot Christum, dels att winna pris, drifwit Christum från sin huswägg, och bortwist honom med deße ord: Gack hädan ifrån min huswägg till korsens galga, dit dig bör gå, hwarpå Christus sig hade wändt till honom, och till honom sagt: Jag will nu stå här litet stilla och hwila mig, men du skall hädanefter ingen ro eller hwila hafwa i denna werlden, utan skall ostadig och flyktig omkringwandra i hela werlden allt intill domedagen. Hwaruppå han straxt satt sitt barn ifrån sig: och då han welat gå in i sitt hus igen, icke kunnat komma in i huset, utan hade genast måst följa Christum ut till Hufwudskalleplatsen, hwarest han med sina ögon sedt Christum korsfästas och dräpas.

Efter förrättad korsfästelse hade han welat gå hem igen i staden Jerusalem till sin hustru och barn, men icke kunnat komma in i staden, utan måste genast gå ifrån Rätteplatsen, der Christus

blef korsfäst, bort i främmande land, och der nu uti så många hundrade års tid ostadig och flyktig i stor eländighet sorgse och bedröfwad wandra omkring i werlden, ifrån den ena orten till den andra. En gång hade han högeligen trängtat, att komma igen till staden Jerusalem, då han ock genom Guds skickelse dit kommit, men funnit hela staden störtad och ödelagd, och hade han icke annat sedt än stenhopar, och icke det ringaste mera qwarstående af all den prakt och härlighet, der uti staden hade stått, före Christi lidande och korsfästelse. Derjemte hade han sagt sig icke kunnat weta, hwarföre Gud honom låt så länge här i werlden i elände och jemmer omkring wandra, och af så många tusende menniskor beskådas; men dock trodt att Gud sådant af ingen annan orsak gör, än att han skall wara allt intill domedag, ett lefwande wittne om Christi lidande och korsfästelse, emot alla otrogna Judar och obotfärdige, dem med bot och bättring att påminna; önskandes eljest att Gud wille honom en gång genom en salig död ifrån sitt elände och jemmer förloßa. Sådant samtal med bemäldte Jude hade jemte Doctor von Eitzen och då warande Rector Scholä i Hamburg bewistat, med många andra lärde och i historierne wäl beläsne män: de honom om många till Orientaliska Kyrkohistorien ländande saker och förändringar frågat och af honom fått ett oförmodadt, och sanningen likmätigt och trowärdigt swar på allt det de honom frågat, så att de sig högeligen deröfwer förundrat.

Digitized by Google

Judens lefwerne anbelangande, hade han då i Hamburg fört ett stilla och ensligt lefwerne; hade aldrig talat, om icke någon frågat honom; om någon bjudit honom till måltid hade han mägta litet ätit och druckit, och alltid tagit den ringaste maten som warit på bordet. Wille någon gifwa honom penningar, så hade han aldrig tagit mer än twå Lübska skillingar, dem han genast plägat gifwa åter till någon annan fattig menniska, som honom mötte, sägandes alltid, sig icke akta penningar, utan hafwa till Gud det förtroende att han wäl skulle föda honom, ock allestådes hwart han kom godhjertade menniskor beweka, att gifwa honom mat, kläder och hwad han kunde betarfwa; han hade eljest aldrig lett utan gått i stadigt suckande, bedröfwad och sorgse i djupa tankar, likwäl som oftast sägandes: att han hade till Gud den tro och tillförsikt, att Gud honom wore igen till nåder upptagandes, medan han sine wid Christi korsfästelse begångne synder af hjertat ångrat, och i sitt hjerta om deße synders förlåtelse utan återwändo suckade.

Hwad hans språk och tungomål widkommer, så hade han kunnat tala allehanda Orientaliske och främmande språk, han hade ock talat ren Tyska, likssom han hade warit inföod Sachsare. Då man honom frågat hur han deße tungomål lärt, hade han swarat sig hafwa alltid så snart han kommit i ett annat land, strart kunnat genom Guds skickelse både förstå och tala sådant lands tungomål, änskönt han tillförene aldrig hade hört eller talat det ringaste af sådant tun=

Digitized by Google

gomål och förstod han sjelf icke huru det tillginge, utan måste det af Guds försyn taga och erkänna. I sitt tal hade han eljest warit mäkta Gudelig och from, alltid när Jesu Namn nämndes sina knä böjandes och djupt suckandes. Hörde han någon swärja och bannas, eller Jesu Namn mißbrukas, sade han straxt till sådana: O! du eländiga och arma menniska, hwi mißbrukar du Guds och din Frälsares Jesu Namn, samt Deß bittra Pino och Död så försmädeligen. Hade du, såsom jag, sedt, huru Frälsaren är blefwen plågad och hwad sår och pina han för oß lidit, så skulle du förr tillfoga dig sjelf något ondt på din kropp, än hans aldraheligaste Namn, pina och död så obetänkt mißbruka.

Detta allt med mycket mera har jag Anno 1574 hört af Herr Doctor von Eitzen mig sannfärdeligen berättas om bemälte Jude och Skomakare af Jerusalem, hwilken mig många andra mina goda bekanta, som då för tiden ock hafwa sedt bemälte Jude, så i Hamburg som i andra wid Östersjön belägna sjöstäder, såsom Lübeck, Wißmar, Danzig, Königsberg och annorstädes, bekräftat och stadfäst hafwa.

I synnerhet har jag år 1555, af då warande Hertigens af Hollstein Schleßwig Sekreterare, Christopher Kruse, jemte en annan lärd man, Jacob von Hollsten benämnd, hört sägas, att de nyligen hade warit till Spanien försände, å Hertigens wägnar, att göra anordning om betalning för de krigstjenster som Hertigens Milice hade gjort Konungen i Spanien i deß Neder-

Digitized by Google

länder, då hade han i den Spanska Residens-staden Madrid sedt bemälte Jude och Skomakare af Jerusalem, i äfwen sådan skapnad, klädebonad, statue och åthäfwor, som han här framföre finnes beskrifwen. Och hade han då talat god Spanska.

Eljest har jag af många hundrade menniskor hört sägas, att de honom annorstädes sedan på många ställen sedt, och med honom talat hafwa.

Så berätta ock de utur Polen och Moscau ankomne resande, att de honom dersammastädes för några år sedan sedt hafwa; och nu för tiden tala många hundrade menniskor här i orten derom att de sedt honom här i Liffland, dock enkannerligen i dettta år i staden Rewal.

Hwilket ock orsaken är, som mig dertill bewekt hafwer att jag föregående berättelse som jag af Herr Doctor von Eitzen om bemäldte Jude för så många år sedan förnummit, hafwer den gunstige Läsaren meddelat, på det han medelst deß jemförande må kunna dömma, om den nu för tiden här på orten wistande Jude kan hållas för den samme, hwarom jag hörde i Schleßwig förtäljas, eller ej? Jag kan derom intet döma, emedan jag sjelf honom hwarken sedt eller med honom talat hafwer. Skulle mig hända, att jag får se honom, och får sjelf tala med honom, skall jag icke underlåta den gunstige Läsaren, derom en sannfärdig berättelse meddela. Rewal den 11 April år 1604.

J. H. R.

Frithiofs Saga.

Kung Bele och Thorsten Wikingson.

Det är början af denna Saga, att Kung Bele herrskade öfwer Sognefylke i Norige. Kungen hade tre barn, twå söner Helge och Halfdan och en dotter wid namn Ingeborg. Ingeborg war en skön tärna med ett ypperligt förstånd och war det förnämligaste af Kungens barn. På kusten westanför fjorden låg der en stor gård, som kallades Balders hage. Der war en fristad och ett stort offerhus och stället war omgifwet af en hög skidgård. Der woro många Gudar, dock dyrkades Balder mest. Med så stort nit höllo hedningarne detta ställe heligt, att ingen skada der måtte tillfogas folk eller fä, och manspersoner der ej hafwa något umgänge med qwinnor. Kungasätet het Syrstrand, men på hinsidan fjorden låg en gård som het Framnäs. Der bodde en man wid namn Thorsten Wikingson. Hans gård låg midt emot kungasätet. Med sin hustru hade Thorsten en son som hette Frithiof, hwilken war den största och starkaste bland män och redan tidigt i ungdomen märklig i idrotter; han blef kallad Frithiof hin Fräkne eller den Tappre. Han war så wänsäll, att alla önskade honom godt. Kungens barn woro unga, då deras moder dog. Der war en god bonde i Sogn, wid

namn Hilding, som tillbjöd sig att wilja uppfostra Kungadottren; och hos honom blef hon wäl och klokt uppfostrad. Hon blef kallad Ingeborg den fagra. Äfwen Frithiof blef uppfostrad hos Hilding bonde, och han och Kungadottren woro således fostersyskon, och med ingen af deßa twå kunde andra barn mäta sig. Kung Beles lösegendom började att mycket fråntagas honom, när han nu blef gammal. Men Thorsten hade tredje delen af riket att råda öfwer och Kungen hade det största bistånd af honom. Han gjorde hwart tredje år med stor kostnad gästabud åt Kungen, men de twå åren höll Kungen gästabud för Thorsten. Helge, Beles son, blef tidigt en stor blotman eller afgudadyrkare, och folket tyckte rätt litet om deßa bröder. Thorsten hade ett skepp, som hette Ellida, hwilket roddes af femton man på hwar sida. Det hade höga krokiga stammar och war uti storhet som ett hafsskepp (däckadt). Kanten war beslagen med jern. Så stark war Frithiof, att han rodde Ellida i framstammen med twå, tretton alnar långa åror, men till hwar och en af de andra årorna behöfdes det twå man. Då Frithiof sålunda tycktes öfwergå andra unga män på den tiden, och berömdes mer än kungasönerna, blefwo deßa deröfwer afundsjuka på honom. Emellertid föll Kung Bele i en sjukdom, och då han blef allt swagare och swagare, kallade han sina söner till sig och tilltalade dem sålunda: "Denna sjukdom tör blifwa min bane, men derom beder jag Eder, att I hållen Eder fast wid mina gamla pröfwade wänner; ty mycket fattas Eder i mina tankar,

både i afseende på råd, wishet och tapperhet, för att kunna jemföras med Thorsten och hans son Frithiof. En hög skolen I uppkasta öfwer mig.” Derefter dog Bele. Sedan blef Thorsten sjuk. Han talte då till Frithiof: ”Son!” sade han, ”det will jag bedja dig, att du wisar ett fogligt sinne mot kungasönerna, ty det är tillbörligt för deras wärdighets skull, fast jag tror, att också du skall komma högt. Jag will låta sätta mig i hög på denna sidan fjorden nere wid sjön midtemot Kung Beles hög, och är det då lätt för oß att ropa till hwarandra emot tillstundande händelser.” Björn och Asmund hette Frithiofs fosterbröder; de woro stora och starka män. Kort derefter dog Thorsten och han blef högsatt der, som han före sin död hade önskat. Men Frithiof tog land och lösöre efter honom.

Frithiof friar till Ingeborg, Beles dotter.

Frithiof blef den berömligaste man och höll sig tapper i alla mandomsprof. Han höll mest af sin fosterbroder Björn, men Asmund tjenade dem båda. Skeppet Ellida fick han som den bästa dyrbarhet efter sin fader och som en annan dyrbarhet en gulbring, hwars make icke fanns i Norige. Så gifmild war Frithiof, att de flesta höllo honom för ej ringare hedersman, än de båda bröderna, på kungawärdigheten när. Derför fattade också deßa hat och fiendskap mot Frithiof och de funno sig mycket illa deri, att han blef ansedd för en större man än de. De fingo en aning om att deras syster Ingeborg och Fri-

Digitized by Google

thiof hade fattat kärlek till hwarandra. Det hände nu en gång att Kungarne skulle fara till gille till Framnäs hos Frithiof; och denna gjorde sig då all omsorg för att mottaga dem bättre än de woro wana. Der war också Ingeborg, och hon och Frithiof talade mycket med hwarann. Kungadottren sade till honom: "Du har en god guldring." "Sannt är det," sade Frithiof. Derefter foro bröderna hem, och deras afund mot Frithiof wärte. Kort derefter blef Frithiof mycket wemodig. Hans fosterbroder Björn frågade honom om orsaken. "Jag har stor lust," så sade han, "att fria till Ingeborg, och fast jag är af ringare wärdighet än hennes bröder, så är jag likwäl ej mindre mägtig." "Låt oß göra det!" swarade Björn. Sedan drog Frithiof med några män till bröderna. Kungarne sutto på sin faders hög. Frithiof helsade ödmjukt på dem och bragte sedan frieriet å bane, att han friade till Ingeborg, Beles dotter. Härtill swarade Kungarne: "Det är mycket oförståndigt att föredraga en sådan sak, att wi skulle gifta bort wår syster med en man utan wärdighet; och dertill sware wi på allt sätt nej!" "Då är mitt ärende snart afgjordt," swarade Frithiof; "men det skall jag så återgälda, att I aldrig härefter skola erhålla min hjelp, huru högt I än kunnen wara i behof deraf." De sade, att derom brydde de sig rätt litet Frithiof drog derpå hem och blef åter glad.

Kung Ring förklarar krig mot Beles söner.

Det war en Konung, som hette Ring; han rådde öfwer Ringerike, äfwenledes i Norige.

Hän war en mägtig Fylkeskonung och en bra karl, men då redan till åren kommen. Han talade så till sina män: "Jag hafwer sport, att Kung Beles söner hafwa brutit sin wänskap med Frithiof, som dock är berömdast af de flesta. Nu will jag sända män till deßa Konungar och bjuda dem det wilkor, att de skola underkasta sig mitt herrawälde och gifwa mig skatt; om de icke wilja det, så will jag med wäpnad magt rycka mot dem, och ingen swårighet skall det då bli att segra öfwer dem, ty de hafwa hwarken styrka eller förstånd mot mig; men mig skall det kända till mycken namnkunnighet på gamla dagar att skaffa dem ur wägen." Kung Rings sändebud drogo derpå bort, och kommo till Sogn till bröderna Helge och Halfdan, och tilltalade dem med deßa ord: "Kung Ring sänder Eder bud, att I skolen sända honom skatt, annars will han härja på ert rike." De swarade, att de ej wille lära i sin ungdom hwad de ej wille kunna som gamla, nemligen tjena honom med wanära; "och skall nu samlas," tillade de, "allt det manskap, som wi kunna få." Och så blef gjordt, men då de tyckte, att deras manskap blef litet, sände de Hilding till hans fosterson Frithiof, att han skulle bedja honom komma Konungarne till hjelp. Frithiof satt just wid schackspelet, då Hilding kom och tilltalade honom med deßa ord: "Wåra Konungar sända dig helsning, och wilja hafwa din hjelp i striden mot Kung Ring, som med öfwermod och orättwisa will anfalla deras rike." Frithiof swarade honom intet, utan sade till Björn, med hwilken han spelade: "Der är

ett tomt rum, fosterbroder! den der figuren står blottad; dock behöfwer den icke derföre förändra draget; ty jag will anfalla den röda och se om den är bewakad." Hilding sade då åter: "Så bjöd Kung Helge säga dig att du skulle draga med på detta krigståg, eljest skulle en hård lott före= stå dig, när de komma tillbaka." Då sade Björn: "twå drag kan man här göra, fosterbroder! och på twå sätt kan man rädda sitt spel." Rådli= gast torde det wara," swarade Frithiof, "att räfwen (kungen) först anfalles, och då skola båda dragen få en god utgång. Annat besked fick Hil= ding ej på sitt ärende, och han drog då hastigt tillbaka till Kungarne och berättade dem Fri= thiofs swar. De sporde Hilding huru han ut= tydde deßa ord. "När han talte om det tomma rummet," swarade Hilding, "då tänkte han på rum eller att deltaga i denna färd med Eder; men när han sade, att han wille anfalla den röda, så sigtade han på er syster Ingeborg; wakten hen= ne derföre wäl! Men då jag yppade för honom det hårda straffet af Eder, så ansåg Björn det, som om det förestod ett dubbelt wilkor eller twå anfall, men Frithiof sade, att räfwen (kungen) skulle först angripas; och dermed menade han Kung Ring." Sedan beredde Kungarne sig; men läto först Ingeborg och med henne åtta qwin= nor fara till Balders hage, och förklarade, att Frithiof wäl icke skulle wara så dumdristig att draga dit för att besöka henne, eftersom ingen dristade sig att wanhelga detta ställe. Men brö= derna drogo Kung Ring till mötes i Sognesund. Kung Ring war mest wred öfwer att bröderna

Digitized by Google

hade utlåtit sig att det war en skam att slåß med en man, som war så gammal, att han ej kunde komma till häst utan understöd.

Frithiof drager till Balders hage.

Så snart Kungarne woro borta, tog Frithiof sina präktigaste kläder och satte den goda guldringen på sin hand. Sedan gingo fosterbröderna ned till sjön och Ellida fördes fram. Björn sporde: "Hwart skulle wi nu styra, fosterbroder!" "Till Balders hage," swarade Frithiof, "att ha gamman med Ingeborg." "Det är ej rådligt," sade Björn, "att förtörna Gudarne emot sig." Frithiof swarade: "Derpå will jag dock wåga, att jag aktar mera på Ingeborgs gunst än Balders wrede." Derefter rodde de öfwer fjorden, och gingo upp till Balders hage och in i Ingeborgs kammare. Hon satt der med åtta mör; de woro ockå åtta. Men då de kommo dit, war der allt klädt med Atlas och dyrbara tapeter. Ingeborg stod då upp och talte så: "Hwi är du så dristig, Frithiof! att komma hit utan mina bröders lof, och att sålunda förtörna Gudarne mot dig?" — "Huru det än må gå," swarade Frithiof, "så aktade jag mera på din kärlek än Gudarnes wrede." "Du skall här wara wälkommen," sade Ingeborg, "likasom ocksä alla dina män;" och hon gaf honom derpå plats att sitta wid sin sida och drack honom till med det bästa win, och sålunda sutto de och förnöjde sig. Då såg Ingeborg den goda ringen på hans hand och sporde, om hon egde denna klenod. Frithiof

Digitized by Google

sade, att det war hans egen. Han prisade nu ringen mycket. "Gifwa will jag dig ringen," sade Frithiof, "om du lofwar mig, att aldrig låta den komma från dig, utan sända mig den, om du ej will ega den längre; och härmed skola wi gifwa hwarann trohetslöfte." De trolofwade sålunda hwarandra och bytte ringar. Frithiof war ofta i Balders hage om natten, och det gick ingen dag förbi, då han ej kom dit att roa sig med Ingeborg.

Om Frithiof och Beles söner.

Nu är att förtälja huru bröderna mötte Kung Ring, men att han hade talrikare manskap. Då gingo män emellan dem och sökte förlika dem, så att det ej kom till någon ofred. Kung Ring sade, att han wille förlikas på det wilkor, att Kungarne wille underkasta sig honom och gifwa deras syster Ingeborg den fagra, jemte tredjedelen af alla deras egodelar. Detta antogo Kungarne; ty de sågo, att de hade att göra med stor öfwermagt, och förlikningen blef nu slutad med fast aftal och bröllopet skulle stå i Sogn, när Kung Ring kom att hämta sin fästeqwinna. Bröderna drogo nu hem med sin här och woro särdeles illa till frids med hwad som hade mött dem. Då Frithiof trodde, att man snart kunde wänta bröderna hem, talade han sålunda till kungadottren: "Wäl och hederligt hafwen I mottagit oß och ej hafwa wi märkt wår wärds Balders wrede; men när I weten, att

Digitized by Google

edra Kungar äro komne hem, breder då ert linne öfwer diarsalen, ty den är den högsta sal här på gården; och wi kunna då se det från wår gård." Kungadottren swarade: "Ej har någon före Eder wågat att göra detta, men nog hafwa wi i Eder mottagit wänner." Derpå drog Frithiof hem, men nästa morgon derpå gick han tidigt ut, och då han åter kom in, qwad han denna wisa: "Jag will förkunna kämpar wåra, att det är rigtigt ute med gamman-resor; Hjeltar ej skulle till skeps fara, ty nu äro blöjor på bleke komna." De gingo ut, och sågo, att hela diarsalen war betäckt med blekt lärft. Då tog Björn till ordet: "nu torde Kungarne wara hemkomne, och nu hafwa wi blott kort tid att sitta i lugn, och håller jag för rådligt att samla manskap." Och så blef gjordt och en hop män samlades dit. Bröderne sporde snart Frithiofs och Björns företag och hans manskaps styrka. Då sade Kung Helge: "Ett under synes det mig att Balder skall tåla hwarje hån af Frithiof och hans folk; nu skola män sändas honom för att få weta hwad förlikning han will bjuda oß, eller skall man bjuda honom draga bort från landet; ty jag ser icke att wi nu hafwa styrka till att slåß med dem." Hilding fosterfader tillika med Frithiofs wänner framburo Kungarnes ärende till Frithiof. De talade sålunda: "Det wille Kungen hafwa i förlikning af dig, Frithiof! att du utkräfwer den skatt af Orkney-öarne, som ej warit erlagd sedan Beles död; ty de behöfwa nu pengar, då de skulle bortgifta sin syster Ingeborg med mycket lösöre."

Härtill swarade Frithiof: "En sak är det, som beweker mig till förlikning oß emellan, högaktning för wåra hädanfarna fränder; men ingen trofasthet skola deßa bröder wisa oß; dock will jag ingå förlikning under det wilkor, att alla wåra egendomar skola lemnas i fred, medan jag är borta." Detta blef lofwadt och bekräftadt med eden. Frithiof beredde sig derpå på resan och utwalde till sitt följe tappra och stridbara män. De woro aderton tillsammans. Frithiofs män sporde honom, om han ej wille fara först till Kung Helge och förlika sig med honom och försona sig för Balders wrede. "Nej!" swarade Frithiof, "det löfte will jag göra, att jag icke skall bedja Kung Helge om fred." Derefter gick han om bord på Ellida, och de styrde ut af Sognefjord. Men då Frithiof hade dragit hem ifrån, talade Kung Halfdan sålunda till sin broder: "Derwid skulle wi wisa mera konst i wår regering, om Frithiof fick någon betalning för sitt brott; wi skola derföre bränna hans gård, och uppwäcka mot honom och hans män en sådan storm, att de aldrig skulle räddas." Helge sade, att han biföll hans råd. Sedan uppbrände de hela gården Framnäs, och bortröfwade allt godset. Derpå sände de bud efter twå trollqwinnor, Heide och Hamglame, och gåfwo dem pengar, på det de skulle sända ett så stort owäder öfwer Frithiof och hans män, att de alla måtte omkomma i hafwet. Deßa anwände nu alla krafter på trolleri, och de stego upp på trollställningen att trolla och förgöra.

Digitized by Google

Frithiofs färd till Orkney-öarne.

Men då Frithiof och hans folk kommo ut från Sogn, kom ett häftigt wäder och stark storm öfwer dem, sjön blef mycket hög och stor, och skeppet sköt en häftig fart, emedan det war en snabbseglare och ett ypperligt fartyg. Då qwad Frithiof denna wisa: "Jag från Sogn lät böljors däckade gångare simma, midt i Balders hage möen satt med Sorg; faseligt hafwet skummar, fröjd är dock mör att äga, de som oß godt månd unna, om Ellida än sjunker!" Björn sade: "Det skulle wara bra, om du nu hade något annat att beställa, än att sjunga om de mör i Balders hage." "Dock förminskas det likwäl icke," swarade Frithiof. Då drefwo de Norr åt sunden nära de Öar, som kallas Solunder, och då war wädret som wärst. Då qwad Frithiof: "Wäldigt nu hafwet swallar, slår emot skyar böljan, det wäller gammal trolldom, som brakande sjögång wäcker; ej skall jag mot hafwet i owädret strida; kunna då Solunders kuster, klädda med is, oß wärna." Då lade de in under Solunder-öar och ernade blifwa der; men hade knappast gjort det, förrän wädret plötsligt sagtades; och derföre wände de om och styrde ut från ön och de fingo nu bättre förhoppning om färden, ty de hade en stund god wind, men då det åter begynte blåsa opp, qwad Frithiof sålunda: "Det war förr på Framnäs, jag rodde öfwer till Ingeborg; nu skall jag segla i swalt wäder, låta lätt för winden långdjuret hoppa." Och då de hunno långt ut från

Digitized by Google

land, då upprördes sjön häftigt för andra gången och det uppstod en stor storm med så starkt yrwäder, att man ej kunde se från den ena stammen till den andra; men sjön slog öfwer skeppet, så att man ständigt måste ösa. Då qwad Frithiof: "Icke land wi ögna, äro i bränningen komne, tappra fylkesdrängar, för det trollande owäder; och stånde nu alla (äro Sölunder samma) aderton man wid' ösning, som Ellida skydda." Björn sade: "Den får pröfwa allt, som wida far." "Det är sannt, fosterbroder!" swarade Frithiof, och qwad: "Helge wåller, att wågor wära med skumklädda ryggar, det är ej som brud den hwita i Balders hage wi kyßte; olika månd mig älska Ingeborg och Drotten; hennes kärlek jag helldre tacka will för räddning." "Det kan wäl wara," sade Björn, "att hon unnar dig bättre än nu, men nu må man dock finna sig i detta. Frithiof sade, att man nu hade tillfälle att pröfwa goda hjelpare, fastän det war angenämare i Balders hage. De lagade sig då manligen till, ty det war raska män om bord, och skeppet war det bästa som warit i nordiska land. Frithiof qwad derpå en wisa: "Icke land wi ögna, äro wester i hafwet komne, hela hafwet mig tyckes som blott drifwor jag skådat; Hafwets bränning susar, swanwågor sig torna, wäldsamt Ellida wältas i en faselig bölja." Nu fingo de stora störtsjöar öfwer sig och de måste alla stå i ösrummet. Frithiof qwad: "Wäldig mig tilldricker wågen, skulle klunka, om jag nu sjönke i swanebölјan, öster der hwar blöja låg på bleke." "Tror du," sade Björn, "att de sogn-

ska mör fälla många tårar öfwer dig.” ”Det tänker jag wißt,” war Frithiofs swar. Sedan gick sjön så högt, att den störtade som en fors in i skeppet; men det hjelpte, att skeppet war så godt, och att det war dygdigt folk inom bords. Då qwad Björn denna wisa: ”Det är ej som enka I för mig will skänka, ej som brud den wäna will sig huldt förena; salt, som mänd oß löga, swider i mitt öga, senestark wår arm får i bad bli warm.” ”Det skadar icke,” swarade Åsmund, ”att I kommen till att bruka edra armar, ty I haden ingen medlidsamhet med oß, den gång wi gnedo oß i ögat, då I stoden så tidigt upp i Balders hage fordom.” ”Men hwi qwäder du ej, Åsmund!” sade Frithiof. ”Ej skall det fattas,” swarade Åsmund, och qwad denna wisa: ”Här fick man tåg om masten, hårdt slog mot skeppet sjön, jag måtte ensam med åtta inombords arbeta; bättre war det till buren mat till brud att föra, än Ellida ösa i osäker bölja.” ”Ej säger du mindre om din hjelp, än den är,” sade Frithiof leende, ”men dock slog du in i träla-åldern, när du wille gifwa dig att anrätta mat.” Nu wäxte wädret å nyo, så att de swåra hafsböljor, som wällade på alla sidor mot skeppet, syntes dem, som woro derpå, mera att förlikna med stora berg och fjällspetsar än wågor. Då qwad Frithiof: ”Jag satt på bolster i Balders hage, qwad det jag kunde för kungadottren; nu skall jag säkert Rans säng beträda, men en annan skall Ingeborgs.” ”Stor qwida är nu för handen, fosterbroder!” sade Björn, ”och der är nu förtwiflan i deßa ord, och det är

illa för en så rask hjelte.” ”Hwarken är det förtwiflan eller qwida,” swarade Frithiof, ”om jag än qwäder om wåra fröjderesor; men det kan hända, att de oftare omtalas, än det behöfs, och de flesta menniskor torde anse sig wißare om döden än lifwet, om de äro så komna ut som wi; dock skall jag än swara dig något;” hwarpå han qwad: ”Det har ödet mig pålagt, ej fick du sådan lycka, bland ungmöer åtta Ingeborg att omfamna; bytit ha wi brända ringar i Balders hage båda, Wigle war då borta, wäktaren af Halfdans land.” ”Man bör nu wara tillfreds, fosterbroder!” sade Björn, ”med hwad som är skett.” Då kom en så stor störtsjö, att refs lösa båda segelskoten och kastade fyra män öfwer bord, hwilka alla drunknade. Så qwad Frithiof: ”Båda skoten brusto för böljans magt nu, fyra swenner sjönko i hafwets afgrund.” ”Nu tyckes mig, att man kan wänta,” sade Frithiof, ”att några af wåra män månde fara till Ran. Wi wilja ej tyckas skickade på sändebudsfärd, när wi komma dit, utan wi beredde oß med raskhet. Det synes mig godt, att hwar man har något guld på sig.” Han sönderhögg då den ring, som han hade fått af Ingeborg, utdelade styckena bland sina män och qwad denna wisa: ”Ringen den röda, som Halfdans rika fader egde fordom, skall nu huggas, förrän oß Äger famnar; skådas skall guld på gäster, om gästa wi skulle, midt i Ranas salar, raska kämpar det kläder.” — Då sade Björn: ”Det är dock icke så wißt, ock man behöfwer ännu icke uppgifwa hoppet.” Både Frithiof och de andra

funno

funno nu, att skeppet skred starkt fram, men de wißte icke hwart de kommo, ty ett sådant mister lägrade sig på alla sidor om dem, förenadt med sjöstörtning och storm, frost och yrsnö och hästig köld, att de ej kunde se från den ena stammen till den andra. Då gick Frithiof opp i masten, och sade till sina stallbröder, då han åter kom ned: "Jag såg en mycket underlig syn, ty en stor hwal lade sig rundt omkring skeppet, och jag hyser förmodan, att wi torde wara komna nära något land, och att den will förhindra wår landning. Jag tror säkert att Kung Helge ej reder wänligen till för oß, och han har säkert icke sändt oß på wännefärd; jag ser twå qwinnor på hwalens rygg, och de uppwäcka wißt denna fiendtliga storm med sin wärsta fejd och galder (trolldom); nu skola wi pröfwa om wår lycka eller deras trolldom förmår mest, och I skulle styra rakt mot dem och jag skall med påkar prygla deßa odjur." Han qwad denna wisa: "Skådar jag trollqwinnor twå på böljan, dem hafwer Helge hit afskickat; dem skall skära sönder i midten ryggen Ellidas, innan på färd hon skyndar." Det är berättadt, att skeppet Ellida hade den egenskap, att det förstod menniskors tal. Då sade Björn: "Nu kunna wi se deßa bröders ärlighet emot oß," och Björn sprang då till rodret, men Frithiof fattade i en gaffel och lopp fram i framstammen och qwad denna wisa: "Hell dig, Ellida! Löp du på böljan, bryt nu i trollqwinnan tänder och panna, kinder och käkar på qwinnan onda, fot eller rygg på fula trollheran." Derpå

Digitized by Google

förde han gaffeln mot den ena trollqwinnan, men Ellidas bogspröt hälsade den andras rygg och sålunda brötos begges ryggar; men hwalen dök ned och simmade bort, och de sågo den ej mera. Då började wädret sagta sig, men skeppet war nära att sjunka. Frithiof ropade då till sina män, och bad dem ösa ur skeppet. Björn sade: "Förgäfwes är det att arbeta derpå." "Wakta dig för förtwiflan, fosterbroder!" sade Frithiof, "och det har förr warit raska mäns sedwana att hjelpa till, så länge de förmådde, hurudan utgången än skulle blifwa." Frithiof qwad denna wisa: "Männer ej skola döden frukta, waren glade I goda kämpar! Det månde mina drömmar weta, att jag ega skall Ingeborg." De öste då skeppet och de woro nu komne nära landet, men då kastade sig åter ett owäder emot dem. Frithiof tog twå åror i framstammen och rodde på det starkaste med dem. Då klarnade det upp och de sågo nu, att de woro komna på höjden af Effiasund och der landade de. Folket war då mycket utmattadt, men så stark war Frithiof, att han bar åtta män från sjön, men Björn bar twå och Asmund en. Då qwad Frithiof: "Jag bar upp till eldstaden männer, trötta af stormwädret; nu har jag seglet på land flyttat, lätta ej hafwets magter att motstå äro."

Frithiof kommer till Angantyr.

Angantyr war i Effia, då Frithiof med sina män kom der i land. Det war hans sedwana, när han drack, att man skulle sitta wid fönstret

i dryckessalen och se ut och hålla wakt. Han skulle dricka af djurhorn, och när ett war tomt, blef ett annat fylldt åt honom. Den man, som höll wakt, då Frithiof kom i land, het Halward. Då denne Halward såg deßa komma, qwad han: "Män ser jag ösa i mycket owäder, ser på Ellida, man sju wid åror; den der stridsgoda i stäfwen liknar Frithiof tappre, som framåt lyfter åror." Och då han hade druckit hornet ut, kastade han det in genom rutan af blåsor och sade till den qwinna, som gaf honom dricka: "tag du af golfwet, fagergångande mö! fallna hornet, jag har ut det druckit; män ser jag på sjö, månne de hjelp behöfwa, af stormen trötta innan de nå hamnen." Jarlen hörde, hwad Halward qwad, och sporde hwad det war. Halward sade: "Här äro komna män till land, som äro mycket utmattade, och jag tror att det är tappre hjeltar; och så djerf är den ena af dem, att han bär de andra i land." Då sade Jarlen: "Gån då ut och tagen wäl emot dem, om det är Frithiof, min wän Thorsten Herses son, som är berömd för alla fullkomligheter!" Då tog en man, som het Atle, och war en stor wiking, till ordet: "Nu skulle wi försöka det som är sagdt, att Frithiof har gjort löfte att ej bedja någon först om fred." De woro tio tillsammans, alla onda och giriga män, och hade ofta Bärsärksgång. Då de nu kommo till Frithiof och hans stallbröder, grepo de till sina wapen och Atle sade: "Det är nu det bästa, Frithiof! att I wänden Er mot oß; ty när örnar komma samman, wända de näbbarna mot hwarann. Nu råder jag dig, Frithiof!

Digitized by Google

att hålla ditt ord, och ej bedja först om fred." Frithiof wände sig till dem och qwad: "I måtten icke oß att kufwa mägta, ångestfulla Öboer! Heldre will jag färdas än om fred bedja, ensam i strid mot Eder tio." Då kom Halward till och sade: "Det will Jarlen att I alla skolen wara wälkomna och ingen skall anfalla Eder." "Detta tillbud taga wi gerna mot," sade Frithiof, "men äro dock beredda till båda delarne." Derefter gingo de till Jarlen och han tog wäl emot Frithiof och alla hans män; och hos honom uppehöllo de sig om wintern och blefwo hållna i mycken ära af Jarlen. Han sporde dem ofta om deras färd, och då qwad Björn denna wisa: "Öste wi, medan öfwer slog böljan, raska swenner på sidor båda i tio dar och åtta, då Rans mör (böljorna) mattat hafwets häst (skeppet)." Jarlen sade: "Mycket för när har Helge gått Er och det är icke något att wänta af sådana Kungar, som till intet annat duga, än att bringa folk om lifwet med trolldomskonster." "Jag wet," sade Angantyr, "att det är ditt ärende hit, Frithiof! att du är sänd att hämta skatt, och derpå skall jag strax gifwa dig swar, att Kung Helge skall ingen skatt få af mig, men du skall få af mig pengar, så mycket dig lyster, och kan du då kalla det skatt, om du will, eller hwad annat du will kalla det." Frithiof sade, att han wille taga mot pengarne.

Kung Ring äktar Ingeborg.

Nu är att förtälja hwad som skedde i Norge, då Frithiof war bortrest. Bröderna läto,

Digitized by Google

såsom sagt war, bränna hela gården Framnäs. Men då de båda trollsystrarna woro i gång med fejden, föllo de ned af trollställningen och ryggen bräcktes på båda. Denna höst kom Kung Ring der upp till Sogn, att hålla sitt bröllop. Der hölls nu ett ansenligt gille, der han drack bröllop med Ingeborg. En gång sade Kung Ring till Ingeborg: "Hwarifrån har du fått denna goda ring, som du bär på din hand?" Hon sade, att hennes fader hade egt den. "Nej!" swarade han, "den har du fått af Frithiof, och tag den straxt af din hand, ty ej skall du sakna guld, när du kommer till Alfhem." Då gaf hon Helges gemål ringen och bad henne ge Frithiof den, när han kom tillbaka. Kung Ring drog sedan hem med sin gemål och fattade stor kärlek till henne.

Frithiof kommer tillbaka med skatten.

Om wåren derefter for Frithiof bort från Orkney-öarne, och han och Angantyr skildes med wänskap. Halward drog med Frithiof. Då de kommo till Norge, hörde de att Frithiofs gård war bränd. Och då Frithiof kom till Framnäs, utbrast han: "Här är boningen blifwen swart och här äro inga spår af wänners färd;" hwarpå han qwad denna wisa: "Förr wi drucko på Framnäs tappra männer med fader min; nu ser jag wår boning uppbränd wara, ädlingar jag har allt att löna." Då sporde han sina män om råd, hwad beslut han skulle taga, men de bådo honom sjelf att sörja derför. Han sade då, att han wille först bort med skatten. De rodde derpå öfwer fjorden

Digitized by Google

upp till Syrstrand. Då hörde de att Kungarne woro i Balders hage wid Disar-offret. Dit gingo nu Frithiof och Björn upp, och denne bjöd Halward Åsmund och de andra emedlertid hugga sönder alla skepp, både stora och små, som woro der i grannskapet. De gjorde så, men Frithiof och Björn gingo till dörren i Balders hage. Frithiof wille gå in; Björn bad honom fara warsamt fram, men han wille ensam gå in. Han bad då Björn bli utanför och hålla wakt undertiden och qwad: "Ensam will jag gånga in i gården, behöfwer jag blott ringa här, att herrskarena möta; kasten eld i Konungens gård, om jag kommer ej i qwäll tillbaka!" Björn sade: "Det är wäl qwädt. Derpå gick Frithiof in och såg att det war endast obetydligt med folk i Disar-salen. Kungarne woro då sysselsatte med Disar-offret och sutto wid dryckesbordet. På golfwet war antänd en eld, och deras gemåler sutto wid elden och wärmde gudabilderna, men somliga smorde dem och torkade dem med en duk. Frithiof gick infför Kung Helge och sade: "Will du nu taga emot skatten?" och han swängde med detsamma pungen, hwari silfret war, i luften och slog den i synen på honom, så att twå tänder gingo ut ur hans mund, och han swimmade, när han satt i högsätet; men Halfdan grep i honom, så att han icke föll i elden. Då qwad Frithiof denna wisa: "Tog du mot skatten, falhets Konung! Med de främsta tänder, nu du ej mera forbrar; silfwet är på botten i pung denna, det hafwa Björn och jag begge hämtat." Det war blott få menniskor i stugan, ty de drucko på ett annat ställe.

Då Frithiof nu gick tillbaka, såg han den goda ringen på Helges Drottnings hand, då hon wärmde Balder wid elden. Frithiof grep fatt i ringen, men den satt fast på handen, och han drog henne då längs efter golfwet ut åt dörren, och Balder föll i elden. Men Halfdans gemål tog häftigt fatt i henne, men då föll ock den Gud, som hon hade wärmt, i elden, som nu fattade i båda Gudarne, som i förwäg woro smorda, och dernäst upp i taket, så att huset stod i ljusan låga. Frithiof fick dock ringen förrän han gick ut. Björn sporde nu, hwad som gått för sig, medan han war derinne; då höll Frithiof ringen i wädret och qwad denna wisa: "Helge fick slag utaf pungen, helsande nidingens näsa; hårdt från högsätets midt Halfdans broder nedföll; der måtte Balder brinna, bar jag först dock ringen, och från eldens lågor utan fara drog jag qwinnan." Det säger man, att Frithiof kastade eldbranden i taklekterna, så att hela salen stod i låga, och då qwad han: "Stode wi nu wid stranden, stort utföra wi sedan; ty blå lågor braka i Balders hages midt." Derpå gingo de ned till sjön.

Frithiof flyr bort från landet.

Så snart Kung Helge kom till sans, befalte han strakt sina män att genast förfölja Frithiof och dräpa honom med hela hans följe, sägande, att denne man hade förwerkat sitt lif, då han ej wisade aktning för något heligt ställe. Hofwets soldater blefwo nu sammankallade, och när de kommo ut ur salen, sågo de att den stod i ljusan

Digitized by Google

läga. Kung Halfdan ilade bort med några af folket; men Helge drog efter Frithiof och hans män. Deße woro redan komna om bord, och läto skeppen så sagta wagga. Kung Helge och hans folk funno då, att alla deras skepp woro sönderhuggna, och de måste då lägga in till landet åter och mistade några man. Kung Helge blef så wred att han rasade. Han spände då sin båge och lade en pil på strängen och sigtade på Frithiof; och detta gjorde han med så stor styrka att bågen gick sönder. Men då Frithiof såg detta, fattade han twenne åror på Ellida och drog dem med sådan kraft att de begge brötos af, och qwad då denna wisan: "Kyßte jag unga Ingeborg, Beles dotter, i Balders hage, så skulle årorna på Ellida begge brista som Helges båge." Derefter blåste det opp från land ut åt fjorden. Då hißade de segel, och skeppet skred fram, och Frithiof bjöd sitt folk, att de skulle laga att de ej behöfde wistås der länge. Derpå seglade de ut längs Sogn. Då qwad Frithiof: "Ut från Sogn wi seglat, så wi drogo fordom, att i wår ega öfwerst eldens lågor lekte; nu begynner bål att brinna i Balders hages midt, bör jag derför warda, som jag wet, Gudulf (biltog) kallad." Björn sporde Frithiof: "Hwad beslut skola wi nu taga, fosterbroder?" "Ej will jag blifwa här i Norge," sade Frithiof, "utan jag will lära känna krigsmäns seder och fara i wiking. Sedan besökte de om sommaren öar och utskär, och förwärfwade sig gods och ära; men om hösten styrde de till Orkney-öarne, och Angantyr tog wäl emot dem, och der wistades de om wintern. Men

då Frithiof dragit bort från Norge, höllo Kungarne ett Thing och gjorde Frithiof landsförwist från alla deras länder och lade hela hans egendom under sig. Kung Halfdan tog säte på Framnäs och uppbyggde åter en gård, der den brända hade stått. Härpå satte de åter hela Balders hage i stånd, och det hade warat länge innan elden blef släckt. Det tog Kung Helge sig mest af, att Gudarne woro brända; och det blef stora omkostnader, innan Balders hage blef fullkomligt uppbygd liksom förr. Kung Helge hade nu sitt säte på Syrstrand.

Frithiof besöker Kung Ring och Ingeborg.

Frithiof förwärfwade sig mycket gods och stort namn, hwar han for fram; han dräpte illgerningsmän och grymma wikingar, men bönder och köpmän lät han fara i fred; och blef han då på nytt kallad Frithiof den tappre. Han hade nu skaffat sig en betydlig här af goda män och hade blifwit mycket rik på lösören. Men då Frithiof hade warit tre år i Wiking, for han österut och lade in i Wiken. Då sade han, att han wille gå i land, men hans folk skulle begifwa sig på krigståg om wintern; "ty jag begynner att bli led wid de ständiga krigstågen," sade han, "och jag will derföre draga till Upland och besöka Kung Ring; men I skolen afhämta mig här till sommaren, och jag will komma hit den första sommardagen." "Detta beslut är icke förståndigt," sade Björn, "dock får du råda. Jag wille hel=

Digitized by Google

dre att wi droge norr till Sogn och dräpte båda Kungarne Halfdan och Helge." "Det gagnar till ingenting," swarade Frithiof, "jag will heldre resa och besöka Kung Ring och Ingeborg." "Ogerna," sade Björn, "ger jag mitt bifall, att du wågar dig ensam i hans wåld; ty Ring är wis och klok, om han ock är något till åren." "Här will jag nu råda," sade Frithiof, "och skall du, Björn! emedlertid råda öfwer hären." De gjorde som han bjöd, och Frithiof drog till Ring om hösten; ty han war nyfiken att wara ögonwittne till Rings och Ingeborgs kärlek. Förrän han kom dit, tog han öfwer sina andra kläder en stor utanklädnad, som war alldeles luden; i hwar hand bar han en käpp och en mask för ansigtet, och gaf sig så gammalt utseende som möjligt. Sedan träffade han några herdswenner, gjorde sig helt obetydlig och sporde: "Hwarifrån ären I?" Men de swarade: "Wi hafwa hem i Streitaland på Kungens egor." "Är Ring en mägtig Konung?" frågade gubben. "Du förefaller oss," swarade de, "som du wore så gammal, att du wäl måtte ha kunskap om huru det förhåller sig med Kung Ring i alla afseenden." Gubben sade, att han hade brydt sig mera om saltbränneri än om kungaseder. Derpå drog han med dem hem till salen och gick, då det mörknade, derinn, wisade sig mycket swag och stannade wid dörren och kastade hättan öfwer hufwudet att gömma sig. Kung Ring sade då till Ingeborg: "Der gick en man in i salen, som war långt större än andra män." "Det war en ringa tidning," swarade Drottningen. Kungen sade då till den

Digitized by Google

man, som paßade upp wid bordet: "Gack du och fråga, hwem den mannen med koftan är, hwarifrån han kommer, och hwar han har sin slägt!" Swennen sprang ned till den fremmande och sade: "Hwad heter du karl, hwar war du i natt och hwar har du din slägt?" "Många spörsmål gör du, goße!" sade den koftbeklädda mannen, "men kan du också göra någon reda för det, om jag än underrättar dig härom?" Mannen sade då: "Thiof (tjuf) heter jag; hos Ulf war jag i natt, men i Änger är jag uppfödd." Swennen lopp till Kungen och sade honom den fremmandes swar. Kungen sade: "Du har fattat wäl, swen! Jag wet, det är ett härad, som heter Änger, men det kan också hända, att det ej är mannen så lätt om hjertat; och det tör wara en wis man, och jag tycker mycket om honom." Drottningen sade: "Det war ett underligt skick, att du har lust att tala så mycket med alla tiggare, som här komma, och hwad är han wäl wärd att du talar med honom?" "Ej wet du det bättre än jag," sade Kungen; "jag ser, han tänker mera än han talar och ser sig mycket omkring." Derpå sände Kungen en man efter honom, och mannen i koftan gick för Kungen mycket nedlutad och helsade då honom med swag stämma. Kungen sade: "Hwad heter du, stora karl?" Mannen swarade och qwad denna wisa: "Då het jag Fridthiof (fridtjuf), då jag for med wikin-gar, men Herthiof (härtjuf), då jag mör be-[illegible], Geirthiof (spjuttjuf), då jag spjuten ka-stat, Gunthiof (kamptjuf), då jag gick i kampen, Eythiof (öjuf), då jag utskär härjat, Helthiof

(heltjuf), då jag tagit små barn, Walthiof, då jag war öfwer andra; nu har jag simmat sedan med saltkarlar, hjelpbehöfwande, förrän jag hit kom." Kungen sade: "Af mycket har du tagit tjufnamn; men hwar war du i natt eller hwar är ditt hem, och hwar är du uppfödd och hwad förde dig hit?" Mannen swarade: "I nöd är jag uppfödd, hos Ulf war jag i natt, min håg förde mig hit, men hem eger jag intet." "Det kan wäl hända," sade Kungen, "att du har warit uppfödd i nöd någon tid, men det kan dock också hända, att du har warit i fred; i skogen tör du hafwa warit i natt, ty ingen bonde fins här i grannskapet, som heter Ulf; men när du säger, att du ej har något hem, så kan wäl då wara, att det tyckes dig af ringa wärde mot det, som förde dig hit." Då sade Ingeborg: "Far, Thiof! till ett annat herberge eller gack ut i gäststugan!" Kungen sade: "Jag är nu så gammal, att jag dem ge gästaplats här; tag af din öfwerklädnad, du fremmande, och sätt dig wid min sida!" "Du blir nu rent af barn på nytt," sade Drottningen, "efter du ger tiggare plats wid din sida." "Det paßar sig ej heller," sade Thiof, "och det är bättre, som Drottningen säger; ty jag är mera wan wid saltbränneri, än att sitta hos höfdingar." "Gör som jag will," sade Kungen, "ty jag will nu råda." Thiof tog då af sig öfwerkläderna och war under dem klädd i en mörkblå klädnad och hade den goda Ringen på sin hand. Han hade ett tjockt silfwerbälte, i hwilket hängde en stor pung med blanka silfwerpengar. Ett swärd bar han wid sin sida,

Digitized by Google

och en stor glimhufwa hade han på hufwudet, ty han hade mycket swag syn och skäggig war han öfwer hela ansigtet. "Nu förstår jag allt bättre," sade Kungen, "och skall du, Drottning, ge honom en god kappa, som kan anstå honom att bära." "Du skall råda, herre!" swarade Drottningen, "men jag sätter ej mycket wärde på denna Thiof." Sedan gafs honom en god kappa, och då han hade tagit den på sig, satte han sig i högsätet hos Kungen. Drottningen blef blodröd, då hon såg den goda ringen, men dock wille hon ej samtala med honom. Kungen deremot war mycket wänlig emot honom och sade: "En god ring har du på din hand och länge må du hafwa brännt salt för den." "Det är hela mitt fädernearf," swarade han. "Det kan wäl wara," sade Kungen, "att du eger mera än den, men få saltbrännare tror jag wara dig lika, om ålderdomen ej alltför mycket gör mig blind." Frithiof war der om wintern och mådde wäl, och alla tyckte om honom. Han war mild mot hwar man. Drottningen talte blott litet med honom, men Kungen umgicks med honom med mycken gamman.

Kung Ring far till gille.

Nu berättar man, att Kung Ring en gång skulle fara till gille med sin Drottning och mycket folk. Då sporde Kungen Thiof: "Hwilketdera will du, fara med oß eller bli hemma?" Han sade, att han helst fore med. "Det tycker jag ock bäst om," sade Kungen. Sedan begåfwo de sig på resan, och det träffade sig så, att

de skulle draga öfwer en sjö. Då sade Thiof till Kungen: "Osäker tyckes mig isen och det tyckes mig, att wi äro oförsigtiga." "Kanske," swarade Kungen, "åtwarnar du oß wäl" Litet derefter brast hela isen. Thiof lopp då dit och ryckte wagnen med allt det, som war i den, till sig; både Kungen och Drottningen sutto i wagnen. Alltsammans ryckte Thiof upp från isen med hästarna, som woro spända för wagnen. Då tog Kung Ring till ordet: "Det war ett godt tag, och ej skulle Frithiof den tappre gjort ett starkare tag, om han warit här; sådana kan man kalla mycket karska följeswenner." De kommo nu till gillet, der ingenting märkligt föreföll. Kungen for hem med ansenliga gåfwor. Nu förflöt midwintern och på den nalkades wåren, började wäderleken bli mildare, skogen att grönska, gräset spricka fram och skeppen att fara länder emellan.

Kung Ring far ut i skogen.

Det war nu en dag, som Kungen talade till sitt hoffolk sålunda: "Jag will att I skolen draga ut i skogen med mig i dag, för att roa oß och se landets fagra utseende." Sagdt och gjordt, och en otalig hop folk strömmade med Kungen till skogen. Då hände sig att Kungen och Frithiof woro båda tillsammans i skogen fjerran från andra menniskor. Kungen sade då, att han war mycket trött och wille lägga sig att sofwa. Thiof swarade: "Far hem, Herre! ty slikt anstår förnämt folk bättre hemma än ute." "Ej kan jag det," sade Kungen. Derpå lade han sig

och sof hårdt, och snarkade högt. Thiof satt bredwid honom, och drog swärdet ur skidan och kastade det långt från sig. Strax derpå satte Kungen sig upp och sade: "War det ej så, Frithiof! att det föll dig något in, som du dock motstod; och skall du derföre här ha godt anseende hos oß. Jag kände dig den första qwäll, då du kom i wår sal, och ej skall du snart skiljas från oß. Så skall också förestå dig något stort." "Wäl och wänligt hafwen I mottagit mig," swarade Frithiof, "men bort måste jag nu snart; ty mitt folk kommer mig innan kort till mötes, såsom jag förut befallt dem." Sedan redo de hem från skogen och då Kungens wakt kom till dem; och de drogo derpå hem till salen och drucko dugtigt om aftonen. Det blef då uppenbaradt för allmogen, att Frithiof den tappre hade warit der om wintern.

Frithiof får Ingeborg.

Det war en morgon tidigt det klappades på dörren till den sal, der Kungen och Drottningen och mycket annat folk sof. Kungen sporde då, hwem klappade på dörren. Den, som war derute, sade: "Det är Frithiof; jag är nu färdig till bortresan." Då blef dörren öppnad, och Frithiof gick in och qwad denna wisa: "Tack skall du nu emottaga, ty du har wäl mig fägnat, redo jag är att i stormen åror fram nu swänga: Ingeborg jag minnes, medan wi lefwa båda, fare hon wäl och få taga fingerguld för kyßar!" Derpå kastade han den goda ringen till Ingeborg och tillade att hon skulle ega den. Kungen

smålog åt denna wisa och sade: "Så faller det dock ut, att hon blir bättre tackad för winterfägnaden än jag, oaktadt hon ej wist sig wänligare mot dig än jag." Då skickade Kungen twå tjenare att hämta mat och drick, och sade, att de skulle äta och dricka, innan Frithiof drog bort. "Sitt du ocksa upp," så tilltalade han Drottningen, "och war glad!" Hon sade, att hon ej kunde äta så tidigt. "Wi skola nu alla äta tillsammans," swarade Kung Ring. Ock så gjorde de, men då de hade druckit en tid, tog Kung Ring sålunda till ordet: "Jag önskade, Frithiof! att du wille blifwa här; ty mina söner äro ännu barn, och jag är gammal och icke skicklig att förswara landet, om någon med wäpnad magt anfaller detta rike." Frithiof swarade: "Hurtigt må jag fara, Herre!" och qwad denna wisa: "Bo du, Ringkonung! rask och länge, öfwerste herrskare öfwer jorden; wakta Konung wäl Wif och landet; skulle wi Ingeborg aldrig träffas." Då qwad Kung Ring: "Far deraf så, Frithiof hädan, herrligaste af hjeltar! I hugen märk; dig will jag åkrydda. Stora gåfwor wißt bättre här du wäntar sjelf." Och sedan qwad han: "Jag gifwer tappra Frithiof makan och alla mina egodelar." Frithiof föll honom i talet och qwad: "Jag will ej ega gåfwor deßa, om ej du, Drott, dödsot känner." Kungen sade: "Jag wille ej gifwa dig det, om jag ej trodde att det wore så, och jag är sjuk och dig unnar jag helst detta gifte, ty du har företräde för alla män i Norige. Så will jag ocksa ge dig kunganamn, ty hennes bröder wilja icke så gerna unna dig wärdighet och ännu

mindre ge dig en hustru, som jag.” Frithiof swarade: ”Haf mycken tack, Herre! för eder wälgerning, som är större än jag wäntade, men ej will jag hafwa mer än Jarls namn.” Då gaf Kung Ring med handslag Frithiof magt öfwer det rike., som han hade styrt, och tillika Jarlsnamn; och skulle Frithiof råda deröfwer, tills Kung Rings söner sjelfwa woro fullwuxna, att de kunde styra sitt eget rike. Kung Ring låg en kort tid sjuk och dog derpå, hwaröfwer blef stor sorg i riket. Derpå uppkastades en hög öfwer honom, och deri blef efter hans befallning mycket gods lagdt. Sedan gjorde Frithiof ett stort gille, då hans män kommo dit; och då dracks på en gång Kung Rings graföl och Frithiofs och Ingeborgs bröllop. Derpå styrde Frithiof detta rike och hölls för en ypperlig man. Han och Ingeborg hade många barn.

Om Frithiof och Bröderna Helge och Halfdan.

Kungarna i Sogn, Ingeborgs bröder, sporde denna tidning, att Frithiof hade fått kungamagt öfwer Ringerike och hade äktat deras syster Ingeborg. Helge sade då till sin broder Halfdan, att detta war oerhördt och dristigt i hög grad, att en Herseson skulle äkta henne. De samlade då betydligt manskap och drogo med det ut emot Ringerike, och ernade dräpa Frithiof och lägga hela riket under sig. Men då Frithiof fick weta detta, samlade han en här och talade sålunda till Drottningen: ”Ett nytt krig har kom-

mit öfwer riket, men huruledes det må aflöpa, wilja wi ej se någon wred mine af Eder." Hon swarade: "Så långt är det nu kommet, att wi må låta dig wara den högsta." Björn kom då österifrån Frithiof till hjelp. Sedan framryckte de till strid; och det war ännu liksom förr, att Frithiof war främst på stridsfältet. Han och Kung Helge kommo att skifta hugg, och Frithiof tilldelade honom banesår. Då lät Frithiof lyfta en fredsskföld i wädret och striden stannades. Frithiof sade då till Kung Halfdan: "Twå stora wilkor äro dig nu förelagda. Det ena att du lägger allt i mitt wåld, det andra, att du blifwer dräpt som din broder; ty det synes nu, att jag har bättre sak än I." Då walde Kung Halfdan, att underkasta sig och sitt rike Frithiof. Denne tog då herrawälde öfwer Sogn, så att Halfdan skulle der wara Herse och ge Frithiof skatt, så länge han styrde Ringerike. Der gafs då Frithiof kunganamn öfwer Sogn, från den tid då han lemnade Ringerike åt Rings söner; och derefter underlade han sig Nordeland. Han hade med Ingeborg twå söner, Gunthiof och Hunthiof, som blefwo dräpeliga män. Och slutar här nu Sagan om Frithiof den täppre.

Digitized by Google

En högst rolig och underbar

Historia

om den i flere Länder så widt beryktade och namnkunnige

Ulspegels

märkwärdiga Lefnadsöden.

Öfwersättning.

Om Ulspegels födelse, hans Barndoms-åfwentyr, hans Lindansning, m. m.

Ulspegel föddes i en by i Sachsen, benämnd Knetlingen. Fadren hette Claus Ulspegel och modren Anna Weibekind. Han döptes i kyrkan och fick namnet Thill Ulspegel. Wid hembärningen derifrån hade hans gummor i ett wid wägen liggande wärdshus låtit så traktera sig, att hon släppte barnet i smutsen, men wildbasaren blef wid lif, hwarken sig eller någon annan till fromma i framtiden. — Redan wid 4 à 5 års ålder började han åfwentyra och hade många hyß med grannarnes barn, hwars föräldrar klagade jemmerligen på honom. För att bli förwißad om han war så elak som det sades, tog fadren honom med, bakom sig på hästen, när han skulle

Digitized by Google

rida åt en marknad. Ulspegel knäppte ner byxorne och wisade folket en ny spegel, och då folket hutade åt honom, flyttade fadren honom framom sig på hästen, för att kunna bättre se hans företag; som Ulspegel då ej kom åt att göra annat, räckte han ut tungan åt folket, som sade till honom: se hwilken elak tjufpojke. Som fadren ingenting märkte, ömkade han sig öfwer Ulspegel, sägande: stackars goße, du är född i en olycklig stund. Fadren flyttade sen till Magdeburgska landet, der han snart dog och lemnade hustrun och barn i stor fattigdom. Nu fick Ulspegel fritt lopp, helst som hans mor war sjuklig. Deras hus låg wid stranden af Saalfloden. I tysthet lärde sig Ulspegel att dansa på lina, och brydde sig ej om sin sjuka mor. Modren kom wäl på honom en gång under hans dansning på winden, och jagade honom med en käpp ut på taket. En wacker dag hade han likwäl spändt sin lina midt öfwer floden, neml. i taket från sin mors till ett på andra sidan af stranden liggande hus, och började nu wisa sin skicklighet för en stor folkmängd, af hwilken han gjorde spe. Modren, wäckt af stojet, gick upp på winden och loßade linan, så att Ulspegel till hopens stora nöje damp i floden. Uppbragt öfwer folkets hånlöje, tänkte han allenast på hämd, som han sålunda tillwägabragte: En annan dag spände han linan från ett hus till ett högt träd. Nu begärde han få af både unga och gamla deras wenstra sko, så skulle han wisa en rolig konst. När han fått 200 stycken, bandt han dem på ett snöre, och gaf sig upp i luften. Wäl uppkommen på linan,

Digitized by Google

skar han af snöret, och alla skorna föllo i en hög, och man kan lätt föreställa sig hwilket wäsende och slagsmål det blef, innan de fått igen hwar sin sko. Ulspegel skrattade hjertligt der han stod och sade: der ha ni lön för det ni gjorde spektakel af mig, när jag föll i floden. Sen förfogade han sig hem till sin mor och gjorde swafwelstickor. Modren war glad att han nu tycktes stadga sig; men så war det ej. Wäl woro de brödlöse, men Ulspegel war ej rådlös. Ett tu tre hjelpte han sig ur denna förlägenhet sålunda: han gick in till en Bagare i Straßfurt, och gaf sig ut för en Betjent från en förnäm Herre i samma stad, och begärde en säck bröd, och sade, att om en goße får följa med, skulle han få betalningen derför tillbaka. Bagaren anade ingen ting ondt, utan räknade till brödet i den säck Ulspegel hade med sig. Kommen ett par bößhåll från Bagarens hus, lät han ett bröd falla i smutsen, och sade till goßen: spring du hem i hast efter en annan kaka, så skall jag wänta här, jag törs ej komma till Herrn med denna. Goßen lydde, och när han kom tillbaka, war Ulspegel putswäck, och Bagaren war utaf med sitt bröd. Ulspegel förfogade sig i hast till sin mor med brödet, sägande: i går fingo wi swälta med S:t Nicolaus, i dag skola wi froßa med S:t Martin.

Ulspegel får stryk, men hämnas, lägger sig att sofwa i en bikupa, blir bortstulen, stjäl en höna, och befordras till Klockare, m. m.

Uti den by, der Ulspegel bodde, brukade

barnen, när någon slagtade swin, gå dit för att äta soppa och bröd. En snål murare, som ej tordes neka dem den wanliga trakteringen, fundérade på huru han skulle bli qwitt deßa obudna gäster. Då Ulspegel med de andra barnen kommo för att äta, inläste han dem i ett rum och satte för dem mer än de förmådde förtära. När de nu woro mätte och wille gå, slog han dem med en piska, hwarwid han lagade så, att Ulspegel fick dubbelt mot de andra, och twingade dem på detta sätt att göra faten tomma, samt befriade sig således från snyltgästerne. Men den förslagne Ulspegel war aldrig rådlös. På Murarens fråga, om han wille förnya sitt besök, swarade Ulspegel: så snart edra höns ej kunna nedswälja bröd; tog derpå 20 trådar, bandt 2 och 2 tillsammans i midten, och fästade en brödbit wid hwar ända. Då en höna wille sluka brödbiten, hindrade hönan i andra ändan henne att swälja den, och så stodo omkring 30 höns och nappades, utan att kunna nedswälja en brödbit. — En gång då Ulspegel med sin mor war på kalas i byn, hade han tagit sig ett duktigt rus och sökte derföre hwila i en tom bikupa, der han sof från middagen till midnatten. Om natten kommo twenne tjufwar för att stjäla en bikupa, och då de hört sägas den tyngsta wara bäst, togo de bikupan med Ulspegel uti och bortburo den. Under wägen hade Ulspegel, som waknat, i mörkret sträckt ut handen och nappat den främste i lufwen. Denne blef uppbragt och frågade den andre bäraren hwarföre han luggades. Denne swarade: drömmer du din åsna? huru skulle

jag kunna luggas, som omöjligen kan räcka dig. Ulspegel log för sig sielf; gaf derpå den andra också en luf, hwarföre denne ännu mera förbistrad sade: det är du din skälm, som lufwas och will ställa till gräl, men intet jag. Då de nu som bäst trätte, gaf Ulspegel den förstnämnde åter en hårdragning, hwarföre denne, lika förbittrad, nedsatte sin börda och plaggade den andre med knytnäfwarne. På detta sätt fortforo de att slåß tills de aflägsnade sig. Men Ulspegel hwilade i godan ro till ljusa dagen, då han gick sina färde. — Derefter antog Ulspegel tjenst hos en Prest i en socken, benämnd Budenstadt. Presten, som ej kände honom, sade: hos mig skall du få en god tjenst, samt äta och dricka likasom min hushållerska, och allt hwad du skall göra, blir blott till hälften, hwarföre Ulspegel tackade. Då hushållerskan en dag tillsagt Ulspegel att steka twenne höns, som han werkställde, tog han, sedan de woro färdige, den ena hönan från spettet och åt upp den. Hushållerskan, som war enögd, saknade hönan och frågade hwart den tagit wägen. Ulspegel swarade: Madam! öppna ert andra öga, så ser ni begge hönorna. Men Madam blef ond och sqwallrade för Presten. Denne gick ut och bannade Ulspegel, sägande: Jag ser ju sielf, att blott en höna sitter på spettet. Men Ulspegel slängde sig och swarade: jag sade, att om hon öppnade begge ögonen, skulle hon få se att bara en höna sitter på spettet. Då log Presten och sade: det kan hon icke, ty hon har blott ett. Det war en annan sak, mente Ulspegel. Det får bli derwid, sade Presten, men den ena

hönan är emedlertid borta. Den har jag uppätit, swarade Ulspegel, enligt ert goda löfte att låta mig äta och dricka så mycket som ni och hushållerskan, ty här war ju blott twå hönor, och wi äro tre personer menar jag. Presten lät sig nöja med swaret. Aldrig fullgjorde Ulspegel riktigt hushållerskans befallningar; ty när hon bad honom hämta watten, tog han det blott halft, och om han skulle lägga twå träd på elden, lade han bara dit ett o. s. w., hwaröfwer hon äfwen klagade. Då Presten härom tillsade honom, swarade han: jag har nu gjort halft arbete, som ni befallt mig, er hushållerska har ett öga och borde derföre också blott se till hälften. Presten skrattade, och måste på hushållerskans förbön afskeda honom; men förhjelpte honom likwäl till den ledigwarande Klockaresysslan i socknen, ehuru han ej kunde sjunga. När nu Presten och Klockaren en gång, ridande på hwar sin åsna, warit ute i Socknebud och återwände hem, såg Ulspegel ett präktigt Mulbärsträd, som uppwäxte ur några törnbuskar, och önskade sig några Mulbär för att släcka törsten med. Så snart Presten hört detta, red han genast till trädet, stälde sig i sadeln och började plocka och äta, sägande sig wilja stilla både sin och Ulspegels törst. Men när denne såg att ingenting wankades, stack han åsnan oförmärkt i länden, så att hon wek af, kastade Presten i törnet och sprang sin wäg. Han upphjelpte likwäl Presten på sin åsna och återwände hem med honom, då Ulspegel af hushållerskan fick en skrapa för sina många upptåger.

Digitized by Google

tåger. Längre fram på sommaren skulle man, efter gammal wana, göra en tillställning i skogen för bönderne, hwarwid Ulspegel och hushållerskan woro behjelpliga. Hushållerskan war mycket road af att deltaga i nöjet och wille gerna föreställa kärleksguden, emedan hon wißte allt hwad han hade att säga. Ulspegel och twenne inöfwade bönder woro de tre herdinnorna. Då de nu kommo fram, frågade hushållerskan, som satt på thronen, hwem söken I här? När den förste, på Ulspegels ingifwelse, swarade: wi söka en gammal enögd Prest-jänta, blef hon utom sig af wrede, wille klösa ögonen ur Ulspegel, men tog felt och slog ögat blått på ena bonden. Derpå slog den andra bonden till kärleksguden så wingarna föllo af. Presten, som ilade hushållerskan till hjelp, blef hundfylad af de andre nu tillkomne bönderne, och måste duka under. Men Ulspegel gick sin wäg.

Ulspegel skall flyga, utgifwer sig för Doktor, tar arbete hos twenne Bagare, m. m.

I Magdeburg, dit han sig sedan begaf, blef han snart känd för sina skälmstycken, och anmodades derföre af Borgarne att göra något lustigt. Då lofwade han att flyga bort från Rådhustaket. Detta förundrade dem, och både gamla och unga samlades på torget. När de som bäst gapade, flaxade han med armarne och sade: aldrig har jag sett sådane narrar. Då jag ej är någon fogel, huru will ni då jag skall kunna flyga utan

wingar; hwarpå han gick sin wäg från det gapande folket. — Under sitt wistande i Magdeburg kallades Ulspegel till en Biskop Bruno på slottet Grewenstein, hwarest han fick kläder och pengar. Biskopen hade en allwarsam Doktor, som hoffolket aldrig tålde, emedan han nekade dem skämta och roa sig. Ulspegel lofwade dem att göra Doktorn ett puts, om de wille wara honom behjelplige. Han förklädde sig till Läkare, lät anmäla sig hos Doktorn, som war sjuk, blef wäl emottagen och erhöll löfte om rik belöning, i fall han kunde återskaffa honom till helsan. Ulspegel sade sig wilja ligga en natt hos honom för att gifwa akt på sjukdomen. Den wise Doktorn trodde allt wara sanning. Ulspegel gaf honom in ett starkt laxerpulver och inbillade honom, att det war swettpulver; hade äfwen medtagit twenne urholkade stenar, fyllde med illaluktande saker, hwilka han ställde en på hwardera sidan om Doktorn. Hwart den Lärde wände sig, war han utsatt för en olidelig lukt. Så tillbragtes halfwa natten; hwarefter laxativet gjorde så snäll werkan, att den Lärde ej hann ur sängen. Ulspegel sade: Doktorns swett luktar förfärligt illa, hur kommer det till? Ja, han luktar bra illa, tänkte den Lärde, och war så full af lukt, att han knappt kunde tala; hwarpå Ulspegel gick sin wäg och lemnade den stackars Doktorn i ett ömkeligt tillstånd, till stort åtlöje för Biskoppen och alla Hofherrarne. — Ulspegel gick till Nürnberg. Ankommen dit, anslog han plakat på kyrkodörren att han war en stor Läkare. Föreståndaren på Hospitalet i staden tog sig häraf

Digitized by Google

anledning fråga Ulspegel, om han wille åtaga sig bota det stora antal sjuka, som woro under hans wård. Ulspegel lofwade det mot 20 Gulden. Föreståndaren gick in härpå, med wilkor att betala så snart de blefwo friska. Sedan gick Ulspegel ifrån den ena sjuklingen till den andra och hwiskade hwar och en i örat: att bota er alla är omöjligt, ty jag måste först förbränna den ene och deraf tillreda ett pulver att gifwa de andra in; derföre, de af er, som äro mest sjuka och ej kunna gå, will jag göra pulver af, på det de andra må bli botade. Detta werkade, så att när Doktorn gick till dörren och ropade: den, som ej är sjuk, han kommer härut, skyndade alla ut; hwarpå Ulspegel fick sin betalning. Men inom tre dagar återkommo alla lika sjuka, till stor harm och förtrytelse för den bedragne föreståndaren. — Härifrån begaf han sig till Halberstadt. Under det han gick och spekulerade på gatorne, utsatt för blåst och köld, föll han på den tanken att gå till en Bagare och köpa för ett par skilling bröd; lånade sig ett bord och satte sig dermed utanför Stephans kyrka. Då kom en hund och stal ett bröd. Medan Ulspegel sprang efter hunden, kom en sugga med tio grisar, som stötte omkull bordet och tog hwar sitt bröd. Då sade Ulspegel: nu ser jag att ordspråket ljuger, som säger: den, som har bröd, den ger man bröd; ty från mig har man tagit alltsammans. O Halberstadt! Din mat smakar bra, men din penningpung är af swinskinn. — Derefter reste Ulspegel till Braunschweig, der han utgaf sig för

Bagaregesäll och fick arbete hos en Bagare. En afton då Ulspegel blef befalld att arbeta ensam, och han frågade hwad han skulle baka, blef Bagaren uppbragt öfwer en sådan enfaldig fråga och sade: är du Gesäll och kan fråga hwad man brukar baka, ugglor eller markattor. Ulspegel tillagade degen och bakade deraf idel ugglor och markattor. Om morgonen då Bagaren kom ned i bageriet och fick se alla Ulspegels markattor, blef han ond öfwer detta narrwerk och twingade honom att betala degen. Detta skedde; men Ulspegel lade sina djur i en korg, gick dermed på torget och sålde dem till ganska högt pris, till stor förargelse för Bagaren. — Kort tid derefter kom Ulspegel till en annan stad, der han också antog tjenst hos en Bagare. Då Ulspegel en natt skulle sigta mjöl, begärde han af Bagaren ett ljus, men denne, som war snål, sade att han fick sigta i månskenet; hwarpå Ulspegel, sedan mästaren war gången, går ut på gården och sigtar allt mjölet på så många fläckar, han såg månen lysa. Om morgonen när Bagaren kom ner och fick se mjölet utströdt på gården, sade han: du dumma åsna, så war ej min mening; men Ulspegel hade inwändningar, så att Bagaren blef förargad och bad honom gå ända till galgen efter en tjuf. Detta werkställde Ulspegel så wida, att han hemkom med ett stort benrangel, som han hämtat der, och lemnade Bagaren. Denne, förtörnad, sade: Du har stulit från afrättsplatsen och skall derför anklagas hos Borgmästaren, skall du så se. Bagaren gick till Borgmästaren på torget och Ulspegel följde efter;

Digitized by Google

men när Bagaren skulle framföra sitt ärende, nappade Ulspegel honom i rocken, så att han wände sig om och kom af sig, nöjde sig derföre med att skrubba opp Ulspegel och förwisa honom ur sin åsyn; hwilket Ulspegel lofwade, under ytt-trande, att han alltid skulle söka hålla sig bakom ryggen.

Ulspegel blir Slottswakt, Soldat och Hof-narr, sätter guldskor på sin häst, faller i onåd, blir dömd att hänga, benådas, blir Porträttör, Rektor, Munk, m. m.

Efter någon tids förlopp ankom Ulspegel till Grefwens af Anhalt slott, der han antogs som Wäktare. Men Ulspegel satt i tornet och swalt, hwarföre han ej war så noggrann att uppfylla sin tjenst; ty när fienden, som war i landet, wille bestorma Grefwens slott och borttog all boskapen, skrattade Ulspegel blott deråt, och lät det paßera, utan att gifwa tecken till ofred. När Grefwen förebrådde honom denna hans liknöjd-het i tjensten, swarade Ulspegel: När redan så många fiender woro här och borttogo boskapen, så war det wäl ej rådligt att blåsa hit flera, ty då kunde de knipa både Herr Grefwen och mig. En annan gång, när allt war tyst och stilla, och Grefwen med sitt folk satt till bords och spisade, blåste Ulspegel i tornet alldeles för-färligt. Alla menniskor i slottet, utom Ulspegel, sprungo ut att möta fienden, men Ulspegel för-fogade sig ned till bordet och åt en dugtig mål-tid. Grefwen, som nu lärt känna skälmen, af-

satte honom från sin höga tjenst och anställde honom wid fotfolket. Men då Ulspegel alltid war sista man ut, men förste man hem, swarade han, på Grefwens fråga, om orsaken härtill: i tornet fick jag se på fingrarne; men skall jag wara den förste i fält, så måste jag wara den förste till bords för att hemta nya krafter. Du duger ej i min tjenst, sade Grefwen, och Ulspegel war rätt nöjd härmed. — Ulspegels rykte hade äfwen hunnit till Furstars och Konungars öron. Han blef derföre kallad till Konungen i Danmark, som loswade honom att låta sko hans häst med alldrabästa skor, om han wille göra ett lustigt upptåg. Ulspegel lät ej säga sig det mer än en gång, utan gick till en Guldsmed och lät sko hästen med guldskor och silfwersöm. När nu Guldsmeden hos Konungen fordrade den dryga betalningen, gjorde han wäl inwändningar och sade att Ulspegel mißförstått honom; men måste likwäl, för den förslagne hofnarren Ulspegels ordwrängningar, betala kostnaden. Ulspegel förblef wid hofwet till Konungens död. — Konung Casimir af Polen, som hört talas om Ulspegels narraktigheter, lät kalla honom till sig, för att ställa honom i bredd med sin egen Hofnarr, hwilken war mycket omtyckt. Han lät dem för detta ändamål inkomma i salen. Då de woro inkomne, sade Konungen: den, som nu gör de löjligaste upptåger, will jag gifwa en present af 20 gulden och en ny klädning. Sedan de båda narrarne en stund stått och ordklufwits med qwickt tal, sprang Ulspegel ut, men inkom genast med en kokaka, delade den midt i tu, åt upp ena hälf-

Digitized by Google

ten, med tillsägelse att Konungens Hofnarr skul-
le förtära den andra. Men denne qwackelmagade
stackare sade sig förr wilja gå naken, än att äta
en sådan måltid. På hwilket sätt Ulspegel wann
priset, fick sina 20 gulden och förfogade sig sin
wäg. — Uti landet Lauenburg, dit Ulspegel se-
dan begaf sig, gjorde han ett så beskaffadt bof-
streck, att han af Hertigen derstädes dömdes till
landsförwisning och, om han anträffades, att
hänga. Ulspegel, som ej gjorde sig brådt om,
gick rundtomkring på landsbygden. En dag då
han, ridande på sin häst, såg Hertigen med sin
swit komma emot sig, blef han illa till mods,
men repade sig snart. Derpå hoppade han af
hästen, skar upp buken på honom, ref ut inelf-
worne och ställde sig i skrofwet. När Hertigen
fick se honom, sade han: wet du ej, att du är
förwist ur landet, och att du skall hänga om nå-
gon finner dig. Ulspegel swarade: Ädle Furste!
jag ber om nåd, jag har ju icke gjort så illa,
att jag förtjenar hängas, och för öfrigt har jag
alltid hört, att hwar och en är säker mellan sina
fyra pålar. Hertigen log och sade: du har min
nåd, din fintlighet har frälst dig. Ulspegel blef
mycket glad och sade till sin döda häst: tack skall
du ha kära häst, det är wäl synd om dig; men
det är bättre att korparna äta dig än mig. —
Ifrån Sachsen tågade Ulspegel till Landtgref-
wens af Hessen Hof, der han utgaf sig för Må-
lare och wisade Landtgrefwen några wackra taf-
lor, dem han köpt i Flandern, men sade sig haf-
wa gjort. Landtgrefwen bjöd honom 400 Gul-
den, om han målade en sal med hela Landt-

Digitized by Google

grefliga familjens porträtter. Ulspegel gick in derpå, med wilkor att få 100 Gulden i förskott till färger och aflöning, som bewiljades. Han legde sig sedan tre Målaregesäller, med hwilka han inneslöt sig i salen, och tillsade dem att ingen fick störa dem under deras arbete. När de nu woro för sig sjelfwa, sade han till Gesällerna, att de kunde sätta sig att spela bräde och öfwerlemna arbetet åt honom, men lika fullt erhålla sin fulla betalning, blott de woro tystlåtna. Sedan de på detta sätt arbetat 4 weckor, släpptes Landtgrefwen med sina Herrar in i salen. Ulspegel hade spändt en stor linneduk omkring wäggarne och sade till Herrarne, att ingen, som ej wore födb i äkta säng, kunde se de målade figurerne. Derpå tog han en hwit staf, pekade dermed på linneduken, sägande: Här ser Eders Nåd den första Landtgrefwen af Heßen och hans gemål, Kejsar Justiniani dotter. Af honom föddes Adolphus, hwars son war Wilhelm den Swarte. Wilhelm war far åt Ludwig den Fromme, och så hela linien framåt ända till Ers Nåd sjelf. Jag hoppas, att ingen kan klandra teckningen eller de sköna färgorne. Landtgrefwen, som ingenting såg, tänkte för sig sjelf: månne jag kan wara oäkta, gick till sin Gemål och bad henne bese konstmålningen; men hon såg heller ingen ting, utan beklagade sig öfwer den långsamma Målaren och bade Landtgrefwen att befalla Ulspegel göra målningen färdig. Men denne begaf sig bort i rättan tid, förafskedade sina Gesäller, samt gick till Räntmästaren och uttog ytterligare 100 Gulden, hwarmed han rymde sin

wäg till staden Prag i Böhmen. Här utgåf han sig för lärd och lät anslå på Högskolans dörr att han kunde beswara alla frågor. Detta förtröt Skollärarne, hwilka rådslogo hwad de skulle göra honom för frågor, som han ej kunde, och beslöto att kalla Ulspegel och sätta honom på prof. Dagen derpå infann sig Ulspegel och uppsteg i Cathedern. Rectorn frågade: Huru många droppar watten finnas i Östersjön? Swar: befall alla watten wara stilla, skall jag börja mäta och säga er det. Hwar är Jordens medelpunkt? Swar: midt inunder der jag nu står. Huru långt är det från Jorden till Himmelen? Swar: ej längre än att jag skall stå här nere och swara på de frågor Herr Rectorn gör mig, om han wille gå dit upp och tala till mig. — Modfälld öfwer Ulspegels swar, upphörde Rectorn att fråga, men Ulspegel gick stolt ur Cathedern och lemnade samlingen. — Af fruktan att få stryk, skyndade han sig till Erfurt. Här gjorde han likaledes ett anslag på Academie-porten. Lärare och Studenter kommo öfwerens att gifwa honom ett uppdrag, som de ej trodde han skulle göra wäl ifrån sig. De frågade honom, om han emot god betalning wille åtaga sig lära en åsna att läsa. Åh ja, swarade Ulspegel, men dertill behöfwer jag minst 20 år, efter som åsnan är ett så dumt djur. Dör Rectorn under tiden, tänkte Ulspegel, så är jag fri; dör jag, så lär ingen fordra mig, och åsnan kan jag låta dö när jag will. Ulspegel ställde åsnan i stallet, lade en bok i krubban, strödde hafre mellan bla-

Digitized by Google

den och lät sedan åsnan wända det ena bladet efter det andra för att komma åt hafran. När den war slut, skrek hon Ya! Ya! Då han fått det så långt, gick han till Rectorn och bad honom komma att höra hur hans åsna lärt sig flera bokstäfwer, isynnerhet vocaler. Sedan Rectorn kommit till stallet, lade Ulspegel en annan bok i krubban, då åsnan genast började bläddra i bladen med mulen och skrek: Ya! Ya! Hör nu Rectorn att hon redan kan vocalerna Y och A, sade Ulspegel, och skall snart lära sig de andra. Ulspegel fick sina penningar och tänkte: skall du göra alla åsnor i Erfurt kloka, så får du mycket att beställa. — Ulspegel tog sedan qwarter i byn Rugesletten i Thüringen. Wärdinnan frågade hwad han war för en Gesäll. Ulspegel swarade: jag är ingen Gesäll, utan en, som säger sanningar. Då Ulspegel märkte hon war skefögd, frågade han: Skefögda madam, hwar får jag ställa mina saker? Wärdinnan, harmsen, bad honom skämmas för sådana utlåtelser, men Ulspegel genmälte: förlåt mig, madam! jag sade ju att jag talar alltid sanning. Wärdinnan började skratta. På den tiden brukade fruntimmerna bälten af hwitt siden. Händelsewis föll talet härpå, och Wärdinnan yttrade sin önskan att få sitt och äfwen grannqwinnornas bälten twättade. Detta lofwade Ulspegel, befallde twenne kittlar med mjölk, satte dem på elden, lade bältena deri, och medan han utsändt qwinnorna att hämta linträdsklappar för att upptaga bältena med, lade han friskt eld under kittlarne och sprang derifrån. Qwinnorna kommo

för sent tillbaka för att rädda sina förbrända hälten. — Då Ulspegel för sina många skälmstycken skull ej alltid war wälkommen på ställen, som han förut besökt, måste han ofta byta om drägt och beslöt derföre nu att förkläda sig till Munk. Han tog derföre en dödskalle, som han lät beslå med silfwer, och begaf sig dermed till Pommern. Ankommen till en by, der det war högtid, bad han Presten om att få predika, så wille han dela med sig af de offer han erhöll. När mesta folket war kommit, steg han upp på predikstolen, talade om Beliams åsna, Holofernis hufwud och Brannionis hufwud, som han wiste för folket, uppmanade dem att offra till uppbyggande af en ny kyrka, men wille ej emottaga offer af någon otrogen hustru eller oskärad jungfru. Sedan ställde han sig wid altaret, och alla qwinnorna trängdes om att komma dit, isynnerhet de, som trodde sig hafwa något på samwetet, woro de första, och ingen wille wara den sista, på det man ej måtte tro ondt om henne. Genom detta skälmstycke blef Ulspegel mycket rik.

Ulspegel drifwer spektakel med Brandwakten i Nürnberg, äter för betalning, talar wid Påfwen, bedrager Judar, narrar sig till höns, lagar till ett nytt slags korf, blir Håstprånglare, Smed, Skomakare, m. m.

Ulspegel begaf sig härpå till Nürnberg, der han wille förtära penningarne han förtjent på

sin dödskalle. Sedan han en tid roat sig här, föll det honom in att göra Brandwakterne ett spratt. Som han wißte att Brandwakten sof i ett rum under Rådstugan, till hwilken wägen gick öfwer en spång, hwarunder flöt en liten ström, tog han bort bräderne, som utgjorde spången, ställde sig utanför att erbarmeligen skrika och swärja, hoppade sedan behändigt öfwer strömmen på den enda bräda, han qwarlemnat, och borttog den med. När Brandwakterne utkommo och fingo se skälmen på andra sidan, skyndade de sig att ertappa honom, men föllo allesamman i strömmen. Efter detta skälmstyckes utförande, begaf han sig till Bamberg, der han wäl emottogs af en munter och glad wärdinna på ett wärdshus, kalladt Drottningen. När det skulle spisas, frågade wärdinnan, om han för betalning wille äta af det första bordet för 24 skilling, af det andra för 18 skilling eller af det tredje för 12 skilling. Ulspegel swarade: de mesta penningarne tjena mig mest, och satte sig wid det första bordet. Efter slutad måltid bad han wärdinnan expediera sig, emedan han wille widare till wägs. Gif mig blott mina 24 skilling, så må ni gå hwart ni behagar. Det är ni, Fru wärdinna, som lofwat betala mig för det jag åt wid första bordet, och det har jag gjort mer än mig godt gör. Wärdinnan skrattade och sade: gå er wäg, men kom aldrig tillbaka; måltiden må ni gerna hafwa till skänks. — Ulspegel hade länge tänkt att resa till Rom för att se och tala wid Påfwen, och werkställde nu denna sin föresats. Wid ankomsten tog han in hos en wär-

Digitized by Google

dinna, för hwilken han sade sitt ärende. Förundrad häröfwer yttrade hon: huru kan ni få tala wid Påfwen, då jag, som är född här, aldrig nånsin fått göra det; jag skulle gerna wilja gifwa 100 Dukater för en sådan ära. Skulle ni också ge mig denna summa, om jag lagar att ni får tala med Påfwen. Hon lofwade det. Ulspegel gick till kyrkan, der Påfwen läste meßan, och skaffade sig Påfwens uppmärksamhet på det sätt, att hwarje gång Påfwen wände sig till församlingen, wisade Ulspegel honom ryggen. Efter slutad tjenst hemkallades Ulspegel till Påfwen och frågades till hwilken tro han bekände sig: jag har samma tro som min wärdinna, swarade Ulspegel. Wärdinnan efterskickades och swarade på samma fråga, att hon wore Christen. Widare frågade Påfwen Ulspegel, hwarföre han, såsom Christen, wände ryggen åt honom i kyrkan, hwarpå Ulspegel swarade: jag är en så stor syndare, att jag ej wågade se Ers Helighet i ansigtet. Ulspegel följde wärdinnan hem och erhöll den betingade summan. — Från Rom tog Ulspegel wägen till Frankfurt am Mayn. Här fick han se en wälklädd Jude, som gick och sålde Muskus från Alexandria under marknaden. Ulspegel tänkte: jag, som är en stor och lat skälm, kunde wäl också hitta på något lätt arbete; tog derpå smuts, formade bär deraf, lade in dem i Ostindiskt tyg, tillika med åtskilliga specerier, gick på torget och sålde dem för Profeten-bär. Judarne, som hade många fördomar om deßa bär, kunde ej emotstå frestelsen att köpa några deraf, ehuru Ulspegel begärde 1000 Gulden.

Nu befallte den äldste Rabbinen, att Judarne skulle fasta i hela 3 dagar för att sedan äta de Profetiska bären; men sedan en af dem smakat på ett bär, för att kunna profetera, utropade han: wi äro bedragne af den store skälmen, och detta ha wi wäl förtjent. Ulspegel lefde i sus och dus på sina lättförtjenta penningar. — En gång då Ulspegel wistades i Qwedlinaburg, der folket war mycket enfaldigt, tillnarrade han sig höns på ett behändigt sätt. På torget frågade han en Bondhustru, som sålde höns, hwad paret kostade. Twå Groschen, blef swaret. Ulspegel tog derpå korgen, som war full med höns och en tupp, samt begaf sig dermed till ett närliggande Kloster. Bondhustrun sprang efter och hann honom wid Klosterporten. Då hon begärde betalning eller hönsen tillbaka, gaf Ulspegel henne tuppen, sägande: tag denne såsom pant, jag är Abbedißans Handsecter och kommer strart med penningar. Hustrun gjorde så, men hörde aldrig af hwarken penningar eller höns. — En annan gång köpte Ulspegel en fläskkorf, begaf sig dermed till Prestgården i Egelsheim och begärde af Hushållerskan att få honom kokad till middagen. Hushållerskan lofwade det. Men när Presten kom hem ifrån Ottesången mycket hungrig och frågade Hushållerskan, om hon hade någon mat, swarade hon, att den ej war färdig ännu; men att Ulspegel lemnat en korf, som hon kokat åt honom tills han kommer ur Högmässan. Presten sade: tag hit korfwen så länge och låt mig smaka på den; åt Ulspegel skola wi nog få någon annan passande mat. Presten började äta och smakade

honom så wäl, att han åt upp hela förswen. När Ulspegel kom ifrån kyrkan, satte Presten för honom fläsk och kål, med tillsägelse att äta sig mätt. Ulspegel teg och samtyckte; men hade redan i sinnet att hämnas. Då han skulle gå, bad Presten honom komma igen och taga twå korfwar med sig, en till dem hwar, emedan de smakade honom rätt bra. Följande Söndagen återwände Ulspegel till Prestgården med sina twå korfwar, som han hade tillwerkat af ett sjelfdödt swinkreatur, samt in- och utwändigt besmort med såpa. Hushållerskan tillagade dem på samma sätt; men när Ulspegel kom ur kyrkan och fick se Presten äta korf, så att lödderen stod honom om munnen, sade han: det fägnar mig att Pastorn kan ha så god aptit; ty korfwen är gjord af ett sjelfdödt swin och insmord med såpa. Då började Presten kasta upp och swärja på Ulspegel; men denne gick sin wäg, glad i själen att kunna want Presten af med att äta upp annans mat. — I Braunschweig gjorde Ulspegel följande strek: Hertigen derstädes hade fått lust till Prestens i Riesenburg häst, men som Presten på intet wilkor wille sälja. Hertigen lofwade Ulspegel en röd sammetsklädning, besatt med diamanter, om han på fintligt sätt kunde skaffa honom hästen. Ulspegel lofwade det och gick till Presten, med hwilken han war bekant. Men strax efter ankomsten föregaf han sig wara sjuk. Sedan han legat i tre dagar, blef han så sjuk, att Presten förmanade honom att låta bigta sig. Presten hade en wacker Hushållerska, om hwilken han war lika rädd som om hästen. Ulspegel

sade sig blott ha en synd på samwetet, men som han ej wågade yppa, ty sade han: ni blir wißt ond Herr Pastor, emedan den rör er. Presten, hwars nyfikenhet stegrades härigenom, twingade honom att uppenbara den, med löfte att enligt sitt presterliga kall ej omtala den för någon. Då sade Ulspegel: jag wet att ni blir ond på mig, men jag måste bekänna att jag fem gånger sofwit hos er Hushållerska. Derpå aflöste han Ulspegel i hast, sprang in till Hushållerskan och bultade henne blå och brun, ehuru hon bedyrade det wara osanning. Ulspegel, som låg och skrattade på sängen, blef frisk följande morgonen, steg opp och började förebrå Pastorn med hotelse att anklaga honom för Biskopen. Presten, ångerfull häröfwer, lofwade Ulspegel 20 Gyllen, om han wille tysta ner saken. Ulspegel sade sig hwarken taga 20 eller 100 Gyllen, men wäl Pastorns häst, som han tyckte mycket om. Detta måste Presten, ehuru ogerna, bewilja, och glad for Ulspegel af till Prinsen med hästen och erhöll den utlofwade belöningen och än mer dertill.
— Hos en Smed i Rostock, der Ulspegel antagit tjenst, gjorde han flera hyß. Smeden hade alltid till ordstäf när den, som trampade bälgen, ej skyndade fort nog: se så! följ efter mig med bälgen. Deßa ord upprepade Smeden en gång när Ulspegel trampade bälgen; men råkade i detsamma att gå ut på gården. Ulspegel, som alltid följde ordalydelsen, kom genast efter honom och tog bälgen med sig, frågande om han skulle bära ut den andra ocksä. Smeden blef ond och bad honom gå ifrån hans tak. Ulspegel tog

Digitized by Google

en stege, klef upp på winden och bröt upp taket; flyttade så stegen på andra sidan och gick ned. Smeden, som hörde något praßla öfwer sig, blef ännu mera rasande, när han fick se Ulspegel brutit sönder taket och wille springa efter honom; men den andra Gesällen qwarhöll honom, sägande: han har ju icke gjort annat, än ni befallt, ty ni sade, att han skulle gå från ert tak. Ulspegel war sin kos. — Då han ej hade något att lefwa af, såg han sig nödsakad taga tjenst hos en annan Smed, ehuru han ej hade lust för yrket. Men denne Mästaren war så snål, att Ulsprgel ofta fick wara utan middag. Han funderade på huru han skulle betala den snåla Smeden. Då Ulspegel en afton lade sig, sade Smeden: stig upp bittida i morgon, Pigan skall trampa bälgen, och smid ihop hwad du har, och hugg hästsöm tills jag waknar. Ulspegel tog alla hamrar och tänger han kunde få fatt uti, gjorde stark eld och smidde så ihop dem; gick derpå sin wäg. — Ulspegel tjente sedan hos en Skomakare, som hellre gick och spatserade, än arbetade. Ulspegel begagnade sig häraf. Hwad för skor will Mästaren ha? frågade han, när han skulle skära till. Mästaren swarade efter sitt gamla ordspråk: Stora och små, som Herden drifwer i det. Ulspegel började då skära till Oxar, Kalfwar, Får, med flera andra kreatur. När Mästaren kom hem, blef han ond häröfwer; men då Ulspegel sade, att han alltid handlar efter bokstafwen, måste Skomakaren gifwa sig tillfreds. En annan gång återigen, sedan Mästaren tillskurit sulor, gaf han dem till Ulspegel, med tillsägelse

Digitized by Google

att sy ihop stora och små. När han nu fick se Ulspegel sy ihop den ena sulan med den andra, sade han: du måste antingen wara en skälm eller ett nöt efter du bär dig så tafatt åt. Men sedan Skomakaren gifwit honom nytt läder, med befallning att sy det öfwer en läst, och Ulspegel började sy det ena läderstycket öfwer det andra på en och samma läst, blef han ledsen åt honom och förehöll honom att betala lädret. Men Ulspegel sprang sin wäg, sägande: om jag aldrig mer kommer hit, så har jag likwäl warit här. — När Ulspegel tjenade hos en annan Skomakare, gick denne en gång på torget för att köpa wed. Sedan han köpt ett lass wed, bad han Bonden föra hem det, så skulle han få färsk soppa. Som Ulspegel war ensam hemma, bad Mästaren honom att tillaga en soppa af hwad han i hast kunde få taga uti och wände sedan om till torget. När Mästaren kom tillbaka och fick se Bonden äta och grina mycket illa, frågade han, hur soppan smakade honom: som nya skor, blef swaret. Ulspegel upplyste, att som han ej kunde finna smör eller fett till soppan, så tog han tran i stället. Skomakaren skrattade och Bonden gick, nöjd med hwad han fått.

Ulspegel arbetar som Bryggare och Skräddare, narrar tre Skräddaregesäller och sammankallar alla Skräddare i Sachsiska landet, m. m.

I Eimbeck tog Ulspegel tjenst hos en Bryggare. När denne en gång skulle gå till bröllop,

Digitized by Google

befallte han Ulspegel att tillika med Pigan sköta brygget, men för all del koka humlan wäl. När de hunnit så långt att Humlan skulle läggas uti, föll anden på Pigan att hon skulle se bruden. Ulspegel, som nu blef ensam, funderade genast på ett skälmstycke. Bryggaren hade en stor hund, som hette Humla. Då wattnet war wäl hett, tog Ulspegel hunden och kastade den i kitteln. När Pigan hemkom, sade hon: se så, låtom oß nu sila ifrån humlan; men då hon ej fann någon, frågade hon hwart humlan tagit wägen. Ulspegel swarade: du får nog rätt på honom i botten. Slutligen hittade hon ett benrangel på bottnen i kitteln, då hon började att skrika mot den hemkommande husbonden: i stället för humlan har Ulspegel kokat wår hund. Ulspegel fick en tillbörlig näpst, men klagade sig, att fast han alltid till punkt och pricka uppfyller hwad man befaller, så blir man ändå intet nöjd; tog derpå afsked och gick sin wäg. — Ulspegel kom till Berlin och antog tjenst hos en Skräddare. När han skulle arbeta, bad Mästaren honom sy så fina styng att ingen ser det. Ulspegel tog en stor korg, satte sig derunder och började sy. Hwad är det för tokeri, sade Skräddaren. Det är ej något tokeri, Mäster lille, genmälte Ulspegel. Ni bad mig ju sy, så att ingen ser det. En annan gång, när Mästaren skulle lägga sig, kastade han en gammal bondrock till Ulspegel, som skulle lagas, och sade: gör den der wargen färdig. När Mästaren om morgonen kom in i werkstaden, fick han se rocken uppstoppad, stående på golfwet med fyra ben, förwandlad till en warg.

Digitized by Google

Detta war ej min mening, sade Skräddaren: Jag tyckte nog att det war en besynnerlig befallning; men som jag är mycket lydig, så gör jag alltid som man ber mig. En tredje gång befallte han likaledes Ulspegel att kasta ihop armarne på en rock, som han gaf honom. Ulspegel hängde rocken på en spik, satte ett ljus på hwardera sidan och kastade armarne oupphörligt hela natten på rocken. Om morgonen, när Mästaren inkom, frågade Ulspegel hwad är det för ändalöst arbete han ger honom: jag har nu i 8 timmar stått och kastat; men har ändå inte fått armarne att fastna. Det är derföre att du är en tok, och ej kan begripa hwad en annan förstår. Kan wäl wara, sade Ulspegel, och tog farwäl. — I Hamburg gjorde Ulspegel också ett spratt. I hans grannskap suto alltid tre Skräddare-Gesäller utanför fönstret på ett bord och sydde. När Ulspegel gick förbi, gjorde de alltid narr af honom, hwarföre han tänkte att bota dem. En natt afsågade han alla 4 fötterna till bordet och satte dem sedan löst ihop. Om morgonen, när mycket folk war församladt på torget, kommo Stadens swin och äfwen Skräddarens att tåga förbi, men skubbade sig efter wanligheten wid bordet. Bordet föll i gatan och Skräddarne kors om hwarandra; men Ulspegel inbillade folket att det blåst omkull. De torde sedan aldrig göra narr af Ulspegel.

Ulspegel lät en gång sammankalla alla Skräddare, som funnos i Sachsen, Hollstein, Pommern, Mecklenburg, Lübeck, Hamburg och Wißmar till Rostock, der han lofwade lära dem en konst, som

skulle blifwa nyttig för dem och efterkommande, så länge werlden stod. Skräddarne kommo. När de nu alla woro församlade på torget i Rostock, gick Ulspegel upp i ett hus, trädde hufwudet ut genom fönstret och höll följande tal: Konsterfarne och widtberömde Mästare i det ärliga Skräddare-handtwerket! ni skola förstå, att då ni ha sax, aln, tråd, nål och fingerring, så ha ni werktyg nog till ert handtwerk; det är ingen konst att begripa det; men denna konst will jag lära er: då ni trädt tråden på nålen, glömmen ej att göra en knut på trådens ända, eljest gören I många onyttiga styngn, hwartill hwarken tråden eller nålen äro orsaken. Ulspegel drog sig sedan tillbaka från fönstret; men de bedragne Skräddarne sågo skamslata och förargade på hwarandra. Stadsboarne gjorde narr af dem och sade: wißte ni inte hwad Ulspegel war för en fogel! — Ulspegel begärde tjenst hos en Klädeswäfware, hwilken denne lofwade, så wida han ej som andra Gesäller wille hålla fri måndag, utan wara flitig och arbetsam. Ulspegel gick opp tidigt om Måndagen och arbetade som en träl hela dagen igenom, likaså Tisdagen. Om Onsdagen inföll Helgedag; men Ulspegel wäfde så, att det hördes långt i grannskapet. Då kom Mästaren och ropade: Håll upp! det är Helgedag. Ulspegel sade: käre Mästare, ni sade mig ej i Söndags, att någon Helgedag inträffade, utan att jag skulle arbeta hela weckan. Mästaren, som tyckte om Ulspegel för sin arbetsamhet, tog honom med sig på ett wärdshus. Under det de samtalade, tillsade Mästaren honom, att han ej

slog ullen wäl, utan att han skulle slå den hö-
gre. Ulspegel stod upp bittida följande morgo-
nen, tog en stege och flyttade brädet, hwarpå
han slog ullen, ända upp till taklisten, ställde
sig på stegen och slog ullen så, att den flög öf-
wer taket. Ulspegel frågade Klädeswäfwaren,
som kom ut, om det war högt nog. Denne, upp-
bragt, swarade: på taket är ännu högre, och gick
sin wäg. Ulspegel tog sitt parti, gick upp på
taket och började der att slå ullen. När Mästa-
ren kom igen för andra gången och fick se Ul-
spegel på taket, sade han: huru kan man bära
sig så tokigt åt, brukar man nånsin slå på taket
och slå ull. Ulspegel swarade: som wi ej tyckas
förstå hwarandra, så är det bäst att wi skiljas åt;
tackade så för det goda bemötande han åtnjutit
och gick sina färde. — När Ulspegel en gång
tjente hos en Bundtmakare, fick han en afton
det infallet att bära upp både torra och wåta
hudar på winden, lade sig i dem och sof godt
hela natten. Då Mästaren waknade om morgo-
nen, saknade han hudarne, men sprang upp på
winden, der han fann dem liggande om hwaran-
dra, hwaröfwer han blef mycket ledsen och ropade
på hustru och tjenstefolk. Ulspegel, som wak-
nade wid ropet, kom slutligen framkrypande ur
hudarne och frågade: Kära Mästare! hwad är å
färde, efter ni ropar så häftigt? Mästaren sade:
måtte en olycka hända dig, som lagt tillsammans
både wåta och torra skinn och förderfwat dem för
mig. Ulspegel swarade: Huru kan Mästaren bli
ond, då jag blott en natt sofwit wid arbetet.
Derpå tog Bundtmakaren en käpp för att slå

honom; men Ulspegel sprang utför trappan. Här mötte han Frun och Pigan, som försökte hålla honom fast; men han sade: släpp mig, Mästaren har fallit utför windstrappan och brutit benet af sig. Då släppte de honom och sprungo upp, men mötte Mästaren, som kom helfärdig i full fart utför trappan, så att alla tre föllo omkull öfwer hwarandra. På detta sätt tog Ulspegel afsked från Bundtmakaren. — Uti Berlin bodde en mycket skicklig Bundtmakare, som hade förmögenhet och en stor werkstad. Han hade af några Adelsmän fått beställning på en mängd Wargskinnspelsar, som de skulle begagna wid ett Tornerspel, hwilket skulle hållas under wintern. Ulspegel sökte och erhöll tjenst hos samme Bundtmakare; men begärde att få arbeta i ensamt rum, för att ej bli hindrad i arbetet. Mästaren frågade honom, om han kunde göra Wargar. Ulspegel swarade ja, och att han förut wore derföre känd. Han fick derföre flera stycken wargskinn, som woro beredde till pelsar, och flera mått på större och mindre sådana. Ulspegel började genast arbetet, gjorde stora och små wargar efter samma form, som han lärt sig hos Skräddaren, uppstoppade dem och satte trädstickor i benen, så att de liknade lefwande wargar, samt ställde dem i parad på golfwet; gick sedan till Mästaren och sade: nu äro wargarne färdige. Mästaren blef både ond och förskräckt då han fick se alla wargarne, befallde Ulspegel att ersätta skadan och lofwade att straffa honom efter förtjenst. Ulspegel återtog: kära Mästare! är detta min belöning? jag har nu gjort efter er wilja. Ni be-

Digitized by Google

kallde mig att göra wargar; men om ni sagt: gör wargskinnspelsar, så hade jag gjort sådana; och om jag wetat, att jag ej skulle få större tack, så hade jag wißt inte anwändt så mycken flit. Den skälmen gick nu från Berlin och lemnade der, som på många andra ställen, ej något godt namn efter sig. Ulspegel gick härifrån till Leipzig och anlände dit just på Fet-Tisdagen. Som Bundtmakarne här brukade hålla sig lustige på denna dag och gerna önskade något wildt till middagen, tog han ett harskinn, insydde deri sin wärdinnas katt och gick dermed till torget, der en Bundtmakare genast köpte den. Ulspegel fick bra betalt, och Bundtmakaren war mycket glad öfwer sin sköna hare. När han kom hem, släppte han den i trädgården och wille att hundarne för roskull skulle drifwa den. Men Jöße klättrade upp i ett träd och skrek: jam! jam! Då såg Bundtmakaren att han war narrad och wille taga hämnd; men Ulspegel war redan borta. — Från Leipzig reste Ulspegel till Braunschweig och tog tjenst hos en Garfware. När denne en gång skulle gå på kalas, sade han till Ulspegel: koka nu hudarne tills jag kommer hem, och om ej weden är tillräcklig, så kan du nog hitta på något annat att lägga under kitteln. Ulspegel lofwade så, lade den ena huden efter den andra i kitteln, högg sönder stolar och bord till wed, och lät lädret koka så att man kunde slita det itu med fingrarna. Sedan han på detta sätt huserat, tog han upp lädret, lade det i en hög och gick sin wäg. Man kan lätt föreställa sig

huru

Fru Garfwaren blef belåten wid sin hemkomst. — I Lübeck war Ulspegel ganska försigtig, ty han fruktade för den stränga polisen. Den tiden war i Lübeck en mycket rik Winhandlare, som derjemte war mycket stolt och lät förstå, att ingen war så klok och förståndig som han, samt att ingen kunde bedraga honom. Ulspegel tänkte likwäl göra ett försök. Han tog twenne stora winbuteljer, som rymde en kanna hwardera, fyllde den ena med watten och gömde den andra under rocken, gick så till Winhandlaren och begärde få köpa en kanna win. När winet war imålt, frågade han hwad det kostade: 3 R:dr war swaret. Det är förmycket, sade Ulspegel; jag har ej mer än 2 och en half; kan det ej bli för det köpet. Då blef Köpmannen ond och sade: jag later intet pruta. Ulspegel hade emedlertid, när Winhandlaren ej såg det, stoppat winbuteljen under rocken och framsatte den andre med watten. Denne tog Winhandlaren och hällde till det andra winet. Ulspegel gick sin wäg, nöjd att ha kunnat purra den kloka Winhandlaren, sägande: Jag ser nog att du är en tok; ingen är så klok, att han ej kan bli bedragen, till och med om han är Winhandlare. Då Ulspegel gått, träffade Winhandlaren anstalt att få fatt på honom och widtalade derföre en Polisbetjent, som skulle visitera honom. Denne blef genast warse både den tomma och fulla buteljen, hwarföre han beskyllde honom för tjufnad och förde honom i arrest. Ulspegel dömdes att hänga. Mycket folk församlade sig på gatorne, när han skulle föras

Digitized by Google

ut att hängas; men Ulspegel wisade sig stilla och sagtmodig, hwaraf somlige slutade, att han med någon swartkonst tänkte befria sig från straffet. Ankommen till galgen, bad han ganska ödmjukt, att Magistraten wille tillstädja honom en bön. Han wille ej bedja om sitt lif, ej om penningar eller ägodelar, ej om själamessor eller gåfwor till de fattiga, utan blott om en ganska ringa sak, som Magistraten utan kostnad eller beswär kunde werkställa. Magistraten rådslog sins emellan och kom öfwerens att bewilja hans anhållan, så wida han ej begärde något, som wore stridande mot hwad han nu yttrat. Då sade Ulspegel: Ädle och högt upplyste Herrar, Borgmästare och Råd i Staden Lübeck! Till följe af edert löfte beder jag, att ni, sedan jag blifwit hängd, befalla Winhandlaren, att trenne morgnar, på fastande mage, kyssa mig. Häröfwer blef Magistraten förwånad och, i samråd med Winhandlaren, beslöts att Ulspegel skulle få lefwa. — När Ulspegel en gång war i Erfurth och gick förbi ett Slagtarehus, frågade en Slagtare honom, om det ej skulle wara en stek; jo men, sade Ulspegel, tog en stek och gick sin wäg. Slagtaren sprang efter honom och ropade, att meningen wore det han skulle betala den. Derom har jag ej hört talas, swarade Ulspegel; och under det andra Slagtare kommo till och förswarade Ulspegel, samt gåfwo sig i gräl med Slagtaren, emedan de woro onda på honom för det han lockade allt folket till sig, tog Ulspegel steken under rocken och förfogade sig derifrån. — En tid derefter, då Ulspegel kom till samma

Digitized by Google

Slagtarehus, sade samma Slagtare till honom på spe: kom hit nu igen och tag en stek. Ulspegel grep genast efter en stek; men Slagtaren drog den undan. Ulspegel sade: låt den ligga, jag betalar den. Då Slagtaren ånyo lade fram steken, sade Ulspegel: låt mig säga er ett godt ord. Slagtaren swarade: du skall säga sådana ord, att du behåller steken. Nå wäl, sade Ulspegel, jag behåller steken. I detsamma wände han sig till folket, sägande: nu höra ni att steken är min; han har sjelf befallt mig säga, att jag behåller den. Folket skrattade, Slagtaren bet sig i läppen och Ulspegel tog steken och gick.

Huru Ulspegel war Glasögonsmakare, tjenade såsom Kock hos en Köpman, samt huru han såsom Hästhandlare bedrog en Köpman, m. m.

När Ulspegel en gång war ute och wandrade, mötte han under wägen Biskopen af Trier, som frågade honom hwem han war. Ulspegel swarade: Nådige Herre! jag är Glasögonsmakare och kommer från Brabant; men som der ingenting är att förtjena, så går jag nu och söker arbete. Då Biskopen sade, att han trodde det handtwerket borde gå bra, alldenstund folket blir allt äldre och äldre, samt att synen aftager; swarad Ulspegel: ja, Nådige Herre! det är sannt; men mitt förlof, hwad som förderfwar wårt handtwerk är; att ni, med andra stora Herrar, Påfwar, Kardinaler och Kejsare, nu för tiden se ge-

Digitized by Google

nom fingren; men förr i werlden berättas det, att Herrar och Furstar brukade läsa Rättegångs-akter och dylikt, på det ingen orättwisa måtte ske. Då gick wårt handtwerk bra och Presterne studerade mer den tiden; nu för tiden äro de så lärde, att de kunna allting utantill. Biskopen, som ganska wäl förstod lexan, bad honom följa med sig till Frankfurt, der han gaf honom en skänk. — I Windesheim blef Ulspegel antagen till Kock hos en Köpman. En dag tillsades Ulspegel att följande morgonen tillaga en stek, samt stecka den långsamt och kallt. Ulspegel stod bittida upp, satte steken på spett och lade den emellan twenne dricksfat i källaren. Då Köpmannens wänner woro komne, gick han till Ulspegel och frågade, om maten war färdig? Ulspegel swarade, att allt wore färdigt utom steken, som ligger i källaren på det den må blifwa kall. När Köpmannen kom in till sina gäster och berättade dem sin Kocks skicklighet, började allesamman hjertligen skratta. Sedan måltiden war slutad, sade Köpmannen till Ulspegel: sätt min wagn i ordning och smörj honom wäl; ty i morgon skall jag och Pastor Hammelstadt resa till Goßlar. Om natten, sedan alla somnat, smorde han wagnen både ut- och inwändigt och i synnerhet sätena. Morgonen derpå spände Ulspegel före, och Presten och Köpmannen satte sig i wagnen. När de fört en stund, sade Presten: hwarifrån kommer det mycknа fettet? jag skulle hålla mig fast, och då smorde jag ned händerna. De befallte Ulspegel hålla, och när de fingo se att de öfwer allt blifwit nedsmorda, blefwo de mycket onda på Ulspe-

Digitized by Google

gel. Köpmannen ropade i wredesmod: du utpiskade skälm! jag önskade att du for till galgen! och han gjorde det werkligen så. Då Ulspegel kom till galgen, stannade och spände ifrån hästarne, frågade Köpmannen hwad detta skulle betyda. Ulspegel swarade: ni wille ju att jag skulle fara till galgen, och nu äro wi der; jag trodde, wi skulle rasta här en stund. Köpmannen kunde ej annat än skratta och sade: spänn genast före igen, kör wägen rätt fram och se dig icke om. Under det Ulspegel spände för, tog han oförmärkt bort sprinten, som höll tillsammans bak- och framdelen af wagnen. När han kört ett litet stycke, så skiljes delarne åt, och bakdelen blef stående med Köpmannen och Presten uti. Ulspegel, som alltid lydde de befallningar man gaf honom, fortfor att köra, utan att se sig om, tills Herrarne ändtligen genom ropande och springande förmådde honom att stadna. När de kommo hem, sade Köpmannen: Din tok! blif här i natt: ät och drick, men i morgon utrymmer du huset, ty du är en skälm. Jag går i morgon i kyrkan, låt mig ej träffa dig, när jag kommer tillbaka. Ulspegel teg; men så snart hans Herrskap gått i kyrkan, började han utrymma huset, släpade ut på gatan allt hwad han kunde, bord, stolar, koppar, tenn och kökssaker, så att grannarne högeligen undrade hwad det skulle betyda. Köpmannen, härom underrättad, sprang genast hem och sade till Ulspegel: din kanalje, finner jag dig ännu här? Ja, kära Herre! swarade Ulspegel, jag wille gerna först uppfylla er befallning; ty ni sade, att jag skulle utrymma och sedan gå min

Digitized by Google

wäg. Får jag bedja Herrn hjelpa mig ett handtag; ty den här dörrn är för tung, så att jag ej ensam orkar bära den. Köpmannen bad honom gå så långt som wägen räckte; ty han hade gjort honom tillräcklig skada. Ack! sade Ulspegel, det är för besynnerligt, att när jag gör hwad man befaller mig, far jag ändå allsingen tack af någon. Så lemnade Ulspegel tjensten och Köpmannen fick åter låta bära in sakerna. — I Wißmar bodde en Köpman, som war skicklig hästkännare och brukade alltid rycka hästen i swansen för att pröfwa om han war god eller ej. Detta fick Ulspegel weta, tog en stubbad häst, gjorde en lösswans och satte på honom, for så till torgs och utbjöd den. Köpmannen kom för att spekulera på hästen och ryckte honom efter gammal wana i swansen; men blef intet litet förwånad, då han fick hela swansen i hand. Ulspegel twingade honom att betala 10 Gulden i skade-ersättning och fick deßutom behålla sin häst; men Köpmannen ryckte aldrig mer någon häst i swansen. — När Ulspegel war i Lüneburg, kom han på ett wärdshus i sällskap med en Piphandlare, som brukade resa omkring på marknader med pipor. Under det de samtalade och drucko ett glas, bad Piphandlaren Ulspegel komma till sig följande dagen och spisa middag, om han kan. Ulspegel, som ej genast förstod meningen med denna bjudning, gick följande dagen till Piphandlaren; men när han kom till porten, war den tillsluten och fönsterluckorna tillstängda. Då förstod han, att han war bedragen. När Ulspegel dagen derpå träffade Piphandlaren, sade han: ni brukar bjuda

främmande till er och gå bort. Jag bjöd er ju spisa middag hos mig, om ni kan, swarade Piphandlaren, men om ni i dag will komma till mig, så är min port öppen för er. I dag blir ni likwäl ensam; ty jag will ej hafwa någon mer till bords än er. Ulspegel gick, och när han kom i huset, fann han Frun och Pigan sysselsatta att laga till en stek. Då sade han till Frun: Er man har fått en stor fisk, som han will att Ni och Pigan skola bära hem; under tiden kan jag wända steken. När de woro gångna, låste Ulspegel porten, samt satte sig till att äta och dricka och lefde kräsligen. Frun och Pigan mötte Piphandlaren på gatan och frågade honom hwad han gjort af fisken. Ah! jag förstår, swarade mannen, den skälmen Ulspegel har narrat er; men kom så skola wi låta honom få dyrt betala sitt ofog. Wid ankomsten hem funno de porten låst och måste taga qwarter hos grannen. Sedan Ulspegel war mätt, gick han sin wäg och lemnade porten öppen. Då Piphandlaren träffade Ulspegel, sade han till honom, att han ej burit sig beskedligt åt. Men Ulspegel inwände, att då han fått befallning att wara ensam, kunde han ej på annat sätt förhålla sig, tackade så för den goda måltiden och lunkade sin wäg. — När Ulspegel war i Bremen, gick han på torget, hwarest woro många bondhustrur, som försålde mjölk. Med alla deßa uppgjorde han köp och satte en stor bytta midt på torget, i hwilken han bad dem ösa mjölken, hwilket de ock gjorde. Men då han skulle betala, begärde han 14 dagars kredit, och då denna nekades honom, sade han: då

Digitized by Google

få ni ta er mjölk igen, och gick sin wäg. Bondhustrurna, som ej kommo öfwerens om bytet, började träta och hårdraga hwarandra, hwilket ditlockade en mängd med folk, som skrattade åt dem. — På landswägen utanför Hannover mötte Ulspegel 12 blinda, som begärde allmosor. Se här har ni 12 Gulden, gå in på ett wärdshus och wärmen er, efter det i dag är bra kallt. De blinde tackade, och den ene trodde att den andre fått penningar. När de kommo till wärdshuset, begärde de förtäring för 12 Gulden, och sedan de plägat sig, wille wärden ha betalning. De blinde frågade hwarandra hwem utaf dem, som hade penningarna; men då de ej fingo rätt på dem, stängde wäeden in dem i arrest i swinstigan. När Ulspegel kom för att sätta sin häst i stallet och fick se de blinda liggande i swinstigan, sade han till wärden: huru kan ni wara så obarmhertig mot det stackars folket? Sedan Ulspegel låtit wärden berätta sig händelsen, frågade han om wärden wore nöjd, ifall han kunde skaffa säker borgen. Wärden förklarade sig willig att antaga den. Derpå gick Ulspegel till Kyrkoherden och bad honom komma till wärden för att befria honom från en ond ande, som beswärade honom, hwilket Presten lofwade; wände sedan om till wärden och bad hans hustru följa med till Pastorn för att höra det han lofwat gå i borgen. När de kommo till Presten, bad han hustrun wänta 2 à 3 dagar. På 3:dje dagen besökte hustrun Presten å nyo, hälsade från sin man och begärde 12 Gulden såsom betalning för den mat de blinde erhållit. Då sade Presten: ja! ja!

Digitized by Google

det är just den onde andens wana att fika efter pengar. Hustrun swarade: att det ej war fråga om någon ond ande, utan blott om pengar; hwarpå hon gick hem till mannen och berättade förloppet. Wärden ilade till Prestgården, bewäpnad med ett stekspett. När Presten fick se honom, ropade han sina närmaste grannar till hjelp, korsade sig och sade: kära grannar! kommen och hjelpen mig, den här menniskan är besatt af den onde anden. Wärden påstod motsatsen, fordrade sin betalning och ämnade just slå till, när grannarne kommo emellan och åtskiljde dem. Så länge de lefde påstod wärden att Presten war honom skyldig, och denne att wärden war besatt af den onde anden. — I Staden Mölln blef Ulspegel sängliggande sjuk och uppmanades af sin gamla sjuksköterska att låta bigta sig. När sådant skulle ske, sade han, att det endast wore tre ting, som ångrade honom: det första, att då jag war ung och såg en karl på gatan, hwars frack hängde under kapprocken, jag då ej gick och klippte af den; det andra: då jag såg någon peta tänderna med en gaffel, att jag då ej fick stöta den ned i halsen på honom; det tredje: att jag ej för alltid kunnat tillstoppa munnen på gamla kärringar, och detta oroar mig alldramest. Gud beware oß! sade sköterskan, hwad säger ni? jag är nu sextio år, och om ni wore frisk, så kanske ni äfwen wille stoppa igen min mun. Ulspegel swarade: ja, det oroar mig. Sköterskan blef ond och gick sin wäg. — Under Ulspegels sjukdom kom en Prest till honom för

att bigta honom. Presten funderade på huru han skulle komma åt Ulspegels penningar, ty han gißade, att Ulspegel, såsom en stor äfwentyrare, samlat mycket ägodelar. Derföre sade han till honom: Min kära son! betänk wäl din salighet, du har warit en stor syndare, hwilket jag hoppas alfwarligt ångrar dig, derföre, om du samlat någon förmögenhet, så gif den till fattiga Munkar och Prester, såsom mig, så skola wi hålla Vigilier och Själamäßor öfwer dig. Om ni i eftermiddag will komma tillbaka, swarade Ulspegel. Då Presten återkom, wisade Ulspegel honom ett stop, som tycktes wara fullt med guldmynt, och bad Presten taga en hand full, men ej gripa för djupt. Presten tackade, stack ned handen i stopet, men något för långt, så att när han drog upp den, war hon full med smuts. Presten, som blef ond och förebrådde Ulspegel för sitt skälmstycke, erhöll till swar: Det är ej mitt fel, ty jag warnade er att ej taga för djupt. — Sedan Ulspegel blef allt mera sjuk, lät han uppsätta sitt testamente och delade sin förmögenhet i tre delar: den första till hans wänner, den andra till Magistraten i Mölln och den tredje till Pastorn i församlingen, med wilkor att de skulle hederligen begrafwa honom och låta läsa själamäßor öfwer honom; hwarefter den namnkunnige Ulspegel afsomnade. — Då Ulspegel war död, kommo Munkar och qwinnor för att behandla liket på öfligt sätt; men sedan de gått derifrån, kom en sugga med sina grisar och skubbade till båren, der likkistan stod, så att liket föll i golfwet. När qwinnorna kommo för att åter lägga

Digitized by Google

Ulspegel i kistan, råkade de att lägga honom på magen. Då någon gjorde dem uppmärksamma derpå, sade de: tokigt har han lefwat, och nu synes det, som han äfwen wille ligga bakwänd i grafwen, derföre må det bli derwid. — När Ulspegel skulle sänkas ned i grafwen, gick linan af wid fötterna, så att Ulspegel blef stående i grafwen. Då sade alla närwarande: underligt har han lefwat och underlig will han wara efter sin död; alltså låta wi honom stå, hwarpå de igenkastade grafwen. En sten sattes på hans graf, föreställande en Uggla ofwanpå en Spegel, hwilket uttryckte Ulspegels Tyska namn: Eulen Uggla och Spiegel Spegel, som i Swenska språket blifwit sammandraget till det allmänt bekanta Ulspegel. Omkring stenen läses följande inscription:

Denna sten skall ingen ofreda, ty här är Ulspegel stående begrafwen. År 1350.

När arfwingarne efter fyra weckors förlopp samlades för att dela skatten och öppna kistorna, funno de intet annat än bara stenar.

Historia
om
Prinsessan Melusina
och
Grefwe Rejmundt.

Det war fordom en Grefwe till Poitiers i Frankrike, Herre till Poemach; han befallde sin Kastellan, det han, ibland annat, skulle läsa alla hans krönikor igenom och skaffa honom kunskap hwem det warit, som funderat och byggdt staden och slottet Lusinien i Frankrike. Kastellanen läste och fann ändteligen den efterrättelsen, att en Konung i Frankrike, wid namn Otto, det skolat gjort.

Wid samma tid war ock en Grefwe till Poitiers, som het Emmerick; han war en mycket wis och lärd man, och förstod sig isynnerhet så wäl på himmelens lopp, att han deraf wißte säga förut, hwad framdeles hända skulle. Uti hans grannskap bodde en annan Grefwe, wid namn von Forst, som hade många barn och litet gods; men war dock derjemte en skicklig herre och så god hushållare, att han af sina ringa inkomster höll sig mycket wäl;

Digitized by Google

och som han tillika war Grefwe Emmericks frände och blodsförwandt; ty tänkte bemälte Grefwe efter, hurulèdes han skulle kunna upphjelpa de många barnen, somliga igenom äktenskap och somliga genom andra medel, på det de med tiden icke måtte få så knappa wilkor, som deras fader och hans slägtinge hade. Emedlertid lät Gref Emmerick anrätta ett stort gästabud, hwartill han ock bjöd Grefwen von Forst, som tog med sig twå af sina söner, hwilka woro både wackra och wäl upptucktade unga Grefwar; men af dem behagade i synnerhet den ene, som het Rejmundt, Grefwe Emmerick så öfwermåttan wäl, att han genast anhöll hos hans fader, Grefwen von Forst, det han wille lemna honom Rejmundt för sin egen son, hwilket äfwen skedde; sedan gästabudet hade ända, skiljdes de åt, och unge Grefwe Rejmundt blef qwar hos Grefwe Emmerick.

Någon tid derefter wille Gref Emmerick efter sin sedwana rida till skogen och jaga; hans unge frände, Rejmundt, red med honom, och under jagten funno de ett förskräckligt stort wildswin, som ifrigt bet hundarne ifrån sig, att de icke kunde göra det någon skada; samma swin förföljde de in i skogen från det ena stället till det andra: dermed förgick den dagen. Och Grefwen hade 20 män med sig på jagten, hwilka allesamman ifrån honom woro willse i skogen komne, förutan Rejmundt allena, som sade: Herre, edert folk och hundar äro borta, och natten tillstundar, wi behöfwa herberge; så redo de fram igenom skogen och kommo på en wacker jemn wäg, hwilken de följde. Då besåg Gref-

wen stjernorna och himmelens lopp, och sade till Rejmundt suckandes: o Gud! huru är det underligt eller huruledes är naturen fatt, att han tilldelar en mißdådare största ära och wärdighet för begångna mißgerningar. Rejmundt sporde, huruledes slikt ske kunde. Gref Emmerick sade: I denna natt och denna stund skall en tjenare bringa sin Herre om lifwet, och för denna hans stora mißgerning skall han komma till hög ära och wärdighet, och blifwa den ypperste ibland hela sin slägt; Rejmundt swarade intet dertill. De funno en eld, som Herdarne woro om aftonen ifrån gångne, der stego de ifrån sina hästar och taltes wid, att de skulle der förtöfwa öfwer natten och wärma sig; ty det war nog kallt. Derpå hörde de ett wildswin komma i skogen; det hackade tänderna tillsammans, fradgades i munnen och war grufligen wredt. De gjorde sig färdiga till förswar: Grefwen tog sitt spjut och Rejmundt drog sitt swärd. Grefwen stack till wildswinet, men träffade icke rätt; swinet slog spjutet å sido och kastade Grefwen till jorden. Rejmundt tog sin Herres spjut, stack miste om swinet och råkade oförwarande sin egen Herre; sedan stack han äfwen swinet till döds. Nu kan man lätt tänka, hwad sorg och ängslan han war stadd uti: klagan, ropande och skriande blef hans endaste tröst. O! lycka, sade han, hwi hafwer du så belagt mitt hjerta med sorg, ängslan och mißtröstan! du kan snart göra en fattig af en rik; du hjelper den ene upp och stjelper den andre neder: den ene bewisar du nåd och den andre onåd; du är den ena stunden sur och swår; den

andra söt och blid. O! lycka, hwem kan förlåta sig på dig? Hwad har du icke nu bewist på mig, arme dåre? Du har ju förderfwat mig till lif och själ, gods och ära. Du har fört mig ifrån stor frihet till ewig eländighet; o! att jag död wore och kunde med min allrakäraste Herre och Fosterfader begrafwen blifwa! ty all min timmeliga tröst är mig beröfwad och mig ett ewigt ondt rykte igen gifwit, i det de mig tillägga, att jag med wilja och berådt mod min egen herre ihjälstuckit och mördat; förbannad ware den stund, jag blef aflad och född till werlden; ty jag kan aldrig hos Gud afbedja min mißgerning. Sådan innerlig hjertans klagan och grämelse förde han en hel stund; sedan satte han sig på sin häst, och lät den gå hwarest han sjelf wille, utan att styra honom, och kom så oförwarandes till en källa, som kallades Tröstekällan. Wid samma källa stodo twenne öfwermåttan dägeliga Jungfrur, födda af adelig slägt; men i anseende till hans stora sorg och bedröfwelse blef han dem icke warse. Den yngsta gick till honom och sade: Jag har aldrig sett någon Adelsman så ohöflig, att han ridit eller gått höfwiske Jungfrur förbi, och icke hälsat eller tilltalt dem med något ord, eller bewist dem någon ära. Rejmundt kunde icke swara för sorg och bedröfwelse; ty tog hon hästen wid betslet och sade: Du låter intet påskina att du är någon Ädling i det du så blyges och stilla tiger. Då han lyfte sin ögon upp och fick se denna ädla Jungfrun, blef han swårligen förfärad, och wißte icke om han war lefwande eller död; han talade dock intet. Jung-

Digitized by Google

frun straffade honom derföre på nytt igen, och förebrådde honom hans ohöflighet, att han icke wille tala med henne. Omsider steg han af hästen, gjorde sin ursägt och bad om förlåtelse. Jag är, sade han, belagd med hjertlig sorg öfwer en stor mig öfwergången olycka. Jungfrun swarade: Rejmundt, din klagan, nöd och sorg gör mig rätt ondt. Då han hörde henne nämna sitt namn, sade han: Ädla Jungfru, huru kännen I mig? Jag wet mig aldrig warit uti edert omgänge; dock behagar mig edert sköna och erbara anseende så wäl, att jag i fullt förtroende af mitt innerliga tycke, förmodar mig tröst och hugswalelse af eder. Hon sade: Rejmundt, jag wet din nöd och stora sorg, huruledes dig gånget med din Herre och wildswinet, att du har dödat dem begge emot din wilja, och det af en olycklig händelse; men will du följa min lärdom, så skall dig aldrig tryta lycka, makt och rikedom, och du skall wida öfwerträffa alla dina slägtingar uti myndighet, ära och gods. Rejmundt fick af detta Jungfruns ljufliga tal en ganska stor tröst. Hon sade än widare: kåre Rejmundt, hwad som din Herre spådde förut, det skulle altsammans så ske: ty Gud alsmägtig hafwer det så beslutat. Då han hörde henne tala om Gud, fick han än större tröst, och gjorde sig förwißad, att denna Jungfru icke wore något spöke, troll eller ochristen menniska, och sade derföre: Ädla Jungfru, jag will med hjerta och sinne fast förlåta mig på eder, och eder wilja och begäran gerna fullkommeligen efterkomma; dock må jag med förlof spörja, huruledes I kännen mitt namn, eller huru

I fått kunskap om den stora olycka, som mig är wederfaren, emedan ingen menniska tillstädes war, då det skedde. Hon sade: war wid ett godt mod, och fall icke uti mißhopp: jag är en christen menniska, och den som du med tiden skall få lycka och framgång med. Och du skall swärja mig wid Gud, att du skall taga mig till äkta; dock aldrig begära, sjelf eller genom andra, att se mig någon Lördagsafton, eller under den tiden låta någon spörja efter mig; och skall du icke eller hos dig sjelf tänka hwarest jag då är, ej eller af andra låta dig inrådas att se efter mig, mindre fråga efter hwad jag gör eller låter i någor måtto, utan lemna mig en obehindrad frihet den aftonen: så will jag ock swärja dig tillbaka igen, att jag aldrig, hwarken under den tiden, och på den dagen eller deßemellan, skall göra något, det dig eller mig kan wara skamligt, skadligt eller oärligt. Men håller du icke ditt löfte, så mister du mig och får aldrig se mig mera; dertill med skall dig, dina barn och hela slägten gå illa, både till lif, ära och gods.

Rejmundt swor henne en ed wid Gud och sin egen ära, att han altsammans hålla och efterkomma wille; men huruledes han hölle denna ed, får man se längre fram uti Historien.

Jungfrun sade sedan till Rejmundt: nu skall du rida till Poitiers, och om någon spör dig hwar din Herre är, skall du swara att du miste honom oförwarandes i skogen: då få hans tjenare orsak att söka honom, och sedan de honom funnit, föres han med stor klagan hem och begrafwes med hederlig och anständig proceß. När

han såledeš är begrafwen, skiftas förläningar ut; då skall du ock begära förläning för din trogna tjenst, som blir dig bewiljad; men begär icke mer, än så mycket jord wid denna tröstekällan, som du kan kringmäta med en hjortehud, och då du derå fått löfte, tag strax bref och insegel till försäkring om ewärdelig egendom. Sedan skall genast en man infinna sig med en hjortehud; den skall du köpa och skära i smala remmar; låt dig så utwisas din förläning och gåfwa, samt drag då samma rem omkring jorden. Och när hon sagt och wisat honom allt, hwad han göra skulle och till saken behöfdes, bad hon honom rida hem, och komma igen på en wiß bestämd tid.

Rejmundt tog orlof af sin alldrakäraste, och red till Poitiers. Om morgonen tillfrågades han strax, hwarest hans Herre war, och hwi han icke hade honom med sig? Men då han swarade, att han mente honom wara längesedan hemkommen, helst de farit wilse om hwarandra i skogen, och sade sig icke hafwa sedt honom sedan aftonen förut, sporbes han ej widare derom: ty ingen trodde honom om den gerningen han gjort. Tjenarena foro genast ut att söka sin Herre; dagen derefter kommo de igen och hade den döde Grefwen med sig, hwilken de funnit hos wildswinet. Då blef en stor jemmer, så för Grefwinnan som hennes barn och tjenare. Grefwen blef hederligen begrafwen, och ingen beklagade så mycket hans död, som Rejmundt, hwilken ock wardt honom räknadt för stor ära och trohet. Straxt derefter utskiftades förläningar, och begärde Rejmundt äfwen sin del, efter sin bruds råd. Han

Digitized by Google

sade till Bertram, Grefwe Emmericks son, jag begär allenast en ringa skänk: gifwer mig så mycken jord omkring Tröstekällan, som jag kan mäta med en hjortehud, och det för den trogna tjenst, jag bewist min Herre och Fosterfader, Grefwe Emmerick. Denna hans begäran bewiljades och stadfästades med bref och insegel. Knappt war det gjordt, innan en man stod för porten med en hjortehud, efter Melusinas ord; densamma huden köpte nu Rejmundt, och skar henne hel och hållen uti en smal rem; sedan bad han, att Grewen wille låta utwisa honom sin gåfwa, hwilket ock strax skedde. Då nu Grefwen sände några gode män, som skulle tilldela honom förläningen, och deßa sågo hjortehuden wara skuren i en smal remsa, weste de wäl icke hwad de göra eller låta skulle: ty de sågo ögonskenligen, att ett stort stycke af marken och skogen skulle gå åt; men icke deß mindre fick han efter lofwen, och deße gode män redo hem, samt berättade Grefwen huru allt tillgått Då sade Grefwen: mig är alltid sagdt, att något serdeles äfwentyr wid denna källan sig tilldrager; så se, om icke min frände Rejmundt äfwen der märkt något, efter samma ort är honom så behaglig; dock wille jag önska, att allt måtte gå honom så lyckligt som jag gerna unnar honom! Derpå kom Rejmundt frimodeligen och tackade storligen för sin gåfwa; men red strax bort till sin brud, hos hwilken han war mycket wälkommen: hon tackade honom för det han allting efter hennes råd och wilja uträttat, gick så med honom uti ett mägtigt palats, hwarest många ansenlige per=

Digitized by Google

soner woro församlade; och då Rejmundt med förundran sporde hwem deße woro, swarade hon: Alla äro dina tjenare och tjenarinnor. Derpå wände hon sig till dem och gaf befallning, att de skulle göra Rejmundt all skyldig ära och bewisa honom lydno med ödmjukhet, såsom deras Herre och Husbonde, det de ock straxt hörsammade.

Melusina bad Rejmundt allenast bjuda sin slägt och wänner till bröllopet, med försäkran, att allting skulle wara redo; det gjorde han ock: han red först till Grefwen och bad honom och hans moder, det de wille komma till Tröstekällan på hans bröllops-högtid. Grefwe Bertram frågade: hwem är Bruden, eller hwad slägt är hon kommen af? Rejmundt swarade: låter eder det wara nog sagt, kommer till oß om Måndag nästkommande. Grefwen förundrade sig högeligen och sade: mig undrar att du tager dig en hustru, som hwarken du eller någon annan känner, ej eller wet något om hennes slägt och afkomst. Rejmundt sade: hon är en mycket wacker menniska och tyckes likast wara en Konunga dotter; hon behagar mig mycket, och wi wilja äga hwarannan. Då tystnade Grefwen: ty han märkte att wisan war mer än halfqwäden. När dagen kom, redo de ifrån Poitiers, och under wägen talade de mycket om herberget de få skulle, emedan de weste, att wid Tröstekällan icke war något hus till finnandes, utan allenast en slät mark och skog; men då de kommo närmare, sågo de många wackra hus, hwarutur rök uppgick, som ske plägar, der gästebud anställes; ty tänkte

de, att det war idel spökeri. I det samma kommo fyratio wäl bewäpnade män, som togo emot dem med stor ära; men besynnerligen och framför allt ärades Rejmundt, såsom deras Herre; de undfingo dem och allesamman mycket höfligen, både ung och gammal, sägandes: wår nådiga fru Melusina hafwer befallt oß, härbergera och fägna eder i högsta måtton wäl med mat och dricka, både folk och hästar.

De blefwo allesamman öfwerflödigt trakterade: der war en kostelig tillredning med stor ståt och pragt. Melusina liknade mer en engel, än en dödlig menniska, utom det hon äfwen öfwer allt war utsirad med ädla stenar och dyrbara klenodier. Der hölts ock en öfwer allan måtton präktig musik med åtskilliga wälklingande instrumenter, så att hwar man hölt denna högtid för den ypperста, som de någonsin sedt och bewistat hade.

Sedan de kommit ur Kyrkan och wigseln war förrättad, höllo de måltid med stor kräselighet, och hade derefter tidsfördrif med rännande, torneringar och andra Riddarespel, hwarwid alla gjorde sitt bästa, och hwar wille wara den ypperste och behålla prisen; men Rejmundt utropades dock för den förnämste Riddaren ibland alle; hwilka lustbarheter warade intill qwällen: sedan hölts aftonmåltid. Då måltiden war slutad, blefwo Brud och Brudgumme hederligen ledde till sängs; Grefwen önskade dem lycka och Bispen wälsignade dem. Och när denna högtid warat uti femton dagar, togo alla gästerne afsked, och drogo hwar hem till sitt.

Digitized by Google

Första året födde Melusina Rejmundt en son, som het Uriens; det andra året en, som het Bedes; det tredje året en, som het Hjort; det fjerde året en, som het Antonius, hwilka alla hade något fel och lyte i sina anleten; derefter födde hon en son, som hade allenast ett öga, hwarmed han dock kunde se mycket skarpare, än en annan med twenne, och den kallade hon Regneri; åter födde hon en son, som kallades Gostron, och en, som het Frogmundt; sedan födde hon en, som het Horibel, hwilken hade trenne ögon i hufwudet; ändteligen födde hon ock en, som het Didric, och sist en, som kallades efter sin fader, Rejmundt. Historien säger, att mesta delen Rejmundts söner kommo till stor ära och wärdighet.

Under denna tiden lefde Rejmundt och Melusina kärligt och wäl, med lust och glädje tillsammans; men som kärlek och glädje äro ofta begynnelse till sorg och bedröfwelse; ty will jag berätta, hurusedes denna deras påbegynta glädje oförmodligen fick en ond och olycklig utgång.

Historien förmäler, att Rejmundts äldste broder kom till honom och kungjorde, att deras fader war med döden afgången, och att han nu wore blefwen Grefwe till Forst, i sin faders ställe. Under det de woro lustige med hwarannan hände sig, att Melusina, efter sin sedwana, en Lördagsafton war ute från Rejmundt och hans gäster, enligt hans gjorda löfte: då frågade Grefwen till Forst: hwar är din hustru, medan hon icke kommer till sina gäster? Rejmundt swarade: käre broder! låt dig icke wara ledsamt, att wän-

ta henne: i morgon skall hon ha den äran, att tala med dig. Måltiden blef emellertid tillagad, och sedan de spisat, sade Grefwen till sin broder: Reimundt, jag fruktar dig wara beswiken i ditt äktenskap, och att du har antingen en otrogen eller trollaktig hustru uti Melusina: ty hwarföre skulle hon annars begärdt ditt samtycke till ett sjelfswåld, att just hwarje Lördags afton få äga sin frihet och wistas hwarest hon will, utan att du skall tänka derpå, spörja efter henne eller wilja weta hennes förehafwande; wore ett slikt hennes uppförande dig icke till stor wanära, eller om du ej derföre kring hela landet war utskämd och undergick allt folks förtal och widriga omdömen, skulle jag wäl ingenting säga; men alldenstund somlige mena, att din hustru frikallat den aftonen, för att då, dig owetande kunna bedrifwa sin skalkhet och lösaktighet, och åter andra tro, att hon då är ett wanskapligt spöke eller troll,, så tyckes mig, att jag, såsom din broder, ju bör låta dig sådant weta, på det du hädanefter må undersöka hennes bedrifter och göromål under samma betingade frihetstid, och tilläfwentyrs jemwäl slippa, att längre blifwa för narr af folket utropad. Rejmundt blef häröfwer ängslig och bedröfwad och förwandlade sin hy: han tänkte både på sitt löfte och sin broders råd, men wißte icke hwilketdera han fullgöra skulle; ändteligen, i så förtwislade tankar stadd, tog han sitt swärd, sökte efter Melusina och kom så in i en kammare, der han aldrig tillförene warit, hwilken hon sjelf bygga låtit till sin hemliga warelse, och der innanföre wistades hon:

Digitized by Google

han såg derin genom ett hål och fant henne sitta uti ett bad, förskapad i en förfärlig orms gestalt till sin kropps nedra del, men till öfra delen war hon den dägeligaste menniska som någon med sina ögon se wille; öfwer denna grufliga synen blef Rejmundt mycket förskräckt och sorgsen: han tillstoppade genast hålet, under förmodan, att icke hans allrakäraste Melusina det märka kunnat, eller wißte, att han sett henne, gick han i tysthet ut igen, och kom till sin broder helt förtörnad. Då mente hans broder, efter han såg så ond ut, att han funnit sin hustru uti någon otuktig eller otillhörig gerning, och sade derföre till honom: mig tyckes kunna se på dig, att din hustru icke hållit sitt löfte, emedan du kommer så wred tillbaka; käre! hwar fant du henne? Hwad gjorde hon? Rejmundt swarade: Du lög på henne, som ingen ärlig man, och uti en ond tid är du kommen i wårt hus: Tala nu slätt intet mera ondt om min ärliga hustru, och hasta dig genast härifrån, eller skall det kosta dig lifwet; ack! oförskämde baktalare, du har så mycket uträttat, att jag, igenom tillseendet hwad min hustru tager sig före utan twifwel gjort mig förlustig af all min lycka och wälfärd, det jag alla mina lifsdagar ej nog kan förtryta. När hans broder hörde deßa hårda utlåtelser, gjorde det honom ondt, att han lemnat ett slikt ord; han red strart bort, och förlorade all broderlig kärlek hos Rejmundt.

Rejmundt tänkte på den ed, som han så högt och dyrt swurit Melusina, att hwarken han

sielf

sjelf, ej heller andra på hans wägnar, skulle oroa henne någon Lördagsafton med ett eller annat, och att han, hwad stund det skedde, skulle mista henne, jemte all sin lycka; sådana tankar kunde icke annat än göra honom ängslig: han suckade öfwer sin stora obetänksamhet, i det han följde sin broders råd, gjort sig till menedare, och derigenom skulle mista sin aldrakäraste Melusina: han lade sig på sängen, wände och kastade sig af och an, och wißte icke hwad han, för sorg och ångslan göra skulle; hans folk sågo wäl hans bedröfwelse, men wißte dock ej hwad honom felades, och i sådant tillstånd hölt han ut till andra dagen; då kom Melusina in, klädde af sig kläderna; lade sig hos honom, kyste och tog honom i famn, och som hon äfwen förnam honom wara sjuk af en hjertans sorg, sade hon: min allrakäraste Rejmundt, säger mig hwad eder felar och hwaruti er sjukdom består, så skolen I med Guds hjelp snart blifwa friskt igen. Då han hörde henne så tala, wardt han så frimodig: ty han tänkte, att hans utöfwade falskhet war henne obekant; men hon wißte helt noga derom, fastän hon icke wille röbja honom, emedan han ännu intet för någon uppenbarat, att han sedt henne i badet. Emedlertid omgicks hon så wänligt med honom, att han snart blef frisk igen.

När Rejmundt och Melusina en middag, någon liten tid derefter, sutit till bords med hwarannan, hände sig, just under det hon war uppstånden och utgången, att ett bud kom och sade, det Rejmundts son, Frogmundt, war död, och

Digitized by Google

att Gofrio uppbrändt honom i ett kloster, tillika med hundrade Munkar; då blef Rejmundt så häftigt wred, att han icke kunde besinna sig sjelf, utan beklagade sig och sade: först hafwer jag tagit mig ett spöke till hustru; dernäst förtörnat min broder, Grefwen till Forst; jag har ock slagit min egen Herre ihjäl emot min egen wilja; med min hustru har jag aflat tio barn, och nu är ett dödt: ack! huru märkligen har icke min lycka redan blifwit förändrad. Under det han höllt denna bedröfliga klagan, kom Melusina in, åtföljd af många sina Riddare och Jungfrur, i tanka att trösta honom; men Rejmundt war nu så häftigt förbittrad, att han icke wille någon den ringaste tröst emottaga: ty förnuftet hade wikit, och derföre war honom icke eller möjligt att tala något godt ord.

En liten stund låg han tyst på sängen, men såg dock spotskeligen och med wrede på Melusina; ändteligen utbrast han i följande hårda ord: gack ifrån mig du grymma orm! din slägt gör aldrig något godt; se hwad godt har Gofrio med tänderna uträttat? Han har ju uppbrändt det sköna klostret Maliers, tillika, min aldrakäraste son Frogmundt, den jag af allt hjerta älskat; Melusina swarade: O! Rejmundt, hwad har du nu gjort af förståndet? För deßa dina ord får du ett swårt straff; har jag wäl förtjent ett sådant tal af dig? Kommer du ej ihog, hwad jag sagt dig förut, att enär du öfwerträder det löftet, som du mig swurit, skall jag icke längre hafwa umgänge med dig? Nu får du skörda frukten af din emot mig bewista falskhet: all din

lycka, wälfärd och glädje skall wika ifrån dig, och med denna timman hafwa en ända.

Ytterligare sade Melusina: o Gud! o Gud! Rejmundt, we mig! att jag någon tid sedt dig med mina ögon, we mig! att jag skulle få behag till din skönhet, we mig! att jag fant dig wid källan, we mig! att jag skulle omfamna ditt lif, we mig! att jag delade med dig min kärlek; we mig! den stund jag gjorde dig mägtig öfwer mig: ditt grofwa förräderi, din falska tunga och din obetänksamma hastiga utgjutna wrede emot mig oskyldiga, har bringat mig uti stadigwarande träldom och möda, hwaruti jag till äfwentyrs måste uthärda intill yttersta dagen. Falska själ! du med all ondsko uppfyllde, förswurne, otrogne Riddare! huru har du handlat med din själ och din ära? Jag aktade intet att du såg mig i badet, så länge du höllt det hemligt och uppenbarade det ingom: ty så länge skadade det mig icke; men emedan du nu så friwilligt hwarjom och enom uppenbarat: så skall dig ock derföre gå illa till lif, gods, lycka, ära och wälfärd; och denna olyckan åkommer dig för dina falska menediga mißgerningar. Men hade du hållit löfwen med ära och uppriktighet, så skulle jag blifwit dig när, som en naturlig qwinna och äkta maka, dödt som en menniska, och fått befalla Gudi min själ och jorden min lekamen.

Nu i denna stund, fortfor hon widare, waknar din olycka, af hwilken du sjelf gjort dig förtjent: det skall gå dig illa; dine land skola wida skingrade och åtskilde warda, och aldrig mer

Digitized by Google

komma under ett regemente igen; ja! hela din slägt skall blifwa och wara fridlös; men will du följa mitt råd, så kan du likwäl häruti taga dig något sjelf till wara; ty märk: Horibel, wår unge son, skall du icke låta lefwa, utan strax efter min hädanfärd (som nu snart måste ske, och hwarefter wi aldrig mer umgås i tiden) taga honom af daga: han är född med trenne ögon, hwilka betyda, att han skall föra ett swårt och långsamt krig om han får lefwa, att hwarken korn eller frukt skall på slutet kunna wäxa i detta land, och skall han jemwäl störta alla sina bröder och slägtingar i största armod och fattigdom.

Melusina sade ytterligare till Rejmundt: ännu will jag säga dig en ting, förrän jag skiljes ifrån dig: så snart både du och alla de som lefwa efter dig, i många hundrade år härefter, få se mig swäfwa i luften öfwer detta wårt slott Lusinien, skall det samma år blifwa wunnet och strax derpå så ett nytt herrskap; äfwenså sker det ock wid Tröstekällan. Rejmundt, sade hon sedermera, när wi oskyldigt kommo tillsamman, hade wi lust och glädje af hwarannan; nu är det allt omwändt till sorg och bedröfwelse: wår glädje är förbytt i sorg, wår styrka i wanmäktighet, wårt wälbehag i mißhag, wår lycka i olycka, wår sällhet i elände, wår tröst i qwida, och wår frihet i träldom; slikt kommer af lyckans ostadighet, ehuru du likwäl sjelf tillskyndat dig alltsammans, igenom din egen falskhet och otro.

Hon sade ock ändtligen: min allrakäraste wän! nu får jag icke längre blifwa qwar hos

dig. Gud förlåte dig dina stora emot mig begångna mißgerningar! för hwilka jag måste plågas intill yttersta dagen, om jag icke för din skull kan blifwa frälst.

När Rejmundt hörde denna ynkeliga klagan af sin allrakärastas munn, wardt han betagen af stor ångslan, nästan död, och kunde icke, för stor hjertans sorg tala ett enda ord. Med suckar önskade han sig döden: han steg upp af sängen, gick bort till sin allrakärasta och kyßte henne med den allrakänbaraste själens smärta, som de ock werkeligen begge hade öfwer denna oförmodade skilsmeßan.

Då begynte allt folket, både fruer och jungfruer, riddare och swenner, att gråta och sörja af hjertat. Rejmundt föll ock på sina knän och bad Melusina om förlåtelse uti allt, hwad han sig emot henne förbrutit hade.

Melusina swarade honom: käre Rejmundt! du skall förgäta din son Frogmundt, han är död, och låt det derwid blifwa; men förgät icke din yngste son Rejmundt; han skall blifwa Grefwe till Forst, i din broders ställe; tänk äfwen på din son Didrie, han skall blifwa Herre till Poemack. O! min wän, bed alltid Gud för mig: jag will icke förglömma dig; du skall ock få hjelp och tröst af mig i din nöd. Nu får du intet mera se mig i qwinnoskapnad.

Melusina sprang så upp i ett fönster och såg sig omkring, men wille dock icke fara bort innan hon tagit orlof, som skedde med följande rörande afskedstal: Nu, wälsigne dig Gud! Rejmundt, mitt enda hjerta, min käraste, min sanna glädje,

Digitized by Google

wälsigne dig Gud! min allrakäraste brudgumme, wälsigne dig Gud! min kosteligaste klenod, wälsigne dig Gud! min ljufwe Engel, wälsigne dig Gud! min kärlighet, min lust och mitt nöje, wälsigne dig Gud! min utwalde, min skönaste, huldaste och käraste wän, wälsigne dig Gud! min wänlige Herre, wälsigne dig Gud! mitt hufwud och högra hand, mitt tidsfördrif och mitt skämt; wälsigne dig Gud! min allrakäraste tröst och mitt hjertas endaste grund; wälsigne eder Gud! allt folk; wälsigne dig Gud! du stolta Lusinia, som jag så präktigt uppbygdt och zirat. Ja! wälsigne eder ock Gud! alla mina wänner, hwilkas namn och åminnelse i mitt hjerta inpräglade äro.

Då Melusina fullkomnat detta sitt tal, sprang hon åter upp i fönstret för allt folk, for så med en hast ut, och blef i samma ögonblick förwandlad i en stor ofantlig orm, hwaröfwer alla närwarande förundrade sig; ty de hade aldrig tillförne sedt en så hiskelig syn. Trenne gånger for hon fram och tillbaka öfwer slottet Lusinien, skriandes och ropandes, men sista gången förswann hon i luften, och alla hennes efterlemnade sörjde henne af hjertat. Med hwad innerlig sorg och grämelse Rejmundt allt detta åskådade, kan man lätt föreställa sig; han ref sina kläder och hår, beklagade sig högeligen och sade: Nu, wälsigne dig Gud! Melusina, min älskeliga brud, min wän och min sällhets krona; wälsigne dig Gud! min glädje och min rikedom, wälsigne dig Gud! mitt skämt och tidsfördrif. Nu äro alla mina goda dagar förspilda, min lycka är all:

Digitized by Google

jag ser dig aldrig mer, min sköna! o! we att jag född blifwit.

Således ångrade Rejmundt sin emot Melusina begångna mißgerning öfwer all måtto, och wille ej låta trösta sig; icke heller såg någon honom glad hela hans öfriga lifstid. Sin unge freögde son, Horibel, låt han uppbrännas i eld, något efter Melusinä affärd, enligt hennes förut gifna råd.

Slutligen säger Historien, att Rejmundt hade twenne små barn liggande i waggan, neml. Didric och Rejmundt, till hwilka Melusina kom om nätterna, tog dem upp, wärmde dem wid elden, gaf dem di, lade dem åter i waggan igen och gick sin wäg; men att ammorna, för rädd-hoga skull, icke tordes tala med henne, utan berättade det allenast för Rejmundt, som då nästan deraf trodde, att hon ännu skulle komma till honom igen, och han med glädje få se henne, hwilket omöjligen ske kunde. Alla menniskor förundrade sig, att Melusinä söner, Didric och Rejmundt wäxte så mycket på fyra weckors tid, som andras barn kunna wäxa i tre månader; men de mäste mente likwäl det wara orsaken, att hon sjelf gaf dem di.

Nu följer korteligen

Melusinä Härkomst och Födelse.

En Konung uti Albania, wid namn Halmas måtte swärja sin Drottning, Prinsena, en ed,

Digitized by Google

när han tog henne till äkta, att han aldrig skulle se, tala med eller besöka henne, när hon låg i barnsäng (hwilken ed han icke höllt) och så snart han öfwerträdde samma sitt löfte, skulle hans Drottning oförwarandes förkomma honom, och ingen weta hwarest hon blef af, som och skedde: ty hon kom ifrån honom och wardt uti ett berg intagen, sedan hon samma år framfödt trenne stycken obeskrifligen wackra Döttrar på en gång, hwilka jemte modren bortkommo, att ingen wißte på hwad ställe de woro; men hon uppfostrade dem och kallade den första Palestina, den andra Melior och den tredje Melusina. När de woro femton år gamla, underrättade hon dem om deras faders emot henne bewista otro, i det han icke höllt sitt löfte: då blef Melusina högeligen förtörnad, och sade: denna stora mißgerning skall jag hämnas på min fader; och emedan äfwen de andra systrarna häruti instämde med henne: kommo de alla tre snart nog öfwerens, hwad straff de fadren derföre pålägga skulle, och slöto honom så inne i ett rum, till deß han dödde, då de begrofwo honom hederligen under en sten. Och för det Prinsenä döttrar så obilligt förforo med sin fader, lade hon på dem till straff, qwar sitt fel och lyte, och yttrade sig således.

Melusina skall wara wis och klok, men hwarje Lördags afton wanskaplig till sin kropps nedra del, och lik en grufwelig orm; den som tager henne till hustru, skall swärja henne trohetsed, att aldrig, den aftonen, hwarken sjelf eller genom andra se, höra eller fråga efter

Digitized by Google

henne och hwad hon gör, utan lemna henne alldeles fri: håller han denna ed, skall Melusina blifwa hos honom hela sin lifstid, och enär hon med honom haft tolf barn, slippa sitt pålagda straff och lyte, samt omsider dö som en annan naturlig menniska; men håller han den icke, skall han mista både henne och all sin lycka, och hon aldrig slippa sitt lyte, utan derutinnan lefwa till yttersta dagen.

Min andra dotter, Melior, skall förblifwa på ett slott uti Armenien och wakta en förträffelig skön falk; den som will winna denna falken, skall waka tre dagar och tre nätter: kan någon det göra, skall han få begära af Jungfrun hwad gåfwa han will, och den genast blifwa honom gifwen; men den, som wågar detta äfwentyr, och icke kan på föresatt tid hålla sig waken, skall hos Melior wara en lifegen fånge så länge werlden står.

Min tredje dotter, Palestina, skall wistas på ett högt berg, Kunodsk, uti Arragonien, och derstädes förwara sin faders skatt, intill deß någon af wår egen stämma och slägt, kan med makt winna både landet och skatten.

Om Melusina och huru henne gick i hand, är förut i denna historia korteligen tillkännagifwet.

Om Melior, som waktade falken, är att säga, det många Konungar och Riddare wågat winna falken och den prisen Jungfrun tilldela skulle, men förmådde icke waka så länge dem borde.

Om Palestina säges att till henne komme stora män, som wille winna skatten, men de

Digitized by Google

blefwo alla fördrifne och omkommo af drakar, lindormar och annat trolleri, intill deß Gofrid med tänderna, Melusinä son, som i förstone het Gostron, want både falken och skatten, och löste så båda Jungfruerna ur deras träldom.

Om Rejmundts och Melusinä barn, som woro tio styck n förmäler historien i korthet, att den förste sonen, Uriens, hade ett underligt ansigte, mera bredt än långt och af sällsam färg, med ett rödt och ett grönt öga, långa stora öron, men i öfrigt en wacker kropp.

Den andre sonen, Bedes, war öfwer allt wälskapad, men hans anletsby war röd och till utseendet såsom eld.

Den tredje, Hjort war i allt annat wacker och wälskapad, allenast det ena ögat satt högre än det andra.

Den fjerde, Antonius med en lejonklo på kindbenet, war luden och hade långa skarpa naglar på händerna, ja till utseendet så förskräcklig att hwar man fruktade för honom.

Den femte, Regnert, hade allenast ett öga, som satt honom fram i pannan, med hwilket han dock sett mycket bättre, än en annan med twenne ögon.

Den sjette, Gostron, hade tänder, hwilka stodo honom utur munnen, som på en råne, hwarföre han ock kallades Gofrid med tänderna. Han blef en mäktig, stark och lycklig krigshjelte.

Den sjunde, Frogmundt, war alldeles wälskapad, om han icke hade haft en liksom med wargskinn öfwerdragen näsa.

Digitized by Google

Den åttonde, Horibel, hade tre ögon. Han log aldrig ofstare, än då det gick illa till, och war ond och arg i tankar, ord och gerningar, hwarföre och modren gaf fadren det rådet, att döda honom.

Den nionde, Dibric, en mycket wacker, dygdig och förståndig menniska.

Den tionde, Rejmundt, efter sin fader kallad, blef Grefwe till Forst, och war en förnäm Riddare, mycket berömd och älskad.

Digitized by Google

Historia
om
Blå-Skägget.

Det war en gång en Man, som hade wackra hus och gårdar i staden och på landet, en myckenhet guld- och silfwerkäril, präktiga husgerådssaker och åtskilliga förgylta wagnar; men till all olycka war ock samma Man beswärad med ett blott skägg, som gjorde honom så ful och wederstygglig, att alla fruntimmer undanflydde hans möte. I granskapet bodde en förnäm Fru som hade twenne rätt wackra Döttrar; till en af dem friade Blåskägget, men lemnade i Modrens behag, hwilken hon honom gifwa wille. Begge döttrarna woro honom widrige, den ena sköt giftermålet ifrån sig till den andra, emedan ingendera wille hafwa en man med blått skägg. Det som mäst afwände deras sinnen, war, att han redan haft åtskilliga Hustrur, som man ej wißte hwar de tagit wägen, men till att winna deras wänskap, tog Blåskägget dem tillika med modren och några af deras bästa wänner med sig på en af sina landtgårdar, hwarest de dröjde i fulla åtta dagar. Under den tiden war ej an-

Digitized by Google

nat än spatsergång, jagt, fiskande, dans lustbarhet och öfwermåttan god förplägning. Man sof nästan aldrig, utan tillbragte hela nätterna att göra hwarandra skälkstycken. Ändteligen gick allt så wäl, att den yngsta flickan började att tro, det wärden ej mera hade ett så blått skägg, som förut, utan han war en rätt hedersam man: så snart derföre, de woro återkomne till staden, blef giftermålet afgjordt. En månad derefter sade Blåskägget till sin hustru, att han måste i angelägenhet resa bort på sex weckors tid, eller något kortare, och att hon kunde emedlertid roa sig med sina wänner på bästa sättet. Se der sade han äro nycklarne till de twå stora husgerådskamrarne, till guld- och silfwersaker hwilka ej brukas dagligen, till mina penninge-kistor och juwelskrinet: si der är hufwudnyckeln som går till allt, men den lilla nyckeln är till Cabinettet, wid ändan af Galleriet. Öppna allt, gå in öfwer allt; men i det lilla Cabinettet förbjudes Er att gå in, och det så alfwarsamt, att, om I öppnen det, måsten I förwänta allt af min wrede. Hon lofwade att efterkomma hans befallning i det nogaste, och sedan de tagit af hwarandra afsked, steg han i wagnen och for bort. Hennes goda wänner wäntade ej att blifwa bjudna, utan kommo genast till henne; ty deras nyfikenhet war så stor, att se de rikedomar som woro i huset, hwilket de ej wågat göra, så länge Blåskägget war hemma. De lupo genast i alla rummen, det ena präktigare än det andra. De stego omsider upp i husgerådskamrarne, hwarest de kunde ej nog förundra sig öfwer de der be-

Digitized by Google

finteliga många och kostbara tapeter, sängar, bi=rauer, soffor, canapeer, bord, stolar och speglar, hwilka sista woro så stora, att man kunde spegla sig uti dem ifrån hufwudet till fot, och hwars ramar woro dels af slipadt glas, dels af silfwer och dels förgylta, de wackraste man någonsin sedt. De underläto icke att upphöja och äfwen miß=unna sin wäns lycka, som likwäl sjelf ej hade något nöje att se alla deßa rikedomar; emedan hon plågades af otålighet att bese det lilla Ca=binettet. Hennes åtrå derföre tog så hastigt öfwerhanden, att utan till att öfwerwäga huru oanständigt det wore att lemna sina gäster al=lena, sprang hon en liten lönntrappa ned och det så hastigt, att hon twå eller tre gånger war på wägen att bryta halsen af sig. Så snart hon nedkommit, stadnade hon litet och besinna=de hwad hennes man sagt, samt i hwad olycka hennes olydnad kunde bringa henne, men lusten blef omsider så stark, att den ej kunde twingas. Hon tog derföre lilla nyckeln och med bäfwan öppnade Cabinettet. I början blef hon ej warse något, emedan fönstren woro tillslutna, men ef=ter en liten stund började hon se att golfwet war helt blodigt, och att åtskilliga döda frun=timmersknoppar hängde längs wäggen. (Det war alla dem som Blåskägget tagit till hustrur och sedermera strypt, den ena efter den andra.)

Hon hade wid en så faslig syn nära dödt af fruktan, och nyckeln som hon ryckt utur låset föll henne genast ur handen; Men sedan hon litet hämtat sig, tog hon nyckeln upp, slöt dör=ren till och gick upp i sin kammare till att kom=

Digitized by Google

ma sig något före; men det war fåfängt; ty den uppkomne fruktan hos henne war så ogemen stor. Hon blef i det samma warse att nyckeln hade fläckar af blod; hon torkade den twå a tre gånger; men blodet togs ej bort. Det war förgäfwes att twätta och skura den med sand, blodet war likafullt qwar; ty nyckeln war en Fee, och när det borttogs på den ena sidan, kom det på den andra åter. Samma afton hemkom Blåskägget från sin resa. Han sade: att han under wägen fått bref, att hans sak redan blifwit afslutad till hans fördel. Hustrun gjorde allt hwad hon kunde, till att betyga sin fägnad öfwer hans hemkomst. Dagen efter begärde han sina nycklar tillbaka; hon gaf honom dem, men med en darrande hand, så att han lätteligen gissa kunde, hwad som händt war. Hwaraf kommer det sade han, att nyckeln till Cabinettet ej är med de andra. Jag måste, swarade hon, hafwa lemnat den på mitt bord. Låt mig genast få den, fortfor Blåskägget att tala. Det skedde ock ändtligen; men så snart Blåskägget hade noga beskådat nyckeln, sade han till sin hustru, hwarföre är det blod? Jag wet det ej swarade den stackars hustrun, som war blek som sjelfwa döden. I weten icke deraf, sade Blåskägget: men jag wet det. I hafwen welat gå in i Cabinettet. Wälan Madame, I skolen ock gå in der och taga Ert ställe bland de andra, som i sedt der. Hon kastade sig för sin mans fötter, och bad om förlåtelse med alla tecken af en sann ånger öfwer sin olycka. Hon hade med sin skönhet och bedröfliga utseende kunnat beweka en

sten men Blåskägget hade ett hårdare hjerta: I måsten dö, och det på stunden sade han. Om jag skall dö, swarade hon med tårar i ögonen, så gif mig en liten stund att bereda mig. Jag gifwer Er en half fjerdedels timma och icke ett ögonblick längre, sade Blåskägget, och gick sin wäg. När hon nu blef allena, kallade hon sin syster och sade: Syster Anna, stig upp på taket, jag beder dig, och se, om mina bröder komma, ty de hafwa lofwat att besöka mig i dag, och om du ser dem, så gif dem tecken att de skynda sig. Systren Anna steg upp på taket och den bedröfwade hustrun ropade tid efter annan: Anna, min Syster Anna! ser du någon komma? Hon swarade: Jag ser ingen utan Solen som glimmar och gräset som grönskas. Emellertid ropade Blåskägget, som hade i handen en stor knif, till hustrun och sade: Stig ned snart, annars skall jag komma upp. Ännu en liten stund, swarade hustrun och ropade derjemte helt sakta: Anna, min Syster Anna! ser du någon komma? Men Anna swarade: Jag ser ingen, utan solen som glimmar och gräset som grönskas. Stig snart neder, eljest skall jag komma upp, ropade Blåskägget ånyo. Jag kommer nu, swarade hustrun och ropade åter: Anna, min Syster Anna! ser du någon komma? Jag ser, swarade systern, ett tjockt damm uppstiga. Är det mina Bröder föll den bedröfwade i talet? Nej beklageligen min Syster! det är en Fårahjord. Will du ej komma ned, ropade derpå Blåskägget, ännu ett ögonblick, swarade hustrun, frågandes i det samma: Anna, min Syster, ser du någon

komma? Jag ser, swarade hon, twå som komma ridandes ifrån den kanten; Men de äro ännu långt borta. Himmelen ware prisad! ropade hon en stund derefter. Det är mina bröder; winka till dem att de skynda sig. Blåskägget började sedan skrika med sådan häftighet, att hela huset deraf darrade. Den stackars hustrun gick neder och kastade sig med gråtande ögon och nedslagit hår för sin mans fötter i tanka att beweka honom, men han sade: allt sådant hjelper icke. Han tog henne genast med ena handen i håret, och den andra, uti hwilken han höll en stor knif, lyfte han i wädret att afhugga hennes hufwud. Den stackars hustrun wände sig om och såg på honom med ögonen, som wiste uti sig redan dödens bild, begärandes ett litet ögnablick att återhämta sina förstörda sinnen. Nej, nej, sade han: befall dig i himmelens wåld, och lyfte dermed upp armen; men i detsamma klappades så starkt på dörren, att Blåskägget alldeles stadnade i sin tillernade onda förrättning. Man öppnade dörren, och straxt såg man twenne unga raska Karlar inträda, hwilka satte till wärjan och lupo genast mot Blåskägget: Han igenkände att de woro hans hustrus Bröder, den ena en Dragon och den andra en Soldat. Han flydde straxt bort för att rädda sig; men begge bröderna följde honom så nära efter, att innan han handt ut, stucko de honom twärs igenom lifwet, och lemnade honom död på stället. Den stackars hustrun, som war föga annat än död, hade ej styrka nog att stiga upp och omfamna sina bröder. Som det

Digitized by Google

bekants sedermera att Blåskägget ej hade några Arfwingar: så föllo alla rikedomarna hustrun till. Hon gaf en del af dem till sin syster Anna, som dymedelst kom i stånd att gifta sig med en ung Adelsman, hwilken hon hade länge älskat: En del åt sina bröder, som köpte sig derföre Captens-beställningar, och det öfriga behölt hon sjelf: Hwaruppå hon gifte sig med en ganska hedersam person, med hwilken sammanlefnaden är så angenäm, att hon förglömmer allt sitt förra onda med Blåskägget, och lefwer ännu i allt wälstånd.

En nyfiken åtrå har
Allt att weta, se och höra,
Han ej någon möda spar,
För det som hans ro kan göra;
Men ack usling som ej wet:
Att när du din önskan wunnit,
Så blir det dig till förtret,
Hwad du nöjsamt förut funnit.

Gamla Rabbinska Sagor.

1. Adams Rock.

Adam hade en rock, hwarpå alla wilda djur och foglar woro afmålade, så troget som om de lefde. Denna klädnad blef efteråt Nimrods, hwarföre allt skogens willebråd och alla foglar kommo till honom af sig sjelfwa, liksom till sina likar: Nimrod fångade dem och derföre kallas Nimrod i Bibeln en stor jägare. Sedan fick den gudlösa Esau lust till denna klädnad, dödade Nimrod, tog rocken af honom, och kallas derföre förståndig på jagt. Denna rock klädde Rebecka på Jacob och emedan Esau ej hade den på sig den dagen, kunde han icke så fort fånga djuren, utan måste bli längre på jagten, på det Jacob skulle få wälsignelsen.

2. Hwarföre barnen gråta, när de födas.

På hwarje barns hufwud brinner i moderlifwet ett ljus, hwarigenom det öfwerskådar werlden och tränger ända till werldens ända. Nalkas den tiden, då barnet skall födas, så tager en engel det en morgon och för det till Paradiset, och wisar det de fromma, som sitta der

med kronor på sina hufwuden och Engeln säger till det: deßa äro födda såsom du skall födas och hafwa hållit Guds bud, derföre få de en sådan herrlig lön. Håller du lagen, så blir du wärdig att sitta hos dem, hwarom icke, så skall du fara till en annan ort. Om aftonen för engeln barnet till helwetet, och wisar de gudlösa, som af förderfwets engel pinas med eld och ropa: we! we! Och engeln sade: Deßa äro födda som du, men hafwa icke hållit den heliges i himmelen bud; derföre bli de straffade. När du blir född, war ej gudlös, ty då går dig som deßa.

Och barnet återwänder i sin moders sköte, och sörjer att det måste ut i werlden, der det onda bereder det helwetet. När tiden kommer att det skall födas, sträfwar det derföre emot, men engeln slår det på hufwudet, släcker ljuset, och mot sin wilja kommer det till werlden. Derföre gråter barnet, när det föderes; dock glömmer det hwad det sett; deß bedröfwelse förgår och omedwetet bor i hwarje menniskas själ de rättfärdigas salighet i Paradiset och de gudlösas pina i helwetet, tills godt eller ondt i lifwet åter wäcker minnet af hwad de såg före sitt lif.

3. Dödsengeln.

Rabbi Jchoscha, Levi son, war en rättfärdig man. Då nu hans tid kom att skiljas från werlden, sade Gud till dödsengeln: gå och för hans själ i Paradiset. Dock gör först hwad han begär af dig. — Ty i forntida dagar syntes dödsengeln med sitt dödande swärd för dörende

Digitized by Google

och efterlefwande och tog själen från hwars och ens anlete. Så gick nu äfwen engeln till rabbinen och sade: Du skall nu dö, men begär först hwad du will så skall jag uppfylla det. Då begärde Rabbinen att få först se sin plats i Paradiset. — Kom! sade engeln och de gingo. Under wägen sade Rabbinen: Men du kan döda mig mot din wilja med ditt swärd; gif mig swärdet tills resan är slut. Och han fick swärdet. — Då de kommit utanför Paradiset, lyftade engeln upp honom på muren och sade: Se din ort i Paradiset. Rabbinen hoppade ned från muren in i Paradiset, men engeln höll honom fast wid kanten af hans mantel och wille ha honom ut. Men rabbinen swor: wid Guds namn jag går ej ut. — Dödsengeln hade ej magt att komma in i Paradiset. Detta inberättade englarne för Gud, som sade att hans sista ed skulle få werkställas, om han aldrig i sitt lif förr swurit mened. Englarne gingo och forskade, men funno det icke. — När dödsengeln såg att rabbinen fick wara qwar i Paradiset, bad han om sitt swärd. Rabbinen wille icke gifwa det. En röst från himmelen sade då till honom: Ge honom swärdet; han behöfwer det till kreaturens frälsning, som jag skapar på jorden. Då sade rabbinen: Swär mig då, att du ej wisar det för menniskan, när du tar bort själen, nalkas osynlig och lös själen sagta från kroppen. Dödsengeln swor det, och hans swärd wisades ej mer för någon döende; blott den gudlöse tror sig ofta i sin ängslan på dödsfången se dödsengelns swärd.

Digitized by Google

4. Alexander wid Paradisets portar.

Då Alexander tågade till Indien kom han till en ström, doppade små salta fiskar deri och åt dem jemte bröd, — och se fiskarna blefwo wälsmakande och wälluktande. Han twättade sitt anlete i floden och det blef glänsande. Då sade han: sannerligen, detta är Paradisets ström! — Han följde den till Paradisets portar, klappade på och sade: Jag är Alexander, öppna! Men en röst inifrån swarade: detta är Herrans portar, der de rättfärdiga ingå, hwilket äfwen upprepades, sedan Alexander sagt: Jag är werldens herre. När han icke slapp in, bad han om ett tecken, att han warit der, och fick en dödskalle. Han bar den, men snart blef den för tung, tyngre än allt Indiens guld. Då förklarade en rabbin hwaraf det kom: Denna dödskalle är menniskan och menniskans öga är omättligt, men tag litet stoft och strö derpå, blir den genast lättare. Och Alexander gjorde så, och skallen blef lätt.

5. Jetten Og.

Af de Englar, som stego ned från himmelen, när de sågo Kains döttrar, och togo dem till hustrur war en som hette Schamchiel, hwilken blef fader till Og, den största jetten före syndafloden. Han dolde städer under sin hand, med sin fotsula betäckte han hafwet; af

Digitized by Google

hans tänder gjorde Abraham sängar och säf deri. 60 städer byggde han och den lägsta war 60 mil hög, och satt han på murarna, så räckte hans fötter till marken. Hans mat war dagligen 1000 oxar, 1000 rådjur och 1000 wildswin; och hans dryck war 1000 mått win. En droppe af hans spott wägde 36 pund. När syndafloden kom och Gud öppnade djupets afgrund och himmelens fönster, tillstoppade han med sin fot källan i afgrunden och lade sin hand på himmelen, att fönstret tillslöts. Då lät Gud afgrundens watten bli hett, att hans hud blef afskållad. När wattnet betäckte bergen, bad han Noah taga sig om bord, men Noah kunde det icke. Dock bad Noah Gud, att wattnet på ena sidan om arken blef swalare, fast det på den andra war hett. Wattnet räckte icke Og till höfterna. Og fick lägga sig uppå arkens tak, hwarpå Noah borrade ett hål, hwarigenom han räckte honom maten. Efter syndaflodens slut hopade Og synd på synd, förförde hustrur och lade äfwen flera gånger försåt för Sara, men Abraham räddade henne. Ändtligen drog Israel ut mot honom i krig. Då tog Og en klippa af 6 mil, ty så stort war Israels läger, och lade det på sitt hufwud, för att kasta det på Israels läger, men Gud lät myror gnaga ett hål på klippan midt öfwer hans hufwud, så att den föll ned kring hans hals. Han kunde ej draga ut hufwudet, emedan tänderna wäxte ut på båda sidor öfwer klippan. Då tog Moses en yxa, som war 10 alnar lång, och steg upp på en höjd af

10 alnar och slog honom på fotknölarne, och bragte honom om lifwet.

6. Ångerns kraft.

Manaße, Hiskias son, som war i fromhet uppfostrad, dyrkade afgudar, hwarföre Gud lät honom föras i fångenskap till Babel. Då bad han afgudarne om hjelp, men de sade: Jehova åt hwilken du ock offrat, må rädda dig. Då blef han bedröfwad i sin själ, wågade icke blicka upp till himmelen, och sade: huru skulle han hjelpa mig, han som jag föraktat? O att helwetets flammor kunde rena mig från mina synder, o att jag förginges i mitt elände! Ja, hören mitt folk, Herran är Gud. Han räddar från elände och för till lifwet. — Jehova hörde hans bön. Då reglade englarne alla dörrar, tillstängde alla himmelens fönster och sade: o Herre, will du höra en afgudatjenare? Och han swarade: hör jag ej hans ånger, så stänger jag portarna för syndaren. Men englarne läto portarne wara stängda. Då gräfde Gud ett hål under sin thron, der ingen engel har magt, och räddade Manaße.

7. Winträdets plantering.

Noah tänkte plantera ett winträd, då erbjöd Satan sin hjelp och den antogs. Först slagtade han ett lamm öfwer winträdets rot, så att deß blod fuktade den, sedan slagtade han ett

Digitized by Google

ett lejon, sist ett swin på samma ställe, så att blodet fuktade roten. Det skedde derföre sade Satan, att när menniskan druckit en bägare win, blir hon lätt, oskyldig och glad som ett lamm; dricker hon twå bägare, blir hon stark som ett lejon, tänker stort, talar om mägtiga ting och säger: hwem är min like? Har hon druckit tre eller fyra, så blir hon som ett swin, wältar sig i smutsen.

8. Moses död.

När tiden kom att Moses skulle dö, sade Gud till barmhertighetens Engel Gabriel, som herrskar i Israels land; Gabriel, gack och bringa mig Moses själ. Men han swarade: o du werldens herre! skulle jag kunna se den dö, som är lik myriadar Israeliter i wärde? Skulle jag förtörna den, som ångrat ingen dag i sitt lif, och hwars själ icke längtar till någon annan boningsort?

Då sade Gud till Michael, den enfödda Meßias, Michael gack och bringa mig Moses själ. Men engeln swarade: O werldens herre! jag är hans lärомästare! jag har rätt underwisat honom i all wisdom; jag har inpreglat lagen i hans hjerta: Jag kan ej se honom dö.

Då kallade Herran ändtligen Sammael, det ondas fader och öknens furste, genom hwilken jordinnewånarna utom det förlofwade landet dödas. Sammael! sade han, gå du och bringa mig Mosis själ. — Då beklädde han sig strax

med wrede, omgjordade sig med sitt swärd och gick till Moses. Moses sjöng då en lofsång till Gud. När Sammael hörde det och såg att lansen af hans gestalt war lik solen och han såg ut lik en Zebaoths engel; när han ej fann en gerning i hans lif, hwarmed han kunde förfära Moses, fruktade engeln och darrande han i Guds glans tänkte han: sannerligen? Englarne kunna ej taga Mosis själ. — Och Moses som kände honom, sade till honom: De gudlösa ha ingen gemenskap med de fromma. Hwad will du här? Sammael swarade: jag skall taga din själ, och Moses sade: Det skall du icke. Jag har från min barndom wandrat lagens wäg, fört mitt folk ur träldomen, gjort under och tecken inför Farao, mottagit lagen ur Herrans eldslågor. Jag talade med Gud ansigte mot ansigte och uppenbarade hans hemligheter för menniskobarnen. Sannerligen, du skall icke taga min själ.

Sammael gick tillbaka till Gud och berättade allt, men Gud swarade hotande: bringen mig Mosis själ. Derpå drog Sammael sitt swärd inför Moses, men Moses stod upp, upprullade lofsångens bok och sade: Han är en klippa, hans werk äro ostraffliga, allt hwad han gör är rätt. Trogen är Gud och intet ondt i honom; rättwis och from är han. Ingen magt har mörkrets furste öfwer ljusens barn. Du skall ej taga min själ. Moses swängde rullan, hans anlete strålade och Sammael darrade och flydde.

Då kom en röst från himmelen och sade: Moses bered dig! din dödsstund nalkas. Gud steg ned från öfwersta himlen att taga Mosis

själ. Min dotter sade han till henne: 120 år har jag bestämt att du skulle bo i Mosis kropp. Nu är slutet kommet att gå ut, gå och dröj icke. Men hon sade: O werldens herre! är någon kropp i werlden renare än Mosis kropp? han är ej fläckad af någon synd; ingen mask ses i honom, ingen oren andedrägt har berört honom. Derföre älskar jag honom och will icke gå ut.

Gud swarade: Själ gack ut och dröj icke! Jag will föra dig till öfwersta himmelen och sätta dig under min herrlighets thron hos Cherubim och Serafim. Men hon sade: O du werldens herre! Hon är ren från all lusta, aldrig gjorde hans kropp något mot min wilja, han wandrade efter lagen och ur sitt hjerta gaf han lagen, som syntes honom wara gudomlig och din uppenbarelse. Jag beder dig, lemna mig i Mosis kropp.

Då kyßte Gud den rättfärdiga, och med kyßen tog han själen bort och gret: hwem skall åter stå mot de onda? hwem skall ställa sig mot ogerningsmännen? Ty ingen profet som Moses uppstod sedan i Israel.

9. Salomo och Aschmedai.

a.

Salomo fick af Gud befallning att bygga ett tempel åt Herran, men klyfwa stenarna utan hammare och yxa och utan något jernwerktyg. Rabbinerna rådde honom att skaffa sig masken Schamir, som Moses erhållit af Jehova

för att bearbeta stenarna som skulle pryda hans rock. På rabbinernas råd kallade han en djefwul och en djeflinna, som underrättade honom att Djeflarnes Kung Aschmedai nog wißte hwar Schamir fanns. Aschmedai wore på Horeb der han gräft sig en håla, fyllt den med watten, täckt den med en sten och förseglat den med sin ring, att han alla dagar stiger upp till himmelen och är lärare i deß högskola och sedan stiger till jorden och lärer i deß högskola. Sedan besöker han sin håla, dricker watten derur och förseglar den samt går bort. — Salomo sände då Benaja med en kedja, en ring, en packa ull och några kärl win. Benaja, ankommen till Horeb, gräfde en håla under den förra och tillstoppade hålet med ull. Sedan gräfde han en håla öfwer den andra och insläppte win. Derpå steg han upp i ett träd. Aschmedai kom, fann förseglingen ouppbruten, men källan full af win. Han drack sig rusig och somnade. Då band honom Benaja med kedjan och förde honom bort. På wägen stubbade han ikull ett dadelträd och ett hus, men kedjan gick ej loß. Sist kom han till en enkas hus, men hon bad honom låta bli huset. Då han skulle wända sig från henne, bröt han sitt ben. Derpå infördes han till Salomo, mätte då fyra alnar på golfwet och sade till Salomo: Konung, när du blir död, är detta rum din werld. Wet att högmod går för fall. — Schamir egdes, sade Aschmedai, af Hafsfursten, som endast lånar den åt en tjäder, som swurit bewara den, samt gör dermed boningar åt sig i berget. Benaja infann sig wid tjäderns

Digitized by Google

bo, betäckte det med hård hwit krystall. Tjädern kom, kunde ej komma till sina ungar, hämtade Schamir och klöf krystallen, men, då Benaja uppgaf ett skri, släppte han den. Benaja tog den och förde den till Salomo, men tjädern dödade sig, emedan han brutit sin ed. — Aschmedai tjenade Salomo, ty den trollring, han fått af Gud, twang Aschmedai till lydnad.

b.

En dag släppte Salomo loß Aschmedai och lånade honom sin ring, att han skulle wisa honom konster och uppenbara hemligheter, men Aschmedai kastade ringen i hafwet och uppslukade Salomo, samt kastade honom 400 mil i luften, tog hans gestalt och regerade i stället för honom tre år. Salomo wandrade då omkring att tigga och klagade: Jag war konung öfwer Israel! En gång gick han på gatan i Ammoniternas hufwudstad, då Konungens köksmästare tog honom i tjenst. Salomo lagade ypperligt mat, men köksmästaren sade att det war han, som lagat den. Salomo roade sig på lediga stunder med sång och harpolek. Konungens dotter Naama upptäckte köksmästarens list och Salomo blef köksmästare, sedan den andra war afsatt. Naama älskade Salomo. När hennes fader det hörde, blef han förtörnad och satte ut dem båda i öknen. Wid det de gingo wid en strand, så tiggde de en fisk af en fiskare. I den fann Salomo sin trollring; sedan gick han till Jerusalem och anmälte sig hos höga rådet, att

Digitized by Google

han wore Konungen, afwisades, men återkom ofta och upprepade detsamma. Då lät höga rådet höra efter i palatset, och förnummo att Kungen ej wisade sig för Benaja, alltid betäckte sina fötter (djefwulen har tuppfötter) och hade fökt umgånge med Bathseba. Då funno de att det war Satan och Salomo utdref honom, samt gifte sig med Naama, sedan han hört hennes faders ånger.

Digitized by Google

Niebelunger-Sagan.

Gammal-Tyskt.

Huru Siegfried slog draken och blef hornbeklädd.

På borgen Xanten wid Rhen regerade Siegemund, en Kung i Nederländerna. Hans gemål Siegelinde hade födt honom en son, som de kallade Siegfried. Mycket tillwäxte han och hans modiga sinne glädde hans fader, som i honom redan såg den tillkommande hjelten, men Fru Siegelinde deremot erfor mycken bedröfwelse, ty den unga Siegfried drömde blott om strid och fara, aktade föga på sin moders milda förmaningar, och aldrig war gladare än då han fick wildt tumla om och pröfwa sin kraft. När fadrens kämpar sändes ut till strids, bad alltid gossen fadren, att låta honom draga bort med, dock sade Herr Siegemund, att han ännu wore för ung och borde afwakta tiden. Detta förtröt rätt mycket Siegfried, ty han kände kraft i armen och mod i själen, och alltid kände han en dragning och lockelse till fjerran land, der de blåa bergen lyftade sina toppar mot molnen.

Digitized by Google

Hwarken fadrens wilja eller modrens böm kunde tygla hans trotsiga sinne, och så gick ynglingen en morgon bittida ned från borgen och skred glad till mods solen till mötes. Följande Rhenströmmen, drog han till berget, icke aktande borg eller stad, som han träffade på wägen. De mörka bergen woro hans mål. Den tredje dagen kom han till den stora bergskogen wid Rhen, Siebengebirge. Utan rädsla och bäfwan ilar ung Siegfried i skogens dunkel; hans swärd öppnade för honom wäg genom buskar och snår, öfwer klippafgrunder och bergströmmar.

Men då solen stod högt om middagen, och han ännu icke funnit någon utgång ur den täta skogen, blef han dock glad, när han såg en rökstod urphwirfla högt öfwer ekarne. Deß rigtning följde han, och snart nådde ljudet af wäldiga hammarslag ur en djup klippgrotta hans öron. Huru glad blef han icke, då han såg gnistorna så wäldigt spricka kring, och elden på essjan uppflamma! Jag wille wäl också bli en smed, tänkte han inom sig, och trädde ifrigt fram till smeden. Huru logo icke gesällerna wid åsynen af den skägglösa goßen och för ro skull sade mäster Mimer, som här smidde sina af alla kämpar prisade wapen: han må komma in och försöka sig en gång. Den tungaste hammaren räckte man Siegfried, men hui, huru flög jernet i stycken i werkstaden, då han lätt swängde hammaren. Mästaren wille uppehålla honom, men Siegfried hamrade derpå, så att städet flög i stycken på marken. — Wäl fruktade då mästaren och hans folk den unga gesällen, ty då de

Digitized by Google

satte sig mot hans förehafwande, kastade han dem alla till marken, så att det blef dem swårt att stiga upp.

Ung Siegfried blef i smidjan, men äfwen den starkaste jernstång motstod icke hans slag, och månget städ for än widare i stycken. Mäster Mimer, full af wrede, hade gerna sett honom fjerran; men huru bli af med honom? Till slut beslöt han, att sända honom djupt in i skogen, der en grym lindorm bodde, för att der skaffa honom en jemmerlig ändalyckt. "Du skall bränna kol åt mig i skogen", sade en afton mästaren till ynglingen, "gå före solens uppgång till skogen, ty wi behöfwa särdeles kol. Du finner stället der de skönaste ekar och bokar stå, nära Rhen, på högsta klippan." Som mästaren befallte, så gjorde Siegfried. Ek- och bokstammarne knakade och brusto under hans slag, woro de än så starka. Innan kort hade han sin mila färdig och påtänd. Och som han nu kastat sig ned i skuggan af en lind, för att hwila sig från sitt arbete, kom lind-draken mot honom. Men ung Siegfried bröt sig i hast en ekstam och slog honom, huru wildt odjuret äfwen wräkte sig och drog honom till den brinnande milan. Då han nu såg, att fettet flöt ur draken, kastade han månget brinnande wedträ dit, och i strömmar flöt drakfettet till linden. Litet tröttad sträckte sig Siegfried ned under linden, till kort hwila. Och som han nu låg der, sjöng högt i trädets grenar en näktergal, och då han lyßnade, förstod han rätt wäl hwad han sjöng: "Den som ba-

dar i drake-fett, hans kropp blir fast och hans hud som horn, mot hwarje wapen är han wärnad, mot hwarje fara, hwarje sot." Ynglingen lade af sig kläderna och badade sig i wätskan, dock föll ett blad af linden på hans högra skuldra; och blef han på hela kroppen hornbeklädd, dock icke på det ställe, der bladet låg och dit intet fett kommit.

Då nu hans mila war färdig, stoppade han en säck full med kol, röck hufwudet af lindormen, och gaf sig modigt af på wägen till smedjan.

Men huru förskräckta blefwo icke gesällerna då de sågo honom komma från skogen. "Mästare, mästare", skreko de, "ung Siegfried har slagit draken, Gud nåde oß nu"! Mäster Mimer wille med argan list möta den unga gesällen, och mottaga honom med wänligt tal; men han slog honom till marken, så att han icke blef helbregda mer, och sålunda äfwen alla de onda gesällerna som krupit undan i smedjan.

Muntert blåste ung Siegfried upp eld i härden, och gjorde med stark hand af det fastaste stål och jern ett wäldigt swärd, ett pansare, sköld och hjelm, som en riddare egnar, och drog derpå bort att söka äfwentyr.

Huru Siegfried wann Brunhild.

Den bästa häst, som ätit ur en kämpes krubba, den windsnälla Grani tog Siegfried ur Mimers stall och drog med friskt mod till daken. Skogens källa gaf honom wederqwickelse, de an=

Digitized by Google

genämnaste bär lono emot honom rundt omkring från den doftande marken och ur buskarnes blad, bjudande hans gom angenäm föda. Och när han nu lagt sig att hwila under ett träd, ljöd ljufligen näktergalens sång. Den sjöng om en skön mö på Island, och huru det fordrades djerf wågsamhet att winna det hulda englabarnet. Ju längre Siegfried drog, bestående månget äfwentyr med skogens djur, ju mer wärte äfwen hans käcka mod, att för hwarje pris tillkämpa sig den stolta konungsdottren, om hwilken näktergalen alltid sjöng för honom. Den lilla sångaren war hans ledsagare, och ju mer den prisade sin hulda och skildrade äfwentyrets faror, allt mer wäxte den ock i ynglingens bröst begäret att bestå dem, ty alla skogens sångare sjöngo och qwittrade blott om Brunhild och den omkringflammade borg Segard, der hon, fängslad i trollsömn, hoppades sin förlossning.

Då kom Siegfried till hafwet, tog ett skepp och förde det genom wågornas wilda bränningar. Högt på masten satt näktergalen och sjöng den ljufwa kärlekens lön, då skeppet landade i en förfärligt wild klipphamn. Lik en get klättrade Grani upp på de branta klippwäggarne med säker hof. Högt gnäggade den djerfwa hästen, då eldens glöd, som wildt och högt flammade öfwer borgens tinningar upp till molnen, redan på långt afstånd liksom den ljusa solglansen bländade ryttaren.

Och huru nu hästen förde honom allt närmare den lågande borgmuren, framsprängande i höga satser, så sjöng äfwen näktergalen öfwer

Digitized by Google

Siegfrieds hufwud: "Hur glöder wild lågornas ring om den sköna Brunhild. Wäl femti år om borgens tinnar ren den går. Hell hjelte dig, som genom eldmurar reder stig! Nu är tid, lågan släck, winn mö så blid"! Ingen wind andades kring den wida borgen, stilla hängde på de höga tinnar det rika baneret, på hwilket flammornas tungor slickade. Wäl dröp swetten i klara droppar från ynglingens anlete, och glöden tycktes röfwa andan från den som nalkades. Men han sporrade sin häst, raskt sprängde han in i det flammande hafwet. Och se — glöden förwandlade sig till en blank sköldborg, som strålande stod i solens ljus. Djerf red han mot borgen, portarne sprungo opp och han war inne på borggården. Mycket förundrade det Siegfried, att grafwens tystnad herrskade rundt omkring honom, ty fast det war midt på dagen, låg dock allt ännu i den djupaste sömn. Högt på tornspetsen nickade borgwakten, med hornet uti sin högra hand, rundt omkring på gården och på dufslaget hwilade dufworna och andra foglar utan att röra sig. Och då nu Siegfried inträdde i borgen, skallade widt hans steg, men ingen nalkades att mottaga honom. Till och med flugorna på wäggen såfwo, och i köket satt köks-pojken wid stekspettet, pigorna woro inslumrade wid sitt arbete, här satt en och höll i en tupp, som hon wille plocka, på spisen sof kocken. Och ju längre Siegfried gick, ju underligare föreföll honom allt; ty i alla gemak fann han rätt många sofwande qwinnor och män. Då trädde han åfwen i borgsalen, men huru förwånades han

icke, då han bär, på den dyrbaraste fång, fann en rikt bewäpnad riddare i djupaste sömn. En wäldig hjelm med ståtlig prydnad prålade på hans hufwud, och glänsande mer än guld och ädelstenar skimrade pansaret och alla de skenor, som dolde hans lemmar, äfwensom den stora skölden som låg wid deß sida. Siegfried kunde ej motstå en inre böjelje, att aflösa hjelmen på den sofwande. Han gjorde så ock — i blomstrande ungdomsskönhet låg framför honom en hög qwinnobild. Som rosen blygt framblickar ur löfkransen, så skimrade det skönsta qwinnoanlete honom till möte ur ppviga lockars guld. Hastigt höjde han swärdet och med skarp egg skiljde han det glänsande stålet från de undersköna lemmarne som framqwällde, som rosen ur sin knopp, i rikaste skönhet ur sina kläder. Siegfried stod förtjust öfwer denna syn. Och då den lätta andedrägten gaf de blomstrande läpparne en stilla rörelse, så drogs ynglingen omotståndligt, att trycka en kyß derpå: och den waknande slog upp ögonen. Ljufligt blickade hon mot honom, lik qwällens stjernor, som milda titta fram ur purpurmolnen. "Du är det Siegfried, Siegemunds son"? sade Brunhild, ty det war hon, som han funnit. "Hwem annars hade magt att lösa denna förtrollning? och mod att tränga genom den wilda lågan"? Men han sade: "Jag är Siegfried, Siegemunds son, drake-dödaren, och du skall nu wara min egen"!

Då reste sig Brunhild, den stolta drottningen, från sitt läger, som den skimrande blomman, när solen ler emot morgonens första blick

— och som de nu skredo genom Segards salar, då war allt fullt lif och bestyr. Förskäraren, mundskänken, marskalken och kammereraren nalkades det höga paret med wördnadsfull helsning. I köket gick spettet, pigorna sysslade åter med sitt arbete. På gården hördes att det war lif, ur stallen raska hästars gnäggning, och från tinnarne tornwäktarens horn till morgonhelsning. Från femtiåra sömn hade hon åter waknat till en glad morgon. Duworna flögo hit och dit kring slaget. All trolldom war förbi, utom kärlekens, hwarmed Brunhild höll hjelten Siegfrid fångslad.

Huru Siegfried får sin trollharpa, swärdet Balmung och Niebelunger-skatten.

Med ljuf trolldom höll Brunhild, den huldsaliga, hjelten qwar på sin borg, så att det syntes som hade Siegfried ren glömt sin hjeltekraft. Wäl hoppades han på kärlekens höga lön, som han den förtjent, men Brunhild war för högfärdig, att helt och hållet ge sig i en mans wäld. Siegfried hoppades derföre förgäfwes, men förmådde också icke lösa trolldomsbanden. När han nu stundom drog ut till den sköna lunden, då påminte honom foglarnes stämmor om hans fordna bragder, om hwad han redan med sin armskraft fullbordat, och wäl waknade då hos honom den gamla törsten efter bragder, en orolig trånad, men som genast lugnades, när hans öga blef warse Brunhild i solglansen af hennes skön-

het. — Men då foglarne tidigt om morgonen och aftonen oupphörligt wid hans sofrums fönster qwittrade och sjöngo om den stora skatten i Niebelunger-landet, som den wäldiga Fafner med argan list bewakade, och huru den som wunne den äfwen skulle bli herre öfwer det mägtiga Niebelunger-landet, då tänkte äfwen Siegfried winna den. Tidigt om morgonen drog han en gång ut från Isenborg, dock blef det honom så ondt i hjertat, att han måste blicka tillbaka till borgen, och då såg han på altanen Brunhild, strålande af skönhet och behag mera än den uppgående solen, och han wände tillbaka. Så drog han äfwen ut en annan morgon, men han wände åter om sitt anlete till Isenborg och war åter en gång fången; men tredje morgonen wäpnade han sig med ståndaktighet, och ilade ut ur trollslottet till den fjerran skogen, der sjöngo på alla träd och qwistar foglarna med ljufliga stämmor om den stora Niebelunger-skatten, så att han icke förr fåg sig om till Isenborg, än ett klippstycke doldе den för hans blickar.

Foglarna woro hans troana ledsagare, och med friskt mod drog han många hundra mil, tills han kom till Niebelunger-landet. Trött af resan sträckte han sig ned under ett träds skuggiga grenar, på hwilket äfwen foglarna satt sig till hwila. Han slumrade in, men wäcktes snart åter af ett besynnerligt wirrwarr. Då han öppnade ögonen, fåg han sig omgifwen af en brokig swärm löjliga dwärgar, som nyfikna begapade honom och sprungo upp och ned på hans wapen. Då han reste sig, skakade han af sig

Digitized by Google

småfolket likson flugor. Men framför alla framstack en liten man med långt hwitt skägg, hans hufwud pryddes af en kronhjelm, starka panzarringar skyddade hans kropp och med sin högra hand swängde han en gyllne piska, med sju tjocka knutar. — "Hej! dumma menniska" sade han åt hjelten Siegfried oförskräckt, "hwad will du här i Niebelungarnes rike"? — "Winna mig en skatt", war Siegfrieds swar. Då skallade högt dwärgarnes skratt genom skogen. Siegfried wredgad for omkring sig med sitt spjut, så att dwärgarne dammades bort som agnar. Alberich, så hette den som bar piskan, slog dock ett så dugtigt slag med sin piska att Siegfried med möda kunde hålla spjutskaftet qwar. "Är det det du menar, du lilla man"! skrek Siegfried, "wakta då ditt skinn"! och hans swärd susade genom luften. Men Alberich undwek med windens hastighet hans hugg, hans folk flydde; men då Siegfried i sin wrede slog till allt wäldigare, och Alberich ej mer kunde förswara sig för hans hugg, bad han honom skona sig, han wille bistå honom att winna skatten.

Siegfried följde nu dwärgen Alberich, som lofwade föra honom till sin boning. Högt tornade sig de wilda klipporna till en fast borg och framför ingången låg en stor klippmaßa såsom dörr. På Alberichs rop undansköts den wäldiga stenen, och en trädhög jette trädde fram. Med ormens smidighet smög sig Alberich genom dörren, och då Siegfried wille följa honom, spärrade den jettestora portwaktaren till wägen. Siegfried wille gå in, men Jetten Wolfgram bär

höjde sin jernstång, stor som ett träd, till slag. Siegfried wek undan och stången for en fot djupt ned i marken. Rasst lopp nu den unga hjelten under jetten och kastade honom till jorden, så att bergen rundt omkring dånade af fallet. Då Siegfried nu beredde sig att binda jetten med sitt eget wärj-gehäng, så att hans knotor knakade under ynglingens starka händer, bad jetten darrande om nåd, och lofwade att släppa honom in. "Du obändiga sälle, det skall du likwäl bli twungen till", sade Siegfried, och band fast hans armar. Derpå skred han genom de höga salarne och ropade: "Hör hit, du lilla dwärg, håller du så ditt ord, så will jag wisa dig, huru jag straffar slikt pack som du"!

Förgäfwes sökte Siegfried länge i gångarne och kamrarne efter dwärgen, ingen lät se eller höra sig, huru han än ropade. Siegfried trädde ur ett af de öfre rummen, då han såg Alberich ila derifrån. Med få steg hade han nått honom och fattat honom i skägget. Wäl brottades Alberich, som ingalunda saknade krafter, mot hjelten, men denna drog honom så hårdt i skägget att dwärgen skrek högt af smärta. Siegfried brydde sig dock icke om hans böner, han band händerna på honom med hans skägg. Då sade Alberich: "Herre, jag will bli er egen, gerna tjenar jag Er, skona blott mitt lif. Trollharpan skall till och med tillhöra Er, den skyddar Er för hwarje fara och ger Er kraft af sex de starkaste kämpar. Men gif mig lös, jag erkänner i Er min öfwerman, hwilken det är förbehållet, att taga Niebelunger-skatten"! "Den

som tror dig är enfaldig", sade Siegemunds son. Alberich upprepade dock sina försäkringar, och wisade för Siegfried stället der han höll trollharpan förborgad. Siegfried fann den, löste sedan dwärgen från bojorna, och trädde nu åter framför borgen, der Jetten Wolfgrambär ännu låg bunden. Knappt märkte denna hjelten, förrän han bad honom gifwa sig lös och loswade att tjena honom och skänka honom swärdet Balmung, det bästa swärd, som en smed smidt och en kämpes hand fört. Då han sagt hjelten Siegfried, hwar han borde finna det, bakom det klippblock, som tjenade honom till hufwudkudde, och Siegfried funnit det, så gaf han jetten lös.

På Siegfrieds befallning wisade nu Alberich för Siegemunds och Siegelinds son wägen till den bergsal, der Fafner den onde waktade Niebelungarnes stora guldskatt dag och natt med list och sorgfällighet. Foglarne helsade redan Siegfried som segrare, och bådo honom blott wara slug och djerf. Wägen ledde genom wilda klippafgrunder, och war så wild och ryslig, att Siegfried ofta knappt med all möda kunde bana sig wäg. Redan på afstånd såg han på sluttningen af det berg, som förborgade den omätliga skatten, Fafner i gestalt af en oerhörd förfärlig drake, sola sig i den klara middagssolens strålar. Foglarne ingåfwo honom med sitt glada qwitter mod, och Alberich uppfordrade honom, att en gång göra bruk af trollharpan. Siegfried satte den på och omgjordad med swärdet Balmung gick han modig mot draken, som ocksä icke såg honom. Siegfrieds steg uppskrämde ho-

Digitized by Google

nom, och han rullade sig i wäldiga ringlar framför bergets öppning. Hej, huru här guld och ädelsten glänste och glimmade upplagdt i stora högar genom bergets remnor, som solens och stjernornas sken, så att Siegfrieds ögon nära nog förblindades, och hans mod, att bestå det wådliga äfwentyret, blott så mycket mera upplågade.

Men icke på bakslugt wis wille han winna sig skatten, han wille winna den i öppen strid såsom det anstod en ädel riddare. Han lade af trollharpan och trädde med draget swärd mot Fafner. Men han utspydde ur sitt wida gap en eldström, för hwars glöd Siegfried wek tillbaka, ty den blef så het att sjelfwa klipporna glödde som om de legat i härden. Draken Fafner wältade sig nu ned i dalen, der Siegfried, beredd på allt, wäntade honom. Då nu det grymma odjuret så kom mot honom, utspyende på honom långa eldtungor, wek han åt sidan och stötte sitt swärd Balmung i hans weka lif. Fafner for opp af smärta och raseri. Men då Siegfried såg, att drakens fjällbepansrade rygg icke motstod hans swärd, så angrep han honom med all kraft. Hans sköld glödde i lågorna, som ginao ur Fafners gap, dock sagtade Siegmunds son icke sina anfall, och efter få slag hade Balmungs skarpa egg träffat Fafners hjerta. Och då nu hans blod rusade ned i swarta strömmar, bölade Fafner med mensklig röst: Som mitt hjerteblod förrunnit har min dyra skatt du wunnit, men åt dig, åt mig ej blott, skatten ger en ryslig lott"! han hade stupat, och snart kom Alberich och hela dwärgfolket att helsa Sieg-

Digitized by Google

fried som segrare. Genast gick hjelten in i berget och gränslös war hans förwåning öfwer den omätliga mängden af dyrbara skatter, som hans öga här knappt kunde öfwerskåda och som han nu egde. Alberich och hans dwärgar satte han till wäktare öfwer Niebelunger-skatten. Och som han nu återwände till Niebelunger-borgen, woro äfwen här Niebelunger-landets ädlaste och mägtigaste hjeltar församlade, för att hylla sin nya herre och konung, Siegmunds och Siegelinds son från Nederland. Då han mottagit hyllningen och förordnat om sitt rike, beredde han sig att fara hem. Han drog derföre glad till mods till sitt hemland wid Rhen, der hans föräldrar ännu lefde och äfwen ett mägtigt rike skulle bli hans arf, och sedan trolldomen, som hållit honom fängsslad wid Brunhilda, när han slagit Fafner, Niebelunger-skattens wäktare lösas. Så kom den nu mägtiga och rika efter lång resa åter till de sina till Xanten wid Rhen. War någonsin en wälkomsthelsning hjertlig och återseendets fröjd stor, så war det i Xanten, då Kung Siegmund af Nederland och Fru Siegelind slöto sin Siegfried i sina armar efter så lång frånwaro.

Huru Siegfried drog till Worms.

Mycken glädje njöto Herr Siegmund och Fru Siegelind af sin son. Mången lysande hoffest firades på slottet i Xanten, sedan hjelten Siegfried åter inkommit dit, och aldrig felades gäster, ty Konungen war en ganska gästfri herre.

Men hjelten Siegfried war ofta bedröfwad och sluten inom sig sjelf, ty hans själ tänkte på Chriemhilda, syster åt Günther, Burgundernas Konung, som höll hof i Worms wid Rhen. Wida hade ryktet om jungfruns skönhet utgått, till hwars hof många ädla riddare drogo, men som i sin själs stolthet icke wille gifwa sig åt någon.

Wid henne, den högtbeprisade konungadottren, fäste sig Siegfrieds själ och hans fader blef icke litet öfwerraskad, när han gjorde bekant för honom sitt beslut, att fara till det burgundiska hofwet och fria till Chriemhilda. I förtroende på sin kraft wille han äfwen bestå detta äfwentyr, såsom han redan bestått så månget. Då fru Siegelind såg, att till och med hennes tårar icke bewekte den unga hjelten, så uppbjöd hon allt, att på det ståtligaste utrusta den enda sonen och de tolf kamrater, han utsett till följeslagare på giljarfärden. Hennes fruntimmer måste dag och natt wirka på kläder, rika på guld och ädelstenar. Icke ringare woro de wapen, hwilka Siegmund beförjde. Af rödt guld glänste riddarenas hjelmar och pansar och tyglarna på hästarne, som pryddes af rika täcken af siden.

Många tårar flöto wid bortresan. Men Siegfried tröstade fader och moder och bad dem, ej wara bekymrade för sitt lif. Den sjunde dagen derefter drog den sköna Siegfried med de sina in på Worms slätter wid Rhen. Förundran grep alla, som sågo de manliga riddarena, och de sprungo till hofwet för att berätta för Kung Günther om fremlingarnes ankomst. Ingen wißte hwarifrån de kommo och hwad de wille. För-

Digitized by Google

gäfwes frågade Kung Günther sina hjeltar, och blott en af dem, Hagen af Troneck, trodde sig i den wäldiga kämpen, då han såg honom från borgen lägra sig med sina följeslagare, igenkänna den stridsberömda Siegfried, drakdödaren och Niebelunger-besegraren, och rådde Konungen att wänligt mottaga honom.

Konungen gick med sina män ut framför porten och mottog fremlingen på höfwiskt sätt. Men denna sade: Ert hof är berömdt för sina kämpar, och Herr Konung man berömmer Er sjelf såsom ridderskapets ära, derföre drog jag hit att pröfwa det. Det gäller ditt land, genom mitt swärd will jag förwärfwa mig det, blir du segrare, så må mitt arf bli ditt eget.

Huru förwånades då icke Konungen och hans hjeltar. Konungens broder Gernol och Ortwein af Metz grepo till swärden; äfwensom Hagen af Troneck. Men Konungens yngre broder Herr Gieselher wände sig med milda ord till Siegfried, och hans tal stillade honom, så att han och hans män blefwo wälkomna gäster på Burgundernas hof.

Som hjelten nu dröjde här, blef mången fest föranstaltad och segrens pris tillföll alltid den wäldigare. Wäl slog för honom månget qwinnohjerta; men den han i sin själs djup älskade, den såg hans öga icke. Men Chriemhilda hade ofta sett honom ur sitt fönster, när han på borggården bröt lansar med Kungens kämpar, och hennes hjerta slog oroligare, när hon såg honom; och dock såg hon alltid gerna den ståtliga riddaren.

Digitized by Google

Så förgick ett år sedan Siegfried kom till Worms, då kommo bud från Sachsland från Kung Lüdeger och från Danmark från Kung Lüdegast, som bjödo Herr Günther strid. Han wißte icke hwad råd han skulle taga wid denna onda underrättelse, tills Hagen bad honom wända sig till Siegfried. Glad hörde hjelten detta och lofwade med 1000 man att, om fienderna äfwen wore tre gånger så många, afwända all fara. Glad förnam Kungen detta, snart woro tusen af de djerfwaste färdiga och med dem drogo Vollcer af Alzei, som man kallade spelmannen, Hagen, Sindolt och Hunolt, Ortwein af Metz och Dankwart den snälla, Hagens broder.

Genom Heßernas land redo de till Sachsen, och illa gick det för fienderna, räknade de äfwen 2000 under sina fanor. Sjelfwa Kung Lüdegast dukade under för Siegfrieds styrka, och blef hans gißlan. Då Lüdeger förnam det, drog han full af wrede fram och då först blef en het strid, och obeweklig som döden, skördade Siegfried med sitt swärd Balmung fiendernas skaror. Men då Kung Lüdeger igenkände hjelten Siegfried på kronan, som prydde hans sköld, bad han om fred, som man gerna gaf honom. Med hög glädje hördes i Worms segerbudet; rikeligen beskänkte Chriemhild budet, då hon erfor, att man hade för segern tacka hjelten från Nederland, den starka Siegmundssonen. Huru stor blef glädjen, då segrarena wände om till Burgunderlandet, huru gladde sig tärnor och fruar, och mest Konungens syster.

Siegfried wille nu äfwen taga afsked af Günther, för att återwända hem. Men då Konungen bad honom bli qwar, och han äfwen tänkte med sig sjelf på sin kärlek och huru hans önskan att se Chriemhild wäl kunde gå i fullbordan, ändrade han gerna sitt beslut och dröjde på Burgunderns hof.

Kung Günther lät emellertid till firande af segern påbjuda ett stort riddarspel och dertill kalla alla sina wasaller. Från alla sidor drogo Furstarne och de ädla till Worms, der man war flitigt sysselsatt med beredelserna till hoffesten. Att förherrliga festen, hade Konungen äfwen låtit till densamma inbjuda sin moder, Fru Ute och sin syster Chriemhild, med alla deras damer och ternor, ty hans själ hade förnummit, att han af Nederland rätt innerligt älskade hans syster, om han ocksä ännu icke hade sett henne.

Festens dag nalkades, det war wid pingsttiden, då träd och äng, och blommor och gräs äfwen fira den skönaste fäst. Siegfried såg Chriemhild, som lyste främst af alla damer, och han darrade i sitt hjerta, ty han tänkte, huru den höga jungfrun wäl aldrig kunde älska honom. Huru war det honom till mods, när hon med wänlig blick helsade på honom, och han läste i hennes öga, hwad ordet icke kunde säga. Äfwen en ljuf kyß belönade hans kärlek och tolf dagar, då festen warade, fick han njuta af hennes sällskap.

Då nu alla gäster drogo hem och sjelfwa Kung Lüdegast och Lüdeger med de sina togo afsked, då wille hjelten Siegfried åter draga ut, för

för att genom idrotter winna sig konungsbarnet, som framför alla war honom kärt, om han och med sorgligaste känslor skulle fara. Knappt hörde Konungen hans beslut, så lät han bedja hjelten genom Gieselher, att ännu dröja i Burgunderlandet. Siegfried blef snart dertill bewekt genom wännens hjertliga böner; men kunde han ock skiljas från en så ljuf kärlek, som han nu i all trohet fick nära.

Huru Siegfried med Günther drog till Island, och Günther wann Brunhilda.

Ryktet om Brunhilda, den sköna sköldmön på Island, hade äfwen trängt till Rhen till Burgundiska hofwet, och huru den, som begärde hennes kärlek, skulle winna öfwer konungadottren trenne wapenspel, om han icke wille förlora sitt lif. Kung Günther wille gerna wåga försöket för den skönas skull. Siegfried afrådde från färden. Men då Hagen föreslog att Siegfried skulle följa med, då blef hjelten beweklig, om Kungen wille lofwa honom sin syster Chriemhild till gemål. Glad gjorde Kungen det och lofwade Siegfried det på sin ära. Günther wille gerna draga till Brunhilda med en wäldig här, men Siegfried afrådde och föreslog, att på giljarfärden endast taga med sig twå hjeltar, Hagen och Dankwart.

Öfwermåttan glad blef Kung Günther och uppdrog sin syster, att bereda för honom och hans

Digitized by Google

följeslagare de dyrbaraste kläder, på det de med heder kunde wisa sig på Brunhildas hof.

Chriemhilda gjorde som det önskades, om också ej utan djup sorg, ty hennes hjerta sade henne att endast bekymmer och sorg skulle bli frukten af denna giljarfärd. Men det dyrbaraste och prägtigaste, som hennes och fru Utes lådor och skrin af tyg och smiden innehöllo, det framsöktes till kläder. Flitigt sysselsatta woro konungadottren och hennes tärnor, att förfärdiga kläderna, men många tårar föllo på arbetet. Snart war allt färdigt och äfwen skeppet rustadt, som skulle föra Konungen och hans kämpar till Island. Då bad Chriemhilda brodren gråtande, att afstå från denna färd och fria till en annan. Men han afstod icke från sin föresats, och Chriemhilda anbefallte, då alla böner och all gråt war förgäfwes, brodren hos hjelten Siegfried, som med handslag lofwade henne att bringa Konungen åter oskadd till Rhen. Så skiljdes de, Chriemhilda någorlunda tröstad genom Siegfrieds ord. Emedan han kände alla skeppens wägar, blef Siegfried skeppare och friskt styrde han med gynnande windar, så att de redan på tolfte dagen kommo till Island. Högt förwånades de wid anblicken af de ståtliga borgfästena, wäldeligare och rikare än de någonsin sett. Men innan de foro till Isenborg, Brunhildas och hennes hofs boning, bjöd Siegfried hjeltarne att blott gifwa honom ut för Günthers wasall, om de skulle komma till Brunhilda och hennes fruntimmer. Detta lofwade alla.

Digitized by Google

Hurtiga foro nu riddarna till slottet, och — se! ur alla fönster och gluggar tittade wackra tärnor, nysikna wid fremlingarnes ankomst. Konungen frågade Siegfried, hwilka af de sköna wore Brunhilda, men denna swarade: "Mån I sjelf wälja bland Jungfrurne"! och hastigt swarade Günther: "den der i snöhwita klädningen wälja mina ögon, finge jag råda, blefwe hon min gemål." Detta är Brunhilda sjelf, war den andras swar.

Damerna trädde nu ur fönstren. Hjeltarne stego i land, och Siegfried hjelpte Günther upp på den hwita hästen. Hwit war hans och Siegfrieds klädnad, och hwita deras hästar, klart glänste deras sköldar och wapen, och deras sadlar skimrade af idel ädelstenar. Då redo de till borgen, hwars tinnar herrligt glänste. Genast kommo Kammererarne dem till möte och bådo dem aflägga wapnen, hwilket de på Siegfrieds råd äfwen gjorde, och wederqwickte sig med dryck, som man skänkte dem. Brunhild och hennes damer hade smyckat sig för att mottaga de ståtliga gästerna, ty då hon erfor, att äfwen Siegfried war ibland dem, sade hon: " kommer han för att gilja, så blir det fara för hans lif, ty jag rädes honom icke."

Beledsagad af sina fruntimmer och 500 de utwaldaste kämpar gick hon mot gästerna, och wände sig äfwen genast med wälkomsthelsningen till Siegfried, men som sade: "för stor ära wisar ni mig, höga Drottning, ty här står Kung Günther från Rhen, min herre och herrskare. För

er skull for han hit och skall bestå hwarje prof, huru det än må gå." Då sade Brunhild: "är han din herre, så skall han skåda mina lekar och blir han mästare öfwer mig, så blir jag hans gemål, men winner jag så ären I alla dödens barn. Stenen skall han kasta med mig och springa efter den, sedan kasta mitt spjut. Men betänken wäl, att er ära, ert lif står på spel." Kung Günther swarade på Siegfrieds råd att han wille bestå hwarje wågspel, om det wore aldrig så swårt, och om han äfwen måste öfwergifwa sitt lif. Då Drottningen förnam detta, lät hon genast rusta sig till täflingen. Hon drog på sin polerade wapenskjorta och deröfwer det tunga pansaret af klart guld. Wäl tänkte Hagen och Dankwart illa till mods på stridens utgång. Siegfried hade hemligen smugit sig till skeppen och tagit på trollkappan, så att han osedd återwände till stridsplatsen.

Brunhilda trädde nu helt bewäpnad in, och fyra af hennes kämpar buro efter henne hennes wäldiga sköld, af tjockt stål, rikt besatt med ädelstenar. Då Herr Hagen såg detta, sade han hemligt till Kung Günther: "Här förlora wi lifwet, ty djefwulens hustru är den, som ni giljar till." Då nu äfwen tre kämpar med mycken möda bragte Brunhildas spjut, som war jettestort, då sjönk äfwen Kung Günthers mod och han önskade sig wara hemma hos sina Burgunder. Brunhilda, som förnam huru Dankwart och Hagen på deras sida berömde sig att trotsa hennes öfwermod, om de blott hade hennes wapen, sade leende: "Gen kämparne edra wapen,

Digitized by Google

om I tron er wara så tappra, likwäl fruktar jag icke någon styrka." Detta skedde, och Hagen och Dankwart woro wid friskt mod, dock blef deras ångslan stor, då tolf man bragte den sten, som Brunhilda wille kasta. Günther hade emellertid äfwen bewäpnat sig. Brunhilda trädde inom kretsen, swängde armen och lätt kastade hon sköld och spjut. Siegfried närmade sig nu osedd Kung Günther och sade: "Det är jag, din wän och kamrat, och will bestå wågstycket. Du har blott åtbörderna, min ware handlingen"! Huru glad blef icke Günther, då han kände Siegfrieds röst.

Nu swängde Brunhilda jette-spjutet, som stormen brusade det genom luften, och Günthers sköld genomträngde det så, att gnistor sprungo ur Siegfrieds pansare, och båda tumlade tillbaka. Snart hade Siegfried, ur hwars mun blodet flöt, åter bemannat sig, han fattade spjutet, och när han hade kastat det, flögo klara gnistor från Brunhildas wapen, och hennes kraft sjönk samman. Rask och förbittrad reste sig den sköna Brunhild och prisade Günther för kastet. Sedan fattade hon hastigt stenen, och slungade den bort, springande efter den sjelf, så att hennes wapen högljudt klingade. Och hade hennes arm swingat stenen tolf famnar, så hann hennes språng den dock. Siegfried lyftade stenen med Günthers hand, som han fattat, i sin, och Niebelunger-hjelten slungade den mycket längre än Brunhilda gjort; och med wäldig hand fattade han Kung Günther och sprang med honom wida bort om stenen. Nu blef den sköna Brun-

Digitized by Google

hild röd af wrede, att se sig besegrad, dock fogade hon sig deri och bjöd sina kämpar att wara Kung Günther underdåniga, emedan han skulle herrska öfwer hennes land. De drogo nu till borgen, Siegfried ilade nu till skeppen, att lägga af trollkappan, och återwände sedan till borgen, ställande sig som om han intet wißte af täflingen. "Mig fröjdar rätt mycket tidningen, att ert högmod gått för fall, sade Siegfried; nu ädla jungfru, som funnit er mästare, skall ni följa till Rhen"! Brunhilda wille icke bifalla det, och först bjuda till sig sina wänner och fränder. Då nu bud redo ut åt alla håll, då blef Hagen illa till mods, ty han tänkte, Brunhilda skulle genom förräderi hämnas. Men Siegfried lofwade att föra till Konungen 1000 de bästa kämpar, som han någonsin sett; Kungen fröjdade sig öfwer detta löfte.

Klädd i trollkappan styrde nu Siegfried sitt skepp genom hafwet, så att alla trodde, att winden förde det bort, och redan efter förloppet af en dag och en natt kom han till Niebelungerlandet. Tidigt om dagen fann han en borg, som war tillsluten. Han klappade på, portwäktaren war en grym jette, som i fullt raseri störtade ut ur porten till den ankommande. Nu blef en strid, att berg och jord darrade; dock blef Siegfried segrare och band jetten. Kung Alberich, den mägtiga dwärgen, hade hört striden och ilade rustad med en guldpiska dit. Siegfrieds sköld remnade för Alberichs slag, och mycket gladde sig hjelten öfwer sina männers trogna wakt, dock fattade han den gråa dwärgen

Digitized by Google

till slut wid skägget, så att han högt skrek och lät binda sig. Segraren gaf sig nu tillkänna och befallte honom att samla 1000 Niebelungar. Knappt hördes kallelsen, förrän alla woro beredda att följa Siegfried och denne walde ur 130,000 ut de bästa kämparne. Han bad alla wäpna och pryda sig praktfullt och rikt, ty hans stora skatt, Niebelungarnes, blef icke mindre huru mycket man än deraf tog. Huru förwånad blef icke Brunhild och Konung Günther sjelf, då de sågo de ståtliga så fara dit. Dock bjöd Kungen henne efter deras wärdighet mottaga gästerna, och bereda sig till affärd. Dankwart gaf hjeltarna mycket guld, så att Brunhilda nära nog blef wred, dock bjöd hon att tjugu reseskrin med dyrbarheter skulle fyllas, och walde 2000 kämpar och 86 fruar jemte 100 tärnor till följe. Sedan hon satt sin frände till styresman öfwer Island, for hon från det hem hon aldrig skulle återse. Många tårar gret hon wid skilsmeßan. Gynnande windar swällde seglen till glad sjöfart.

Huru Siegfried sändes till Worms och Brunhilda der mottogs.

De hade redan seglat nio dagar, då det tycktes Hagen och Troneck lämpligt, att ett bud sändes till Worms, för att bringa tidning om den lyckliga utgången af frieriet. På hans råd walde Kungen Siegfried till bud, som hjertans gerna mottog uppdraget, ty en dubbelt ljuf sändebudslön wäntade honom i Burgunderlan=

det. Många tidningar och många helsningar till Fru Ute och Chriemhilda hade han att bära, och glad drog han med fyra och tjugo kämpar uppföre Rhen till Worms. Då han ankom dit, och man icke såg konungen i följet, utbredde sig plötsligen sorg i landet, ty alla trodde att Kungen hade funnit sin död på Island. Men Siegfried hade blott glada bud, och Gernot och Giselher förde honom till deras syster, för hwilken hon aflade berättelse om utgången. Ljuft klingade lönen för hans sändebudskap, att hon wille för den goda underrättelsen alltid bli honom trogen. Tjugufyra händer fulla af ädelstenar fick han af sin älskade till lön, dock gaf han dem genast åt tärnorna i hennes suite. Fru Ute war äfwen högst glad, och gerna öfwertog hon, att sörja för gästernas mottagande, såsom hennes son, Konungen, bjudit. — Chriemhilda kunde knappt fatta sin sällhet, en himmel af förtjusning målade sig i hennes drag, och gerna hade hon kysst hjelten kärleksfull, då han gick.

Hwilket lif och hwimmel i den sköna staden Worms uppstod icke nu! Wid stranden af Rhen uppslogos säten för festen, sändebud ilade öfwer landet, för att bjuda alla Kungens wänner till bröllop. Då pryddes palatset, fruar och tärnor smyckade sig till den höga festen, och Chriemhilda och hennes fruar att mottaga det ädla brudparet, då man bragte underrättelsen att Brunhildas kämpar intågade. De redo i praktfulla drägter ned från borgen till stranden. Siegfried ledde Chriemhildas häst, Riddar Ortwein den gamla drottningens, och dem följde alla fruar med sina riddare. På de stora slätterna wid

Worms började nu riddarena till Damernas förnöjelse en turnering och många lansar blefwo der brutna.

Då nu Brunhilda landsteg, mottog Chriemhilda henne med hjertlig helsning, och werlade med henne wälkomstkyßar. Brudens skönhet fängslade wäl alla, dock gåfwo många Chriemhilda priset. Sedan damerna så helsat, togo de plats under sidentälten, som woro uppslagna på slätten, för att åse riddarspelen. Och då nu deßa woro slut, och herrar och damer hade roat sig tills sent på aftonen under tälten och nattens kyla manade till uppbrott, så gingo de alla till palatset, der en herrlig måltid wäntade dem.

Innan man satte sig, påminte Siegfried Kungen om sitt löfte, att ge honom sin systers hand såsom lön för allt som han gjort honom. Günther wille hålla sitt ord och kallade Chriemhilda i salen och frågade henne om hon wille ha den tappre till gemål. Blygsamt swarade den höga jungfrun att hon wille göra som han wille. Högst förtjust blef Siegfried, glädjens rodnad öfwerslög hans anlete, och då förlofningens Ja war uttaladt, omfamnade Siegfried den hulda och tryckte i allas närwaro den första kyßen på Chriemhildas kärleksretande läppar. Glada satte sig gästerna. Brunhilda satt äfwen bredwid Kungen, wid hwars sida Siegfried och Chriemhilda sutto. Men Brunhilda kunde icke dölja sin swartsjuka, och tårar föllo på hennes kinder wid åsynen af det lyckliga paret. Då hennes gemål märkte det, sade hon: "det skär mig djupt i hjertat att se din syster så förnedrad, såsom hu-

Digitized by Google

stru åt din wasall. Skall jag icke gråta"? Günther sökte trösta den stolta, och lofwade att sedan säga hwarföre han gifwit honom sin systers hand. Men Brunhilda wille icke afstå från sin fråga, till och med då Günther sagt henne, att Siegfried äfwen war en Konung och rik på land och folk. Efter måltiden skiljdes paren och gingo till sina rum. Siegfried njöt kärlekens lön, men Brunhilda stötte Günther från sig och swor att bli så länge mö, tills hon erfarit huru det förhölle sig med Siegfried. Han wille göra sin rätt gällande och brottades med henne; då löste Brunhilda sin gördel, band Günthers händer och fötter trots hans motstånd, och upphängde honom så bunden högt på en spik i taket. Wäl knorrade Konungen, men Brunhilda lät honom förstå att hon skulle döda honom om han ännu en gång störde henne i hennes sömn. Först när morgonen grydde och Günther ifrigt bad henne lösa sig, tog hon bort banden.

Munterhet och fröjd rådde nu i Pfalz i Worms, men den som borde wara den lyckligaste af alla war sorgsen till sinnes. Günther och Brunhilda smordes i den höga Münster-kyrkan i Worms, och mer än 600 kämpar fingo riddarslaget, drottningen till ära. Då Siegfried blef warse sin herres nedslagenhet, frågade han honom om orsaken och fick till swar: "Jag har tagit fan in i huset, i stället för en hustru"; och nu berättade han huru det gått honom om brudnatten. Då lofwade Siegfried Konungen, att hjelpa honom nästa natt, han wille osedd i trollkappan komma in i brudkammaren, och betwin-

Digitized by Google

ga den starka qwinnan, om det äfwen kostade hans lif. Konungen skulle blott bortskicka betjenterna, han wille wid inträdet i kammaren, till tecken af sin närwaro släcka ljusen. Günther blef deröfwer glad, och dagen med sina fester warade alltför länge för honom. Då paren om aftonen skiljdes efter måltiden, satt Siegfried och smekte Chriemhilda och höll hennes liljehänder i sina; men — se då! på en gång war hjelten Siegfried förswunnen, utan att hon wißte hwart han gått. Hon frågade wäl sina damer, men ingen kunde ge henne besked. Siegfried gick osedd i Brunhildas sofgemak, släckte pagernas ljus, för att bemärkas af Günther. Denna sköt sjelf regeln för, och Siegfried lade sig hos den motspänstiga bruden. Siegfried kastade sin arm om henne, men hon som trodde att det war hennes gemål, kastade honom med stark hand ur sängen, så att hans hufwud stötte mot en pall. Han steg upp och lade sig igen och gjorde som förr, men Brunhilda steg upp för att hänga honom, men der brottades, och Brunhilda rådde, emedan hon klämde honom mellan ett skåp och wäggen. Då blef Siegfried wred, började åter brottningen och twang henne nu lägga sig. Hon grep nu efter gördeln för att binda Siegfried, men han hindrade det och tryckte henne så häftigt ned i sängen att hon sade: "ädle Kung, skona mitt lif, du har wisat, att du får wara herre öfwer mig" Siegfried sprang nu från sängen, men tog af henne hemligt en fingerring och hennes gördel. Brunhilda blef nu Günthers maka och hennes jettekrafter woro slut. Chriemhilda

Digitized by Google

mottog med glädje sin gemål, och han motstod ej hennes böner, och skänkte henne de klenoder han tagit af Brunhilda. Huru illa gick det ej honom sedan, derföre att han gaf efter! Fjorton dagar warade hoffesterna och Günther war nu mycket glad. Gästerna drogo derefter hem.

Huru Siegfried åter for till Xanten, och huru efter hans återkomst till Burgund de båda unga Drottningarne twistade.

När gästerna foro, sade Siegfried till Chriemhilda: "Tiden är när, och wi måste rusta oß att fara hem." Gerna hörde Drottningen detta, men hon wille först dela arfwet med sina bröder. Deßa woro dertill benägna, men Siegfried, som förnam det, sade: "Gud wälsigne ert arf; min maka behöfwer icke sin lott, hon skall bära en sig wärdig krona och bli rikare än någon qwinna på jorden. Behöfwen I mig så står jag tillreds." Då Chriemhilda såg sitt arf försmådt, wille hon åtminstone föra med sig Burgunderkämpar, och hennes broder Gernot bad henne wälja 1000 kämpar ur 10,000, dem hon helst wille ha. Chriemhilda frågade då Hagen af Troneck och Ortwein, om de wille tjena henne. Men wred sade Hagen: "Herr Günther kan ej ge bort oß åt någon, blott honom tjena wi med all trohet." Men Eckenwart, Markgrefwe, drog med Chriemhilda, och många ädla tjenare, 500 käm-

par och 32 tärnor. Efter sorgligt afsked från Ute, modren, och de ädla bröderna drogo de uppför Rhen beledsagade af många riddare.

Då Kung Siegmund förnam, att hans son, hjelten Siegfried, med sin gemål, den sköna Chriemhilda drog hem, blef han mycket glad och ropade jublande: "Chriemhild den sköna skall bli krönt och Siegfried den ädle bli Kung"! Ingen fick rikare budskapslön, än den som berättade detta för Siegelinde.

Siegemunds kämpar redo det höga paret till mötes, och många af de ädlaste fruar, för att wälkomna dem. När de kommo till Xanten blef fröjden stor och högtidsståten war mera glänsande än i Worms. Då alla woro församlade började Siegemund tala: "För alla Siegfrieds anförwandter ware det bekant, att han för alla landets kämpar skall bära min krona"! och deröfwer blef ingen i Nederländerna sorgsen. Siegfried war en wis herrskare, fruktad och älskad på en gång. Så lefde han i nära 10 år. Chriemhilda hade skänkt honom en son, som i dopet kallades Günther; Siegelinde hade dödt och Brunhilda födt åt Günther en son, som kallades Siegfried.

Men Brunhilda tänkte med afund på Chriemhildas rikedom, ty Siegfried war ej blott herre öfwer Nederländerna, utan äfwen öfwer Niebelunger-landet och den omätliga skatten, så att Siegfried war den yppersta af alla länders alla hjeltar. Detta smärtade Brunhilda, som ansåg Siegfried för sin wasall, och deröfwer i hemlighet war sorgsen. Hon bad ofta Kungen att få

se Chriemhilda, men Günther afböjde det, såsom bodde hon allt för fjerran. Brunhilda sade då en gång högfärdig: "och bodde hon aldrig så långt bort, så måste dock Konungens tjensteman göra hwad han bjuder"! då log Günther, ihogkommande den tjenst Siegfried gjort honom. Ändtligen bewekte hon sin gemål genom mildhet och smek, att efterskicka Chriemhilda och Siegfried. Trettio af de ädlaste riddare sändes till Norge, till Niebelunger-borgen, der Siegfried då bodde, och ankommo efter tre weckor. Der mottogos de med stora skänker och Siegfried lofwade jemte sin fader och gemål infinna sig i Worms. Detta skedde ocksa. Stora woro de fester, som till deras ära höllos i Worms wid deras ankomst. Under denna tid upplågade Brunhildas afwund mot Chriemhilda.

En dag sutto Drottningarne tillsammans, för att se på en riddarlek; då sade Chriemhilda: "Se min man, han borde billigtwis wara Herre öfwer detta land"! — "Ja", sade Brunhilda, "om icke Günther lefde"! — "Se han är herrligast af alla, som den klara fullmånan bland stjernorna"! sade Chriemhilda. Brunhilda inwände: "Han är dock Günthers och min wasall." "Då skulle han icke blifwit af min broder gifwen mig till man", sade Chriemhilda, som till slut, då ordwerlingen blef allt hetsigare, yttrade: "Kallar du min man för din tjensteman, så skall jag i dag wisa ditt folk att jag går förut in i kyrkan framför deras Konungs gemål." — De träffade samman, rikt smyckade, utanför Münsterkyrkan. Brunhilda sade: "ej skall wasallens hu-

fru gå framför sin drottning"! — Wred swarade Chriemhilda: "Du hade gjort bättre, om du tegat. Hur kan en frilla wara en Konungs gemål, ty min man Siegfried har först älskat dig"! Brunhilda gret af raseri, men Chriemhilda gick in i kyrkan. Efter Gudstjensten ställde Brunhilda Chriemhilda till answar för dessa ord och denna wisade ringen och gördeln. Brunhilda började gråta wid deras åsyn och berättade allt för Günther, som frågade Siegfried, om han sagt att han warit Brunhildas första man. Siegfried gjorde en öppen ed, att han det icke sagt. Deraf stillades dock icke Brunhildas harm. Hagen af Troneck, Gernot och Ortwein beslöto att hämnas på Siegfried, men Gieselher wille icke ingå i deras planer, ty ej borde en ädel hjelte dödas för några qwinnors twists skull. Hagen smidde den listiga planen, att bud skulle komma om fiendens anfall och då Siegfried redde sig till tåget, skulle han lätt ur wägen röjas. Günther gillade denna plan.

Huru Siegfried blef förrådd, mördad och begrafwen.

Ej långt derefter såg man bud rida in i kungaborgen, hwilka sade att Lüdegast och Lüdeger, som Siegfried en gång betwingat, gjort uppror. Siegfried, anande intet ondt, erbjöd sig att straffa dem, Günther ställde sig glad öfwer detta löfte, och Siegfried beredde sig på tåget. Emellertid gick Hagen att taga afsked af

Digitized by Google

Chriemhilda. Hon bad honom icke göra något ondt mot Siegfried för hwad hon sagt, ty hon hade längesedan ångrat sig. Chriemhilda trodde Hagens förställning, bad honom skydda Siegfried och upptäckte att Siegfried endast på ett ställe kunde såras, nämligen der hwarest lindbladet låg, när han badade i drakblod, samt sydde på Hagens begäran ett kors på kläderna ofwan på detta ställe, att Hagen, som han sade kunde weta hwar han borde skydda Siegfried. När morgonen derpå han märkt detta tecken, smög han sig bort, och då berättades att freden war återställd. Günther föreslog på Hagens inrådan då en jagt. Innan man for ut till den, tog Siegfried afsked af Chriemhilda. Denna, som ångrat sitt förtroende till Hagen, beswor Siegfried att stanna hemma, och berättade en olycksbådande dröm, som hon haft, nämligen hon hade sett twå berg störta ned i dalen och begrafwa Siegfried. Han lyßnade ej till hennes böner, utan for ut på jagten och nedlade många wilddjur, bland annat band han med sina händer en stor björn och förde honom till jagtherberget, samt loßade der bojorna. Björnen gjorde owäsende i herbergets kök och flydde, men hanns och nedergjordes af Siegfried.

Då de nu skulle äta, fattades win. Då sade Hagen, att nära bredwid wore en god källa. Dit skulle nu Hagen och Siegfried springa kapp. När nu Siegfried kommit först till brunnen, satte han sig att dricka. Då skaffade Hagen undan hans swärd och spjut, och när Siegfried lutade sig ned att dricka, rände Hagen spjutet ge-

nom hans rygg på det utmärkta stället. Siegfried sprang upp, med spjutet hängande i ryggen, fann icke sitt swärd, men kastade skölden efter Hagen, att denna föll. I detsamma dignade Siegfried ned; blodet flöt ut i strömmar och döende sade han: "Sådan skamlig död är då lönen för min trohet, dock till er skam och skada dör jag af fega mördares händer"! Riddarena beklagade honom, äfwen Günther, men Siegfried afwisade honom och bad honom blott sörja för Chriemhilda och betänka att hon wore hans syster! Hans sista ord woro: "Wäl skolen I beklaga min död, ty I slogen Er sjelfwa."

Sedan rådslogo de, huru de skulle dölja hans död för Chriemhilda, att hon ej skulle upptäcka att Hagen wore mördaren. Men Hagen sade sig ej bekymra sig om huru wida hon wißte det och grämde sig till döds deröfwer, och under natten foro de öfwer Rhen med liket, hwilket Hagen lade utanför Chriemhildas gemak, att hon skulle finna det, när hon om morgonen gick i kyrkan. Om morgonen berättade hennes kammartjenare att en riddares lik låg utanför dörren. Genast anade hon att det wore Siegfried, och sade: "Det är min gemål, Brunhilda rådde dertill, Hagen utförde det!" Hon gick ut, tog det blodiga hufwudet i sina hwita händer och klagade med outsäglig jemmer öfwer hans död. Genast lät hon wäcka Siegemund och hans folk. Deßa då de förwißade sig om budet, wille alla hämnas, men Chriemhilda afrådde det, fruktande ännu flera mord. Liket lades i en kista af guld och silfwer och fördes under klockringning

Digitized by Google

till Münster. Då kommo Günther och Hagen dit, för att beklaga Chriemhilda, men hon sade: "Den som är oskyldig må träda hit till båren in ör allt folket, och genast skall sanningen wisa sig." Då nu Hagen trädde till liket, gapade såret widt, och friskt strömmade blodet ut. Då sade Günther: "af röfware blef Siegfried slagen, ej af Hagen" "Röfwarena äro mig wäl bekanta, Herr Günther och Hagen. Gud må hämnas denna illgerning!" Då wille Siegfrieds män hämnas, men Chriemhilda afstyrde det. Hon satt tre dagar och tre nätter wid hans bår, ty hon wille njuta af hans åsyn och trodde äfwen att Gud skulle låta döden befria henne från sina lidanden. På tredje dagen blef han begrafwen; sedan hon ännu en gång låtit öppna kistan, lyftat opp hans hufwud och tryckt en afskedskyß på hans läppar. Hon swimmade och kom icke till sans förrän dagen derpå. Ej ringare war Siegemunds sorg. Han wille nu bryta opp med Chriemhilda, men hennes moder Ute och bröder bådo henne stanna i sin födelsebygd. Siegemund uppbjöd allt att öfwertala henne att resa med, påminte henne om att hon wore Niebelungerlandets Drottning, att hon borde uppfostra sin son Günther, men hon blef obeweklig. Siegemund tog då afsked af henne och sade: "Nu först känner jag min hela förlust, helt fattig på glädje wänder jag åter." Chriemhilda stannade qwar under djup sorg, som endast lindrades af Utes och Gieselhers trösteord, då åter Brunhild hånade hennes sorg.

Digitized by Google

Huru Niebelunger-skatten kom till Worms.

Fyra år lefde Chriemhilda på ett afslägset slott wid Worms. Hwar dag gick hon till Münster, der hennes man låg begrafwen, och förnyade minnet af sin förlust. Under denna tid hade hon icke welat se Günther sin broder. De andra bröderna öfwertalade henne så länge, tills hon till slut förlonade sig med sin broder, förlät alla, men icke Hagen, och tillät Niebelunger-skattens flyttning till Worms. Gernot och Gieselher afhämtade den. Tolf dubbla wagnar kunde knappt under fyra dygn bringa allt till skeppen. Sedan den ändteligen kom till Worms, bortskänkte Chriemhilda gifmildt med fulla händer deraf åt rik och fattig. Derigenom fick hon många trogna tjenare och wänner. Hagen bad Günther förhindra denna gifmildhet, ty antalet af hennes anhängare kunde en gång bli dem öfwermägtigt, men Günther sade sig ej wilja bryta den ed han swurit wid sin förlikning, att ej tillfoga henne något ondt. "Då må skulden bli min", sade Hagen och skaffade sig nyckeln till skattkammaren och sänkte skatten i Rhen, utan att för någon omtala hwar den låg förborgad.

Chriemhildas hämd.

Tretton år lefde Chriemhilda i stilla sorg, afskiljd från werlden. Då friade Hunnernas Kung Etzel genom Markgrefwen Rüdeger af Bechlaren till henne och öfwertalad af brö-

Digitized by Google

derna, gaf hon sitt bifall och följde med till Etzels land. Sju år hade hon der lefwat och der hade hon födt en son Ortlieb, då hon öfwertalade sin gemål att bjuda sina bröder dit i afsigt att hämnas Siegfrieds mord. Särdeles bad hon sändebuden laga att Hagen kom med. Bröderna höllo råd, Hagen afrådde dem från resan, men förtretad beslöt han att sjelf fara med. Drottning Ute afrådde äfwen resan, emedan hon haft onda drömmar. Likwäl reste de. Wid öfwerfarten öfwer Donau sade en watten-nymf, att de alla skulle dö i Etzels land utom Konungens Kapellan. Denna stöttes af Hagen i strömmen, för att pröfwa spådomen, men Kapellanen räddades. Då slog Hagen till allas förskräckelse sönder båten, att ingen skulle komma tillbaka. När de ankommo till Etzels hof, kyßte Chriemhilda endast Gieselher, hwilket lät de andra ana ondt. Snart uppkom på hennes anstiftan slagsmål. Hagen dödade Ortlieb, hwilket ännu mera uppeggade striden. Bland andra kämpar, som sökte bilägga striden war Rüdeger, hwilken föll, och Etzels wasall Dietrich af Bern, den förras wän. Då blefwo Dietrichs folk upptända och nedergjorde alla Burgunder utom Günther och Hagen, och föllo sjelfwa utom Hildebrand. Då besegrade Dietrich Hagen och Günther, band dem och förde dem till Chriemhilda, som lät kasta dem i fängelse. Sedan gick Chriemhilda till Hagen och sade: "Gifwen I tillbaka hwad I fråntogen mig, så skolen I resa tillbaka till Burgund." Då swarade Hagen: "bönen är förgäfwes, ty jag swor att icke för någon wisa

skatten, så länge ännu en af mina Herrar lef-de." Chriemhilda lät då hugga af Günthers hufwud och bar det sjelf till Hagen. När Ha-gen såg detta, blef han sorgsen till mods och sa-de: "Du får nu din wilja fram; hela Burgun-derstammen är nu död. Ingen annan än Gud och jag wet hwar skatten är, och den skall ewigt bli fördold för dig djefwulsqwinna." — "Så will jag dock behålla Siegfrieds swärd", sade Chriemhilda. Han kunde ej hindra henne ifrån att taga det, ty han war fångslad. Hon drog det ur skidan och med ett hugg, som hon gjorde med båda händerna, slog hon af honom hufwu-det. Kung Etzel såg denna ryslig scen och be-klagade högt de fallna hjeltarne. Men Hilde-brand kunde icke tygla sin wrede, han sprang dit och med ett swärdsslag högg han ned Drott-ningen.

Dietrich och Etzel begreto innerligt män-nernas död. Riddare och ädla fruar klagade öfwer de fallne hjeltarne. Detta är slutet på Niebelunger-Sagan.

Historia

om

Blå Fågel.

En mägtig Konung, så på land som guld och silfwer, lefde länge med sin Drottning, och hade med henne en dotter, benämd Florinna. Någon lång tid efter när Drottningen blef död, försatte Konungen sig uti ett ynkeligt tillstånd, att han ingen förlossning eller tröst wille emottaga. Omsider kom till honom en qwinna uti fotsida swarta kläder af det finaste tyg, gret och snyftade så högt, att Konungen sig deröfwer förundrade; hon sade det wara billigt, att begråta sin make, och hon för sin person kunde bekänna sig haft den bästa man ibland alla, och derjemte begynte hon åter sucka och jemra sig, så att Konungen gjorde henne följe med bittra tårar. När nu denna kloka qwinna ingenting mera såg, som kunde åstadkomma sorg och bedröfwelse, drog hon af sig floret litet, hwilkens åskådande fägnade myc- ket den bedröfwade Konungen; ty han fant af hennes blå ögon, swarta ögonbryn, hwita hy och

Digitized by Google

röda kinder, en särdeles innerlig rörelse och werkan: Konungen betraktade henne noga, och dermed bortglömde, att mer omtala och sörja sin Drottning; ja så alldeles, att han på sistone intet ord mera om henne nämnde. Men denna obekanta qwinnan blef allt wid sitt förra tal, så att Konungen ändtligen måste bedja den wackra enkan att åtminstone en del af sin sorg bortlägga, och icke så ständigt plåga sin kropp med så sorgefulla och bedröfliga tankar; omsider afhandlade han med Enkan, att hon lät öfwertala sig att blifwa hans hustru, och förwandla sina swarta sorgekläder uti gröna, röda kärleksdrägter; hwaraf man nogsamt förnimmer huru nyttigt det är, att göra sig bekant med en menniskas swaghet, när man will öfwerwinna ett hjerta, och blifwa sin önskan mägtig. Konungen hade intet mer än ett barn, en Fröken som kallades Florinna, för sin däglighet, hon klädde sig sällan uti prägtiga kläder; den nya Drottningen hade ock en dotter, som war uppfostrad hos den wisa qwinnan Sysis, man kallade henne Forelle: ty hon hade röda fläckar i ansigtet, likasom Foreller; hon war den styggaste, hennes hy war gul, hennes hår som hästhår, icke desto mindre älskade Drottningen henne mycket mer än Florinna. Och efter Florinna wida öfwerträffade sin styfsyster, beflitade sig Drottningen på allt sätt, att komma henne i ogunst hos sin fader, så att icke en dag gick förbi, med mindre, att icke Drottningen och Forelle tillfogade henne något ondt. Någon tid hände, att Konung Amundus wille besöka Florinnas fader, hwilken war en

Digitized by Google

mycket god och älskad Konung, och förde ett stort och präktigt Hof: när Drottningen fick höra deße tidningar, lät hon sammankalla alla borderare och de nättaste konstnärer att sy kläder; hon öfwertalte Konungen att Florinna intet behöfde något nytt, och lagade så, att hennes kläder blefwo bortstulne, så att när Konung Amundus dit kom, hade hon icke en tråd qwar, mycket mindre några prägtiga kläder, då förstod hon hwem detta gjort hade, måste förnöja sig med sin korta råck af groft tyg, det dock hennes skönhet uti ingen måtto förringad, ehuruwäl hennes blygsamhet intet wille wisa sig främst i salen, utan utwalde en wrå att stå uti. När Konungen kom in, undfick Drottningen honom prägtigt, förandes honom sin dotter Forelle tillhanda, som undfick Konungen och mer lyste än solen, men dock styggare i sitt ansigte än hon annars war wacker, af de präktiga kläder: Konungen wände sig ifrån henne, Drottningen gladde sig deröfwer, att hennes dotter behagade Herrens ögon mycket, men han dristade sig icke att tala med henne; Konungen åter igen, frågade om det icke ännu war en Fröken, ja swarade hon, se der hwar hon står i wrån, efter hon ej är kläddder som jag; Fröken Florinna rodnade och förökade således mera sin skönhet, att Konung Amundus måste bekänna sig aldrig sett större skönhet; han stod genast upp och bugade sig för henne, min Fröken, sade han: eder däglighet, som aldrig funnit sin like, kläder eder så wäl, att I ej hafwen af nöden någon annan owaraktig prydnad.

Hon

Hon swarade: jag måste bekänna att min wana icke är, att draga så oanständiga kläder, som nu min närwarande drägt är, och hade I gjort mig nöje om I hwarken frågat eller sett efter min person. Det är omöjligt, sade han, att en sådan Fröken skall wara på något ställe eller rum tillstädes, och man skulle anse något annat än henne; och således talades de wid i hela 3 timmar. Drottningen blef ledsen och tröstlös öfwer det, att Fröken Florinna skulle äga någon förmån, de beklagade sig för Konungen, och han twungen gaf dem sitt samtycke till sin dotters instängande, så att Fröken war intet förr kommen i sin kammare, förr än 4 manspersoner togo och buro upp henne i ett högt torn, att henne måtte förtagas allt tillfälle komma i Konung Amundi gunst, hwilken hade henne ganska kär, och hon ej mindre honom, om allenast lyckan täcktes unna honom henne till brud.

Som Konung Amundus ingalunda wißte af den wåldsamhet Fröken wederfors, wäntade han med stor orolighet hennes åskådande igen, frågade dem som woro anställte af Konungen till wakt om henne, men de af Drottningen ingifne, sade henne wara lättfärdig, honom oanständig, af argt sinne, gick illa åt både männer och husfolk, och att aldrig finnes wärre menniska än hon; Prinsen kunde med stor möda afwakta ändan på denna härliga beskrifningen, och förnam hos sig en stor wrede, förr än han utbrister, sägandes: det är osant, huru skulle det wara möjligt, att himmelen wille skicka en så

lastwärdig själ uti ett mästerstycke? den blygsamhet som henne öfwergick, är ett tecken till att hon ej plägade wisa sig uti en sådan drägt för någon: det är ingenting som jag inbillar mig annat än Drottningens stämplingar. Medan han omgicks med slika tankar, stodo Hofbußarna omkring honom, gißandes nogsamt af hans affekter, att de icke synnerlig tjenst gjorde honom med det talet om Florinna: en af dem war mycket behändigare, begynte att tala om henne allt det berömligt och dygdigt war: hwilket utaf sådant tal uppwäckte Konungen lika som af en lång sömn, och blef han så wäl till mods, att hela hans ansigte blef fullt af glädje. O kärlek! o kärlek! så swårt är att hålla dig fördold, ty du synes alleställes på dina underhafwandes läppar, uti deß ögon, uti deß röststs ljud; då man älskar, måste sjelfwa tystheten, omgänget, fägnaden, bedröfwelsen, ja alltsammans gifwa tecken af det samma man i hjertat förnimmer. Drottningen lefde emellertid med ganska stor längtan, att få weta om icke Konung Amundus hade låtit beweka sig, dock fick hon ingen annan tröst och underrättelse, än att han hhöllt Florinna kär. Men hwad skall jag säga om den i tornet fängsliga Florinna, hwilken sade: min bedröfwelse hade warit mycket mindre, om man welat innesluta mig förr än jag fått se Amundus, den afbild som jag såg, är ej annat än min sorgs förbubbling; Drottningen, som deremot hade alldeles satt sig före, att winna Konung Amundi sinne, underlät icke att betyga honom sin bewågenhet; ty en gång förärade hon honom en

mycket präktig och kostelig klädning, brodderad efter nyaste modet, och stod midt uti ett hjerta, af guld infattat, med eldfärg, runDt omkring många pilar; men allenast af dem en igenomstungit med det Epitaphio: Allenast särадt mig. Detta hjerta war gjordt af en stor rubin, och hwardera pilen af en fingers lång diamant, samt kedjan af pärlor, den minsta wägde twå lod; Konung Amundus, af denna föräring i förundran bragt, kunde på en god stund intet tala: hon gaf honom ock den gången en bok af finaste pergament; deß blad bestod af guldbeläten, häraf tog han tillfälle, menandes den som det förärat, hafwa warit Florinna: hwad, sade han, sköna Florinna, har jag förtjent af eder en sådan gunst, att I täckes ihogkomma mig på detta sätt? De utskickade säga, han far wißt wilse om namnet, det är på Fröken Forells wägnar ingifwit; swarade Konungen: det gör mig ondt att jag icke är wid tillstånd att emottaga hennes gåfwor, och tillböd heldre få den äran, att blifwa hennes Riddare; eller må icke en Konung wara så mycket, som sin egen Herre. Och lade det strax tillsammans och sände det tillbakas. Han såg sig om och gaf grant akt på hwar och en som här och der kom utur kamrarna, men träffade sin Florinna ändock intet, hwaröfwer hans sinne war både oroligt och harmse. När han kom sig till råda, sade han åt en ung Prins, den han mycket älskade, och bad honom spara ingen möda, till att förskaffa sig en af fruntimret, på det han kunde få tala med henne. En gång

Digitized by Google

råkade Prinsen icke utan beswär, en Hof-Jungfru, som lät öfwertala sig på Konung Amundi wägnar, och gjorde honom den försäkran, att Florinna samma afton skulle komma uti ett fönster, ut åt trägården. Prinsen war mycket glad, loswade Jungfrun hwad hon wille begära, och gick så till Konung Amundus, att göra wißare aftal, och sluta en wiß timma. Men hon war honom falsk, och gick till Drotkningen att förkunna hwad henne händt war. Drottningen beslöt att ställa Forelle uti det anwista fönstret med fullkomlig underwisning huru hon skulle sig förhålla, hwaruti hon icke det ringaste felade, oaktadt hon war af ett ringa förstånd. Natten war så kolande mörk att Amundus icke förmärkte bedrägeriet; han inlät sig med Forelle uti ett ljufligt och kärligt samtal, icke annat wetandes, än Florinna talte med honom. Forelle nyttjade detta tillfället, sade sig wara den olyckligaste på jorden, i anseende till sin styfmoders grymhet; Konung Amundus försäkrade henne, att om hon wille anse honom för sin brudgumme, wille han dela sin krona, åfwen wäl som han gifwit sitt hjerta åt henne; derpå tog han ringen af sitt finger och stack honom på Forelles, att det skulle wara en ewig försäkran om hans trohet, och att hon intet mera behöfde nu, än sätta honom timma före till att resa med honom i lönndom sin wäg. Forelle gaf honom det bästa swar som hon kunde, på hans häftiga begäran. Drottningen hade ocksä härom godt hopp.

Den bestämde stunden war för handen och Konungen satte sig i den flygande wagnen, som

Digitized by Google

ett par med wingar besatt flygande grodor drogo, hwilka en wis man honom förärat hade; hon kom genom slottet efter aftal, ut genom en liten port, och blef af Konung Amundus, som henne wäntade, emottagen med utsträckte armar, han frågade henne hwarest hon wille hafwa sitt bröllopp; hon swarade: hos Sysis min fostermoder, en wis qwinna, och war nu intet länge förr än de kommo till Sysis i hennes slott; hon begärde först tala med henne, för hwilken hon berättade huru Konung Amundus uti hemlighet war besweken. Då swarade hon: det är swårt att winna hans kärlek till dig. Konung Amundus stod emellertid utom salen, hwars murar woro af diamant så klar, att han derigenom kunde se både Sysis och Forelle; hwad, sade han: är jag bedragen? har Trollen fört mig hit? När nu båda twå qwinfolken kommo i salen, sade Sysis: ser du Fröken Forelle, den du swurit en så oryggelig tro, jag gerna önskat bröllopet måtte gå för sig. Ja, sade han, skall jag taga det spöket till äkta: I tror min natur om allt för stor omwärling, när mig ett sådant tillbod af eder göres; I må wara derom försäkrad, att jag henne ingenting tillsagt, och skulle hon annat wilja berätta, så har hon ljugit. Hällt upp, sade Sysis, som föll honom i talet i det hon wiste honom ringen: hur, sade han, är jag bedragen? fort, fort, lät mig fara hädan, dermed tog Sysis på honom med handen; straxt fastnade hans fötter wid rummet; I må slå mig, sade han, eller gå åt mig, huru det eder behagar, så skall jag dock aldrig höra Fo-

Digitized by Google

relle till: Sysis brukade milda ord, hotelser, löften och böner, och blef på sistone ledsen derwid och sade: jag will sätta dig twenne ting i walet, utwälj antingen 7 års straff, eller min fosterdotter till gemål! Konungen som härtill tegat, brast nu ut: gör med mig efter behag, allenast jag må blifwa skiljd ifrån denna styggan: då swarade Sysis: nej, hon skall aldrig blifwa din hustru, far man din wäg ut genom fönstret och war en Blå Fogel. I samma stund förwandlades Konungens utwärtes skapnad: hans armar wäxte fulla med fjädrar, och blefwo till wingar, fötterna blefwo tillika med benen kolswarta och smala, naglarna wäxte långt öfwer tårna, och kroppen till öfriga delen, allt öfwer besatt med fjädrar, af himmelens blå färg: ögonen förminskades uti mindre form; näsan förwandlades uti näbb, hwit som elfenben; wid ett sådant tillstånd, gaf han till ett anskri öfwer sin bedröfliga förwandling, swingade sig med sina wingar upp i luften, till att blifwa qwitt det Trollets slott, efter det för honom så olyckligt warit; hans endaste arbete war, att öfwa sig i flygande, ifrån det ena trädet till det andra, utwäljandes sådane träd, som woro helgade åt kärleken och bedröfwelsen, stundom satt han i myrten, stundom i cypreßträd, sjungande sorgeliga melodier? Hwarut skall jag söka min Florinna m. m. På andra sidan skickade hon Forelle till Drottningen igen, hwilken lefde i många tankar och stor orolighet, att få weta huru brölloppet war aflupit, men när hon fick se sin dotter, och höra henne förtälja huru allt sig till-

Digitized by Google

dragit, wardt hon så rasande, att hon sig intet styra kunde? dock ehuru det war, så måste Florinna wara orsaken härtill, hon måste bekänna med ett ångerfullt hjerta öfwer det hon kunnat ställa sig i Konung Amundi gunst och kärlek. Drottningen gick upp i tornet med Forelle, som hade klädt sig i den aldra kosteligaste klädebonad, twenne de förnämste Friherrarnes döttrar buro upp släpet efter henne; på tumfingret satt Konung Amundi ring, den hon hade sedt honom sjelfwer bära; ser du min dotter, sade Drottningen till Florinna, hwad skänker och gåfwor hon på sin bröllopsfest hafwer fått af Konung Amundus, hwilken älskar henne på det högsta och lefwer ingen kärligare tillsammans än deße; hon kastade handen af och an, på det ringen måtte blänka Florinna i ögonen. Åter lemnades Florinna i ett ynkeligt tillstånd, hon ställde sig i fönstret med stor bedröfwelse, åskådandes stjernorna på himmelen; när det nalkades till dagen, stängde hon igen fönstret, kastade sig på sängen och framhärdade alltid uti gråt: den följande natten gjorde hon äfwen så.

Emellertid flög Blå Fogel städse omkring fönstret, efter han wißte der sin Fröken wara innestängd; han flög intill fönstret, det närmaste han kunde; ty han fruktade att blifwa sedd af Forelle, hwilket kostat hans lif. Midt emot Florinnes fönster stod ett cypreßträd, dit kom foglen och satte sig, han fick der höra en menniskas röst sig högeligen och jemmerligen beklaga; Fogel Blå förstod det, och blef deröfwer ej litet bestört, men förr än dagen blef så ljus,

Digitized by Google

att han kunde känna henne, war fönstret igen och hon borta. Den förwetne fogeln lät sig intet förtryta, att komma igen följande natt, wid klara månskenet, och blef warse en qwinsperson af stor ångest betagen. Ack! lycka sade hon, du som hafwer låtit mig födas till krona, schepter och spira, du, som uti min fader uppwäckt kärlek ånyo! hwad har jag brutit dig emot? Har du intet anseende till min späda ålder, utan den måste i otid begynna drilla af din ostadighet? Kom ock igen om möjeligt är och gör slut och förändring på mitt öde, beder jag dig för allt det som kärt är! Blå Fogel hörde noga till, och ju mer han lade öronen till denna klagan, ju snarare trodde han det wara Frökén Florinna. Mer än menskliga Frökén! sade han, ett under af wår tid, hwaröfwer wiljen I så snart ända edra dagar? Eder möda är icke oföränderlig. O! hwem är det som nepar mig wid namn, sade hon? En Kung! sade Fogel Blå, en olycklig Kung, som älskar eder och aldrig någon annan: swarade hon: en Kung! en Kung som älskar mig! är detta icke en snara som min owän satt för mig? Nej, nej, sade fogeln, den älskaren som nu talar med eder, är icke mäktig att bedraga eder. När han detta sagt, flög han upp i fönstret; men sade han, nu har jag fått tillstånd att se min frökén igen, huru skall jag känna en oförlikneliq fröjd i mig öfwer den lyckan, och icke dö af glädje? Men hwad bedröfwelse gör icke denna min fägnad bitter, när jag betraktar edert fängelse och det tillstånd, som mig den onda Sysis under 7 års tid uti satt och förr ingen ända tager? Hwad, sade Frö-

ken, den största Kung på jorden: huru, är denna lilla fogel, som jag har i mina händer, Konung Amundus? Det är, skönaste Fröken, mer än sant, och om någon ting är, som kan trösta mig, så är det: jag will en sådan wedermöda utstå, heldre än afsäga mig från all den kärlek jag till eder hafwer. Till mig, sade Florinna, haf dock fördrag med sådant, I wiljen allenast bespotta mig, jag wet allt förwißt, att I hafwen hållit bröllopp med Forelle: eder egen ring som I henne gifwit, har mig derom försäkrat. O himmel! är det möjligt, jag hörer sådane lögner! I skolen weta att de höllo på en gång att bedraga mig, och det kom så wida, att jag förde bort den styggа Forelle, för den wackra Florinna: men efter jag wille henne öfwergifwa och fara dädan, dock sådant intet förmådde; ty utwalde jag heldre 7 års straff af Sysis, än begå något fel uti min trofasthet, den jag hel och hållen hafwer eder uppoffrat. Florinna befann mer än obeskrifligt nöje utaf sin älskwärde uppwaktare, att hon intet mera kom ihog att hon war i fångtornet. O hwad ljuflig ord gaf icke hon, att dermed hugswala Konungen wid hans beklagliga händelse, och betygade det hon ej mindre wore lidandes för hans, än han för hennes skull. Morgonrodnan war en god stund wittne till deras samtal; ty måste ändtligen Blå Fogel höra upp med sitt snack, icke utan största mißnöje, sedan de på båda sidor lofwade hwarannan komma ihop hwar natt att talas wid; den fröjd och glädje, att de hafwa råkat

Digitized by Google

hwarandra, står intet till att beskrifwa eller med orden uttala. Om morgonen tog fogeln wägen åt sitt Rike, flög i sin kammare och tog ett par af de kosteligaste armband som finnas kunde; de woro skurne af hela smaragder utan länkar; menen I, sade Fröken, när han gaf henne dem, att min wänskap bör på sådant sätt underhållas genom skänker och gåfwor. Nej min Fröken, sade han, jag tror intet sådant lappri och gemena saker äro icke så just nödige att behålla mig uti eder gunst, men det löper twärt emot min naturliga kärlek, om jag skulle i något mål underlåta eder min brinnande kärlek; utan när jag icke kan wara hos eder, så skola dessa ringa saker tjena eder till min desto bättre ihugkommelse. Florinna tackade honom med många kärliga ord, hwilka blefwo af honom ej mindre kärligen bemötte: natten derefter inställde sig Fogel Blå och förärade henne ett guldur; ja aldrig något dygn gick förbi, med mindre icke Fröken Florinna undfick nya skänker; stundom ringar af dyrbaraste stenar, stundom diamantspännen och stundom blomsterqwastar af ädla stenar, lika med naturliga blomster till färgen, så att hon på sistone hade en hel skattkammare i fängelset, dock tog hon aldrig något på sig mer än om nattetid, sin käre Konung till behag. På det sättet lupo twenne år förbi, på hwilken tid Florinna icke en gång beswärade sig öfwer sitt fängelse; ty huru skulle hon hafwa orsak att klaga, när hon hwar natt hade tillfälle att förnöja sig af sin kärastes samtal; och fast ingendera såg uti sin frånwaro någon menniska, likwäl

Digitized by Google

hade de så mycket att säga hwarandra när de kommo tillsamman, att det war nästan utan ände. Emellertid anwände den argilistiga Drottningen stor slit att så gifta sin dotter, men fåfängt; wi wele, sade Drottningen åt Forelle, tänka uppå medel, att dämpa Florinnas högmod tiden drogs ut medelst deras öfwerläggande, att det war wid midnatt, då de gingo upp i tornet, att förhäda henne; hon wißte af intet ondt, stod i menlöshet hos Fogel Blå i fönstret, utsmyckad med allehanda ädla stenar, håret tillpyntat mycket annorlunda än bedröfwade personer pläga wara. Kammaren öfwerströdd med Spanska rosor och några Spanska ljus som brunno, och gjorde uti kammaren en skön lukt. Drottningen lyßnade utanför dörren och tyckte sig höra några som sjöngo, och bland annat hörde hon deßa efterföljande ord:

Ack, hur swårt är dock wårt usla öde!
Hwad pläga är som wi ej lida här;
Ty kärlek wår förutan ände är,
Att den ej sluts förr än wi äre döde;
Ehuru man beflitar sig härom,
Att fälla häremot en stränger dom.
Owänner wår sig städs beflita,
Ett sådant band att sönderslita;
Dock aldrig skall
Deß möda all
Wårt hjerta kunna skilja,
Wi ha en själ en wilja.

Några suckningar woro slut på detta sammanstämmandet, som Fröken Florinna och Fo=

gel Blå höllo; efter deße ord öppnade hon dörren, och lopp så in båda twå; hjelp, o himmel, huru häpen blef Florinna öfwer deras ankomst, hon öppnade fönstret, att den Kongl. Foglen deß bättre lägenhet måtte hafwa att flyga sin kos. O! hwad ängslan war han uti, att se sin swaghet till att hjelpa sin käraste: de öfwerföllo henne som wilddjur. Man wet edra stämplingar, sade Drottningen, emot wår Kongl. thron; tänk intet att ert höga stånd eller födelse kan tjena till någon befrielse ifrån de kedjor och straff, som I förtjent hafwa; men hör du goda fru, hwar har du fått deßa smycken och ädla stenar? Dertill såg hon i detsamma henne så starkt an, att om möjeligt warit, kunde man tro henne utgrundat hjertans hemliga tankar och deraf göra sig klok, om det som denna gången händt; menar du att wi äro så enfaldiga att tro det du föregifwer? Hwem har dig skänkt deßa ädla stenar och smycken, eller till hwad ändamål? Till intet annat än du skall förråda din faders rike. Fröken sade: sådant lär mitt närwarande tillstånd wißerligen tillåta! men hwarföre, frågade Drottningen hafwer du smyckat dig; din kammare full af kostelig lukt, din kropp så kosteligen klädd, att du ej hade sådan prydnad wid hofwet uti din frihet? Fröken swarade: Jag har nu god tid att smycka mig, och alltså behöfwer man mindre förundra sig deröfwer, om jag anwänder några timmar att kläda mig, emedan de öfrige äro deßutom långa nog, uppå hwilka jag begråter min olycka. Drottningen gick helt bestört ifrån henne, öfwer det hon denna gången

fått se och höra; hwarföre syntes Drottningen rådeligt wara försöka upptäcka Florinnas hemliga stämplingar, befallte så en ung qwinna ligga i hennes kammare, under det skenet, henne till tjenst. Nu är jag betagen, sade Florinna wid sig sjelf, lägenheten att få tala med Blå Fogel, som mig så troligt hulpit draga mitt elände och motgång; mera kunde hon intet säga för ymniga tårars utgjutande, hon dristade sig ej öppna fönstret, oaktadt hon såg foglen flyga af och an, för den fruktan hon hade om sin kärastes lif. Således förlopp en hel månad, på hwilken hon ingen gång tordes tala wid sin älskade fogel, hwaröfwer han nästan råkade i förtwiflan. Hjelp, o himmel! hwad för klagan förde icke han, det wore omöjligt lefwa längre: utan sin älskeliga Frökens närwaro; aldrig tryckte honom hans swåra förwandling mera, än nu hennes frånwarande; han sökte wäl medel och utwägar att stilla sin sorg i detta målet; men allt fåfängt, och ingen fanns, som honom trösta kunde. Frökens uppaßerska, som nu natt och dag uppaßat, och ändock icke sett det som hon war tillsänd före, befann sig så trött och sömnig, att hon omsider föll uti en tung sömn. Florinna märkte det, stod upp, öppnade strart fönstret och sade:

Min sköna Fogel Blå,
Du till mig komma må.

Med deßa ord plägade hon alltid ropa honom: han förstod dem strart, kom flygandes upp till henne uti fönstret, då blef först en glädje å

båda sidor, att de åter få se hwarandra; man kan aldrig beskrifwa det den ena då sade till den andra: kärleken och försäkran om deß beständighet blef å nyo stadfäst. Men detta oaktadt, kunde Fröken icke annat än gråta, hwaröfwer hennes käraste bar stor medömkan, tröstade henne det bästa han förmådde; timman nalkades ändtligen, på hwilken de åter skulle skiljas åt, derföre togo de afsked af hwarannan på det bewekligaste sätt, emellertid sof ännu Frökens wakterska. Den påföljande aftonen, lade sig förbemälte qwinna till att sofwa, fröken stod genast upp och ropade, som hon war wan, straxt kom fogeln flygandes, och fördref hela natten äfwensom till förene, utan buller och mycket wäsende, med nöje på begge sidor; de mente att deras uppaßerska hade fattat så stor lust att sofwa, att hon intet wakna kunde, och i sanning förlupo tre nätter mycket lyckliga; men den fjerde waknade qwinnan, efter hon hörde något wara på färde: men låddes sofwa och lyßnade noga till, hörandes twenne talas wid; sedan upplät hon sin ögon och fick uti månskenet se den wackraste fogel som i werlden finnas kunde; hon låg stilla och blef således kunnig om mycket, som hon tillförne aldrig trodt, huru bemälte fogel smekte Fröken med foten, och hackade henne sakteligen med näbben, m. m., som hon med förundran hörde och såg; dagens annalkande påminte deße begge kärlige personer att skiljas åt, hwilket skedde med mycket större swårighet än förr.

Fångwakterskan lopp till Drottningen, berättade hwad hon sedt och hört. Hwad skam,

Digitized by Google

sade Drottningen, tänk min dotter, hwad spott och förakt wi måste utstå af denna förmätna menniskan, som jag mente wara af bedröfwelse öfwerlastad; hon fägnar sig af denna otacksamma Konungens närwarelse, jag kan icke annat än sådant på det ymnigaste hämnas. Forelle bad sin moder icke något ögonblick dermed uppskjuta; Drottningen lät budbärerskan gå tillbaka i tornet, med befallning, att icke det ringaste låta märka sig. Hon lade sig om aftonen och låddes sofwa mycket hårdt; Fröken stod upp med wanliga ord kallade sin fogel, men förgäfwes; ty den arglistiga Drottningen hade låtit sätta en hop skarpa wärjor, liar, rakknifwar, skäror och andra skarpa instrumenter, uti förr omtalte cypreßträd: när nu Blå Fogel (som om försåt ej kunde göra sig tanka) kom flygandes på grenarne, skar han sig i fötterna, att han nederföll och i nederfallandet från den ena qwisten på den andra, afstympade wingarne, så att han med största möda kunde kräla sig fram uti ett ihåligt träd, sedan han lemnat blod efter sig alleställes.

Ack! att I sköna Fröken warit der och tröstat honom, men jag tror att I snarare blifwit död af sorg, och således gjort hans tillstånd bedröfligare! han för sin person war om sitt lif ingen ting bekymrad, efter han inbillade sig att Florinna hade låtit göra honom det putset; ack! sade han, du obarmhertiga, med bedröfwelig röst, skall jag hafwa det till lön för min rena brinnande kärlek; du Florinna är den som mitt lif förkortat, jag kom nu att besöka dig uti all som största kärlek och menlös förtrolighet; jag lider

Digitized by Google

för din skull, och deßutan icke klagar öfwer mitt swåra lidande; men likwäl hafwer du leswererat mig uti den aldra grymmaste qwinnas händer, den din egen owän warit, hwilken kanske du giort dig till wän, på min egen bekostnad. Deßa tankar intogo honom så hårdt, att han beslöt intet längre lefwa.

Men Konung Amundi wän, som war den wise Swartkonstmästaren Deoleteus, hwilken bekymrade sig så högeligen, att få weta hwad Konungen war wederfarit, att han lopp åtta gånger hela werlden igenom och fant honom ändock intet; ty han gaf sig den nionde gången till wägs, och kom just till den skogen der han war, ropade fem gånger med all makt, i ett horn, dertill förordnadt; Konungen kände igen sin aldrabästa wäns röst, kom hit till detta träd sade han: och se den olycklige Konung Amundus. Swartkonstmästaren såg ingen, jag är en Blå Fogel sade han; i det samma fant han på honom i sitt ihåliga träd; en annan hade wäl kunnat bli häpen häröfwer, men som han i Swartkonsten wäl förfaren war, så kostade det honom icke mer än några ord, dermed han läkte Konungen igen, att han war så frisk och sund, som honom intet ondt hade warit tillfogadt. Sedan bad han honom förtälja huruledes han hade blifwit en Blå Fogel och hwem så illa hade sårat honom; Konungen förnöjde honom hans begäran, sägandes, att Florinna hade uppenbarat deras kärleks hemlighet, och samtyckte att låta besätta cypreßträdet med wärjor och rakeknifwar, utaf hwilka han war så illa bleßerad; och det har

Digitized by Google

hon gjort, blott till att köpa sig Drottningens wänskap. Derpå beklagade han sig högeligen öfwer Frökens stora trolöshet, och sade: det han mycket lyckligare warit, om han förr hade blifwit död, än förfarit hennes arga hjerta. Swartkonstmästaren for hårdeliga ut på alla qwinnfolk, och henne ej mindre, rådandes Konungen slå henne alldeles utur sinnet. Men den Blå Fogeln kunde intet ändå afbörda sig den kärlek, som han till Florinna hyste, utan älskade henne ännu innerligen och bad Deoleteus föra sig hem och sätta sig i en bur, der han kunde wara fri för kattor. Men, sade den kloka mannen, wiljen I ännu blifwa uti 5 år i detta ynkeliga tillståndet, som oanständigt är både edert stånd och embete? Ty jag skall låta eder weta, att edra owänner föregifwa att I ären döder, och beflita sig om att draga riket till sig; kan jag icke, sade Fogeln, draga till mitt Slott och regera som jag gjort tillförene. O! sade Swartkonstmästaren, det är nu helt annorlunda, den som knappt aktar en menniska, skulle den wilja akta en Papegoja? O! en stor galenskap, sade Konungen, hos alla menniskor, som allenast anse det utwärtes skenet, och det inwärtes, som är dygden och förståndet, det akta de intet; bedrägeriet är nu kommet nästan i det stånd, att man näppeligen kan lefwa för det samma; orätt att förakta det man intet kan blifwa mäktig.

Fröken Florinna, den bedröfwade, war i största ångest, att intet höra af sin Fogel mera, låg dag och natt i fönstret och utan återwändo repade:

Digitized by Google

Min sköna Fogel Blå,
Du till mig flyga må!

oaktadt i sin fångkamrats närwaro ty deß förtwiflade mod tog öfwerhanden, att hon aktade hwarken ett eller annat. När hon såg sitt ropande fåfängt wara, utbrast hon: hwar är du Amundus wägen tagen? Hafwa wåra fiender utgjutit sin hämdgirighet öfwer dig? Har du måst blifwa deras grymhets öde? Ack! ack! är du då intet mera till, skall jag dig ej mera få se? Har min olycka uttröttat dig, att du mig öfwergifwit under min swåra tunga och börda? Ack! hwad för snyftande följde icke på deßa orden: O huru långsamma kommo hennes timmar och stunder före, af sin wäns frånwaro, som hon så hjerteligen älskade: hon aftog dageligen, blef blek, mager, förändrad och omsider sjuk. Hon inbillade sig, att intet ondt war öfrigt, som icke hennes älskelige Amundus råkat före. Drottningen och Forelle sjöngo segersånger. Medan denna glädjen warade blef Florinnas fader, som temligen till ålder kommen war, sjuk och deruppå döder, hwilken händelse så hastigt förändrade den arma Drottningens och Forelles tillstånd och framgång, att man dem icke annorlunda ansåg, än som twenne som lefwat i stor gunst, och mißbrukat densamma, att de kommit i ogunst; ty det upproriska folket lupo till slottet och begärde ut Florinna, att hon skulle blifwa deras Drottning igen, hwaröfwer Drottningen blef så wred och förbittrad, att hon steg upp i ett fönster, hotandes folket med ett hårdt straff, så framt de icke begåfwo sig i stillhet hem

igen; härmed uträttade hon intet mera, än att upploppet blef förökt och hwar man öfwerföll henne, slog sönder porten till slottet, bröt sig in i hennes kammare, röfwade alla hennes smycken och stenade henne omsider; Forelle slapp som nogast och med största lifsfara undan och flydde till sin fostermoder Sysis. Rikfens stora Herrar församlade sig, gingo upp i tornet der Fröken Florentina låg illa sjuk. Hon wißte ännu intet om sin faders död och styfmoders straff, utan war i den tankan, när hon hörde bullret af dem som nalkades, att man wore nu kommandes att föra henne till döden; men hennes undersåtare kastade sig neder för hennes fötter, låto henne weta hwad förändring skedd war med hennes tillstånd, efter fadrens död; men hon lät icke det ringaste röra sitt sinne, utan de buro henne ur tornet och krönte henne till Drottning. Den angelägna flit man anwände till hennes sundhets återförande, så ock den stora längtan hon hade att uppsöka Fogel Blå, werkade så mycket, att hon på en kort tid blef frisk; hon lät befalla de förnämsta rikets styrelse, och att de en gång måtte swara derföre; sedan tog hon millioners wärde och ädla stenar, begaf sig på resan, mörkaste natten. Emellertid lät den förbemälte kloka mannen sig om Konung Amundi wälfärd ganska angelägen wara, dock hade han icke den makten att göra det till intet, som Sysis förordnat, utan beslöt han söka medel till förlikning, att Konung Amundus måtte få sin förra skapnad igen, tog alltså den flygande wagnen och for till Sysis, A! hwad will min fader hafwa, sade

Digitized by Google

hon: är något till eder tjenst, som jag kan göra? Min fadderska, swarade han: det står allt uti eder wilja, att göra mig nöje, det angår en ibland mina bästa wänner; en Konung, som I hafwen bragt i olycka. Ha, ha, ha, jag wet det, swarade hon: det gör mig ondt, att han ej will taga min dotter till äkta; se der huru artig och wacker hon är. Swartkonstmästaren blef stum öfwer sådana ord och så styggt kreatur; dock likwäl wille han intet fara dädan innan han något godt hos Sysis uträttat, emedan Konungen har warit uti så stor lifsfora. Sedan han bragt honom i sitt slott uti en bur, så hände sig en gång att spiken gick utaf, som han hängde uppå, buren föll neder och Konungen stötte sig illa, då katten äfwen icke war långt derifrån, gaf honom med framfoten ett slag på hufwudet, att örat så när följt med. I anseende till allt detta, kom Swartkonstmästaren så med Sysis öfwerens, att man skulle föra Forelle till Konung Amundus, och der att få bliwa några månader, att försöka om han icke måtte beqwämas att taga henne. Den kloka qwinnan klädde Forelle uti guld och silfwer, satte henne i en wagn bak om sin, och for till Konung Amundi slott. Sysis slog honom tre gånger med sin staf, strax blef han menniska, lika däglig, klok och förståndig, som han tillförene war, i den tankan att taga Forelle till Drottning; men det kom honom att skälfwa och bäfwa. Den kloke mannen, hans gode wän, öfwertalte honom med de skäl han någonsin förmådde, men kunde intet ändå beweka honom dertill; han war mera be-

Digitized by Google

kymrad derom, att förlänga den tiden som Sysis förelagt, än sitt rikes styrelse.

Emedlertid hade Drottningen Florinna klädt sig i Bondpigekläder, låtit håret hänga, så att hennes ansigte deraf betäcktes, satte en halmhatt på sitt hufwud, lade en lärftspåse på sin rygg, och således begifwit sig på flykten. En gång wardt hon en springkälla warse, hwilken sitt klara watten öfwer en hop små stenar utgöt, och af det tillfället fick hon lust att twätta sina fötter, satte sig, bandt upp sitt guldfärgade hår, och steg ned i wattnet; man skulle wäl kunnat hålla henne för Gudinnan Diana som kommit af sin jagt, att afskölja sig swetten; i det samma kom en liten krokryggot kärring, stödjande sig wid en stor staf; hon stannade och sade till Florinna: hwad gör du der min wackra Jungfru; hon swarade: jag är ej utan sällskap, ty harm och förtret samt mißnöje gör mig följe hwart jag går: dermed begynte hon att gråta. Ack! min dotter! sade kärringen: bedröfwa dig icke, utan förtälj mig säkert och uppriktigt hwad dig månd ligga på hjertat. Drottningen förtäljde henne ifrån begynnelsen till ändan sin widriga lycka, och den kloka qwinnan Sysis förfarande emot henne, samt huru hon war sinnad att uppsöka Fogel Blå. Den krokryggota kärringen rättade sig upp, och såg med blida ögon Drottningen an; oförlikneliga Florinna sade hon Konungen som I söken, är icke mer någon fogel; min syster Sysis har gifwit honom sin förra skapnad och förmågo igen, och han är i sitt rike. Derföre wänden igen att sörja, I skolen komma

Digitized by Google

dit och winna en önskelig utgång på eder förehafwande; si här äro 4 ägg, hwar gång I ären stadd i någon nöd, så slå ett af dem sönder, då I skolen finna en nyttig undsättning; så snart hon deßa ord sagt, förswann hon. När nu Florinna i åtta dagar gått, kom hon till ett förträffligt högt berg af krystall, så brant och halt, att man intet steg kunde göra derpå, utan att falla neder, hon böd wäl tusende gånger till, men förgäfwes, ty hon halkade och föll neder igen, hon upprättade sig, och kom i stor ängslan för denna oöfwerwinneliga swårigheten, dock omsider påminte hon sig de äggen hon hade fått, tog alltså ett och slog det sönder, hwaraf hon fant fyra guldhackor, som hon satte på händerna och fötterna, och gick således upp utan ringaste möda. Men när hon war på öfwersta spetsen uppkommen, blef hennes nöd icke mindre utföre igen, ty hela den andra sidan war bara spegelglas, öfwer twå mil i bredden och sex i längden, och på höjden woro 66000 qwinfolk, som med högsta förnöjelse speglade sig, ty hwar och en som såg i denna spegelen, sådan som han då önskade sig wara, blef han; man hade kunnat le sig till döds öfwer de många åthäfwor och kroppens gestalter, som största delen af detta lättfärdiga packet öfwade, hwilket jemwäl lockade en stor hop mannfolk dit, att förlusta sig, hwaraf aldrig någon ännu hade kommit på deß öfwersta topp; derföre kunde icke qwinnfolken hålla sig ifrån ett bedröfweligt ropande, när de fingo se Florinna öfwerst der uppå, af medlidande, sägandes: ack hwad will den arma stacka-

Digitized by Google

ren taga sig före! andra sade: hon torde wäl wara så galen och gå på wårt spegelglas och skämma bort det för oß. Drottningen stod rådlös, wißte ej hwad hon skulle taga sig före, derpå slår hon ett ägg sönder, utur hwilket kommo twenne dufwor, spände för en wagn, som blef efter en liten tid så stor, att hon med beqwämlighet kunde sitta deruti; och knappast war det skedt, förrän dufworna begynte flyga, och ledsagade henne så sakteligen utföre. Mina små wänner sade hon: wiljen I föra mig till Konung Amundus, så skolen I det ej hafwa gjort någon otacksam menniska? Dufworna uppehöllo sig intet hwarken dag eller natt förrän de kommo till stadsporten der Konung Amundi slott war. Florinna steg neder af wagnen, och gaf hwardera en söt kyß, den de mer aktade än många skänker. O! huru slog icke hjertat i bröstet, när hon besinnade sin käraste wara så när: frågade dem hon förbi gick, hwarest hon kunde finna sin Konung Amundus? några begynte le deråt; kära hwad will du honom; du goda trappsoperska? gack först och twätta dig. Drottningen gaf intet swar härtill, utan gick sakta sin wäg och frågade andra, hwar hon kunde ställa sig, att hon fick se Konung Amundus: man gaf henne till swar, i morgon lärer han följa Fröken Forelle till kyrkan, efter han satt sig i sinnet, och samtyckt till att taga henne till ägta. Hjelp himmel! huru deße tidningar woro uti hennes öron; hon blef så illa wid, att hon hwarken förmådde tala eller swara; hon satte sig neder på en sten, utanför en port, med halmhat-

Digitized by Google

ten ned i ansigtet, att ingen kunde känna henne: jag olyckliga, sade hon: är allenast kommen att göra min owän deß triumph större, och sjelf wara wittne till deß nöje! är det för hennes skull, den sköna, att han welat begå emot mig den aldra swåraste trolöshet, äfwen då jag föraktade min egen wälfärd, blott till att frälsa hans lif. Andra dagen derefter lopp hon till kyrkan, dock måtte hon utstå många stötar af wakten, innan hon kom så när att få se Konungens och Forelles thron, hwilken man allaredan höll i samma wördnad som deras Drottning, satte sig wid en pelare och stödde sig derwid. Derpå kom Konungen, så dägelig och skön, som han någonsin warit, efter följde Forelle uti dyrbara kläder, wanskapad och med stolta åthäfwor; till denna sade hon: hwem är du, som understår dig att komma min höga port så när, och nalkas min gyllene thron? Florinna swarade: man kallar mig Trappsoperska, och kommer ifrån fjerran land, till att bringa eder sällsamma tings till köps, dermed tog hon fram sin påse, och fick fram de smaragdeband, som Konungen henne gifwit i tornet; ha, ha, se der ett par artiga glasringar; hwad will du ha för dem, jag ger dig ett korsstycke, wisar så dem åt Amundus. Af deße armbands åskådande, kom han ihog att Florinna hade fått dem af honom, bleknade derföre, och teg en lång stund stilla, fruktande att låta märka sig; ändteligen swarade han: jag tror att deße armband äro mer i wärde än hela mitt rike; ty i hela] werlden äro intet mer än ett

Digitized by Google

ett par ännu, som med deße komma öfwerens. Forelle gick tillbaka på sin thron, hwarest hon intet mindre fägnades, än mißdådaren wid sitt straff: hon frågade ut, huru mycket det kostade: I lären näppeligen kunna betala dem min fru, sade Florinna, om jag skulle begära som de äro wärde, derföre är bättre att föreslå ett ringa köp: om I wiljen så laga att jag får sofwa denna natt uti Konungens echokammare, så will jag skänka eder dem; det skall du säkert få Trappsoperska, sade Forelle, i det begynte hon skratta som en fånig menniska, wisandes sina wackra tänder, som icke woro olika wildswinständer; Konungen skötte intet om att underrätta sig om hwarifrån armbanden woro komne, för hennes förakteliga utseende skull; men så måtte man weta, att den tiden han ännu war Blå Fogel, så hade han berättat Florinna om echokammaren, ty han war så gjord, att allt hwad en talte der sakta för sig sjelf, det kunde Konungen höra uti sin sängkammare. Man förde henne alltså in uti echokammaren, efter Forelles befallning. Florinna begynte dermed sin klagan och bedröfwelses utgjutande in till dager ljus. Kammartjenaren hörde alltsammans; detta sade han för Drottningen, hwilken genast frågade hwad buller hon hade gjort? hon gaf till swar, att hon ingenting wißte, emedan henne en tung sömn öfwerfallit. Konungen hade icke hört ett ord af allt detta, ty sedan han begynte älska Florinna, kunde han aldrig sofwa roligt, utan man måste alltid gifwa honom in,

att beforbra sömnen hwar gång han gick till sängs; Florinna förnötte en del af dagen med en obeskriflig otålighet; om han hade hört mina ord, sade hon, så måtte han intet aktat dem, mig till största plåga; men hafwer han intet hört dem, huru skall jag ställa mig att han må få höra dem; hon hade intet mer rart, än de ädla stenar, sådane hade Forelle tillförene, derföre måtte något sällsamt föreställas, att göra henne förweten efter; ty tog hon sin tillflykt till äggen, och slog sönder det tredje, utur hwilket kom en stålwagn med guld inlagd, han blef dragen af 6 gröna möß, och en råtta till körswen, helt röd; uti wagnen suto 4 stycken gycklare-dockor, helt underligen, de der bedrefwo allehanda gyckleri, som möjligt war, särdeles twenne Egyptiskor, som intet gaf Dansmästaren efter att dansa paspie och sarabander. Drottningen blef glad öfwer detta konststycke, och talade icke förrän aftonen, då Forelle plägade gå ut och förlusta sig: den tiden tog hon i akt, ställde sig i en gång och lät mößen löpa med sin wagn, Forelle förundrade sig öfwer en sådan owanlighet, ropade twenne eller trenne gånger, hwad kostar det, hwad skall jag gifwa dig? Sade Florinna, fråga de kloka i riket hwad de skatta detta före, min fru, och låt mig sedan det få weta: Forelle, som intet wille wara någon undergifwen, sade: förtreta mig icke längre med din obehagliga närwarelse, hwad kostar det? Att jag måtte få sofwa i echokammaren, sade Florinna. Dermed wände Forelle sig till fruntimret, sägandes: har I någonsin sedt en sådan toßa, som

intet bättre wet taga sin tid i akt wid sådana sakers försäljande? Natten derefter kom hon in i echokammaren, talade allt hwad hon någonsin kunde upptänka om Konungens trolöshet, men fruktlöst: ty Konungen tog alltid in om aftonen, det som befordrade sömnen. Kammartjenaren sade, som allt detta hörde: att denna Bondpiga intet wore klok, sannerligen sade de andra, sådant tal kan ingen tokot framföra, det hafwer både förstånd och klokhet; det har och ansende att kärleken är orsaken till deras frambringande. Hon wäntade dagen, att se hwad werkan hennes beställning har haft; hwad, sade hon, har den grymma menniskan alldeles förstoppat sina öron för mig? will han intet mer höra sin Florinna, den honom tillförene så kär warit? Ack! hwad galenskap är, att älska honom mer? Jag är wäl wärd att lida detta för honom: denna hennes tanka war onödig, hon kunde dock intet afstå att älska honom.

Nu hade hon intet mer än det ena ägget, hwaraf hon undsättning fordra kunde, slog ocksä det sönder, derutur kom en Pastej, med 6 foglar uppå, wäl beprydde, och härligen tillagade icke deß mindre sjöngo de emot allas förundran, woro bättre förfarne i Läkarekonsten än någon. Florinna fägnade sig af denna underliga händelsen, ställde sig med sitt talande Pastej uti förmaket; emellertid hon wäntade gick en till henne af Kammartjenarena och sade: Trappsoperska, wet du, om icke Konungen toge in något för sömnen hwar afton, så hade han längesedan blifwit förargad öfwer ditt pladder, som

Digitized by Google

oupphörligen hela natten warat. Häraf kom Florinna under fund med Konungens kallsinnighet, hwartill endaste orsaken war, att han ingenting fått höra af hennes klagorop; tog derföre med handen i påsen: jag bär alls ingen fara för att oroa Konungen i sin sömn, men om du i afton när jag får lof sofwa uti echokammaren, will så laga, att Konungen intet will taga in för sömnen, så skall du wara wiß på att deße perlor och diamanter skola höra dig till. Kammartjenaren war snart öfwertalt att samtycka dertill. En stund derefter kom Forelle, och fick se Florinna med sitt Pastej, som lådbes wilja äta upp henne; hwad gör du der Trappsoperska, sade hon? Florinna swarade: jag håller på att äta upp ett par stjernkikare och spelemän. I det begynte alla foglarne stämma upp; sedan ropade en: gif hit ett par stykwet, så skall jag spå hwad dig hända skall. En Canariefogel swarade, som war öfwer de andra, tyst, jag är en Läkare, som botar allahanda sjukdomar, undantagandes den kärleken förorsakar. Wid min tro, sade Forelle: det är ett kosteligt Pastej, hwad skall du hafwa för det Trappsoperska? Jag begärer det wanliga, att få sofwa i echokammaren, och mer begär jag intet; det skall du få sade Forelle, helt glad att få äga sådan raritet Florinna war ej mindre glad i sitt hjerta, men af hopp att Konungen nästkommande natt wore hörande hwad hon hade att säga. När aftonen wardt, lät hon föra sig i echokammaren, innerligen önskandes, att tjenaren wille hålla sin löfwen; så snart hon trodde på att alla woro

affomnade, gjorde hon en begynnelse af sin wanliga klagogråt: ack! ack i hwad fara hafwer jag satt mig, då jag gifwit mig på wägen att leta upp dig, helst emedan du nu flyr för mig, och satt dig före att taga Forelle till ägta! hwad har jag bedrifwit, du grymme Kung, som förorsakar dig att öfwergifwa mig, och förgäta det du så dyrt hafwer swurit; påminner du dig icke din förwandling, min fromhet och wårt kärliga umgänge. Detta och allt annat, som dem i forntiden emellan förelupit war, uppräknade hon så noga att man wäl kunde förmärka henne ingenting högre åstunda, än hafwa det i friskt minne. Konungen fick ingen blund i sina ögon den natten, hörde alltså klarligen sin Florinnas ord och röst, icke kunnandes begripa hwarifrån de kommo; men hans kärleksfulla hjerta förde honom sin ojförlikneliga Fröken så ljufligt till minnes, att han icke mindre fann hennes frånwarelse beswärlig, än då han kände wärk och sweda, när han på swärd och rakeknifwar uti cypreßträdet sårade fötter och wingar; han tog sig före att swara Drottningen till det hon talt hade Ack! Fröken, sade han: ack allt för obarmhertiga Fröken emot din älskare, den eder dyrkar! är det möjeligt att I wiljen lefwerera mig uti eder och min fiendes händer; Florinna förstod wäl, och lät intet fela på swar, sägandes: om han wille tala wid Trappsoperskan, så skulle han få en ansenlig och nöjaktig upplysning uti denna sakens hemlighet. Konungen blef häraf så nyfiken, att han sände en af sina Kammartjenare att tala med Trappsoperskan, hwilken

Digitized by Google

swarade det wara omöjligt, efter hon sof i echo-kammaren. Konungen wißte intet hwad han skulle göra sig deröfwer för tankar, omöjligt föll det honom att tro, det en så stor Fröken som Florinna war, skulle kläda sig till en trappso-perska; så kom det honom ej mindre ogörligt före, att hennes röst skulle i alla mål så jemt träffa in med Florinnas, eller om skulle weta af så fördolda saker, så framt det icke wore hans käraste sjelf. Uti detta twiflande gick han upp, klädde på sig med hast, och gick genom en för-dold windstrappa, ned i echokammaren, hwarut-tur wißt Drottningen nyckelen tagit, men han läste upp med hufwudnyckeln, som läste alla lå-sar upp i slottet. Han träffade henne i en tafts-nattrock, som hon under sina slarfwor haft; hen-nes sköna hår låg neder på axlarne, hon sjelf hade kastat sig på en ståndsäng, och lampan, som hängde ett stycke derifrån, lyste, men dock myc-ket dunkelt. Konungen steg in i största hast, och efter hans kärlek war så högt kommen, att han sin sinnesrörelse icke styra kunde, kastade sig för hennes fötter, wattnade hennes händer med sina tårar, och hade så nära förgåts utaf stor fröjd, sorg och åtskilliga tankar, som på en tid strömmade till hans hjerta. Drottningen blef icke mindre förfärad på sin sida, hennes hjerta klap-pade så i bröstet, att knappast en suckning kom fram: hon såg på honom med oförwände ögon, utan ringaste ord: och änskönt hon förmått tala honom till, så kunde hon dock intet förebrå ho-nom något, det hon af deß närwarelse fant, kom henne en tid att förgäta de klagomål hon för-

Digitized by Google

ment sig hafwa emot honom. På sistone berättade den ena den andra hela handelen, då hwar och en på sin sida ursäktade sig för sina mißtankar; uti allt förnyade sig deras kärlek; men det endaste de fruktade före, så war det den kloka qwinnan Sysis. Uti samma ögonblick kom Swartkonstmästaren, som älskade Konungen, samt med den namnkunniga Getile, hwilken war den samme som gifwit Drottningen de fyra äggen. Deßa båda, efter wänlig hälsning, förklarade sig hafwa till Drottningens och Konungens gunst, sammansatt sin magt och kloka konst, så att man intet mera behöfde frukta för Sysis, efter hon intet emot dem båda förmådde göra dem något mehn, utan bröllopet kunde utan uppskof winna sin fullbordan. Det är swårt att tänka, hwad glädje sådant uppwäckte uti de begge unga personernas kärliga hjertan; så snart dager wardt, lät man förkunna öfwer allt i hofwet, hwad som händt war, hwilket alla woro glada åt, och fägnade sig att få se Florinna.

Deßa tidningar kommo för Fröken Forelles öron, som lopp strax till Konungen, blef häpen att finna Florinna der. Så snart hon wille öppna munnen att säga något, woro strax Swartkonstmästaren och qwinnan framme, och förwandlade henne till en fläckad So, hwilken kom bäst öfwerens med hennes natur, statur och skapnad; då bidade hon ej länge qwar, utan for sin kos bort åt gården med grymtande, der hennes gelikar woro, hwilket gaf orsak till allmänt skrattlöje öfwer hennes artiga skumpsprång hon gjor=

Digitized by Google

de. Konung Amundus och Drottning Florinna sågo sig nu befriade wara ifrån en så förhatelig menniska, och tänkte på intet annat än sin bröllopsfäst, hwilken med tillbörligt prål och prakt blef firad, som sådane personer anständigt war, till och efter så många olyckor, som de utstått, ändtligen att lefwa med nöje och glädje tillsammans intill ändan.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Österreichische Nationalbibliothek
+Z177888002
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google